

VIHTA

TILINPÄÄTÖS 2019
VIHDIN KUNTA

VIHDIN YHTEISKOULU

KIRJASTO

KOULU

P

VIHDI

I	TOIMINTAKERTOMUS	4
1	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
2	VIHDIN KUNNAN HALLINTO	6
2.1	LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO	6
2.2	KUNNAN HENKILÖSTÖ	9
3	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	10
3.1	YLEINEN TALOUDEN KEHITYS	10
3.2	KUNTATALOUDEN YLEISET NÄKYMÄT	11
3.3	VIHDIN KUNNAN YLEINEN KEHITYS.....	14
3.4	ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	20
3.5	YMPÄRISTÖTEKIJÄT JA EI-TALOUDELLISET ASIAT	23
4	SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN	25
4.1	SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN VIHDIN KUNNASSA	25
4.2	KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ 27	
5	TULOKSEN MUODOSTUMINEN	28
5.1	TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	28
5.2	TULOSLASKELMAN TUOTOT	29
5.3	TULOSLASKELMAN KULUT	32
5.4	TOIMINTAKATE JA VUOSIKATE	34
5.5	TILIKAUDEN TULOS JA YLIJÄÄMÄ	34
6	TOIMINNAN RAHOITUS	35
6.1	RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	35
6.2	TASE JA SEN TUNNUSLUVUT.....	37
6.3	KOKONAISTULOT - JA MENOT.....	40
7	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	42
7.1	KUNTAKONSERNIN RAKENNE.....	42
7.2	OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	42
7.3	KUNTAKONSERNIN OHJAUS JA SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	44
7.4	ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	45
7.5	KONSERNITULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT	46
7.6	KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT	47
7.7	KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT.....	48
8	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	52
II	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	53
1	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	53

1.1	TOIMINNAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	53
1.2	KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN	59
1.3	TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	101
1.4	INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN	102
1.5	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	116
1.6	YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	117
III	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	119
1	TULOSLASKELMA.....	119
2	RAHOITUSLASKELMA	120
3	TASE.....	121
4	KONSERNITULOSLASKELMA	123
5	KONSERNIRAHOITUSLASKELMA.....	124
6	KONSERNITASE	125
IV	LIITETIEDOT	128
1	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	128
2	TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT.....	130
3	TASEEN LIITETIEDOT	137
4	VAKUUTUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	146
5	HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	150
V	LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET.....	153
1	TILAPALVELU.....	153
VI	VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS – KIRJANPIDOLLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ.....	158
1	TOIMINTAKERTOMUSVUODEN OLENNAISIMMAT TAPAHTUMAT	161
2	VESILAITOKSEN LASKELMAT	166
3	VESILAITOKSEN LIITETIEDOT	174
VII	KUNNANHALLITUKSEN JA KUNNANJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET.....	178
VIII	TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	179
IX	TILIKIRJALUETTELO	180

I TOIMINTAKERTOMUS

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Valtiovarainministeriö on joulukuussa arvioinut vuoden 2019 Suomen bruttokansantuotteen kasvun jäävän 1,6 prosenttiin sekä kasvun hidastuvan noin 1,0 prosenttiin tuleville vuosille. Valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisen talouden näkymät ovat pitkälti heikkenevät. Julkisen talouden alijäämä kasvaa vuonna 2020, kun Rinteen/Marinin hallitusohjelman menolisäykset astuvat voimaan. Alijäämä pysyy mittavana ja esimerkiksi vuonna 2023 julkisen talouden on arvioitu olevan 3,4 miljardia euroa alijäämäinen. Tilinpäätösvuoden jälkeen on tapahtunut kuitenkin paljon. Näistä suurimpia tapahtumia kansainväliselle taloudelle ovat olleet tammikuussa 2020 toteutunut Iso-Britannian ero Euroopan Unionista sekä talouden mustaksi joutseneksi, kuvatun koronaviruspandemian (COVID-19) merkittävä leviäminen maailmanlaajuisesti. Pandemian merkittävyyttä taloudelle kuvastaa Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlan arvio, jonka mukaan Suomen bruttokansantuote supistuisi jopa viisi prosenttia vuonna 2020.

Viruksen leviäminen ja sen leviämisen estämis- ja hidastamistoimet ympäri maailman rajoittavat väliaikaisesti merkittävästi ihmisten liikkuvuutta valtioiden välillä, maiden sisällä ja jopa kodin ulkopuolella. Tätä tekstiä kirjoittaessani Suomen valtioneuvosto on antanut suosituksia muun muassa koulujen, vapaa-aika- sekä kulttuuripalveluiden sekä sosiaalisten tilanteiden rajoittamisesta useiksi viikoiksi ja Suomi on ajautunut taantumaan. Tällä on vaikutuksensa ja merkityksensä suomalaisen yhteiskuntaan - haastaen sekä vaatien joustavuutta meiltä jokaiselta. Kuitenkin tästäkin tilanteesta selvitään yhteistyöllä ja yhdessä.

Bruttokansantuotteen supistuminen heikentää kuntataloutta entisestään. Kuntataloudelle vuosi 2019 oli haastava jo ennestään heikon kuntatalousvuoden 2018 jälkeen. Kuntaliiton julkaisemien tilinpäätösarvioiden mukaan peräti kolme neljästä kunnasta teki alijäämäisen tuloksen vuonna 2019 ja lisäksi ennakkotietojen mukaan 57 kunnalla oli alijäämää taseessa tilivuoden jälkeen. KUUMA-seudun kuntien osalta tilikausi oli ylijäämäinen ainoastaan Keravalla ja Sipoossa. Lisäksi viidessä seudun kunnassa vuosikate jäi negatiiviseksi (Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Kirkkonummella, Mäntsälässä ja Vihdissä). Näissä kunnissa jouduttiin siis ottamaan velkaa juoksevien kulujen kattamiseksi.

Haasteellisista ajoista huolimatta Uudenmaan maakunnan alueen vahva asema Suomessa näkyi erilaisissa tutkimuksissa viime vuodenkin aikana. Helmikuussa 2019 julkaistussa Kuntaranking-tutkimuksessa Helsingin seutukunta oli Suomen neljänneksi vetovoimaisin alue yritysten näkökulmasta. Uusimaa pärjasi kokonaisuudessaan myös toteutuneessa väestönlisäyksessä ja esimerkiksi tuoreiden väestöennusteiden mukaan KUUMA-seudun kuntien arvioidaan kasvavan vuoteen 2040 mennessä enemmän kuin Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa yhteensä. Kuntasektorin polarisoituessa ja muuttoliikkeen keskittyessä Uudellemaalle – on Vihdin kunnalla valtavasti potentiaalia, joka odottaa hyödyntämistä.

VIHDIN STRATEGISEMPI SUUNTA JA AJATUKSIA TULEVIEN VUOSIEN NÄKYMISTÄ

Vuoden 2019 talousarviossa otettiin entistä vahvempi ote strategisen ja pitkäjänteisen tavoitteen asetannan suuntaan: palvelutarpeiden määrittely, palvelusuunnitelmien laadinta sekä strategisten tekojen sarja vie toimintaa kohti haluamiamme tavoitteita. Kuntalaisille tämä kehitystyö näkyi myös, kuntakentälle poikkeuksella, tiedolla johtamisena eli lähes reaaliaikaisina taloustietoina avoimessa verkossa. Viime vuoden kokeuksien pohjalta toimintaa ja johtamista kehitetään entisestään vuonna 2020. Vihtiläisille vuosi 2019 näkyi myös investointien vuotena. Paljon huomiota sai kunnan avaama menestyjien puisto, kuntoportaat, lentokentän kehittäminen sekä kunnan historian suurin investointi eli Vihdin kirkonkylän koulukeskus VIHKO. Kuntaan valmistui myös täysin uusi kunnan antolainottama Aura Light Certos Areena, joka tarjoaa mahtavat puitteet alueen jalkapalloilijoille ja yleisurheilijoille. Toisaalta vuotta leimasi myös kuntatalouden haasteet Vihdin

tilikauden alijäämän ollessa -10,3 miljoonaa euroa. Toimintakulut kasvoivat nopeammin kuin tulorahoitus ja suurimpana syynä olivat sosiaali- ja terveysmenojen voimakas kasvu sekä henkilöstökulujen kasvaminen. Kulukasvun hillitsemiseksi vuoden 2019 aikana koottiin yhteistyöllä VIHTA -talouden tasapainotusohjelma, jota tullaan täydentämään lisätoimenpiteillä vuonna 2020.

Taloukasvun supistuminen, sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen viivästyminen, kuntien rahoituksen ennakoimattomuus sekä väestönmuutos lisäävät painetta kiireellisiin toimenpiteisiin julkisen talouden vahvistamiseksi. Suomen kuntakentän kehitys on yhä enemmän polarisoitunutta. Vihdin haasteita kasvattavat lähivuosina erityisesti väestön ikääntymisen kustannukset, tuleva työmarkkinaratkaisu ja hallitusohjelman mahdolliset käyttöönotettavat menolisäykset. Siten Vihdin tulisi kasvattaa jo nyt talouden puskuria kasvavien menojen kattamiseksi ja merkittävien investointien rahoittamiseksi.

Koko kuntayhteisömme tekee töitä näiden taloudellisten uhkien ratkaisemiseksi. Uhkien lisäksi on Vihdillä onneksi tulevana vuosina edessä myös monia merkittäviä mahdollisuuksia. Kuntana edistämme vahvempaa elinvoimaa uusien yritysten, maankäytön ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen osalta. Viedään eteenpäin liikunnallisia mahdollisuuksia, toteutetaan Nuuksion läntistä porttia sekä parannetaan palveluiden saatavuutta kehittämällä taajamien välisiä yhteyksiä ja ennalta ehkäisevien palveluiden saumattomuutta. Kuntana myötävaikutamme ja osallistumme aktiivisesti muun muassa Turun tunnin juna -hankeyhtiöön sekä mittaviin investointeihin, kuten Etelä-Nummelan koulukeskukseen ja uuteen hyvinvointikeskukseen, Kirkonkylän lähiliikuntapaikkojen ja ranta-alueen kehittämiseen sekä VPK:n paloaseman rakentamiseen.

Viime vuosina kunta on yhdessä muun Vihti-yhteisön kanssa vienyt eteenpäin Vihdin strategiaa, aktiivisten ihmisten Vihtiä. Monet tehdyt investoinnit ja tapahtumat ovat hedelmiä tästä työstä mihin ovat osallistuneet niin kuntalaiset, luottamushenkilöt, viranhaltijat ja työntekijät, eri verkostojen jäsenet sekä eri yritykset ja yhteisöt Vihdin alueella - kukin omalla panoksellaan ja tavallaan. Vihdin kunnan puolesta tahdon kiittää teitä kaikkia!

Kunnanjohtaja
Erkki Eerola

2 VIHDIRIN KUNNAN HALLINTO

2.1 LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

KUNNANVALTUUSTO	PJ Eerikki Viljanen	I VPJ Erkki Aronen	II VPJ Tiina Noro
KUNNANHALLITUS	PJ Tuija Sundberg	I VPJ Anu Rajajärvi	II VPJ Sari Metsäkivi
TARKASTUSLAUTA- KUNTA	PJ Mikko Lasanen	VPJ Teemu Leino	
KESKUSVAALILAUTA- KUNTA	PJ Martti Palojärvi	VPJ Hanna Jokela	
LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA	PJ Simo Takanen	VPJ Janne Ripatti	
KULTTUURI- JA VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA	PJ Laura Syrjälä	VPJ Ida Välimaa	
KAAVOITUS- JA TEKNINEN LAUTAKUNTA	PJ Mike von Wehrt	VPJ Kai Viherkanto	
YMPÄRISTÖLAUTA- KUNTA	PJ Jouko Lindfors	VPJ Erkki Jokela	

KONSERNI- PALVELUT

Hallintojohtaja
Noora Nordberg

ELINVOIMA- PALVELUT

Elinvoimajohtaja
Petra Ståhl

KUNNANJOHTAJA

Erkki Eerola

SIVISTYS- PALVELUT

Vs. Sivistysjohtaja
Taina Vainio 20.11.19
alk.

INFRA- JA TUKIPALVELUT

Tekninen johtaja
Matti Kokkinen

KONSERNIPALVELUT

Hallintojohtaja Noora Nordberg

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Hallintojohtaja Noora Nordberg

ELINVOIMAPALVELUT

Elinvoimajohtaja Petra Ståhl

YMPÄRISTÖPALVELUT

Elinvoimajohtaja Petra Ståhl

LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntatoimenjohtaja Raija Ranta-Porkka

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuspäällikkö Taina Vainio

OPETUS

Opetuspäällikkö Kirsi Hyvämäki

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI

Sivistysjohtaja Marjo Ojajarvi päätt. 20.12.19
vs. Taina Vainio 20.11.19 alk.

KULTTUURIPALVELUT

Sivistysjohtaja Marjo Ojajarvi päätt. 20.12.19
vs. Taina Vainio 20.11.19 alk.

TUKIPALVELUT

Tekninen johtaja Matti Kokkinen

KUNNALLISTEKNIikka

Yhdyskuntatekniikan päällikkö
Toni Keski-Lusa 18.3.19 alk.

TILAPALVELU

Tilapäällikkö Anna-Maria Kivikangas

ATERIA JA PUHDISTUS

Ruokapalvelupäällikkö Tuija Wickström

VESILAITOS

Vesilaitoksen johtaja Krista Viitasalo

Tilivelvolliset viran- ja toimenhaltijat

Kuntalain 125 §:n mukaisesti valtuusto päättää vuosittain tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Tilivelvollisella tarkoitetaan toimielimen jäseniä ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavia viranhaltijoita (Kuntalaki §125). Tilivelvollisia ovat siten kaikki hallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat.

Vihdin kunnan organisaatiouudistus astui voimaan 1.8.2018 alkaen. Tästä johtuen myös tiedot kunnan tilivelvollisista on päivitetty vastaamaan nykyistä toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiota. Tarkastuslautakunnan lakisääteisenä tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat (Kuntalaki, 410/2015 § 121). Valtuusto on päättänyt tilivelvollisten luettelosta 10.12.2018 § 50.

Tilivelvollisia ovat toimialallaan seuraavien toimielinten jäsenet ja esittelijät:
kunnanhallitus, keskusvaalilautakunta, lasten ja nuorten lautakunta, kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta, kaavoitus- ja tekninen lautakunta, ympäristölautakunta ja sen jaostot sekä seuraavat johtavat viranhaltijat: kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja, tietohallintojohtaja, elinvoimajohtaja, johtava rakennustarkastaja, ympäristöpäällikkö, liikuntatoimenjohtaja, sivistysjohtaja, kirjastotoimenjohtaja, museotoimenjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, opetuspäällikkö, nuorisopäällikkö, tekninen johtaja, vesilaitoksen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö, tilapäällikkö sekä ruokapalvelupäällikkö.

ORGANISAATORAKENNE

TOIMIELIN	TULOSALUE
Keskusvaalilautakunta	
Tarkastuslautakunta	
Kunnanvaltuusto	
Kunnanhallitus	Konsernipalvelut Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut Elinkeino ja markkinointi
Lasten ja nuorten lautakunta	Opetus Varhaiskasvatus Lasten ja nuorten hyvinvointi
Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta	Liikuntapalvelut Kulttuuri ja vapaa-ajan tulosalue
Kaavoitus- ja tekninen lautakunta	Tukipalvelut Kunnallistekniset palvelut Tilapalvelun taseyksikkö Vihdin Vesi Elinvoimapalvelut Ateriat ja puhdistus
Ympäristölautakunta	Ympäristöpalveluiden tulosalue

2.2 KUNNAN HENKILÖSTÖ

Vihdin kunnan palveluksessa oli vuoden 2019 lopussa 1 179 (v. 2018: 1166, v. 2017: 1150, v. 2016: 1139) työntekijää. Käyttötalouden henkilöstökustannusten kokonaismäärä oli 48,9 milj. € (v. 2018: 45,9, v. 2017: 45,5, v. 2016 46,3).

Henkilöstöresursointia vuoden 2019 talousarviossa lisättiin koko vuoden ajalle palkkaamalla kolme uutta varhaiskasvatuksen erityisopettajaa erityisvarhaiskasvatukseen, sekä yksittäiset uudet virat/työsuhteet opetukseen (Ope-Poppanen), opiskeluhooltoon, erityisnuorisotyöhön, ateriapalveluun ja kunnallistekniikan puistoalueiden kunnossapitoon. Lisäksi syksyllä tehdyssä lisätalousarviossa myönnettiin määrärahat opetuksen tulosalueella palkattavaan klinikkaopettajaan ja kuuteen uuteen kouluohjaajaan. Henkilöstökustannuksia kasvatti myös vuoden 2018 toteutetun organisaatiouudistuksen yhteydessä perustettujen virkojen/työsuhteiden kustannukset koko vuoden ajalta. Muita henkilöstökustannuksia kasvattavia tekijöitä olivat määräaikaisten opettajien palkkaaminen koko lukuvuodeksi sekä kunta-alan lomarahaleikkauksen poistuminen lomavuodelta 2020 (vaikutus lomanmääräytymisajalta 1.4.2019 – 31.12.2019). Kunta-alan sopimuskorotukset nostivat henkilöstökustannuksia noin 2,4 %.

Kunnan strategia mukaisesti henkilöstötyön tavoitteeksi oli asetettu henkilöstön palveluasenteen ja toimintakulttuurin uudistaminen. Vuoden 2019 talousarviossa henkilöstöpalveluille oli varattu 30.000 euron määräraha innovaatiopalkkiojärjestelmän käyttöön ottamiseen. Sekä esimiehet että työntekijät osallistuivat laajasti innovaatiopalkkiojärjestelmän suunnitteluun ja käyttöönottoon. Järjestelmä sai hyvän vastaanoton ja sen kautta palkkioraadiille jätettiin 72 nimetöntä innovaatioesitystä. Jokainen esitys vei hienolla tavalla Vihdin kunnan palvelukulttuuria eteenpäin. Joulukuun palkkiojuhlassa 17 innovaatiota palkittiin diplomein. Innovaatiopalkkiorahat palkitut saivat tililleen joulukuun palkan yhteydessä.

Työtä henkilöstön hyvinvoinnin tehtiin valtavasti. Järjestettiin johtamiskoulutusta, ammatillisen vuorovaikutuksen parantamiseen liittyvää Easel-koulutusta, järjestettiin yhdessä työterveyshuollon kanssa jaksamista tukevaa KILLA-kuntoutusta, kiinnitettiin huomiota ergonomiaan, palkittiin vakinaisia varahenkilöitä tuomaan tuttuutta ja pysyvyyttä henkilöstön poissaolojen ajaksi, seurattiin työhyvinvointikyselyn toimenpiteiden vaikutuksia, kehitettiin työterveyshuoltoyhteistyötä jne. Silti sairauspoissaolot lisääntyivät keskimäärin 0,5 päivää jokaista työntekijää kohden vuoden aikana. Keskimäärin työntekijät olivat sairauden vuoksi poissa 18 kalenteripäivää vuoden aikana. Tarkemmassa tarkastelussa lisääntymistä tapahtui erityisesti pitkissä (yli puoli vuotta kestäneissä) sairauspoissaoloissa sekä lyhyissä muutaman päivän poissaoloissa. Ilahduttavaa oli, että psyykkisistä syistä johtuvissa sairauspoissaoloissa tapahtui merkittävä parannus edelliseen vuoteen verrattuna. Tätä tuki myös syksyllä 2019 toteutettu sosiaalisen pääoman mittaus, jonka tulos oli parempi kuin edellisellä mittauskerralla syksyllä 2017.

Syksyllä 2019 käynnistettiin henkilöstöjärjestelmän vaihtamiseen liittyvä valmistelutyö. Järjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2020 alussa. Uuden järjestelmän myötä tullaan henkilöstöraportointia kehittämään vuoden 2020 aikana reaaliaikaisemmaksi. Tavoitteena on tuottaa sekä operatiivisen että poliittisen johdon tueksi ajantasaista tietoa henkilöstöstä kuvaavista tunnusluvuista (mm. henkilöstömäärä, palvelussuhteiden luonne, henkilöstökustannukset, poissaolot).

3 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

3.1 YLEINEN TALOUDEN KEHITYS

Valtiovarainministeriön julkaisusarjassa 18.12.2019 julkistettu Taloudellinen katsaus, talvi 2019 –julkaisun mukaan kokonaisuutena maailmankauppa toipuu edelleen hitaasti. Maailmantalouden tilanne on yhä epävarma, vaikka joitain tasaantumisen merkkejä on olemassa. Euroalueen talouskasvu kiihtyy kuluvan vuoden yhdestä prosentista noin puoleentoista prosenttiin ennustejakson loppua kohden. Maailmankaupan kasvu jää vuonna 2019 hyvin heikoksi. Katsauksen arvioiden mukaan maailmankauppa elpyy talousnäköymien kohtumisen myötä. Kauppajännitteiden syveneminen on maailmantalouden näkymiä varjostava riski.

Taloudellisen katsauksen mukaan vuonna 2019 Suomen bruttokansantuotteen kasvu arvioidaan jäävän 1,6 prosenttiin. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan vuonna 2020 1,0% ja kasvun arvioidaan pysyvän samankaltaisella tasolla tulevatkin vuodet: vuonna 2021 1,1%, vuonna 2022 1,2%, vuonna 2023 1,0% ja vuonna 2024 0,9%. Taloudellisen katsauksen tietojen mukaan palvelut tukevat talouskasvua, maailmankauppa toipuu hitaasti sekä julkisen kulutuksen ja investointien merkitys bruttokansantuotteen kasvulle kasvaa erityisesti vuonna 2020. Kokonaisuudessaan ulkomaankaupan näkymät ovat heikohkot ja siten kotimainen kysyntä ylläpitää talouskasvua. Yksityinen kulutus jatkaa vakaata kasvuaan kotitalouksien reaalisen ostovoiman kasvun jatkuessa. Katsauksessa arvioidaan tulevina vuosina työllisyysasteen jäävän 73 – 74% väliin, kuitenkin hitaasti kasvaen. Arvio vuoden 2019 työllisyysasteeksi on 72,6%, vuodelle 2020 73,1%, vuodelle 2021 73,5%, vuodelle 2022 73,6%, vuodelle 2023 73,4% ja vuodelle 2024 73,2%. Työllisyysasteen trendi oli lokakuussa 72,7 prosenttia. Työllisyysasteen nousu pysähtyy 73,6 prosenttiin vuoteen 2022 mennessä, työikäisen väestön edelleen vähentyessä. Työvoiman kysynnän kasvu pysähtyy arviolta vuosina 2020 – 2021 johtuen hitaasta talouskasvusta ja kiihtyvistä nimellispalkkojen noususta.

Taloudellisen katsauksen mukaan julkisen ja kuntatalouden näkymät ovat pitkälti heikkenevät: julkisen talouden alijäämä kasvaa vuonna 2020, kun Rinteen/Marinin hallituksen hallitusohjelman menolisäykset astuvat voimaan. Alijäämä pysyy mittavana vuoteen 2024 saakka, esimerkiksi vuonna 2023 julkisen talouden arvioidaan olevan 3,4 miljardia euroa alijäämäinen. Lisäksi paikallishallinnossa tulojen ja menojen välinen epätasapaino on nyt poikkeuksellisen suuri sekä velka suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) kääntyy kasvuun ja uhkaa kasvaa yli 60 prosenttiin 2020-luvun alkuvuosina. Vuosi 2019 oli vuoden 2018 tavoin kuntataloudelle ja paikallishallinnolle haasteellinen. Paikallishallinnon alijäämä syvenee ja pysynee suurena: paikallishallinnon rahoitusjäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen pysyy noin -1% tasolla. Selittävinä tekijöinä rahoitusjäämälle on muun muassa väestörakenteen muutos, sote-kulujen ja -rakentamisen kasvu sekä erilaiset muut investointitarpeet.

Kuitenkin taloudellisen tilanteen kokonaisarviointia heikentää merkittävästi edellä todetun katsauksen julkaisun jälkeen tapahtunut koronaviruksen (COVID-19) merkittävä leviäminen. Maailman terveysjärjestö WHO on julistanut 11.3.2020 koronaviruksen pandemiaksi. Viruksen leviäminen ja sen leviämisen estämis- ja hidastamistoimet ympäri maailman ovat rajoittamassa väliaikaisesti merkittävästi ihmisten liikkuvuutta esimerkiksi valtioiden rajojen sulkemisilla ja liikkumiskielloilla sekä johtaneet joissain valtioissa mittaviin eristystoimenpiteisiin. Tällä on vaikutuksia maailmantalouteen ja Suomi voisi rahoituslaitos Nordean mukaan ajautua vuoden 2020 aikana taantumaan, koska jo vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä talous supistui. Valtiovarainministeriö valmistelee toimia pandemian vaikutusten lieventämiseksi suomalaisyrityksille. Lisäksi Euroopan unionin alueella voi olla erilaisia vaikutuksia Iso-Britannian erosta 31.1.2020 Euroopan unionista, siirtymäkausi kestää vuoden 2020 loppuun saakka. Iso-Britannia on Suomelle merkittävä vientimaa, joten uudella kauppasuhteen luonteella on merkityksensä tähän kokonaisuuteen, parhaillaan neuvotellaan mahdollisesti vapaakauppasopimuksesta.

3.2 KUNTATALOUDEN YLEISET NÄKYMÄT

3.2.1 Kuntatalouden yleinen kehitys

Kuntaliiton 5.2.2020 julkaiseman kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden analyysin ja kuntatalouslisätietojen mukaan kuntatalous olisi edelleen heikentynyt merkittävästi vuodesta 2018. Ennakotietojen mukaan tilikauden tulos vuonna 2019 oli negatiivinen 225 kunnassa eli kolme neljästä kunnasta teki alijäämäisen tuloksen. Kuntakentän tilanteen haasteellisuutta kuvaa niiden kuntien lukumäärän kasvu, joilla on kertynyttä alijäämää taseessa. Vielä vuonna 2017 kertynyttä alijäämää taseessa oli 23 kunnassa, ennakkotietojen mukaan vuonna 2019 näitä olisi 57 kappaletta. Yhteen laskettu tilikauden tulos oli vuonna 2019 negatiivinen 200 miljoonaa euroa, mutta tämä sisältää kuitenkin merkittäviä kertaluontoisia tuottoja, kuten yhtiöiden myynnistä saatuja myyntivoittoja ja kilpailukyky sopimus-valtionosuusleikkauksen aikaistettu kompensointi. Vuosikate heikkeni kaikkiansa -13,4%. Kuntien lainakanta nousi tilinpäätösarvioiden mukaan noin 18,4 miljardiin euroon, kasvua vuodesta 2018 vuoteen 2019 noin 9,9%. Kuntien negatiivisten vuosikatteiden summa eli niin sanottu syömävelka vuonna 2019 oli noin 54 miljoonaa euroa.

Viime vuoteen nähden eroa tilanteessa on muun muassa suurten kaupungin suurissa alijäämäisissä tuloksissa. 40 suurimman kunnan osalta ainoastaan 9 olisi tehnyt ylijäämäisen tuloksen: Kajaani, Riihimäki, Helsinki, Kuopio, Imatra, Kangasala, Kerava, Vaasa ja Porvoo. 40 suurimman joukossa suurimpia alijäämäisiä tuloksia tekivät Vantaa, Lahti, Oulu, Pori, Kouvola, Turku, Jyväskylä, Järvenpää, Tampere sekä Seinäjoki.

KUUMA-seudun talousjohtajat ovat keränneet seudun kuntien tilinpäätöksien tunnuslukuja toistensa käyttöön, Nurmijärven tietoja ei ollut vielä käytettävissä. Tietojen mukaan Vihdin lisäksi 4 muussa kunnassa vuosikate oli negatiivinen: Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi ja Mäntsälä. Tilikausi oli ylijäämäinen ainoastaan Keravalla ja Sipoossa. Suurimmat alijäämäiset tulokset tekivät Järvenpää, Kirkkonummi, Tuusula ja Hyvinkää. Suurimmat lainamäärät kunnassa per asukas oli vuodenvaihteessa Sipoossa, Järvenpäässä, Kirkkonummella ja Mäntsälässä.

Kuntatalouden heikkenemisen muita syitä ovat muun muassa, että vuonna 2019 kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot kasvoivat 3,9%, mutta verotulot kasvoivat vain 2,6% ja valtionosuudet 2,1%. Toimintakulujen suhteen palveluiden ostot kasvoivat 5,6% ja palkat sekä palkkiot kasvoivat 2,9%, henkilösivukulut vähenivät 0,5%. Toimintakuluihin heijastuivat työmarkkinaratkaisun palkankorotukset, lomarahaleikkauksen päättymisen sekä palvelutarpeen kasvu muuttuvan ikärakenteen myötä. Toimintakulujen kasvuun kunnat ja kuntayhtymät vaikuttivat erilaisten tehostamistoimien kautta, esimerkiksi muun muassa yhteistoimintaneuvottelut käytiin noin 51 kunnassa ja kuntayhtymässä. Toimintatulojen kertymiin vaikuttivat muun muassa maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilut.

Verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoivat vähemmän kuin toimintamenot keskimäärin vuoden 2019 aikana. Verorahoituksesta verotulojen kehittymiseen vaikuttivat erityisesti verokortti uudistuksen sekä tulorekisterin käyttöönoton aiheuttamat tilitysvajeet. Vuodelle 2019 kaikkiaan 46 kuntaa nosti kunnallisveroprosenttia (suurimpina Pori, Vaasa, Savonlinna) ja 5 kuntaa laski (3 Ahvenanmaan kuntaa, Kitee, Kustavi).

Tilastokeskuksen 5.2.2020 julkaiseman Kuntatalous neljännesvuosittain 2019, 4. vuosineljännes –tilaston mukaan Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettu toimintakate heikkeni vuoteen 2018 nähden noin 1,2 miljardilla eurolla vuonna 2019. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,8 miljardia euroa ja vuosikatteeltaan negatiivisten kuntien määrä kasvoi vuoden 2018 44:stä vuoden 2019 ennakoituun 56:een. Manner-Suomen kuntien lainakanta oli vuoden 2019 lopussa tilinpäätösarvioiden mukaan 3 360 euroa asukasta kohden laskettuna 31.12.2018 väestötiedolla. Investointeja Manner-Suomen kunnat tekivät vuonna 2019 noin 3,9 miljardin edestä eli noin 7,7% enemmän kuin vuonna 2018, investoinneista suurimman osan toteutti 20 suurinta kaupunkia.

3.2.2 Kuntatalouden verotulokehitys

Kuntaryhmän jako-osuus verovuoden 2019 ansio- ja pääomatuloveroista suoritettavista tilityksistä oli 61,42 prosenttia. Jako-osuus laski aiemmin käytössä olleesta 61,69 prosentista. Kuntaryhmän lopullinen osuus viime verovuodelta suoritettavista ansio- ja pääomatuloverojen tilityksistä selviää vuoden 2020 aikana, kun verovuoden 2019 lopullisen verotuksen mukaiset osuudet ovat selvillä. Verovuodesta 2018 alkaen on siirrytty verotuksen joustavaan valmistumiseen, jonka pitäisi edesauttaa verotuksen valmistumisen vaikutuksia ennakointia. Suomen kuntien verotilitykset vuonna 2019 ovat yhteensä noin 23,016 miljardia euroa. Vuoteen 2018 verrattuna verotilitykset nousivat yhteensä 2,6 prosenttia eli noin 580 miljoonaa euroa. Verovuotta 2019 kuvaa erityisesti verotuksen epävarmuus yhtäältä tulorekisterin käyttöönoton ongelmista johtuen, mikä vaikutti verojen tilitysrytmeihin keväällä ja toisaalta henkilöasiakkaiden verokortt uudistuksesta johtuen, mikä johti siihen, että osa verotilityksistä jaksottui vuodelle 2020.

Verottajan veronsaajien palvelun mukaan kunnallisverotuloja tilitettiin kalenterivuonna 2019 kunnille 19,23 miljardia euroa. Kunnallisverotulot kasvoivat vuoteen 2018 verrattuna 2,6 prosenttia eli noin 480 miljoonaa euroa. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti Suomen kunnissa vuodelle 2019 nousi 0,04 prosenttiyksikköä ollen 19,88 prosenttia. Yhteisöverotuotossa kuntaryhmän jako-osuus oli vuonna 2016 30,92 prosenttia, vuonna 2017 30,34 prosenttia, vuonna 2018 31,35 prosenttia ja vuonna 2019 31,30 prosenttia. Yhteisöverotuloja tilitettiin vuonna 2019 noin 1,92 miljardia eli niiden kasvu vuoteen 2018 verrattuna 2,8% eli noin 50 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveroja määrättiin kaikkienensa reilulle kahdelle miljoonalle asiakkaalle yhteensä noin 1,9 miljardia euroa vuonna 2019. Kasvua edellisvuoteen oli noin 4 prosenttia, määrä kasvoi nopeammin kuin vuonna 2018, jolloin kiinteistöveron tuotto kasvoi 2,2 prosenttia. Yleistä kiinteistöveroprosenttia korotettiin 25 kunnassa vuonna 2019 (42 kunnassa vuonna 2018) ja laskettiin viidessä kunnassa (7 kunnassa vuonna 2018). Se oli keskimäärin 1,07 prosenttia vuonna 2019, kun se vuonna 2018 oli 1,04 prosenttia ja vuonna 2017 1,06 prosenttia. Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosenttia korotettiin yhteensä 20 kunnassa vuonna 2019 (27 kunnassa vuonna 2018) sekä laskettiin neljässä kunnassa (4 kunnassa vuonna 2018). Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti oli keskimäärin 0,50%, kun se vuosina 2018 ja 2017 oli keskimäärin 0,49 %. Muiden asuinrakennusten keskimääräistä kiinteistöveroprosenttia korotettiin 21 kunnassa vuonna 2019 (44 kunnassa vuonna 2018), mutta ei laskettu yhdessäkään (2 kunnassa vuonna 2018). Muiden asuinrakennusten keskimääräinen kiinteistöveroprosentti oli vuonna 2019 1,17, kun se vuonna 2018 oli 1,16% ja vuonna 2017 oli 1,15 %.

KUNNALLISVERO %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos 2008-2019 %-vks
Hyvinkää	18,50	18,50	19,25	19,25	19,25	19,25	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	1,25
Järvenpää	18,25	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	1,50
Kerava	18,00	18,00	18,75	18,75	18,75	18,75	19,00	19,00	19,25	19,25	19,25	19,25	1,25
Kirkkonummi	18,25	18,25	19,00	19,00	19,00	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,75	1,50
Lohja	19,00	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	1,50
Mäntsälä	19,50	19,50	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	1,00
Nurmijärvi	18,75	18,75	18,75	19,00	19,00	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	0,75
Pornainen	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	20,00	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	1,00
Sipoo	18,75	18,75	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	0,50
Tuusula	18,00	18,00	18,25	18,25	18,25	19,25	19,25	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	1,50
Vihti	19,25	19,25	19,25	19,50	19,50	19,50	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	1,25

TAULUKKO 1. Vuosien 2008-2019 Kuuma-kuntien ja Lohjan kunnallisveroprosentit. Lähde: Tilastokeskus

3.2.3 Kuntatalouden valtionosuuksien kehitys

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Suomen kuntien valtionosuudet olivat vuonna 2019 noin 8,632 miljardia euroa ja edellisvuoteen verrattuna valtionosuudet lisääntyivät 2,1 % eli 174 miljoonaa euroa. Peruspalvelujen valtionosuus oli 8,697 miljardia euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä valtionosuuden kuntien osuus -69,63 miljoonaa euroa vuonna 2019. Kotikuntakorvaustuloja kunnat saivat 108,6 miljoonaa euroa ja kotikuntakorvausmenoja syntyi 283,76 miljoonaa euroa vuonna 2019. Valtionosuuksien kehittymiseen vaikuttivat kustannustenjaon tarkistus, valtionosuusindeksin jäädytys ja lisäleikkaukset valtionosuuksia vähentäen, mutta valtionosuuksia lisäsivät kilpailukykyleikkauksen kertaluontoinen kompensatio sekä veroperustemuutosten kompensointi.

Vuonna 2019 peruspalvelujen valtionosuusprosentti oli 25,37 prosenttia (vuonna 2018 25,34%) ja kunnan omarahoitusosuus oli 3524,51 euroa/asukas. Vihdin kunnan laskennallinen oma valtionosuusprosentti oli vuonna 2019 19,16%.

3.2.4 Uudenmaan maakunnan alueen taloudellinen kehitys ja elinkeinoelämän muutokset

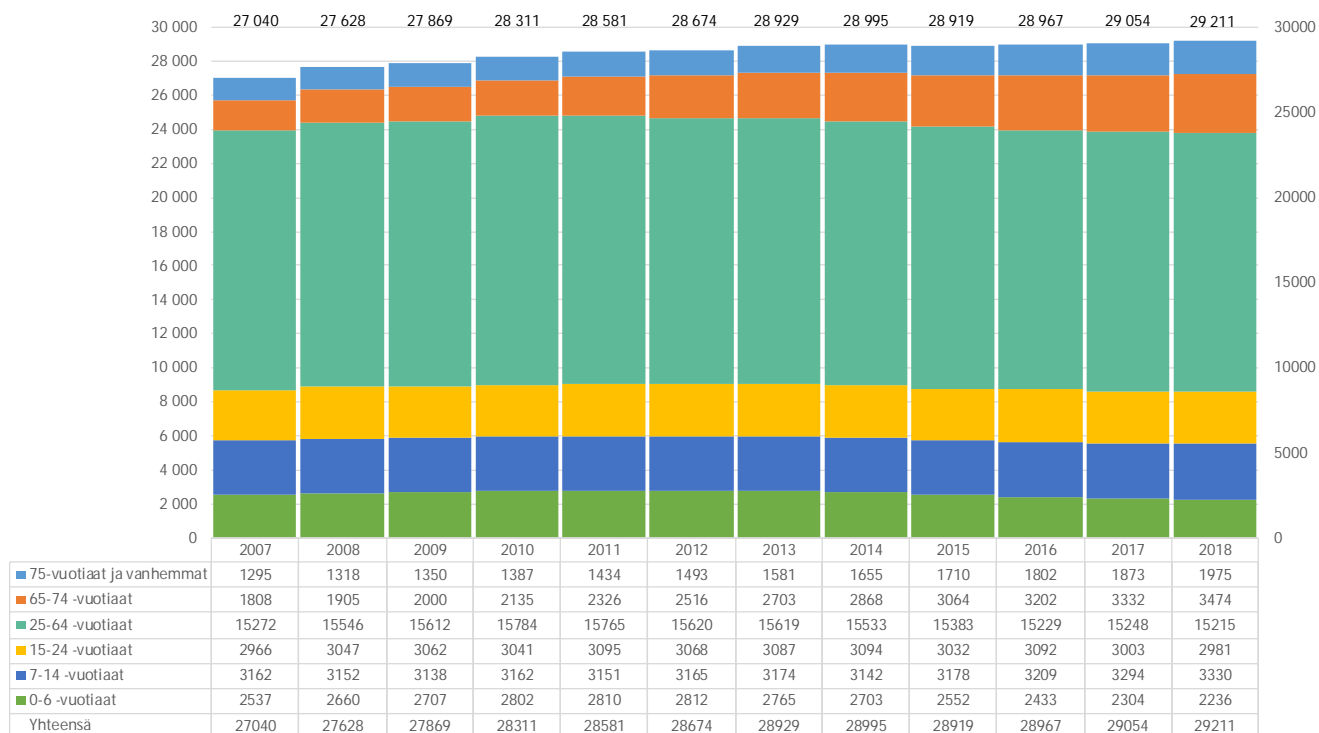
Elinkeinokeinoelämän keskusliiton 14.2.2019 julkaiseman Kuntaranking-tutkimuksen mukaan Helsingin seutukunta (Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa, Vihti) on Suomen neljänneksi vetovoimaisin alue yritysten näkökulmasta. Edellisessä vertailussa vuonna 2017 Helsingin seutu sijoittui myös neljänneksi ja vuoden 2015 tutkimuksessa sijoitus oli viides. Helsingin seudulla yritysjohtajat olivat enemmän tyytyväisiä oman kunnan elinkeinopolitiikkaan ja yleiseen yritysilmapiiriin ja vastaavasti enemmän tyytymättömiä kunnallisen päätöksenteon yrityslähtöisyyteen sekä julkisten yrityspalveluiden tasoon. Kahden vuoden välein toteutettava Kuntaranking-tutkimus mittaa Suomen eri alueiden vetovoimaisuutta yritystoiminnan kannalta.

Uusimaa nousi Euroopan unionin kärkeen tuoreessa eurooppalaisten maiden ja alueiden innovaatioympäristöjen toimintakykyä vertailevassa julkaisussa vuonna 2019. Tulos on mittaushistorian paras Uudenmaan alueelle, jonka sijoitus oli neljäs EU-alueiden vertailussa vuoden 2017 vertailussa. Uudenmaan perässä EU-alueista toisena oli Tukholman lääni ja kolmantena Hovedstadenin alue Tanskasta. RIS-vertailussa alueiden innovatiivisuutta tarkastellaan yhteensä neljään teemaan jaettujen 18 eri indikaattorin avulla. Uudenmaan vahvuusiksi vertailussa katsottiin muun muassa tuotemerkki- ja patenttihakemusten suuri määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen, tietointensiivisten alojen työpaikkojen osuus kaikista työpaikoista, elinikäiseen oppimiseen osallistuneiden määrä, väestön korkea koulutustaso sekä pienten ja keskisuurten yritysten innovatiivisuus. EU-osuudessa verrataan 23 EU-maan 238 alueen innovaatiojärjestelmien toimintaa. Vertailussa Suomi on jaettu viiteen alueeseen: Helsinki-Uusimaa, Länsi-Suomi, Pohjois-Suomi, Itä-Suomi ja Ahvenanmaa. Euroopan Unionin vuoden 2019 innovaatiojohtaja vertailussa oli Ruotsi, jonka perässä Suomi ja Tanska.

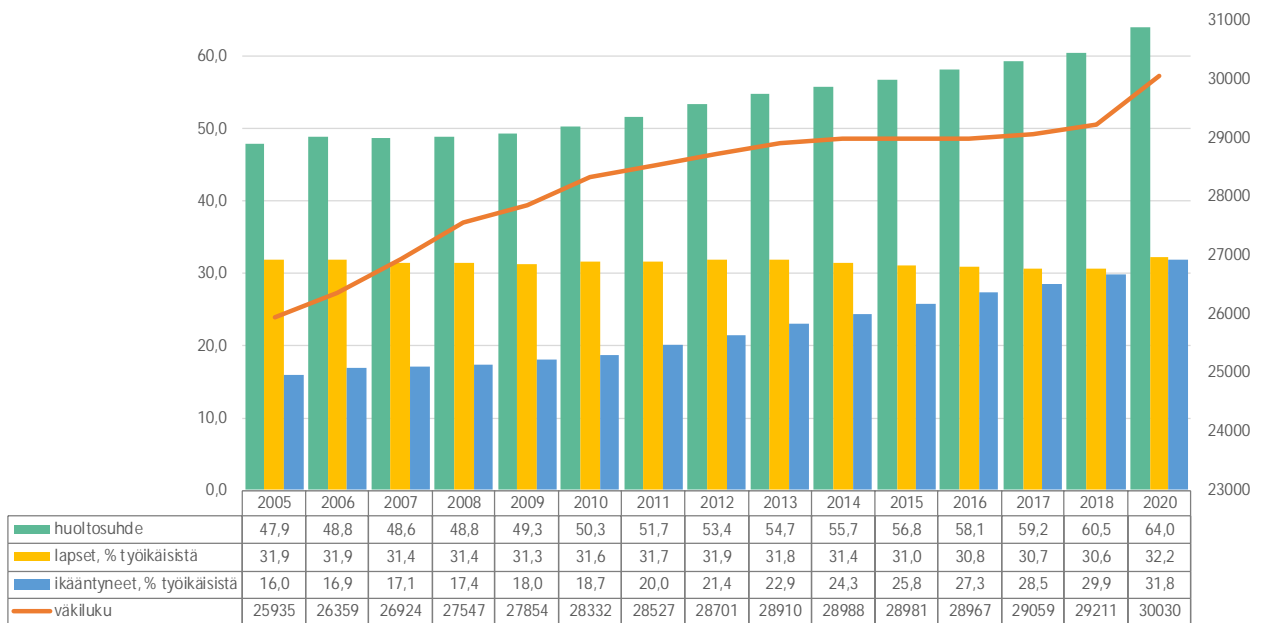
3.3 VIHDIRIN KUNNAN YLEINEN KEHITYS

3.3.1 Väestö

Asukasluku joulukuussa 2019 oli 29 168 henkilöä. Vihdin kunnan asukasluku 31.12.2018 oli 29 211. Laskua vuodessa on ollut 43 henkilöä. Tilastokeskus vahvistaa 24.3.2020 tarkistetun väestörakenteen ja asukasluvun 31.12.2019. Vihdin asukasmäärä kasvoi vuoteen 2010 saakka keskimäärin kahden prosentin vuosivauhtia. Tämän jälkeen kasvu on hiipunut. Strategian mukainen kasvutavoite vuosille 2018-2021 on vuosittain 1 %. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suurin kasvava ikäryhmä Vihdissä on yli 65-vuotiaiden osuus.

KUVIO 1. Väestön kehitys ikäryhmittäin 2007–2018. Lähde: Tilastokeskus

KUVIO 2. Väestöllinen huoltosuhte (0 - 14 vuotiaiden ja yli 65 vuotiaiden lukumäärä sataa 15 - 64 vuotiasta kohti) 2005–2018 ja ennuste 2020 Lähde: Tilastokeskus

3.3.2 Työpaikat ja työllisyys

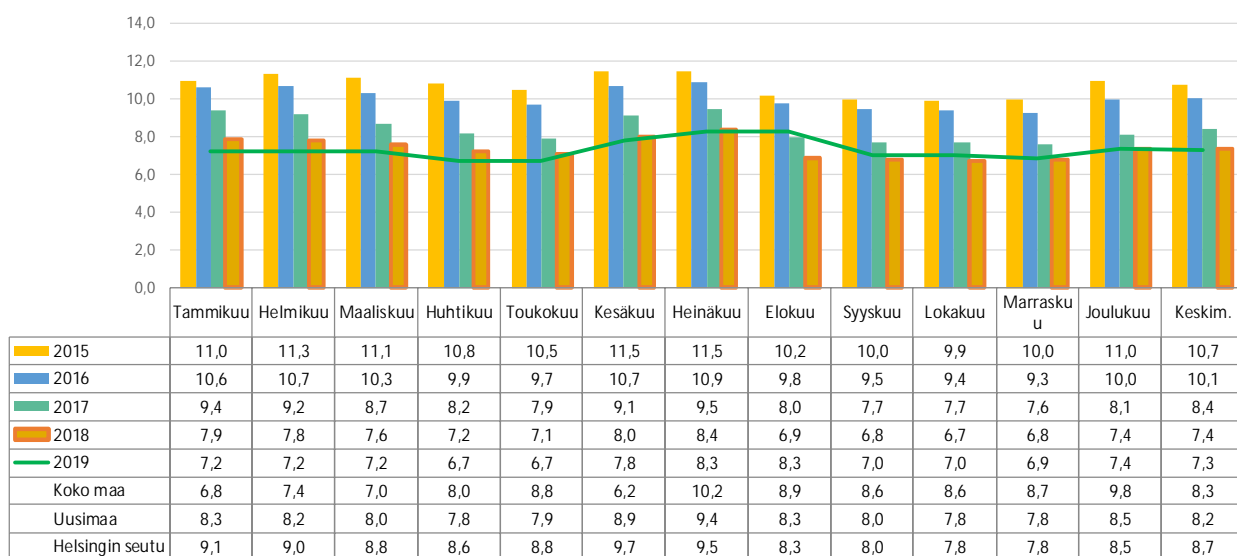
Vihdissä työpaikkoja on syntynyt 2000-luvulla lähinnä palvelualoille (71,1 %), kun taas alkutuotannossa (2,8 %) määrä on vähentynyt. Jalostuksen työpaikkojen osuus (24,3 %) on kääntynyt hienoiseen nousuun 2016 tilastojen mukaan. Vihdissä sijaitsevien työpaikkojen määrä on kasvanut hieman. Työpaikkaomavaraisuus (kunnassa sijaitsevien työpaikkojen suhde kunnassa asuvien työllisten määrään) on koko 2000-luvulla pysynyt 60 prosentin tietämillä. Vuosina 2011–2016 kunnan työpaikkaomavaraisuus on noussut 60,8 prosentista 61,6 prosenttiin. Vihdin kunnassa on noin 2 300 yritystä.

Vihdin kunnan strategian mukaisesti kunnan elinvoimaisuus tarvitsee yritysten ja työpaikkojen kasvua. Vihdin kunnan elinkeinopalvelut ovat viime vuosina alkaneet toimia entistä aktiivisemmin yrittäjyyden ja yritysten yhteistyön edistäjänä. Elinkeinopalvelut tuottaa elinkeinoelämän neuvonta- ja asiantuntijapalveluita, elinkeinomarkkinointia, yrittäjyyssympäristön toimintaedellytysten, yritystoiminnan kehittymisen ja yritysyhteistyön edistämistä. Elinkeinopalveluiden osalta palvelutuotantoa hoidetaan 1 henkilön voimin.

Vuonna 2019 painopiste oli Vihdin elinkeinopalveluissa Vihdin elinkeinomarkkinointi sekä elinkeinopalveluiden saatavuuden kehittäminen. Alkuvuonna 2019 otettiin käyttöön YritysVihti –sivusto sekä asiakashallintajärjestelmä sekä uusittu Yrityshakemisto -palvelut. Tavoitteena on koko kunnan organisaation kattava sujuva yhteistyö ja asioiden hoito yrityskenttään niin, että yrittäjien ja yrittäväksi ryhtyvien sujuva arki turvataan. Vuosina 2020-2021 painopiste siirtyy yhä enemmän Vihdin houkuttelevaisuuden parantamiseen uusien yritysten osalta.

Joulukuun 2019 tilaston mukaan kunnan työttömyysaste on laskenut vuodenvaihteesta 7,3 prosenttiin. Uudenmaan työttömyysaste on ollut vastaavaan aikaan 8,5 prosenttia ja koko Suomen työttömyysprosentti 9,8 %. Joulukuussa Vihdissä oli työllisiä 13 411 ja työttömiä 1 075 henkilöä. Lähteet: ELY-keskus ja TEM

KUVIO 3. Koko maan, Vihdin kunnan ja Uudenmaan sekä Helsingin seudun keskimääräinen työttömyysaste vuosina 2015–2019. Lähde: ELY-keskus

	Valmistuneet asunnot yhteensä	Valmistuneet valtion tukemat ARA-vuokra-asunnot yhteensä		Valmistuneet ASO-asunnot		Valmistuneet vapaarahoitteiset vuokra-asunnot		Valmistuneet vapaarahoitteiset omistusasunnot	
2019	137	0	0	0	57	80			
2018	167	0	0	0	20	147			
2017	155	63	0	0	38	54			
2016	54	-	-	-	-	-			
2015	73	-	22	-	-	-			
2014	52	-	-	-	-	-			

"- / ei tietoa"

TAULUKKO 2. Asuntotuotannon 1.8 mukainen tilanne vuosina 2014-2019.

3.3.3 Olennaiset muutokset Vihdin kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2016 oli eräänlainen käännekohta 2010-luvulla, kun Vihdin kunta teki lähes 7 miljoonan euron ylijäämällä tuloksella parhaimman tuloksen yhdeksään vuoteen ja kolmanneksi parhaimman tuloksen 2000 – luvulla. Vahvan tuloksen taustalla oli valtion veroluonteisen rahoituksen kasvaminen, kunnan toimintakulujen maltillinen kehitys sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kertaluontoiset palautukset. Positiivinen kehitys jatkui myös vuonna 2017, kun kunta teki 5,1 miljoonaa euroa ylijäämällisen tuloksen. Vuonna 2017 tilikauden tulosta paransivat toimintakulujen odotuksia maltillisempi kehitys ja odotuksia suuremmat verotilitykset. Vuoden 2018 tilinpäätös oli alijäämäinen noin 5,1 miljoonaa euroa ja tähän vaikutti verotilityksien heikentyminen sekä sosiaali- ja terveystalouden kustannuksien kasvu. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen kustannukset kasvoivat vuoden 2017 tilinpäätökseen verrattuna 8,8 prosenttia eli noin 3,9 miljoonaa euroa (ilman erikoissairaanhoitoa).

Vuoden 2019 talousarvio oli alijäämäinen noin 1,5 miljoonaa euroa. Vuosi 2019 toteutui lopulta noin 10,3 miljoonaa euroa alijäämäisemmä. Tilikauden 2019 alijäämä oli 10,3 miljoonaa euroa, koska vuoteen 2018 nähden tapahtui seuraavia muutoksia: toimintakate heikkeni 9,2 miljoonaa euroa (henkilökulut kasvoivat 2,98 miljoonaa euroa muun muassa työmarkkinaratkaisun ja lomarahavähennyksen poistumisen johdosta; sote-menot kasvoivat), verotulot kohenivat 2,8 milj. euroa (kunnan tulovero noin +2,6 milj. euroa, kiinteistövero

n. +130 000 eur), valtionosuudet nousivat 1,5 milj. euroa (ns. kertaerä selittää kasvua), rahoitustuotot ja -kulut heikkenivät 0,063 milj. euroa sekä poistot ja alaskirjaukset kasvoivat 0,6 milj. euroa, selittävänä tekijänä mm. valmistunut Vihdin kirkonkylän koulukeskus VIHKO. Verorahoituserät kohenivat tilannetta niin, että vuosikate väheni edelleen 4,84 miljoonaa euroa, mutta ei kuitenkaan samassa suhteessa kuin toimintakate heikkeni.

Perusturvakuntayhtymä Karviaista koskevat talousarvion ylitykset on käsitelty ja hyväksytty kunnanvaltuustossa 2.3.2020 §3. Tilinpäätöksen muut mahdolliset poikkeamat käsitellään kunnanhallituksessa 23.3.2020 sekä maaliskuun lopun kunnanvaltuustossa. Yksittäisissä erissä toteuma on kuitenkin voinut olla valtuuston muutettua talousarviota parempi. Ns. positiivisia ylityksiä ei tule kuitenkaan talousarvion sitovuustason mukaisesti käsitellä valtuustossa.

Lautakuntien raporttoimia olennaisia muutoksia toiminnassa

Opetuksen palvelualueella merkittävä ja paljon työllistävä asia oli Vihdin kirkonkylän uuden koulukeskuksen, VIHKO:n käyttöönotto ja palvelujen siirtyminen kyseiseen rakennukseen. Rakennuksessa on opetustilat läheisen Pappilanpellon koulun (alakoulu) vuosiluokille 4 – 6 sekä Vihdin yhteiskoulun (yläkoulu) luokkatiloja, opiskeluhuollon tiloja, erikoisluokkia ja muita moderneja ja avoimia oppimisympäristöjä nykYTEKNIKALLA varustettuina. Myös Kuoppanummen koulun välittömään läheisyyteen tuli lukuvuoden 2019-2020 alussa ns. tilaelementti, jossa on yhteensä neljä opetustilaa.

Varhaiskasvatuksessa jouduttiin keväällä 2019 turvautumaan tilapäisryhmien perustamiseen osallisuusasteen nousun myötä, näin saatiin kaikki lapset sijoitettua. Tammikuussa 2019 otettiin käyttöön Myrskylänmäen kahdeksas lapsiryhmä, joka on toiminut koko vuoden 2019. Kuoppanummen päiväkodissa otettiin käyttöön kokoustila, jossa on toiminut aikaisemmin perhepäivähoidon varakoti. Tänne on ollut koko vuoden sijoitettuna 8-10 lasta. Lisäksi Hiidenrannassa Daghemmet Aleksandran esikouluryhmä siirtyi saliin ja heiltä vapautuneissa tiloissa on toiminut koko vuoden 2019 yksi suomenkielinen lapsiryhmä. Pajuniityn saliin perustettiin kevääksi 2019 ryhmä, jossa oli 12 lasta. Uudistettu varhaiskasvatustalaki astui voimaan 1.9.2018 alkaen. Varhaiskasvatusta koskettava uusi asia laissa oli varhaiskasvatuksen tietovaranto Varda, joka kokoaa varhaiskasvatuksen kansallisessa suunnittelu- ja ohjaustyössä tarvittavat tiedot yhteen paikkaan. Vardan käyttöönotto on kohdistunut suurelta osin vuoteen 2019.

Nuorisopalvelujen kohdalla olennaisen muutoksen toiminnassa tuotti Vihdin kirkonkylän koulukeskus VIHKO:n käyttöönotto. VIHKO:n yhteyteen valmistui nuorisotila Mesta, jonka valmistuminen vakiinnutti nuorisotyön asemaa Vihdin kirkonkylällä.

Vihdin museo hyväksyttiin valtionosuuden piiriin Vihdin kunnan hakemuksen mukaisesti. Seuraava haku valtionosuuden piiriin on vuonna 2022. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) astui voimaan maaliskuussa 2019. Liikuntapalvelun osalta tilojen ja alueiden tulot ja kulut eivät ole organisaatiomuutoksen mukaiset.

Uusi yksityistieläkelaki (560/2018) ja siihen liittyvät muutoslait (561//2018)-(569/2018) tulivat voimaan 1.1.2019. Kunnan tielautakunnan tehtävät siirtyivät maanmittauslaitokselle sekä käräjäoikeuteen ja väliaikaisesti myös Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskukselle.

Tilapalvelun käyttötalouden ylijäämä jäi talousarviossa asetetusta tavoitteesta. Käyttötaloutta rasittavat vakaakäytössä tai kokonaan käyttämättöminä olevat myyntisalkussa olevien kiinteistöjen ylläpito. Lisäksi tili-vuonna on jouduttu hankkimaan ennakoitua enemmän palveluita liittyen talotekniikkaan, rakennusautomaatioon ja sähkökorjauksiin ja – tarkistuksiin. Sisäilmatutkimuksia on tehty talousarviossa ennakoitua enemmän. Juristipalveluja on käytetty kunnan etujen turvaamiseksi.

Olennaisista tapahtumista tilikauden 2019 päättymisen jälkeen ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista tulee todeta seuraavaa:

Alkuvuoden aikana maailman terveysjärjestö WHO:n 11.3.2020 pandemiaksi julistaman koronaviruksen (COVID-19) merkittävä leviäminen maailmanlaajuisesti tuo uusia järjestelyitä toimintaan ja talouteen.

Turun tunnin juna -hankeyhtiöneuvottelut ovat edenneet alkuvuoden 2020 aikana. Vihdin kunnanhallitus päätti 17.3.2020 merkitä Turun Tunnin juna -osakeyhtiön osakkeita.

Vihdin kunnanhallitus päätti 20.1.2020 §12 muutti Vihdin kunnan toimintasääntöä. Kunnanhallitus 10.2.2020 §19 valitsi virkavaalilla uuden sivistys- ja hyvinvointijohtajan.

Vihdin kunnanvaltuusto päätti 2.3.2020 §4, että Oinasjoen koulu lakkautetaan 31.7.2020. Vihdin kunnanvaltuusto päätti 2.3.2020 §13, ettei Vihdin kunta liity Apotti asiakas- ja potilastietojärjestelmää koskevaan, KL-Kuntahankintojen kilpailuttamaan, puitejärjestelyyn.

3.3.4 Selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta

Ei olennaisia talouteen vaikuttavia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Eri palvelukeskuksissa on kuitenkin käynnissä toiminnan kehittämiseen liittyen useita pienempiä omia ja yhteistyöhankkeita. Näitä on muun muassa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan sekä lasten ja nuorten lautakunnan alla. Lisäksi valtiovarainministeriö myönsi 21.11.2019 (VN/10844/2019) 41 kunnalle kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä valtionavustusta hankkeille, jotka ovat kuntien toimintatapoja tai palveluprosesseja uudistavia sekä niiden laatu- ja vaikuttavuutta parantavia. Vihdin kunnalle myönnettiin em. haussa tiedolla johtamisen hankkeet -kategoriasse hankkeelle ”ydintietojärjestelmän kehittäminen” 497 000 euron valtionavustuksen. Toisaalta myös Vihdin ja Kirkkonummen kunnat saivat ympäristöministeriöltä myönteisen päätöksen hankerahoitus-hakemuksesta. Rahoituksen avulla on voitu palkata ilmastokoordinaattori, joka vauhdittaa ilmastotoimia kummassakin hankekunnassa ajalla 1.9.2019-31.12.2020 kuntien välisen konsortiosopimuksen perusteella.

3.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Arvio tulevasta kehityksestä on laadittu kunnan virkamiesjohdon, lautakuntien sekä taseyksiköiden tulevan kehityksen arvioiden yhdistelmänä sekä sisällytetty osin valtion mahdollisten toimien vaikutusta Vihdin kehitykseen. Arvio-osioon kirjattu em. näkemyksiä sellaisista, joilla mahdollisia taloudellisia vaikutuksia.

Kunnan kokonaiskehitykseen tulevaisuudessa vaikuttaa monia merkittäviä asioita: Länsi-Uudenmaan kuin koko Uudenmaan kehityksen muutokset heijastuvat Vihtiin yleisen taloustilanteen, työllisyyden kuin elinkeinoelämän kautta, sote-uudistuksen mahdollinen vaikutus kuntatalouteen, lähivuosina todennäköisesti tapahtuva väestöpohjan muutos ikäväestön merkittävästi kasvaessa ja lasten sekä nuorten määrän vähentyessä, verorahoituksen lisääntyvä epävarmuus sekä kunnan henkilöstön tuleva eläköityminen ja vaihtuminen. Kiinteistöjen mahdolliset haasteet tuovat investointipaineita, mikä taas vaatii rahoituskykyä joko vuosikatteen, lainoituskyvyn tai muiden rahoitussopimusmuotojen kautta. VIHTA-talousohjelman vaikutukset sekä talouden ja toiminnan tehostaminen investointikyvyn sekä talouden kantokyvyn kohentamiseksi varmistaa kunnan kilpailukykyä ja vetovoimaa Uudenmaan kuntien välisessä kilpailussa. Tunnin juna -hankekokoisuus on merkittävä mahdollinen tekijä vetovoimassa ja uuden kasvun haussa pitkällä aikavälillä.

Maailmanlaajuiset ja valtakunnantason muutokset

Kunnan tulevaan kehitykseen tulee jossain määrin vaikuttamaan alkuvuoden aikana maailman terveysjärjestö WHO:n 11.3.2020 pandemiaksi julistaman koronaviruksen (COVID-19) merkittävä leviäminen maail-

manlaajuisesti. Tämä vaikuttaa maailmantalouteen ja siten myös Suomen bruttokansantuotteen kehittymiseen ja samalla viennin kehittymiseen.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA arvioi 17.3. julkaistussa ennusteessa, että koronaviruspandemian takia Suomen bkt supistuu tänä vuonna 1–5 prosenttia. Vaihteluvälin positiivinen pää voi toteutua, jos pandemia saadaan Euroopassa maaliskuussa hallintaan ja jos EU-maat elvyttävät koordinoitulla tavalla. ETLA arvioi kuitenkin, että negatiivinen skenaario on todennäköisempi ja tällöin Suomen bkt supistuisi tänä vuonna 5 prosenttia. Talous supistuisi toisella vuosineljänneksellä lähes kymmenyksen, mutta alkaisi kasvaa sen jälkeen. COVID-19-koronaviruspandemia on yhtäaikainen kysyntä- ja tarjontashokki globaaliin talouteen. Sen merkittävimmät taloudelliset kustannukset syntyvät pandemian pysäyttämistoimenpiteistä. Koronaviruspandemian aiheuttamat karanteenit sekä koulujen ja palveluelinkeinojen sulkemiset vähentävät työn tarjontaa ja johtavat tuotantoseisokkeihin. Koronaviruspandemia on samaan aikaan myös voimakas kysyntäshokki. Se vähentää palvelukysyntää, ennen kaikkea turismia, mutta myös ravintola- ja viihdepalveluiden käyttöä. Se lisää epävarmuutta sekä heikentää yritysten ja kotitalouksien talousluottamusta. Heikomman talouskehityksen skenaariossa Suomen bkt supistuu 5 prosenttia tänä vuonna. Talous supistuisi toisella vuosineljänneksellä lähes kymmenyksen, mutta alkaisi kasvaa sen jälkeen. ETLAn oletus perustuu ensimmäisiin länsimaisiin arvioihin Kiinan reaalitalouden kehityksestä. Koronalla on monenlaisia, merkittäviä vaikutuksia Vihdin kunnan ja muun kuntakentän talouteen. Kokonaisvaikutukset Vihdin kunnalle ovat todennäköisesti useita miljoonia euroja käyttötaloutta heikentäviä niin työllisyyden heikkenemisen ja siten verotulokehityksen heikkenemisen takia kuin koronaviruksen hoitokulujen takia sosiaali- ja terveystaloudessa. Vaikutuksia on myös erilaisten muiden tulojen vähenemisestä sekä kiireettömän hoidon siirtymisessä.

Valtiollisista toimenpiteistä tulevaisuuteen vaikuttavat niin Rinteen/Marinin hallituksen hallitusohjelman menolisäysoimenpiteet, mikäli ne sellaisenaan otettaisiin käyttöön. Lisäksi mahdollinen sote- ja maakuntajärjestelmä vaikuttaisi merkittävästi kunnan tapaan toimia ja tehdä asioita, tosin riippuen toteutus- ja rahoitusmuodosta.

Alueen ulkoisen toimintaympäristön kehitys ja vaikuttavat tekijät

Perusturvakuntayhtymä Karviaisen toimialan eli sosiaali- ja terveystoimintaan, kustannustasoon ja kustannuskehitykseen vaikuttaa voimakkaasti väestön ikääntyminen sekä runsaasti palveluja tarvitsevien vanhusien määrä. Tämä niin kuntaa kuin kuntayhtymää sisäisten rakenteiden sekä kunnan ja kuntayhtymän taloudellisten voimavarojen allokaation uudistamiseen. Ikärakenteen muutos kasvattaa myös terveystalouden kysyntää niin omassa kuin sairaanhoitopiirinkin toiminnassa. Väestön ikääntyminen nostattaa toiminnan tehokkuudesta huolimatta seuraavina vuosina toimialan menoja pahimmillaan useilla miljoonilla euroilla. Kustannuksia kasvattaa toteutuessaan eduskunnan käsittelyssä oleva lakiluonnos tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksen nostamisesta. Tämä menojen lisäys ei kuitenkaan tuo välttämättä lisäystä nykyistä suuremman asiakaskunnan palveluun. Osaltaan myös väestön elintavat (yli-paino ja liikkumattomuus) sekä keskimääräistä runsaampi päihteiden käyttö haastaa entistä enemmän koko kuntakonsernin ja kuntayhteyksien ehkäisevään toimintaan sekä päihteiden saatavuuden hillitsemiseen.

Toisaalta merkittävänä vaikuttavana tekijänä tulevaisuudessa ovat pienentyvät ikäluokat ja palvelurakenteen sopeuttaminen niihin. Ensivaiheessa vaikutukset näkyvät varhaiskasvatuksessa, mutta huomiota on kiinnitettävä myös ikäluokkien varhaiskasvatukseen osallistumisasteeseen. Ikäluokkien pieneneminen näkyy melko nopeasti myös alakouluissa. Samanaikaisesti perusopetuksessa on vielä sisällä isoja ikäluokkia. Toisena sivistyksen kokonaisuuteen vaikuttavana merkittävänä jo olemassa olevana, mutta edelleen kasvavana haasteena on erityislasten / oppilaiden määrän kasvu sekä varhaiskasvatuksen, että perusopetuksen piirissä. Tulevaisuuden osalta keskiössä sivistyksellä ovat tulevat suuret investoinnit koskien niin Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskusta, johon sijoittuu myös nuorisopalvelun tilat. Tämän rakentamisen kautta päästään valmistelemaan ja tarkastelemaan palvelurakennetta Nummelan osalta

Lasten ja nuorten liikkumattomuuteen, työikäisten työurien pidentyminen ja työn erityisesti psyykkinen kuormittavuus sekä ikäihmisten määrän kasvu sekä liikunnan yleinen polarisoituminen edellyttää liikuntapalvelun ja liikuntapaikkojen monimuotoisuuden kehittämistä, sekä muun muassa toiminnallisten esteiden poistamista.

Kaupunkiorganisaation sisäiset vaikuttavat tekijät

Vuoden 2020 talousarvio on alijäämäinen 3 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 talousarvion esityksen perusteella kunnan lainakanta 31.12.2020 on 113,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 tilinpäätös on alijäämäinen noin 10,3 miljoonaa euroa, kunnan lainakanta kasvaa noin 31.12.2019 noin 114,1 miljoonaan euroon. Mikäli vuoden 2020 talousarvio toteutuisi sellaisenaan tilikauden tuloksen ja investointien osalta, olisi tilikauden alijäämä edellä kerrottu 3 miljoonaa euroa, taseeseen kertynyt kumulatiivinen ylijäämä supistuisi noin 3 miljoonaan euroon ja lainakanta kasvaisi jo 120,1 miljoonaan euroon. Kuitenkin edelleen haasteita on Perusturvakuntayhtymä Karviaisen sekä verotilitysten budjetoinnissa. Valtion muutosten vaikutus vero-tekniisiin asioihin on vähitellen väljentyneessä, mutta maailmantalouden muutokset heijastuvat itse verotilitysten sisällöllisiin ja euromääräisiin asioihin. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen osalta tulee kuitenkin valvoa talouden tasapainottamistoimien toteutumista, jotta kunnan oma taloudellinen kestävyys varmistetaan. Kunnan VIHTA-talousohjelman täytäntöönpano sekä talousohjelmalla täydentävien toimenpiteiden laadinta ja täytäntöönpano korostuvat.

Kokonaisuutena Vihdin kunnan talouden keskeisin asia on menojen ja tulojen keskinäisen suhteen parantaminen ja varautuminen tuleviin ikäväestön palvelumenojen kasvuun sekä toisaalta lasten ja nuorten vähenemiseen. Kunnan käyttötaloudesta tulee jäädä omarahoitusosuutta investointeihin huomattavasti nykyistä enemmän, käytännössä velkaantumisen pysäyttäminen edellyttäisi pitkälti vuosien 2016–2017 kaltaisia ylijäämiä. Investoinnit nousevat taloussuunnittelukaudella 2020 – 2022 korkeimmillaan 61,4 miljoonaan euroon ilman rahoitusosuuksia. Taloussuunnitelmavuosien osalta merkittävimpiä vaikuttavia tekijöitä Vihdin kunnan talouteen on sosiaali- ja terveystalouden kustannusten kehittyminen, edellä todetut muutokset ja toimintaympäristön muutokset sekä VIHTA-talousohjelman toimenpiteet ja mahdollisesti vielä myöhemmin päätettävät lisätoimenpiteet talousohjelman vaikuttavuuden parantamiseksi Vihdin kunnan taseessa on 31.12.2019 yhteensä 6 662 434,93 euroa kumulatiivista ylijäämää.

Toiminnallisesti tulevaisuutta haastaa muun muassa henkilöstövajaus ja toimintaresurssien ajantasaistamisen kokonaisuus joissain yksiköissä. Toimitilojen suhteen on esimerkiksi Etelä-Nummelan käynnistymisvaiheessa oleva koulu- ja päiväkotihanke päätetty hankkia elinkaarimallilla. Päätös hankkeen toteuttamisesta tehdään kilpailullisen neuvottelumenettelyn perusteella vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä.

3.4 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kunnan toimintaan vaikuttavat muun muassa strategiset, toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Kunnan toiminta on perustunut voimassa oleviin säännöksiin ja määräyksiin ja tehtyjä päätöksiä on noudatettu.

Vihdin kunta on ollut mukana tai on edelleen mukana seuraavissa oikeudenkäynneissä, joihin on liittynyt tai liittyy oikeudenkäyntikururiski:

Kunnanhallitus 8.10.2018 § 148 teki päätöksen tietoliikennepalvelukokonaisuuden hankinnasta. Tämän tarkoituksena oli kunnan omien yhteyksien lisäksi mahdollistaa kuntalaisille nopeat tietoliikenneyhteydet kohtuullisella hinnalla. Hankintapäätöksestä valitettiin markkinaoikeuteen ja jätettiin hankintaoikaisu, joten hankinta ei saanut lainvoimaa. Markkinaoikeus antoi päätöksensä 25.11.2019 (MAO:501/19), jossa markkinaoikeus kumosi Vihdin kunnanhallituksen 8.10.2018 tekemän hankintapäätöksen §148. Markkinaoikeus velvoitti Vihdin kunnan korvaamaan Elisa Oyj:n oikeudenkäyntikulut 30 000 eurolla viivästyskorkeineen.

Markkinaoikeudessa on käynnissä lentokentän päällystysurakan hankintaan liittyvä valitus. Hankinta-asia ja valitus hankinnasta on käsitelty kaavoitus- ja teknisessä lautakunnassa. Vastineessaan kunta on esittänyt, että valitus tulisi hylätä kokonaisuudessaan perusteettomana.

Yhdessä Karkkilan ja Lohjan kaupunkien kanssa vuonna 2017 tehty haastehakemus kirjastoaineiston hankintatasopimuksen liikalaskutuksesta ei edennyt vuonna 2019. Vastaajana oleva Booky Oy ei tehnyt sovintotarjousta eikä asia edennyt käräjäoikeuden käsittelyyn. Valmisteluistunto pidetään Lohjan käräjäoikeudessa 23.3.2020.

Muilta osin tiedossa ei ole, että kunta olisi osallisena sellaisissa oikeudenkäynneissä tai riita-asioissa, joista kunnalle voisi aiheutua merkittäviä korvausvelvollisuuksia.

3.4.1 Strategiset riskit

Strategisena riskinä pysyy edelleen valtionhallinnon toimenpiteiden täsmentymättömyys muun muassa sote- ja maakuntauudistukseen liittyen. Strategista kehittämistä hidastaa muun muassa sote- ja maakuntauudistukseen kytketty sote-lainsäädäntöön liittyvä rajoituslaki, mikä monimutkaistaa mahdollisen hyvinvointikeskus-hankkeen edistämistä. Kokonaisuutena katsoen ja pidemmällä aikavälillä sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistus ja maakuntahallinto muuttavat kuntien tehtäviä, roolia ja rahoitusta merkittävästi. Muutosten arviointi kuntatalouden osalta tarkentuu eduskunnan päätöksenteon edetessä. Muutos sisältää uhkia, mutta tulee toteutuessaan helpottamaan kuntatalouden ennakoitavuutta.

Myös suhdannevaihtelut vaikuttavat verotulojen kehittymiseen ja sitä kautta kunnan tulopohjaan. Kunta on tehnyt viime vuosina aktiivista työtä elinkeinopolitiikan, markkinoinnin sekä elinvoiman eteen yhteistyössä ja verkostomaisesti eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Uusimpana niin strategisen tason riskinä kuin toiminnan riskinä on koko maailmaa koskevat tapahtumat, kuten alkuvuoden aikana maailman terveysjärjestö WHO:n 11.3.2020 pandemiaksi julistaman koronaviruksen (COVID-19) merkittävä leviäminen maailmanlaajuisesti.

3.4.2 Toiminnalliset riskit

Toiminnallisia riskejä ovat muun muassa henkilöstön osaaminen ja saatavuus, tietojärjestelmien toimivuus, suhdannevaihtelut, valtiovallan toimet, väestörakenne, palveluiden kokonaisuudessa tapahtuvat muutokset ja lainsäädännön muutokset.

Henkilöstön osalta suurin toiminnallinen riski on pätevien työntekijöiden saatavuuden varmistaminen ja lähtövaihtuvuuden hallinta. Lähtövaihtuvuuden hallinta ei välttämättä ole kovin helppoa yksityisen sektorin houkutellessa osaavia työntekijöitä muun muassa kunta-alaa paremmilla palkoilla. Hyvä työnantajakuva, ammattimainen rekrytointi, huolellinen perehdytys, riittävän haastavat työtehtävät ja osaava johtaminen ovat työnantajan keinoja uusien työntekijöiden saamiseen ja pitämiseen organisaatiossa. Iso haaste on kunta-alan yleinen kilpailukyky työmarkkinoilla muun muassa palkkatason suhteen. Lisäksi palvelunsaajiin liittyvät eri tekijät, kuten määrälliset ja laadulliset tekijät, väestötekijät ja erityistarpeet, voivat vaikuttaa pätevän henkilön saatavuuteen ja riittävyteen sekä palvelukokonaisuuteen ja toimintaresursseihin. Paikoin riski ja epävarmuustekijä voi olla esimerkiksi henkilöstön eläköityminen

Kunnan palvelutuotanto sekä muu ydintoiminta hyödyntävät monipuolisesti tietotekniikkaa ja tietojärjestelmiä, joiden häiriötön toimivuus on edellytys sujuvalle päivittäiselle työskentelylle ja asiointille. Häiriötilanteiden täydellisen estämisen ollessa huomattavan kallista on monissa tapauksissa järkevämpää panostaa riittävän nopeaan toipumiskykyyn ottaen huomioon mahdollisten häiriöiden laajuus ja vaikutukset. Vihdissä huolehditaan henkilöstön tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvistä taidoista, ja näiden asioiden huomioimisen

tärkeyttä kaikessa tietojen käsittelyssä korostetaan mukaan lukien myös perinteisessä muodossa oleva tietoineisto. Henkilöstön asianmukaiseen toimintaan luotetaan. Tietoverkkojen käytöstä aiheutuvat riskit ovat joko yleisiä kyberuhkia tai erityisesti kuntaa vastaan suunnattuja rikkomuksia. Edellisiä vastaan suojaudutaan huolellisella suunnittelulla järjestelmiä suunniteltaessa, hankittaessa ja ylläpidettäessä sekä hyvillä käytännöillä palvelin-, työasema- ja tietoliikenneympäristöjen käyttöpalvelussa. Jälkimmäiset ovat varsin epätodennäköisiä, mutta ne on silti otettu huomioon toimintamalleissa eri palveluntuottajien kanssa. Haasteina on myös eri toimintojen sekä valtionhallinnon taholta tulevat nopeatempoiset vaateet eri asioiden digitalisoimiselle, mikä tuottaa lisäpainetta tietohallinnolle ja tietotekniikkaan liittyen.

Tietosuojaan liittyvät säädökset kiristyivät pysyvästi vuonna 2018. Ne toivat uusia oikeuksia rekisteröidyille ja uusia velvollisuuksia sekä riskejä rekisterinpitäjille. Riskien hallitsemiseksi kuntaan nimettiin tietosuojavastava, perustettiin tietosuojaryhmä ja suunniteltiin välittömät toimenpiteet sekä pysyvämmät käytännöt uusiin velvoitteisiin vastaamiseksi. Kunnanhallitus hyväksyi kesällä 2018 Vihdin uuden tietosuojaja- ja tietoturvapoliittikan. Tietosuojaja- ja tietoturvapoliittikkaa sekä sen pohjalta laadittuja ohjeita päivitetään tarpeen mukaan. Keskeisistä tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvistä asioista tiedotetaan tarvittaessa kunnan johtoryhmälle ja kunnanhallitukselle.

Substanssitoiminnan osalta riskeinä ja epävarmuustekijöinä voi todeta muun muassa erityislasten ja -nuorten määrä ja taitotason ja toimintakyvyn heikkeneminen suhteessa henkilökunnan saatavuuteen ja riittävyyteen sekä riittävän palvelun takaamiseen. Syntyvyyden laskeminen ja lasten määrän vähenemisen vaikutus toimintaan ja palveluihin. Kiinteistökannan kunto ja muun muassa tie- ja katuverkoston kunto suhteessa käytettävissä oleviin määrärahoihin nähdessä voi tuoda toiminnan epävarmuustekijöitä.

Suhdannevaihtelut vaikuttavat kunnassa toimiviin yrityksiin ja kunnan asukkaisiin. Suhdannevaihteluilla on siten vaikutusta muun muassa kunnan verotulojen kehittymiseen ja kunnan maksamiin työmarkkinakorvauksiin. Kunta pyrkii työllisyysneuvontaan panostamisella minimoimaan suhdannevaihteluiden aiheuttamia vaikutuksia kuntaan ja kuntalaisiin.

Äkilliset muutokset, kuten viruspandemiat, voivat nopeasti haastaa toimintaa sekä ohjata luoviin ratkaisuihin. Näillä on kuitenkin merkittävät riskinsä ja epävarmuustekijänsä kuntalaisten ja kuntayhteisön turvaamiseksi.

Kunnalla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa lainsäädännön muutoksiin ellei muutoksesta toimiteta erillistä lausuntopyyntöä. Kunta vastaa esitettyihin lausuntopyyntöihin ja palvelukeskukset seuraavat vallitsevia lakimuutosehdotuksia, jotta pystyvät reagoimaan parhaalla mahdollisella tavalla muutoksiin niiden astuessa voimaan.

3.4.3 Rahoitusriskit

Rahoitusriskeillä viitataan ensisijaisesti rahoituksen riittävyyteen liittyvään riskiin. Se voidaan jakaa tarkemmin korko-, valuutta-, maksuvalmius-, takaus- ja talousriskeiksi. Korkoriski on uhka, joka liittyy kaikkiin sijoitus- ja lainanottopäätöksiin, joissa on hyödynnetty korkoinstrumentteja. Korkoriskin taustalla on korkojen muuttuminen ja kehittyminen eri ajanjaksoilla. Kunta on varautunut korkoriskeihin hajauttamalla lainasalkkuaan sitomalla lainoista osan kiinteisiin korkoihin ja osan vaihtuviin korkoihin. Kunnan tulisi kuitenkin kasvattaa lainasalkun suojausastetta entisestään suojautuakseen paremmin korkojen nousulta. Suojausasteen tulisi olla noin 50–70 prosenttia. Vihdin kunnassa ei ole käytetty korkosuojana koronvaihtosopimuksia.

Kunnan korkonäkemyks on se, että korkotaso on tällä hetkellä alhainen ja on todennäköistä, että korkotaso nousee lähivuosina. Markkinoilla vallitseva, erityisesti viruspandemiasta johtuva, epävarmuus tekee kuitenkin korkotason arvioinnin vaikeaksi.

Valuuttakurssiriski on uhkatilanne siitä, että ulkomailta nostetut luotot muuttuvat kalliimmaksi maksaa takaisin tai ulkomaiden ostojen arvo kasvaa valuuttakurssien muutosten takia. Kunta on varautunut valuuttariskii keskittämällä luotonoton rahoitusmarkkinoille, jossa valuuttana käytetään euroja.

Maksuvalmiusriski muodostuu kunnan kyvystä kattaa kuntien jokapäiväisessä toiminnassa syntyvät menot. Vihdin kunta hallitsee maksuvalmiusriskiä päivittäisellä kassavarojen seurannalla, jossa apuna käytetään Sa-rastian laatimaa kassaennustetta. Näin kunta pystyy varautumaan ennalta menoihin eikä kunnan maksuvalmius vaarannu. Suomen hyvän maksuluokituksen ja kehittyneiden rahoitusmarkkinoiden myötä suomalaisilla kunnilla on edellytykset saada luottoja. Maksuvalmiutta turvataan myös kuntatodistusohjelmalla eli lyhyt- tai kaisilla lainoilla.

Takausriski liitetään usein kunnissa tilanteisiin, joissa kunta on elinkeinoelämän edistämiseksi ollut takaa- massa esimerkiksi kuntaan tulevan uuden yrityksen lainoja tai tilanteita, joissa kunta toimii eräänlaisena va- kuutena omistamassaan osakeyhtiössä. Vihdin kunta päivitti vuonna 2017 aikaisempaa vuonna 2003 hyväk- syyttyä takausohjetta. Ohjeessa kuvattu kunnan takauslinja pysyi aiempaa vastaavana, mutta ohje huomioi aiempaa paremmin lainsäädännön muutokset. Vihdin kunta on 31.12.2019 taannut 2 694 175,75 euron ta- kauksilla tytäryhteisöjen ja muiden toimijoiden lainoja (vuonna 2018 4 381 992 euroa). Lisäksi kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.2019 on 175 858 825 euroa (31.12.2018 osuus oli 165 867 153 euroa) ja osuus takauskeskuksen rahastosta on 115 703 (31.12.2018 osuus oli 106 561,99 euroa).

Talousriskillä tarkoitetaan lähinnä mahdollisia tulevaisuuden talouteen liittyviä riskejä, kuten maksutulojen lasku, valtionosuuksien tason mahdollinen lasku, toimintakatteen nopea kasvu. Mahdollisten laajahkojen kiinteistötarpeiden rahoituksellinen kattaminen ja vuosikatteen riittäminen siihen on yksi tulevaisuuden haasteista. Kunnan tulopohja on heikentynyt sekä toisaalta toimintakate on merkittävästi kasvanut vuosien 2018 ja 2019 aikana. Tämä on osaltaan johtanut merkittävään tilikauden alijäämään vuonna 2019. Vuoden 2020 talousarviota laadittaessa ei ole ollut nähtävissä, että talouden tilanne olisi tasapainossa vuonna 2020. Tilanteen kohentamiseksi kunnanvaltuusto on talousarvion yhteydessä päättänyt VIHTA-talousohjelmasta. Talousohjelman tarkoituksena on saada kunnan käyttötalous sekä investoinnit taloudellisesti kestäväälle poh- jalle.

3.4.4 Vahinkoriskit

Riskeistä aiheutuvien henkilö- ja taloudellisten vahinkojen ja mahdollisten korvausvelvollisuuksien kattami- seen Vihdin kunta on varautunut vakuutuksilla. Kunta kilpailutti vakuutukset vuonna 2019 ja vakuutusyhtiö Protector Forsikring ASA on vastannut kunnan henkilövakuutuksista 1.4.2020 alkaen (työtapaturma-, ryhmä- tapaturma-, matkavakuutukset) sekä vakuutusyhtiö Fennia-palvelu Oy kunnan omaisuuden vakuuttamisesta 1.1.2020 alkaen (muut vakuutukset). Kunnan vakuutusturva kattaa lakisääteisten tai sen luonteisten vakuu- tusten lisäksi omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvakuutukset sekä kunnan toiminnassa mukana oleville ryhmä- tapaturma- ja matkavakuutuksen. Vakuutusten kilpailuttamisessa ja vakuutusten ylläpidossa käytetään va- kuutusmeklaria.

3.5 YMPÄRISTÖTEKIJÄT JA EI-TALOUDELLISET ASIAT

3.5.1 Ympäristötekijät

Laadukas ja luonnonläheinen elinympäristö on Vihdin keskeinen vetovoimatekijä. Tämä on nostettu keskei- sesti esille myös kunnan strategiassa. Luonnonläheisen ympäristön ja asumisviihtyisyyden säilyttäminen on tärkeää kunnan asukaskehityksen ja kunnan maineen kannalta. Ratkaisuihin ja kehitystyöhön vaikuttaa eri- tyisesti kaksi ympäristötekijää: alueellisesti merkittävät pohjavesivarannot ja maailmanlaajuisesti vaikuttava ilmastonmuutos.

Vihdissä pohjavesialueet sijaitsevat pääosin lähellä asutusta. Vihdin talousvesi on pohjavettä, pohjaveden laadun ja määrän turvaamiseksi pohjavesien suojelu vaikuttaa teollisuuden, kaupallisten palvelujen ja asutuksen sijoittumiseen. Liikenne on merkittävä pohjaveden pilaantumisen riskitekijä etenkin Nummelan harjun pohjavesialueella. Pohjaveden suojaukset valtatie 25:n alueella ovat edelleen puutteelliset. Nykyinen vedenhankinnan tilanne aiheuttaa merkittäviä kustannusriskejä sekä vedenjakelunriskejä kunnalle. Kertomusvuoden aikana selvitettiin uusia vedentuotantolähteitä vedenjakelutoiminnan varmistamiseksi tulevaisuudessa. Selvitystyötä on jatkettu vuoden 2019 aikana.

Kunta vastaa pohjaveden suojelun valvonnasta yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Kunta osallistuu myös pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadintaan. Kunnan viranhaltijoista ja Uudenmaan ELY-keskuksen asiantuntijoista koostuva pohjavesityöryhmä kokoontui kaksi kertaa. Säännöllisen pohjavesiyhteistyön tarkoitus on lisätä viranhaltijoiden pohjavesitietoutta ja käsitellä kulloinkin ajankohtaisia pohjavesiin liittyviä asioita.

Osana osin VIHTA-talousohjelmaa linjattiin myös energian kulutuksen pienentämiseen vaikuttavia toimenpiteitä: muun muassa uudisrakentamisen ja peruskorjaustyön yhteydessä ja tarvittavilta osin muuten selvitetään, onko aurinkoenergian käyttö kohteessa joissain kohteissa kannattavaa, lisäksi katuvalaistuksen uudistustyö toteutetaan LED-tekniikkaa käyttäen ja kiinteistöjen LED valaistusta lisätään;

Vihdin kunta on tunnistanut tarpeen ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Kunnalla on keinoja ilmastonmuutoksen hillintään: vaikuttaminen energiantuotantoon ja –säästöön, yhdyskuntarakenteeseen, liikennetarpeeseen ja jätteiden käsittelyyn. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tulee jatkossa ottaa huomioon maankäytössä, rakentamisessa, riskikartoituksissa ja yhdyskuntien toimintavarmuuden turvaamisessa. Ilmastonmuutos aiheuttaa toimenpiteitä ja luo prosesseja, joilla on taloudellisia vaikutuksia. Vuonna 2018 Vihdin kunta solmi Kaupunginjohtajien ilmastopimuksen (Covenant of Mayors), joka edellyttää kahden vuoden kuluessa kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelman (SECAP) laatimista. Vuoden 2019 aikana on päätetty liittyä kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) sekä valmisteltu Kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelmaa (SECAP). Toimintasuunnitelman mukaisia tekoja ei vielä laatimisvuonna raportoitu. Vihdin kirkonkylän ja Nummelan jätevedenpuhdistamoiden ympäristölupien tarkistamishakemukset olivat Etelä-Suomen Aluehallintovirastossa käsittelyssä.

3.5.2 Ei-taloudelliset asiat

Toimintakertomuksessa on annettava myös tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Vihdin kunnalla on käytössä sidonnaisuusrekisteri luottamushenkilöille ja johtaville viranhaltijoille (läpinäkyvyyden lisäys). Tiedottamisella, sisäisillä ohjeilla, sisäisen valvonnan ohjeistuksilla sekä henkilöstön ja luottamushenkilöiden koulutuksella vaikutetaan siihen, että toiminnassa tunnistetaan korruptioon, lahjontaan ja ihmisoikeusasioihin liittyvät epäasiallisuudet. Läpinäkyvyyden ja sitä kautta korruption sekä lahjonnan vastaisen toiminnan edistämiseksi, on esimerkiksi tilinpäätösraportointia laajennettu. Toiminnassa harmaan talouden torjuntaan on kiinnitetty huomiota seuraavasti: toiminnassa noudatetaan lakien, hallintosäännön ja toimintasäännön määräyksiä, hankinnat perustuvat kilpailutukseen niiltä osin kuin ohjeistukset edellyttävät ja muutoinkin hankinnoissa noudatetaan sisäisiä ohjeistuksia. Lisäksi urakoiden kilpailutuksessa varmistetaan, että yritys (mukaan lukien aliurakoitsijat), jonka kanssa sopimus solmitaan, on täyttänyt yhteiskunnalliset velvoitteensa ennen sopimuksen solmimista. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi päätökset hintavertailuineen on päätöksenteon jälkeen luettavissa netistä. Viranhaltijapäätökset on pääosin luettavissa kaupungin nettisivuilta.

Ei-taloudellisiin asioihin liittyvät myös toimintakertomuksessa annettavat tiedot sosiaalisista ja henkilöstöasioista. Yleisesti kunnan henkilöstöasioista on kirjattu alaluvussa 2.2 kunnan henkilöstö sekä käyttötalouso- osassa konsernipalveluiden alla henkilöstöyksikön toimintana. Yksittäisenä nostona lautakuntien raporteissa on nostettu esille se, että liikuntapalvelun henkilöstö palkittiin kunnan Inno-palkinnolla Kuntaliiton Vuoden liikkuvin kunta kisaan liittyen.

4 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

4.1 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN VIHDIR KUNNASSA

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla ja johtokunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 4.6.2018 § 21 hyväksymän hallintosäännön 9 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasolla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa että yhteisesti sovitut ja hyväksytyt toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tehtävänä on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Kunnanhallituksen selonteko perustuu lautakuntien ja johtokunnan käsittelemiin kyselylomakkeisiin, joissa tilivelvolliset ovat antaneet arviot sisäisen valvonnan nykytilasta. Kyselylomakkeella pyydettiin arvioimaan seuraavia sisäisen valvonnan osa-alueita asteikolla 1 -5 (heikko- kiitettävä).

- Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen
- Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus
- Riskienhallinnan järjestäminen
- Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta
- Sopimustoiminta
- Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Arvioiden mukaan Vihdin kunta sisäinen valvonta on hyvällä tasolla (4,067). Toimielinkohtainen vaihteluväli on 3,50 - 4,33. Tilivelvollisten arvioiden perusteella voidaan todeta seuraavaa sisäisen valvonnan eri osa-alueista:

- Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen on arviointien perusteella hyvällä tasolla (4). Haasteeksi koettiin valtionhallinnon taholta tulevien velvoitteiden ja säännösten lisääntyminen. Kunnanhallitus 8.10.2018 § 148 teki päätöksen tietoliikennepalvelukokonaisuuden hankinnasta. Tämän tarkoituksena oli kunnan omien yhteyksien lisäksi mahdollistaa

kuntalaisille nopeat tietoliikenneyhteydet kohtuullisella hinnalla. Hankintapäätöksestä valittiin markkinaoikeuteen ja jätettiin hankintaoikaisu, joten hankinta ei saanut lainvoimaa. Markkinaoikeus antoi päätöksensä 25.11.2019 (MAO:501/19), jossa markkinaoikeus kumosi Vihdin kunnanhallituksen 8.10.2018 tekemän hankintapäätöksen §148. Markkinaoikeus velvoitti Vihdin kunnan korvaamaan Elisa Oyj:n oikeudenkäyntikulut 30 000 eurolla viivästyskorkoineen. Rakennusvalvonnassa tehdyistä valituskelpoisista päätöksistä/ratkaisuista on toimintakaudella muutoksenhakuun (oikaisuvaatimus/valitus) päätyneet 1 kpl. Oikaisuvaatimuksen käsittely on kesken. Yhtään päätöstä ei ole kuluvalle kaudella muutoksenhaussa muuttunut tai kumoutunut. Rakennusjärjestys on hyväksytty kunnassa mutta sen käsittely on vielä kesken Helsingin hallinto-oikeudessa. Sivistyspalveluihin tulee vuosittain 2-3 selvityspyynnöitä Aluehallintovirastosta, selvityspyynnöt koskevat sekä yksiköiden toimintaa että viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä. Lautakunnan tekemistä päätöksistä mm. suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamislupa-asioissa tehtiin joitakin valituksia. Yhdestä poikkeamislupa-asiaasta ja asiaan liittyvästä viranomaismenettelystä on tehty kantelu oikeuskanslerille. Apulaisoikeuskansleri on antanut päätöksensä asiassa 9.12.2019 todeten: Kiinnitän Vihdin kunnan huomiota asiakirjapyyntöön vastaamista koskeviin julkisuuslain säännöksiin ja edellä jaksossa 2.3 esittämiini näkökohtiin. Muilta osin asiassa ei ole ilmennyt sellaista viranomaismenettelyä, johon olisi oikeudellisia perusteita puuttua.

- Ympäristövalvonnan valituskelpoisista päätöksistä on tehty kolme valitusta, joihin ei vielä ole saatu ratkaisuja. Yhtään päätöstä ei ole kuluvalle kaudella muutoksenhaussa muuttunut tai kumoutunut. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus on arvioiden perusteella hyvällä tasolla (4). Käyttötalouden ja investointien osalta toimielimet ovat pääosin pysyneet kunnanvaltuuston päättämän muutetun talousarvion hyväksymissä rajoissa, eikä merkittäviä poikkeamia ole ollut. Mikäli sitova määräraha on ylittynyt, on asia viety kunnanvaltuuston käsiteltäväksi. Vuoden 2019 talousarviossa toiminnan tavoitteet on suoraan johdettu strategiasta ja ne ovat keskenään aikaisempaa paremmin vertailukelpoisia. Julkiseen internetportaaliin eli Vihdin tiedolla johtamisen palveluun kuntalaisten ja muiden kiinnostuneiden luettavaksi on julkaistu miltei reaaliaikainen talousseuranta keväällä 2019, tiedolla johtamisen palvelussa on katsottavissa myös joitain toimintaympäristötietoja. Talouden kehitystä seurattiin aikaisempaa systemaattisemmin.
- Riskienhallinnan järjestäminen on ollut vuonna 2018 tyydyttävän ja hyvän rajamailla (3,6). Arvioinneissa kunnan riskienkartoitus, -hallinta sekä -seuranta on koettu edelleen puutteelliseksi. Kunnan tulisi uudistaa harjoittamaansa riskienhallintaa edelleen ja luoda säännönmukainen toimintatapa riskienhallinnan parantamiseksi. Työsuojelun riskienhallinta on koettu kuitenkin ajantasaiseksi. Kunnan vakuutukset kilpailutettiin vuoden 2019 aikana. Riskienhallintaan takauksissa ja antolainoissa kiinnitettiin huomiota Vihdin Jäähallin oy:n antolainaa myönnettäessä.
- Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta on arviointien perusteella Vihdissä hyvällä tasolla (4). Vihdin kunnassa on viranhaltijoille ohjeet hankinnoista ja hankintojen tekemiseen on mahdollista saada tukea. Hankintarajat on hyväksytty toimintasäännöissä. Kehityskohteenä on toivottu selkeämpää ohjeistusta irtaimen omaisuuden poistoon ja luovutukseen. Hankintatoimen muu ohjeistus ja niihin liittyvä apu on koettu hyväksi.
- Sopimustoiminta on arviointien perusteella hyvällä, lähes kiitettävällä, tasolla (4,2). Sopimushallinnan taso on koettu hyvänä Vihdin kunnassa. Kunnan edun toteutumisen varmistamiseksi sopimussuhteissa on erityisesti taloudellisesti merkittävien sopimusten vastuuhenkilöiden juridista ja sisällöllistä sopimusosaamista tarpeen kehittää. Sopimuksia tulisi myös

päivittää ja pitää yllä yhteyshenkilötietoja entistä tehokkaammin. Sopimukseen ei ole kohdistunut vuonna 2019 taloudellisia negatiivisia vahinkoja tai vaikutuksia.

- Sisäisen tarkastuksen tasoa pidetään Vihdin kunnassa kiitettävänä (4,6). Vihdin kunnan sisäistä tarkastusta ohjaa vuonna 2014 hyväksytty sisäisen valvonnan ohje. Arviot ovat korkeita huomioiden, että Vihdin kunnassa ei ole erillistä sisäistä tarkastajaa, vaan sisäinen tarkastus on vastuutettu tilivelvollisille ja esimiehille. Sisäisen tarkastuksen toimivuus perustuu kuitenkin nykyisessä toimintamallissa vahvasti ylimpien viranhaltijoiden harjoittamaan toimintaan oman toiminnan valvonnassa ja alaistensa valvonnassa. Jotta toimielimet voisivat päätöksenteossa ottaa kantaa sisäisen tarkastuksen puutteisiin, edellyttää se myös ylimmiltä viranhaltijoilta valmistelijoina avoimuutta ja laadukasta valmistelua. Erityisenä toimenpiteinä on muutoin esitetty pistotarkistukset käteiskassoihin sekä vaarallisten työyhdistelmien estäminen.

4.2 KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kunnanhallitus toteaa, että arvioinnit on käsitelty asianomaisissa päättävissä toimielimissä, jolloin tieto puutteista ja korjaustarpeista on otettu käsittelyyn. Sisäinen valvonta tuottaa riittävän varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan toimivuutta tulee kuitenkin kehittää edelleen etenkin toiminnan tavoitteiden toteutumisen ja systemaattisen riskienhallinnan osalta. Tarve laajempaan ja kokonaisvaltaiseen riskien arviointiin ja riskien hallintaan on tiedostettu jo aiemmin, mutta työ on edelleen siirtynyt. Vuoden 2020 aikana on tarkoitus kehittää vähintään palvelukeskusten sisäiseen käyttöön virkamiesjohdolle raportointiin prosesseja toiminnan tavoitteiden seurantaan ja raportointiin.

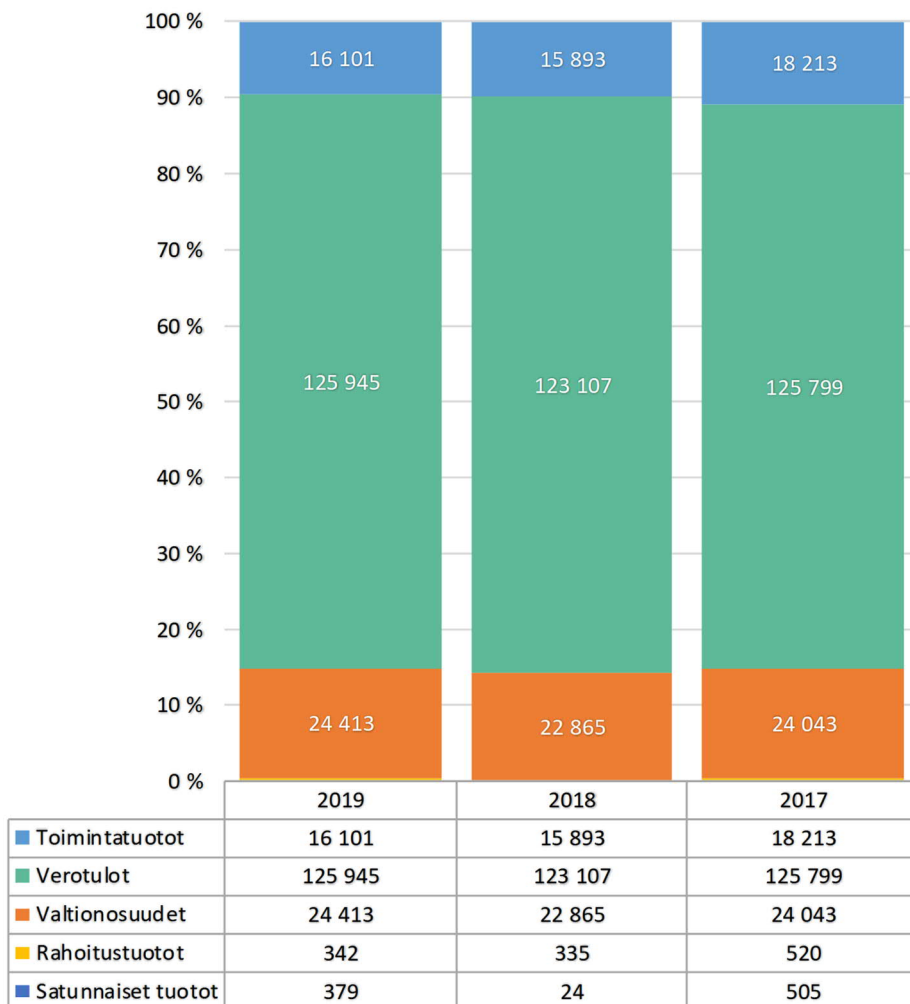
5 TULOKSEN MUODOSTUMINEN

5.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

TULOSLASKELMA 1000 €	2019	2018	2017
Ulkoiset toimintatuotot ja -kulut (sis. Vihdin Vesi)			
Toimintatuotot	16 101	15 893	18 213
Valmistus omaan käyttöön	275	317	187
Toimintakulut	-166 572	-157 238	-152 916
Toimintakate	-150 196	-141 028	-134 516
Verotulot	125 945	123 107	125 799
Valtionosuudet	24 413	22 865	24 043
Rahoitustuotot ja -kulut	-356	-293	-103
Korkotuotot	33	10	63
Muut rahoitustuotot	309	325	456
Korkokulut	-669	-576	-607
Muut rahoituskulut	-29	-52	-16
Vuosikate	-193	4 652	15 223
Poistot ja arvonalentumiset	-10 508	-9 939	-9 813
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 506	-9 931	-9 803
Arvonalentumiset	-2	-8	-10
Satunnaiset tuotot ja kulut	221	5	-493
Satunnaiset tuotot	379	24	505
Satunnaiset kulut	-157	-19	-998
Tilikauden tulos	-10 480	-5 282	4 917
Poistoeron lisäys-/vähennys+	189	189	190
Varausten lisäys-/vähennys+			
Rahastojen lisäys-/vähennys+			
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-10 291	-5 093	5 107
TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Toimintatuotot/toimintakulut, %	9,7	10,1	11,9
100 x toimintatuotot / toimintakulut			
Toimintakate % verorahoituksesta	99,9	96,6	89,8
100 x Toimintakate/ (Verotulot + Valtionosuudet)			
Vuosikate % poistoista	-1,8	46,8	155,1
100 x Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + arvonalentumiset)			
Vuosikate, €/asukas	-7	159	524
Vuosikate / Asukas			
Asukasluku	29 168	29 228	29 059

5.2 TULOSLASKELMAN TUOTOT

Tuloslaskelman ulkoiset tuotot olivat yhteensä 167,2 miljoonaa euroa (162,2 miljoonaa euroa vuonna 2018). Verotulojen osuus tuotoista oli 75,34 prosenttia ja valtionosuuksien 14,60 prosenttia. Näin ollen valtion kautta tilitettävä rahoitus muodostaa 89,94 prosenttia tuotoista. Tulolajien osuudet tuotoista pysyivät likimain edellisvuoden tasolla.

KUVIO 4. Tuloslaskelman ulkoiset tuotot vuosina 2019, 2018 ja 2017

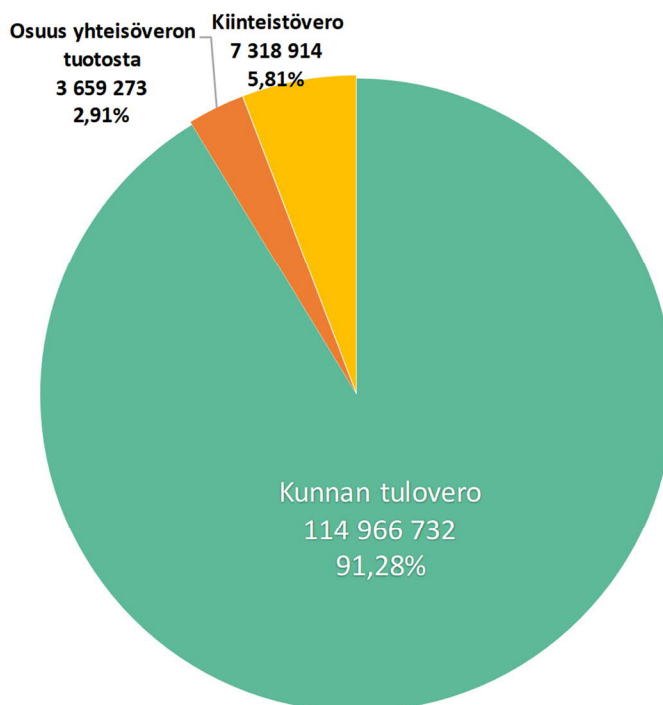
5.2.1 Toimintatuotot

Ulkoiset toimintatuotot olivat 16,1 miljoonaa euroa ja ne nousivat noin 208 tuhatta euroa vuoden 2018 tasta. Suurimmat erät toimintatuotoista muodostivat myyntituotot 7,7 miljoonaa ja muut tuotot 3,6 miljoonaa euroa sekä maksutuotot 2,9 miljoonaa euroa. Myyntituloista selvästi suurimman osuuden muodostivat Vihdin Veden myyntituotot 4,2 miljoonaa. Muista toimintatuotoista suurimman osuuden muodostivat tila-palvelun vuokratulot. Maksutuotoista taas suurimman erän muodostivat päivähoitomaksut 1,69 miljoonaa euroa ja maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset 0,52 miljoonaa euroa.

5.2.2 Verotulot

Kunnallisveron osuus verotuloista oli 91,28 prosenttia, kiinteistöveron 5,81 prosenttia ja yhteisöveron 2,91 prosenttia. Prosentuaalisesti kunnallisverotilitysten osuus nousi edellisvuoteen nähden 0,06 prosenttiyksikköä. Kiinteistöveron osuus laski 0,03 prosenttiyksikköä. Vastaavasti yhteisöveron osuus laski 0,03 prosenttiyksikköä.

KUVIO 5. Verolajien osuudet vuonna 2019

VEROTULOT	2019	2018	2017	Muutos%
Kunnan tulovero	114 966 732	112 302 953	114 636 884	2,37
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 659 273	3 619 297	3 710 383	1,10
Kiinteistövero	7 318 914	7 184 763	7 451 693	1,87
Verotulot yhteensä	125 944 919	123 107 012	125 798 960	2,31

TAULUKKO 3. Vuosien 2019-2017 verotilitykset

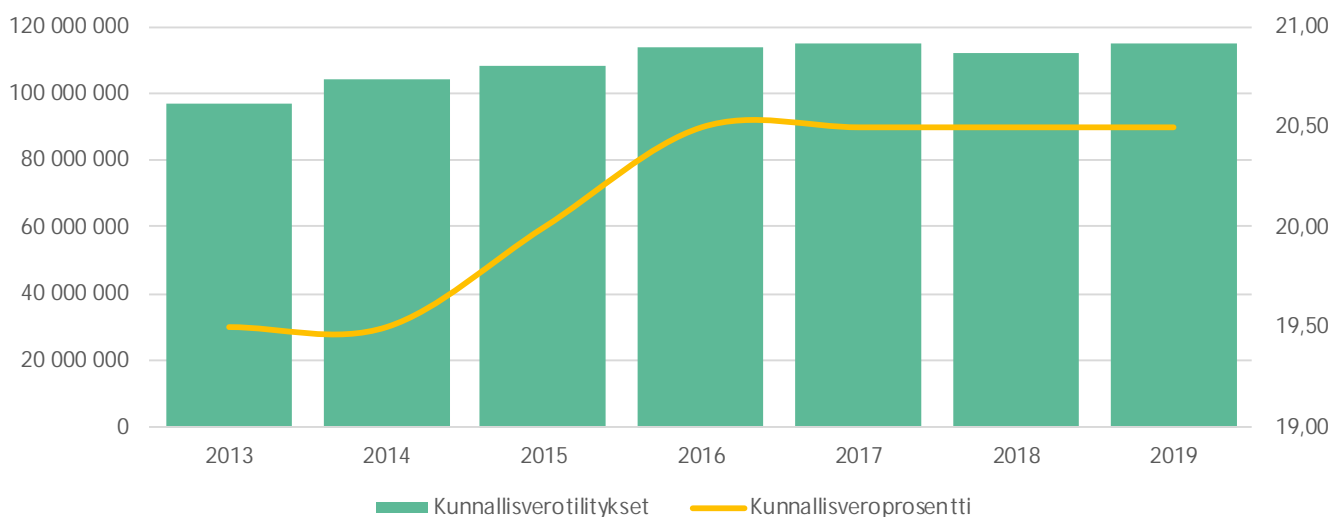
Verotulot vuonna 2019 olivat yhteensä 125,9 miljoonaa euroa ja ne nousivat edellisvuoteen verrattuna 2,8 miljoonaa euroa eli noin 2,31 prosenttia.

Kunnallisverotulot olivat vuonna 2019 noin 2,6 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat ja niitä kertyi 1,0 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.

Kiinteistöveron tilitykset olivat noin 7,32 miljoonaa euroa. Kiinteistöverotulot olivat noin 134 tuhatta euroa edellisvuotta suuremmat. Kiinteistöveroprosentit pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna. Kiinteistövero-

prosentit olivat seuraavanlaiset: yleinen 0,95 %, vakituinen asunto 0,45 %, muu asuinrakennus 1,00 % ja rakentamaton rakennuspaikka 4,00 % sekä yleishyödylliset yhteisöt 0,00 %. Kiinteistöveron tuotto nousi 1,87 prosenttia. Kiinteistöverotilitykset olivat talousarvioon nähden noin 158 tuhatta euroa enemmän.

Yhteisöveroja kertyi yhteensä noin 3,66 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa 1,1 prosentin nousua edellisvuodesta. Yhteisöveroa tilitettiin noin 40 tuhatta euroa edellisvuotta ja noin 16 tuhatta muutettuun talousarvioon arvioitua enemmän.

KUVIO 6. Kunnallisverotulot 2013–2019

5.2.3 Valtionosuudet

Valtionosuuksien toteuma oli 24,413 miljoonaa euroa ja nousua edelliseen vuoteen oli noin 1,5 miljoonaa euroa eli 6,77 prosenttia. Valtionosuuksia kertyi noin 64 tuhatta euroa muutettuun talousarvioon arvioitua vähemmän. Päätökset vuoden 2019 valtionosuusrahoituksesta tehtiin 31.12.2018. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitus vuodelle 2019 tarkistettiin 31.12.2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitusta tarkistettiin vuoden 2019 aikana muuten 30.4.2019, 5.8.2019, 5.12.2019. Valtiovarainministeriö tarkisti 11.11.2019 kuntien peruspalvelujen valtionosuutta vuodelle 2019. Lisäksi valtiovarainministeriö tarkisti 30.12.2019 kuntien peruspalvelujen valtionosuutta vuodelle 2019 syrjäisyyksien osalta.

VALTIONOSUUDET	TP 2019	TP 2018	Ero	Ero %
Peruspalvelujen valtionosuus	28 841 150,00	27 657 931,00	1 183 219,00	4,28
Verotuloihin perustuva tasaus	-1 592 628,00	-1 653 135,00	60 507,00	-3,66
Opetus- ja kulttuurit. Muu vos	-2 835 080,00	-3 139 420,00	304 340,00	-9,69
	24 413 442,00	22 865 376,00	1 548 066,00	6,77

TAULUKKO 4. Vuosien 2019-2018 valtionosuudet

5.2.4 Rahoitustuotot

Rahoitustuottoja kertyi noin 342 tuhatta euroa ja ne nousivat 7 tuhatta euroa viime vuoden tasosta. Rahoitustuotoista merkittävin oli peruspääoman korko Vihdin Vedeltä 393 tuhatta euroa, mutta konsernin sisäisten rahavirtojen eliminoituessa suurimmaksi eräksi muodostuu peruspääomankorot kuntayhtymiltä (230 tuhatta euroa).

5.3 TULOSLASKELMAN KULUT

Tuloslaskelman ulkoiset kulut olivat yhteensä 177,9 miljoonaa euroa toimintakulujen muodostaessa 93,7 prosenttia, rahoituskulujen 0,40 prosenttia sekä poistojen 5,9 prosenttia kuluista.

TULOSLASKELMA 1000 €	2019	OSUUS-%	2018	MUUTOS €	MUUTOS %
Henkilöstökulut	48 893	27,48	45 907	2 986	6,50
Palvelujen ostot	103 114	57,95	96 640	6 475	6,70
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 783	4,37	7 791	-7	-0,10
Avustukset	4 888	2,75	5 033	-145	-2,88
Muut toimintakulut	1 894	1,06	1 868	26	1,39
Korkokulut	669	0,38	576	92	16,04
Muut rahoituskulut	29	0,02	52	-22	-43,54
Poistot ja arvonalentumiset	10 508	5,91	9 939	569	5,73
Satunnaiset kulut	157	0,09	19	139	732,37
Yhteensä	177 936	100,00	167 823	10 112	6,03

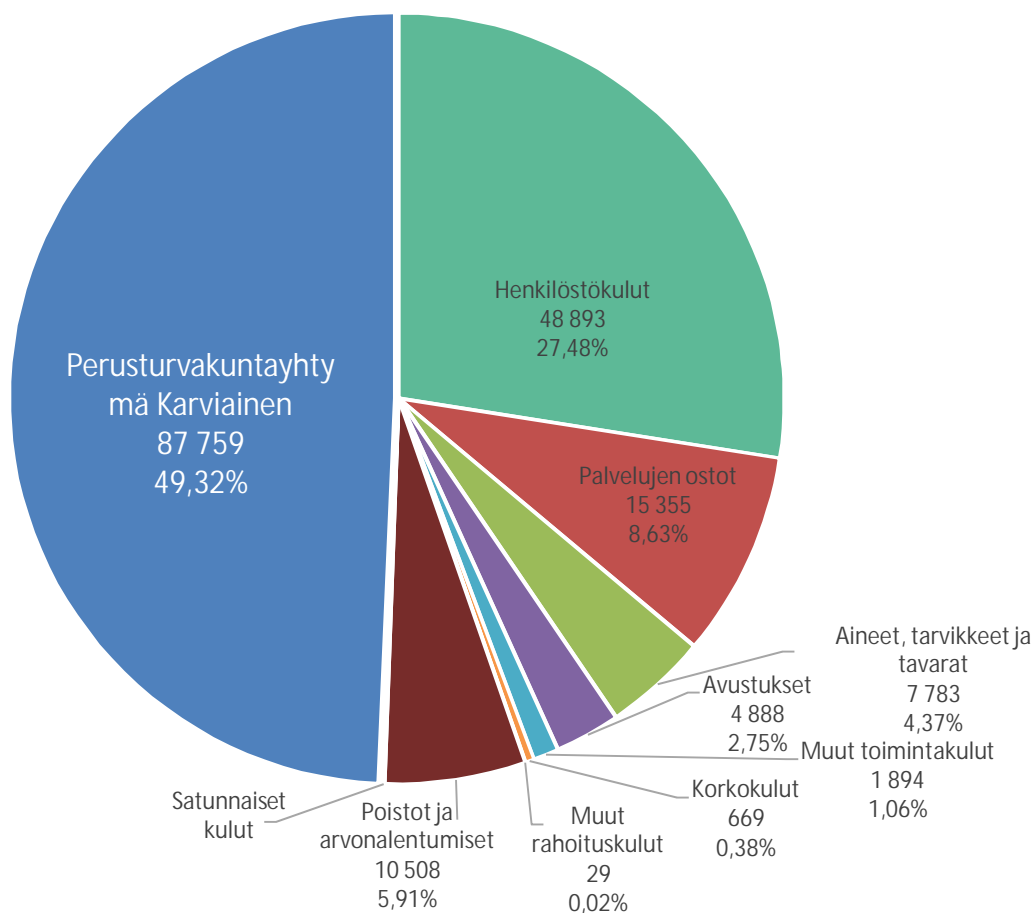
TAULUKKO 5. Vuosien 2019-2018 tuloslaskelman kulut

5.3.1 Toimintakulut

Ulkoiset toimintakulut olivat 166,6 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 5,94 prosenttia. Vihdin kunnan toimintakuluista merkittävin oli palvelujen ostot 103,1 miljoonaa euroa, mikä on 6,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Henkilöstökulut olivat noin 48,9 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat noin 6,5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

5.3.2 Rahoituskulut

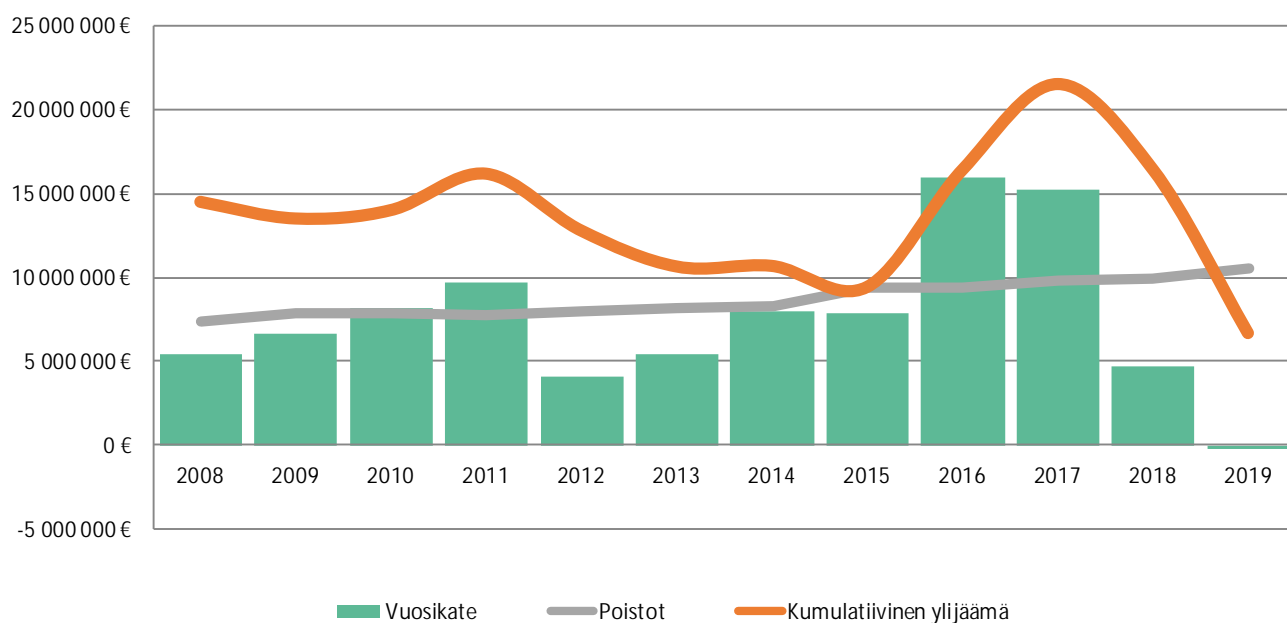
Tilikauden rahoituskulut olivat 0,698 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna rahoituskulut kasvoivat 11,14 prosenttia. Rahoituskulujen kasvua voidaan pitää maltillisena vieraan pääoman kasvaessa samanaikaisesti yli 20 miljoonalla eurolla.

KUVIO 7. Ulkoisten kulujen jakauma 2019. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen palveluiden ostojen osuus eriteltty

5.4 TOIMINTAKATE JA VUOSIKATE

Toimintakate oli noin -150,2 miljoonaa euroa ja se heikkeni edellisestä vuodesta 9,17 miljoonaa euroa eli noin 6,5 prosenttia. Valtion kautta tilittävä veroluonteinen rahoitus oli Vihdissä yhteensä 150,36 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan rahoitus ei riittänyt toimintakatteen ja rahoituskulujen rahoittamiseen ja vuosikatteen muodostui -0,19 miljoonaa euroa. Käyttötalouden tasapainon vähimmäisvaatimus, jonka mukaan vuosikatteen tulee olla vähintään poistojen suuruinen ei toteutunut. Poistot ja arvonalentumiset olivat 10,5 miljoonaa euroa ja tilikauden tuloksesta muodostui alijäämäinen. Tuloslaskelman välituloksena esitettävä vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka on käytettävissä investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Muiden Manner-Suomen kuntien toimintakatteen heikentyivät 4,5 prosenttia vuonna 2019 edellisvuoteen 2018 verrattuna tilinpäätösennakkotietojen mukaan. Vuonna 2018 kuntien ja kuntayhtymien toimintakate heikkeni 3,9 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna.

KUVIO 8. Vuosikate, poistot ja kumulatiivinen ylijäämä

Talouden pitkän aikavälin rahoitustasapaino edellyttää, että suunnitelmapoistot ja poistonalaisten investointien omahankintameno ovat samaa tasoa. Vuonna 2019 investointien omahankintameno oli noin 16,9 miljoonaa euroa (2018 vastaava luku oli 20,2 Meur). Vuoden 2020 talousarvion ja vuosille 2021-2022 tehdyn taloussuunnitelman mukaan investointien keskimääräiset omahankintamenot kasvavat selkeästi vuosina 2020-2022, kun muun muassa tulevaa Etelä-Nummelan aluetta rakennetaan. Investointien omahankintamennon kasvaminen heikentää kunnan rahoituksellista tasapainoa ja kunnan tulee pystyä kasvattamaan investointien omahankintamenoa taloussuunnitelmavuosille.

5.5 TILIKAUDEN TULOS JA YLIJÄÄMÄ

Tilikauden tulos kuvaa kaikkien tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta sekä poistoja. Tilikauden tulokseksi muodostui alijäämä 10 479 963 euroa. Kun poistoeron vähennys huomioidaan, tilikauden alijäämäksi muodostuu 10 290 764 euroa.

6 TOIMINNAN RAHOITUS

6.1 RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Rahoituslaskelmaan kootaan kunnan rahan lähteet ja rahan käytöt tilikauden ajalta. Rahoituslaskelma päättyy kuvaamaan muutosta kassavaroissa eli sitä, lisääntyvätkö vai vähenivätkö kunnan kassavarat tilikauden aikana.

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	-193	4 652	15 223
Satunnaiset erät	206	5	-493
Tulorahoituksen korjausepäät	-1 261	-610	-102
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-18 317	-20 621	-10 237
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 431	434	89
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	771	554	1 484
Toiminnan ja investointien rahavirta	-17 364	-15 586	5 964
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-3 500	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	1	7
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	20 000	14 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 869	-11 941	-12 208
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38 000	2 000	-5 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 203	3 750	1 205
Rahoituksen rahavirta	21 833	13 809	-2 496
Rahavarojen muutos	4 469	-1 777	3 468
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	8 026	3 557	5 334
Rahavarat 1.1.	3 557	5 334	1 866

Satunnaisista tuotoista vähennetty v.2019 Veikkoinkorven pääoma 15.809,67 e.

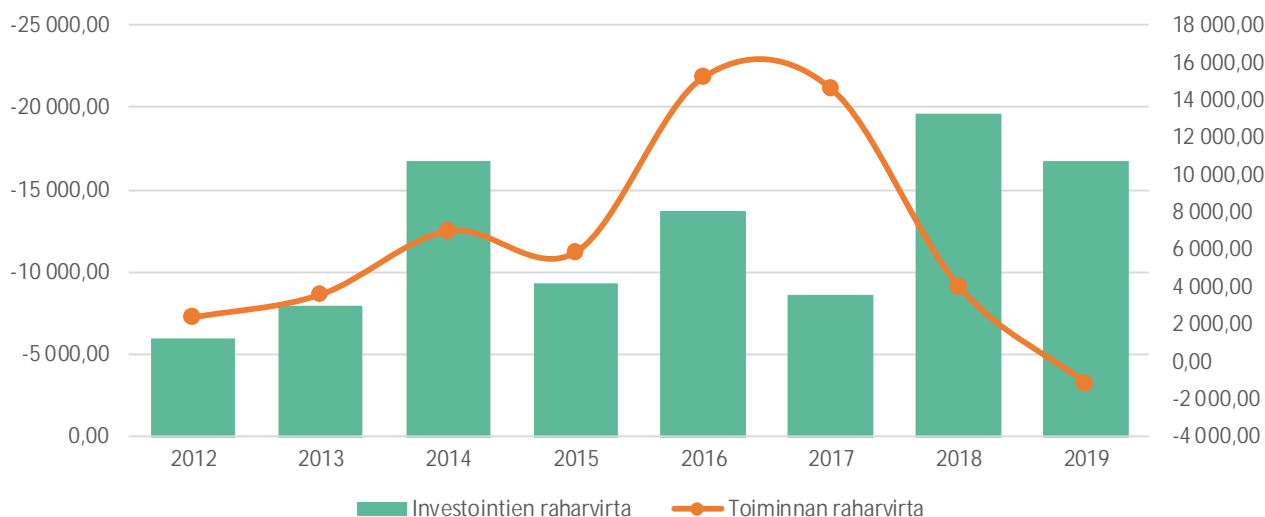
Edellisvuotinen rahoituslaskelma on tarkastettu ja tehty korjaukset. Edellisvuotiseen tullut mukaan myös veden ja kunnan keskinäiset tapahtumat.

Investointimenoissa ollut mukana tuloja 23.795,43 e, joka tässä siirretty oikealle paikalleen Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuloihin.

TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä			
5 vuodelta, €	-28 995	-21 368	-10 105
Investointien tulorahoitus, %	-1,1	23,0	150,0
100* Vuosikate / Investointien omahankintameno			
Laskennallinen lainanhoitokate	0,03	0,44	1,49
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)			
Pääomamenojen tulorahoitus, %	-0,6	14,5	68,1
100* Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset)			
Lainanhoitokate	0,03	0,42	1,24
(Vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + Lainanlyhennykset)			
Kassasta maksut/vuosi milj.€	203,2	190,7	176,2
Kassan riittävyys, pv	14,4	6,8	11,1
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella			
Asukasmäärä	29 168	29 228	29 059

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta muodostuu vuosikatteesta ja sen jälkeen mahdollisesti esiintyvistä satunnaisista eristä. Näiden lisäksi huomioidaan tulorahoituksen kirjanpidolliset korjaukset. Vihdin kunnan toiminnan rahavirta vuonna 2019 oli – 1,3 miljoonaa euroa. Vuosikate laski noin 4,5 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Investointien rahavirta muodostuu käyttömaisuuden investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä myyntituloista. Vihdin investointimenojen määrä oli tilikaudella noin 18,3 miljoonaa euroa. Vastaavien hyödykkeiden luovutustulot olivat 0,7 miljoonaa euroa ja rahoitusosuudet investointimenoihin 1,4 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 17,4 miljoonaa euroa alijäämäinen.

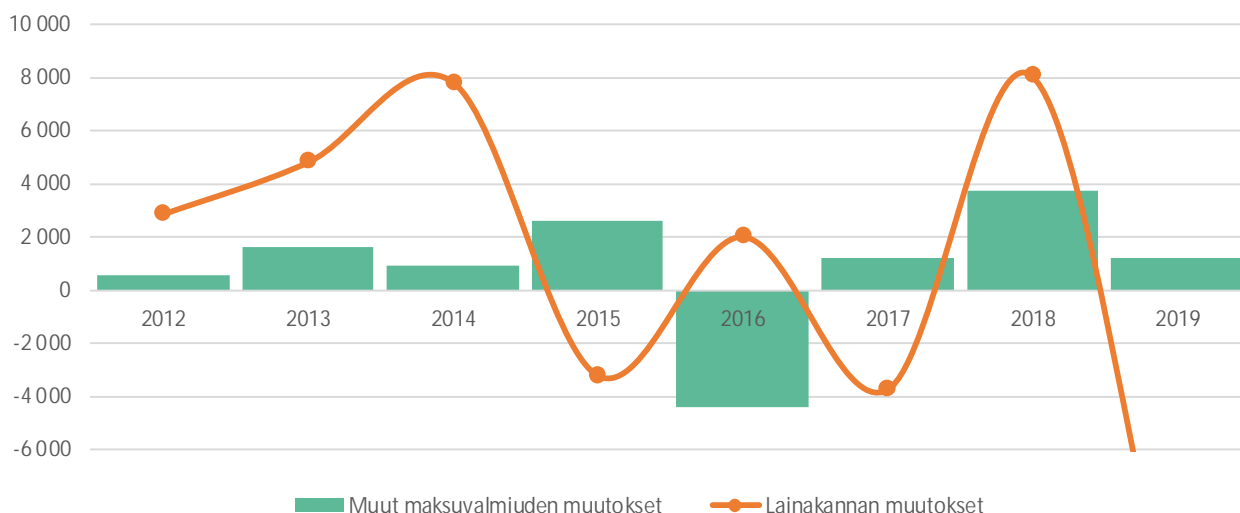
KUVIO 9. Toiminnan ja investointien rahavirta (1000 euroa)

Rahoituksen rahavirta

Pitkäaikaisia lainoja maksettiin pois noin 13,9 miljoonaa euroa. Lainanhoitokate oli tilikaudella 0,03. Lainanhoitokateen tunnusluvulla mitataan tulorahoituksen riittävyyttä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun

arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Muut maksuvalmiuden muutokset koostuvat pääasiassa saamisten muutoksista, mutta niihin vaikuttivat myös korottomien velkojen pääomien muutokset, palautuskelpoisten liittymismaksujen lisäys sekä vaihto-omaisuuden muutokset. Rahoituksen rahavirta muodostui 22,4 miljoonaa alijäämäiseksi.

KUVIO 10. Rahoituksen rahavirta (1000 euroa)

6.2 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

Tase ja siitä laskettavat tunnusluvut kuvaavat tilipäätöspäivän mukaista rahoituksen rakennetta. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE 1000€	2019	2018	2017
VASTAAVAA			
PYSYVAT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	1 002	549	461
Aineettomat oikeudet	278	183	137
Muut pitkävaikutteiset menot	724	366	324
Aineelliset hyödykkeet	162 386	156 425	146 350
Maa- ja vesialueet	34 903	33 902	33 062
Rakennukset	82 446	65 706	71 151
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 992	29 709	28 556
Koneet ja kalusto	2 659	1 708	1 754
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	13 385	25 400	11 827
Sijoitukset	25 057	21 289	21 331
Osakkeet ja osuudet	21 366	21 099	21 140
Lainasaamiset	3 500	0	1
Muut saamiset	190	190	190

ARVOSTUSERÄT			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	144	82	112
Valtion toimeksiannot	50	53	82
Muut toimeksiannot	93	29	29
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	174	159	195
Saamiset	4 383	3 728	3 898
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	135	135	135
Lainasaamiset	0	0	0
Muut saamiset	52	52	51
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	2 700	1 886	1 309
Lainasaamiset	4	0	-2
Muut saamiset	1 049	702	1 040
Siirtosaamiset	442	954	1 365
Rahoitusomaisuusarvopaperit	1	10	10
Osakkeet ja osuudet	1	10	10
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	8 025	3 547	5 325
VASTAAVAA YHTEENSÄ	201 171	185 790	177 682
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	57 685	67 438	72 531
Peruspääoma	50 993	50 993	50 993
Arvonkorotusrahasto	30	30	30
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	16 953	21 509	16 402
Tilikauden yli- / alijäämä	-10 291	-5 093	5 107
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	2 481	2 670	2 860
Poistoero	2 481	2 670	2 860
PAKOLLISET VARAUKSET	75	815	998
Muut pakolliset varaukset	75	815	998
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	93	29	29
Valtion toimeksiantojen pääomat	0	0	0
Muut toimeksiantojen pääomat	93	29	29
VIERAS PÄÄOMA			

Pitkäaikainen	75 712	87 100	77 792
Joukkovelkakirjalainat	0	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 660	77 329	67 999
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	0
Saadut ennakot	0	0	377
Muut velat	10 052	9 771	9 416
Lyhytaikainen	65 125	27 737	23 473
Joukkovelkakirjalainat	40 000	2 000	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 469	10 669	11 936
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	5
Lainat muilta luotonantajilta	0	0	0
Saadut ennakot	242	301	229
Ostovelat	3 923	5 790	4 134
Muut velat	790	703	1 568
Siirtovelat	11 702	8 273	5 600
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	201 171	185 790	177 682

TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	29,9	37,8	42,6
100* (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)			
Suhteellinen velkaantuneisuus %	84,5	70,8	59,9
(Vieras pääoma - Saadut ennakot)/Käyttötulot			
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	85,71	71,54	60,81
100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot			
Kertynyt yli- / alijäämä, 1000 €	6 662	16 416	21 509
Kertynyt yli- / alijäämä, € / asukas	228	562	740
Lainakanta 31.12., 1000 €	114 129	89 999	79 940
Vieras pääoma - (saadut ennakot + Ostovelat +Siirtovelat + Muut velat)			
Lainat euroa / asukas 31.12.	3913	3079	2751
Lainat ja vuokravastuut	115 816	91 264	81 473
Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat +Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut			
Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas	3 971	3 123	2 804
Lainasaamiset, 1000 €	3 500	0	1
Asukasmäärä	29 168	29 228	29 059

Omavaraisuusaste mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa 70 prosentin omavaraisuutta. Vihdin kunnan omavaraisuusaste 31.12.2019 oli 29,9 prosenttia. Vuonna 2018 kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste oli noin 59,6 prosenttia ja kuntakonserneissa 43,5 prosenttia. Kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste on heikentynyt 2000-luvun alusta lähtien tasaisesti.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Vihdin kunnan suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2019 oli 84,5 prosenttia, mikä on noin 13,7 prosenttiyksikköä edellisvuotta suurempi. Koko maan keskiarvo vuonna 2018 oli noin 58,6 prosenttia ja kuntakonsernien osalta 80,7 prosenttia. Kuntien suhteellinen velkaantuneisuus on noussut tasaisesti 2000-luvulla.

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Vihdin kunnan lainakanta kasvoi noin 24 miljoonalla eurolla. Lainaa asukasta kohden oli vuoden lopulla 3 913 euroa eli 834 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Manner-Suomen kuntien lainakanta oli vuoden 2019 lopussa tilinpäätösarvioiden mukaan 3 360 euroa asukasta kohden laskettuna 31.12.2018 väestötiedolla. Vuoden 2018 tiedoilla Suomen kuntien keskimääräinen lainakanta oli 3039 euroa/asukas ja kuntakonsernien lainakanta 6 537 euroa/asukas. Vuoden 2018 tiedoilla 20 000 – 50 000 asukkaan kuntien keskimääräinen lainakanta oli 3 008 euroa/asukas ja kuntakonsernien lainakanta 5 530 eur/asukas.

6.3 KOKONAISTULOT - JA MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -menokäsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Vihdin kunnan kokonaistulot kuluneella tilikaudella olivat 207,4 miljoonaa euroa. Suurin tuloerä muodostuu verotuloista, jonka osuus kokonaistuloista on 60,73 %. Kokonaismenot olivat tilikaudella 204,14 miljoonaa euroa. Olennaisin menoerä koostuu toimintakuluista, joiden osuus kokonaismenoista on 81,6 %. Kokonaismenot olivat 3,3 miljoonaa kokonaistuloja pienemmät. Täsmäytyksenä voidaan todeta rahavarojen muutoksen ja maksuvalmiuden muutoksen erotuksen olevan vastaava.

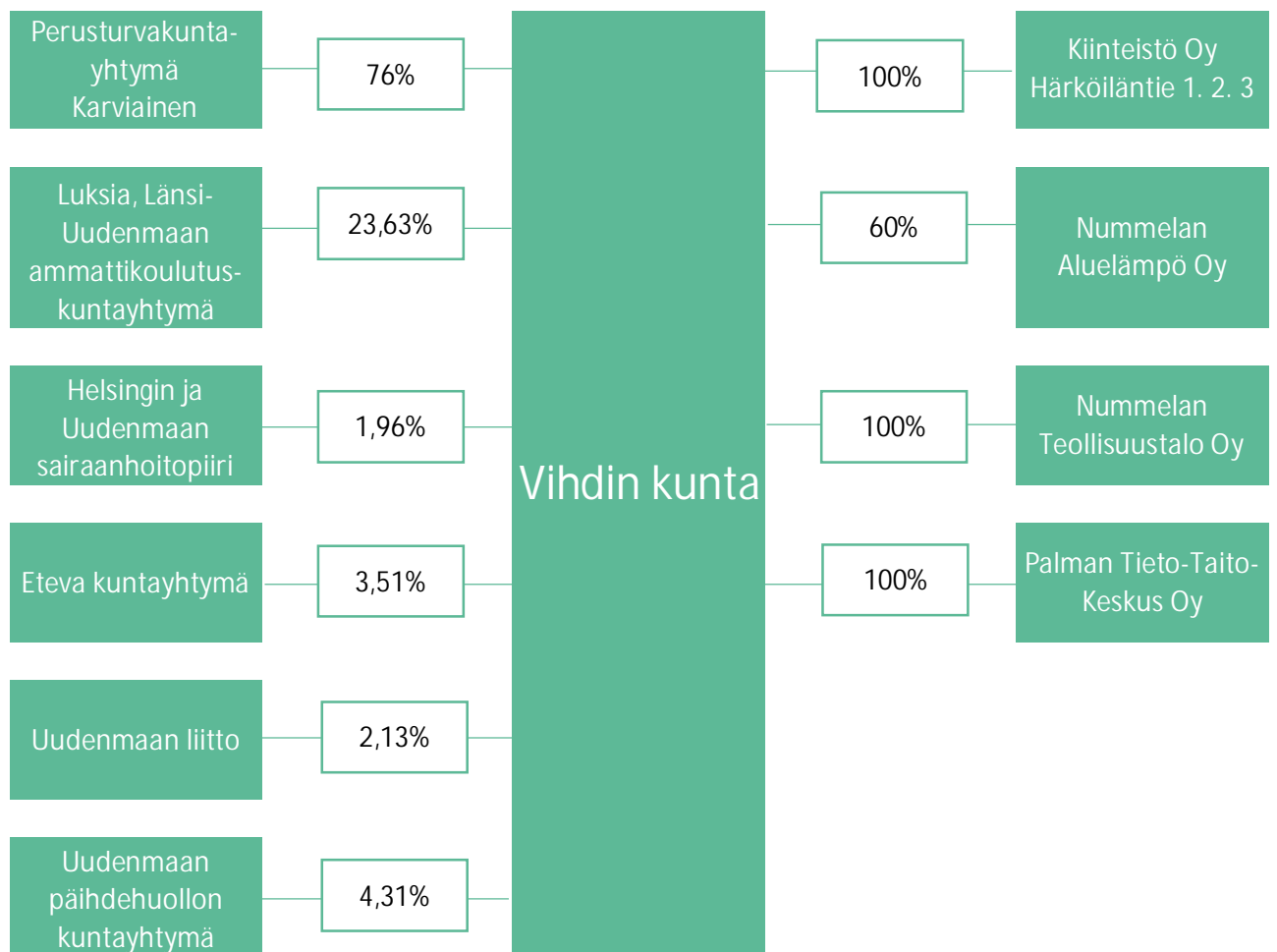
KOKONAISTULOT JA MENOT 1000€	2019	2019	2018	2018
	1 000 €	%	1 000 €	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	16 101	7,8	15 893	8,6
Verotulot	125 945	60,7	123 107	66,6
Valtionosuudet	24 413	11,8	22 865	12,4
Korkotuotot	33	0,0	10	0,0
Muut rahoitustuotot	309	0,1	325	0,2
Satunnaiset tuotot	363	0,2	24	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
Pysyvien hyödykkeiden luovutusvoitot	-501	-0,2	-450	-0,2
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointeihin	1 431	0,7	434	0,2
Pysyvien vastaavien myyntituotot	771	0,4	554	0,3

Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	0	0,0	1	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	20 000	10,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	38 000	18,4	2 000	1,1
Oman pääoman lisäykset	0	0,0	0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	206 865	100,0	184 763	100,0
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	166 572	81,6	157 238	82,6
Valmistus omaan käyttöön	-275	-0,1	-317	-0,2
Korkokulut	669	0,3	576	0,3
Muut rahoituskulut	29	0,0	52	0,0
Satunnaiset kulut	157	0,1	19	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
Pakollisten varausten muutos	814,8	0,4	182,9	0,1
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	-55	0,0	-23	0,0
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	18 317	9,0	20 621	10,8
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen lisäykset	3 500	1,7	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	13 869	6,8	11 941	6,3
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	0	0,0
Oman pääoman vähennykset	0	0,0	0	0,0
Kokonaismenot yhteensä	203 598	100,0	190 290	100,0

7 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

7.1 KUNTAKONSERNIN RAKENNE

Vihdin kuntakonserniin kuuluivat 31.12.2019 seuraavat yhteisöt:

KUVIO 11. Vihdin kunnan konserniin liitetyt yhteisöt 31.12.2019

7.2 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT

Vihdin kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt ovat melko pieniä ja niillä on konsernin tilinpäätöslaskelmissa merkittävästi kuntayhtymiä pienempi vaikutus.

Veikkoinkori I Oy:n toiminta päättyi 31.12.2018. Yhtiö merkitty kaupparekisteriin 15.7.2019 purkautuneeksi/lakanneeksi. Selvitysmies on esittänyt lopputilityksen kokouksessa 17.6.2019.

Nummelan Teollisuustalo Oy:lla ja Nummelan Aluelämpö Oy:lla tilikauden tulos oli positiivinen. Nummelan aluelämpö Oy:n hallitus ehdottaa osinkoa jaettavaksi. Palman Tieto-Taito-Keskus Oy:lla oli edellisvuoden tapaan tappiollinen tulos, mutta tappion suuruus pieni. Tytäryhtiöistä Palman Tieto-Taito-Keskus Oy:lla on kumulatiivista alijäämää. Kiinteistö Oy Härköiläntie 1 tilikauden tulos oli negatiivinen, Kiinteistö Oy Härköiläntie 2 tilikauden tulos oli negatiivinen ja Kiinteistö Oy Härköiläntie 3 tilikauden tulos oli negatiivinen.

Konserniyhtiöiden osalta kunnalla oli 31.12.2019 takauksia ainoastaan Nummelan Aluelämmön lainoille.

Kuntayhtymien osalta perusturvakuntayhtymä Karviaisessa taseessa on kertynyttä kattamatonta alijäämää. Kunnan osuus alijäämästä kirjattu kunnan tilinpäätöksen vastuutietoihin. Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymällä tilikausi oli ylijäämäinen niin vuonna 2019 ja vuonna 2018.

Talousarviossa on kunnan tytäryhteisöille asetettu yksittäisiä tavoitteita. Tässä osiossa selvitetään lyhyesti tavoitteiden saavuttaminen. Kuntayhtymille asetetut tavoitteet ja niiden toiminta on tarvittaessa selostettu kunkin toimielimen kohdalla.

KIINTEISTÖ OY HÄRKÖILÄNTIE 1,2 JA 3

Härköiläntie 1 on perustettu ja merkitty kaupparekisteriin 4.6.1971. Tilikaudella 2019 ei tehty merkittäviä korjauksia tai hankintoja. Korjaustarpeen ja heikon vuokrausasteen takia yhtiön hallitus esitti omistajalle, Vihdin kunnalle, asuntojen vuokraustoiminnan lopettamista ja yhtiön purkamista. Yhtiökokouksen päätöksillä yhtiön vuokraustoiminta päätettiin lopettaa ja yhtiö purkaa, kaikki vuokrasopimukset sanottiin irti päätymään 31.10.2019. Huoneistot saatu tyhjäksi, vesi ja kaukolämpö pois käytöstä, ikkunat levytetty, ulko-ovien lukot vaihdettu. Tilikauden tulos oli -26 793,98 euroa (2018 0 eur). Taseen loppusumma oli 4 518,95 euroa (vuonna 2018 44 064,93). Yhtiön oma pääoma on negatiivinen. Yhtiöllä lyhytaikaisia velkoja saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisyriksille. Yhtiön hallitus ehdottaa, että tilikauden tappio kirjataan yli-/alijäämättilille, eikä osinkoa jaeta.

Härköiläntie 2 yhtiön hallitus esitti omistajalle, Vihdin kunnalle, asuntojen vuokraustoiminnan lopettamista ja yhtiön purkamista. Yhtiökokouksen päätöksillä yhtiön vuokraustoiminta päätettiin lopettaa ja yhtiö purkaa, kaikki vuokrasopimukset sanottiin irti päätymään 31.10.2019. Huoneistot saatu tyhjäksi, vesi ja kaukolämpö pois käytöstä, ikkunat levytetty, ulko-ovien lukot vaihdettu. Tilikauden tulos oli -32 392,89 euroa (vuonna 2018 0 eur). Taseen loppusumma oli 4 803,76 euroa (vuonna 2018 67 309,58). Yhtiön oma pääoma supistui 2 447,62 euroon ja on alle puolet osakepääomasta. Yhtiöllä lyhytaikaisia velkoja saman konsernin omistusyhteisyriksille. Yhtiön hallitus ehdottaa, että tilikauden tappio kirjataan yli-/alijäämättilille, eikä osinkoa jaeta.

Härköiläntie 3 yhtiön hallitus esitti omistajalle, Vihdin kunnalle, asuntojen vuokraustoiminnan lopettamista ja yhtiön purkamista. Yhtiökokouksen päätöksillä yhtiön vuokraustoiminta päätettiin lopettaa ja yhtiö purkaa, kaikki vuokrasopimukset sanottiin irti päätymään 31.10.2019. Huoneistot saatu tyhjäksi, vesi ja kaukolämpö pois käytöstä, ikkunat levytetty, ulko-ovien lukot vaihdettu. Yhtiöllä ei ole lainaa. Tilikauden tulos oli -30 134,10 euroa (vuonna 2018 1362,85 eur). Taseen loppusumma oli 4 837,63 euroa (vuonna 2018 59 816,60 eur). Yhtiön oma pääoma supistui 2 172,75 euroon ja on alle puolet osakepääomasta. Hallitus ehdottaa, että tilikauden tappio kirjataan yli-/alijäämättilille, eikä osinkoa jaeta.

Kiinteistö Oy Härköiläntie 1, 2 ja 3 on asetettu selvitystilaan, toimenpiteet aloitettu yhtiöiden purkamiseksi ja yhtiöt on tarkoitus purkaa vuoden 2020 aikana.

NUMMELAN TEOLLISUUSTALO OY

Yhtiön omistaa kokonaisuudessaan Vihdin kunta. Yhtiö omistaa teollisuushallit osoitteissa Harjutie 14 ja Teh-
taantie 4 – 6. Harjutie 14 on vuokrattu suurimmaksi osaksi (31.12.2019 oli tyhjänä kaksi suurempaa tilaa),
Teollisuustien hallissa on kokonaan vuokrattu, vuokralaisena myös kunnan kierrätyskeskus sekä vuodesta
2017 alkaen nuorten työpaja. Merkittävimmät korjaukset olivat ikkunapokien kunnostukset, ulko-ovien kun-
nostukset, lumiasteiden korjaukset, katon paikkaus, toimistotilan korjaukset sekä toimistotilan maalaus
vuokrausta varten; korjaukset yhteensä tilikaudella 14 138,87 euroa. Kiinteistöjen hoitokulut muodostuvat
aiempien vuosien käyttömenojen mukaisesti, kustannustason nousu huomioiden. Tilikauden tulos oli
36.662,53 euroa (2018 43 082,99 eur). Yhtiön hallitus ehdottaa, että tilikauden tappio kirjataan yli-/alijäämä-
tilille, eikä osinkoa jaeta. Taseen loppusumma oli 713 290,79 euroa (vuonna 2018 674 607,22). Yhtiön kiin-
teistöjen korjauksia toteutetaan hallituksen päätösten mukaan. Yhtiöllä ei ole lainaa eikä kirjaamattomia kor-
koja.

PALMAN TIETO-TAITO-KESKUS OY

Kiinteistöyhtiön toimialana on omistaa ja hallita Vihdin kunnan Nummelan rakennuskaava-alueella kortte-
lissa 4 sijaitsevia kiinteistöjä. Yhtiö voi rakentaa tähän kortteliin tai muualle Vihdin kunnan alueella tarvit-
semiaan toimitiloja. Alueen kaavamuutoshanke on vireillä. Yhtiön tuotot ovat koostuneet osakkeenomistajan
maksamista hoitovastikkeista, jotka on kirjattu tulosvaikutteisesti yhtiön kirjanpitoon. Yhtiön toiminta tullaan
todennäköisesti lopettamaan. Yhtiön maksuvalmius oli tilikauden aikana hyvä. Tilikauden tulos oli -27 864,39
(2018 -11 831,30 eur) ja taseen loppusumma 1 103 464,12 euroa (2018 1 128 802,95 eur). Yhtiöllä ei ole
lainoja, lyhytaikainen vieras pääoma oli 14 757,84 euroa (vuonna 2018 12 232,28 eur). Yhtiön hallitus ehdot-
taa, että tilikauden tappio kirjataan yli-/alijäämätilille, eikä osinkoa jaeta. Yhtiön maksuvalmius oli tilikauden
aikana hyvä.

NUMMELAN ALUELÄMPÖ OY

Yhtiön omistavat Vihdin kunta 60 % ja Adven Oy 40 %, joten yhtiö on Vihdin kunnan tytäryhteisö. Hallitus on
toiminut omistajien tahtotilaa noudattaen ja kannattavan kasvustrategian mukaisesti. Tässä voidaan katsoa
yhtiön onnistuneen hyvin vallitseva markkina- ja kilpailutilanne huomioiden. Yhtiöllä on sivutoiminen toimi-
tusjohtajana ja yhtiö ostaa tekniset palvelut ostopalvelusopimuksena Adven Oy:lta.

Tilikauden lopussa yhtiön oma pääoma on 2 490 840,38 euroa (vuonna 2018 2 269 491,22 eur) ja taseen
loppusumma 5 161 037,02 euroa (vuonna 2018 4 986 589,89 eur). Hallitus esittää, että tilikauden voitto 221
349,16 euroa (vuonna 2018: 321 028,37 euroa) siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille. Hallitus esittää yhtiö-
kokoukselle, että osinkoa jaetaan 100 euroa osake, yhteensä 60 000 euroa.

7.3 KUNTAKONSERNIN OHJAUS JA SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kuntakonsernia ohjataan talousarvioon asetetuilla tavoitteilla, kunnanvaltuuston 12.11.2012 § 60 hyväksy-
mällä konserniohjeella. Kunnanhallitus on konserniohjeen mukaan nimennyt konserniohjauksen valvonta-
vastuulliset 2.3.2015 § 53. Uuden kuntalain myötä konserniohje tulee päivittää ja arvioida samalla kunnan
omistajapolitiikka.

Vihdin kunnan tytäryhteisöjen määrä on supistunut huomattavasti viime vuosina omaisuuden myyntien
vuoksi. Suurimpana tytäryhteisönä taseen perusteella on Nummelan Aluelämpö Oy, muut tytäryhteisöt
ovat kiinteistöjen omistusyhteisöjä.

Konserniyhteisöjen valvontavastuut ohjeissa on listattu toimenpiteet tavoitteiden asettamisesta, kokousedustajien ohjeistamisesta sekä raportoinnista ja valvonnasta. Konserniyhtiöiden osalta tulisi vahvistaa konserniyhtiöiden ja kunnan välistä yhteydenpitoa, jotta voidaan varmistaa riittävä tiedonkulku yhtiöiden talouden ja toiminnan seuraamiseksi.

Nykyisen käytännön mukaisesti seuranta pohjautuu pitkälti tilinpäätöksen yhteydessä tehtävään arviointiin taloudellisesta tilanteesta ja toiminnasta edelliseltä vuodelta.

7.4 ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vihdin kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt ovat kooltaan pieniä ja niillä on konsernin tilinpäätöslaskelmissä merkittävästi kuntayhtymiä pienempi vaikutus. On todennäköistä, että tulevina vuosina Vihdin kunnan tytäryhteisöjen määrä tulee supistumaan entisestään. Härköiläntie 1,2,3 vuokrataloyhtiöt on asetettu selvitystilaan ja tarkoitus on purkaa yhtiöt vuoden 2020 aikana, yhtiöiden asumiskäyttö lopetettiin vuonna 2019. Palman Tieto-Taito-Keskus Oy:n jatko tulee ratkaistavaksi.

Mahdollinen sote- ja maakuntauudistus vaikuttaisi todennäköisesti merkittävästi myös konserniin yhdisteltäviin kuntayhtymiin. Aikaisemman Sipilän hallituksen tiedoilla Vihdin konsernista poistuisivat kaikki muut kuntayhtymät paitsi Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä, mutta uuden Rinteen/Marinin hallituksen linjauksia asiaan ei vielä ole olemassa.

7.5 KONSERNITULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA 1000€	2019	2018	2017
Toimintatuotot	100 330	95 208	95 069
Toimintakulut	-253 022	-237 208	-231 673
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	16	-13	3
Toimintakate	-152 676	-142 013	-136 601
Verotulot	125 945	123 107	125 799
Valtionosuudet	30 425	28 506	29 610
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	44	23	77
Muut rahoitustuotot	327	339	355
Korkokulut	-703	-610	-636
Muut rahoituskulut	-288	-297	-260
Vuosikate	3 075	9 056	18 343
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 712	-13 166	-13 031
Omistuksen eliminointierot	-8	-37	-20
Arvonalentumiset	-7	-13	-10
Satunnaiset tuotot	0	24	639
Satunnaiset kulut	-157	-19	-998
Tilikauden tulos	-10 809	-4 155	4 923
Tilinpäätössiirrot	0	-11	8
Tilikauden verot	-75	-123	-115
Laskennalliset verot	6	3	2
Vähemmistöosuudet	-99	-126	-113
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-10 977	-4 413	4 706

TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut:			
Toimintatuotot/toimitakulut, %	39,7	40,1	41,0
100 x Toimintatuotot / Toimintakulut			
Vuosikate % poistoista	22,4	68,8	140,8
100 x Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + arvonalentumiset)			
Vuosikate, €/asukas	105	310	631
Vuosikate / Asukasluku			
Asukasluku	29 168	29 228	29 059

7.6 KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 1000€	2019	2018	2017
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 075	9 056	18 343
Satunnaiset erät	-157	5	-359
Tilikauden verot	-75	-123	-115
Tulorahoituksen korjaukset	-1 273	-2 016	1 414
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-23 703	-25 165	-16 324
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 431	482	709
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	789	2 390	2 175
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 914	-15 371	5 844
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	-3 500	47	15
Antolainauksen lisäykset	-3 500	0	-1
Antolainauksen vähennykset	0	47	16
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 346	20 601	15 624
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 353	-12 403	-12 670
Lyhytaikaisten lainojen muutos	39 467	1 995	-5 500
Oman pääoman muutokset	0	0	-416
Muut maksuvalmiudet muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	50	-2	13
Vaihto-omaisuuden muutos	122	-166	64
Saamisten muutos	-4 375	999	-994
Korottomien velkojen muutos	1 699	3 940	924
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-2 504	4 772	7
Rahoituksen rahavirta	22 455	15 011	-2 940
Rahavarojen muutos	2 541	-360	2 904
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	22 191	19 650	20 011
Rahavarat 1.1.	19 650	20 011	17 106
	2 541	-360	2 904
TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Investointien tulorahoitus, %	13,8	36,7	117,5

100 x Vuosikate / Investointien omahankintameno			
Pääomamenojen tulo-rahoitus, %	9,3	24,4	64,8
100 x Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainalyhennykset)			
Laskennallinen lainanhoitokate	0,2	0,7	1,6
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainalyhennykset)			
Lainanhoitokate	0,2	0,6	1,4
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainalyhennykset)			
Kassa riittävyys (pv)	27,4	26,0	27,9
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella			
Kassastamaksut M €	296	276	262
Asukasluku	29 168	29 228	29 059

Vuoden 2017 rahoituslaskelmaa korjattu, kun huomattu, että yhdistelyssä on ollut virhe: yhdistely Luksian kuntayhtymän eikä Luksian konsernin tiedot.
Ero rahavarojen muutoksessa on +187.246,25 e.

7.7 KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT

KONSERNITASE 1000 €	2019	2018	2017
VASTAAVAA	Euro	Euro	Euro
PYSYVÄT VASTAAVAT	205 358	193 631	182 793
Aineettomat hyödykkeet	2 588	1 998	1 192
Aineettomat oikeudet	339	321	339
Muut pitkävaikutteiset menot	2 250	1 676	854
Ennakkomaksut	0	1	0
Aineelliset hyödykkeet	192 835	185 566	175 449
Maa- ja vesialueet	35 647	35 270	33 818
Rakennukset	103 286	86 515	92 931
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 718	30 464	29 359
Koneet ja kalusto	6 000	5 140	5 075
Muut aineelliset hyödykkeet	74	68	66
Enn.maksut ja keskeneräiset	18 109	28 109	14 200
Sijoitukset	9 934	6 068	6 151
Osakkuusyhteisöosuudet	545	466	419
Muut osakkeet ja osuudet	5 866	5 578	5 662
Muut lainasaamiset	3 501	1	2
Muut saamiset	22	22	68
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	391	371	388
Valtion toimeksiannot	70	162	170
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	257	138	140
Muut toimeksiantojen varat	64	72	78
VAIHTUVAT VASTAAVAT	35 613	28 818	30 012

Vaihto-omaisuus	1 067	1 189	1 023
Aineet ja tarvikkeet	1 066	1 188	678
Keskeneräiset tuotteet	0	0	344
Muu vaihto-omaisuus	1	1	1
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset	222	219	235
Myyntisaamiset	135	135	135
Lainasaamiset	1	1	1
Muut saamiset	86	83	99
Siirtosaamiset	0	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	12 132	7 760	8 743
Myyntisaamiset	8 428	4 314	4 203
Lainasaamiset	4	0	-2
Muut saamiset	2 211	1 864	2 027
Siirtosaamiset	1 488	1 582	2 514
Rahoitusarvopaperit	2 476	2 474	2 461
Osakkeet ja osuudet	4	10	12
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 472	2 464	2 449
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	19 716	17 177	17 550
VASTAAVAA YHTEENSÄ	241 361	222 820	213 192

KONSERNITASE 1000 €	2019	2018	2017
VASTATTAVAA	Euro	Euro	Euro
OMA PÄÄOMA	67 359	78 335	82 738
Peruspääoma	50 993	50 993	50 993
Arvonkorotusrahasto	180	180	180
Muut omat rahastot	447	447	436
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä	26 716	31 130	26 424
Tilikauden yli-/ alijäämä	-10 977	-4 413	4 706
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 074	976	849
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	0	0	0
Poistoero	0	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	1 038	1 841	2 048
Eläkevaraukset	17	20	20

Muut pakolliset varaukset	1 021	1 822	2 029
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	501	431	450
Valtion toimeksiannot	161	109	87
Lahjoitusrahastojen pääomat	276	156	159
Muut toimeksiantojen pääomat	64	166	204
VIERAS PÄÄOMA	171 389	141 237	127 107
Pitkäaikainen	88 211	96 792	87 311
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	76 339	85 135	75 808
Lainat julkisyhteisöiltä	132	144	9
Lainat muilta luotonantajilta	0	0	0
Saadut ennakot	0	0	370
Ostovelat	0	0	0
Muut velat	11 709	11 485	11 097
Siirtovelat	0	0	0
Laskennalliset verovelat	31	28	28
Lyhytaikainen	83 178	44 445	39 795
Joukkovelkakirjalainat	40 000	2 000	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 402	11 136	12 409
Lainat julkisyhteisöiltä	11	10	7
Saadut ennakot	986	1 002	984
Ostovelat	11 066	10 211	9 507
Muut velat	2 316	1 712	2 604
Siirtovelat	18 397	18 365	14 272
Laskennalliset verovelat	0	8	12
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	241 361	222 820	213 192

TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Konsernin omavaraisuusaste, %	28,5	35,8	39,5
100 x (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot). Lyhennytyssä konsernikaavassa laskennasta voi jättää pois saadut ennakot			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	66,4	56,8	49,8
100 * (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot			
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	15740	26716	31130
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	540	914	1 071
Konsernin lainat, €/asukas	4 350	3 367	3 036
Konsernin lainakanta / Asukas määrä			
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	126 884	98 425	88 233
Vieras pääoma - pitkäaikainen ja lyhytaikainen koroton vieraspääoma			

Konsernin lainat ja vuokravastuut, 1000 €	141 283	118 212	102 739
Vieras pääoma - (Saadut ennakot+ ostovelat+siirtovelat+muut velat) + vuokravastuut			
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 844	4 044	3 536
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	3 501	1	2
Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset			
Kunnan asukasmäärä	29 168	29 228	29 059

8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Tilikauden tuloksen käsittely

Vihdin kunnanhallitus ehdottaa, että tilikauden tulos -10 479 963,43 euroa sekä aikaisemmin tehdystä poistoerosta poistoerohankkeiden tilikauden suunnitelmapoistoja vastaava määrä 189 199,44 euroa siirretään kokonaisuudessaan alijäämänä (10 290 763,99) taseen omaan pääomaan edellisiltä tilikausilta kertyneisiin yli-/alijäämiin.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan, jos kunnan taseessa on kattamattomia alijäämiä, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainottamisen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Vihdin kunnanvaltuusto on hyväksynyt vuoden 2020 talousarviossa talouden tasapainottamistoimia, niin kutsutun VIHTA-talouden tasapainotusohjelman.

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen kunnan taseessa on 6 662 434,93 euroa kumulatiivista ylijäämää.

II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvion toteutuminen -kohdassa selvitetään valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.

1 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1 TOIMINNAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

AKTIIVISTEN IHMISTEN VIHTI

	TAVOITE	TEOT	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2019	TOTEUMA-%	VASTUUTAHO
PAIKALLISEN TOIMINNAN TUKEMINEN	Kunta on koko paikallisen toiminnan rakentamisen ja kehittämisen mahdollistaja.	- Vihdin kunnan alueella olevien valokuituyhteyksien parantaminen	- Valokuituyhteyksien kattavuus	Markkinaoikeus kumosi valokuituyhteyksien hankintapäätöksen. Markkinaehtoinen tarjonta Vihdin alueella kuitenkin lisääntyi vuonna 2019.	2 %	TIETOHALLINNOJOHTAJA
		- Osallistuvan budjetoinnin kehittäminen	- Osallistuvan budjetoinnilla toteutetut hankkeet	Keväällä 2019 kootuista osallistuvan budjetoinnin ideoista toteutettiin käyttötalouteen varatulla 20 000 määrärahalla puiston penkkejä, roskiksia, riksapyöriä ikäihmisten ulkoiluttamiseen sekä liikuntavoluneita koulujen pihoille. Investointien osalta äänestys kohteista siirtyi vuodelle 2020.	30 %	HALLINTOASiantuntija
		- Helsinki-Turku nopean junayhteyden edistäminen	- Asemapaikkojen osoittaminen Höytiönummelle	Vuonna 2019 on jatkettu aktiivista edunvalvontatyötä (edunvalvontatapaamiset, mielipidekirjoitukset, Turun tunnin juna-hankeyhtiöneuvottelut) asemapaikan osoittamiseksi Höytiönummelle ratasuunnittelun yhteydessä. Asema nimettiin Vihti-Nummelan asemaksi ja Väyläviraston nykyisissä suunnitelmissa asemalaiturit rakennetaan siten, että IC-junan on mahdollista pysähtyä Vihti-Nummelan asemalle. Edunvalvontatyötä jatketaan kunnes rata on valmis ja liikennöintisuunnitelma tukee kunnan strategiaa.	100 %	ELINVOIMAJOHTAJA, KUNNANJOHTAJA

	TAVOITE	TEOT	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2019	TOTEUMA-%	VASTUUTAHO
INNOVAATIOT JA KOKEILUT	Kunta tarvitsee kehittyäkseen ja erottuakseen erilaisia innovaatioita. Kunta panostaa strategjakaudella kokeiluihin ja uuteen toimintakulttuuriin, joka kannustaa yrittämään uutta ja ottamaan hallittuja riskejä.	-Kannustepalkkiojärjestelmän luominen innovaatioiden lisäämiseksi	- Palkittujen innovaatioiden määrä, innovaatioehdotusten määrä	Innovaatiopalkkiojärjestelmä laadittu laajasti henkilöstöä osallistaen. Kriteerit määritellyt. Palkkioehdotusten esittämiseen laadittu pohja, joka välitetty henkilöstölle palkkioehdotusten esittämistä tekemistä varten. Innovaatiopalkkioehdotuksia tuli 72, joista 17 palkittiin joulukuussa 2019.	100 %	HENKILÖSTOJOHTAJA

VIHDISSÄ, VIHDISTÄ, VIHTIIN

	TAVOITE	TEOT	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2019	TOTEUMA-%	VASTUUTAHO
LIKKUMISEN UUDET MUODOT	<p>Joukkoliikenteen kehittämiseen etsitään ratkaisuja, joiden avulla liikkuminen Vihdissä, Vihdistä ja Vihtiin helpottuisi. Vihdillä on mahdollisuus olla etujoukoissa kokeilemassa liikennemuotoja, jotka innostavat alykkaaseen liikkumiseen. Meillä on myös tavoitteena löytää ympäristön kannalta kestävämpiä ratkaisuja, jotka samalla muodostavat toimivan liikennejärjestelmän.</p>	- Palveluliikenteen kehittäminen	-Palveluliikenteen käyttömäärät	<p>Palveluliikennettä ei valitettavasti pystytty kehittämään paljoakaan vuonna 2019, kaikki resurssit käytettiin palvelulupauksen valmisteluun ja kilpailutukseen. Linjat liikennöivät samaan tapaan kuin edellisinä vuosina. Palveluliikennettä käytti vuonna 2019 yhteensä 3100 matkustajaa. Nummelan alueella kolmena päivänä viikossa liikenneväylällä linjalla oli matkustajia yhteensä 1324, jolloin kuukausitasolla matkustajia on ollut keskimäärin 110. Kirkonkylän sekä Vihitjärven alueella viitena päivänä viikossa liikenneväylällä linjalla on ollut yhteensä 1776 matkustajaa vuodessa, eli keskimäärin 148 matkustajaa kuukaudessa. Palveluliikenteen käyttäjämäärät ovat pysyneet lähes samana vuodesta 2018, jolloin matkustajia oli yhteensä 3096.</p>	5 %	TALOUSIOHTAJA
		- Joukkoliikenteen saavutettavuuden parantaminen	-Palvelulupauksen mukaiset reitit on toiminassa - Saavutettavuutta on parannettu pysäkkejä ja liityntäparkkeja rakentamalla sekä uusia paikkoja osoittamalla	<p>Palvelulupauksen mukaiset reitit aloittivat liikennöinnin 8.8.2019. Liitäntäreitillä Leppävaaran asemalle oli käyttäjiä joulukuulle 903. Liityntäpysäköinnin viitoitusta on täydennetty Nummelassa. Nummelassa Vihdintien katuosuuden pysäkkikatokset on uusittu ja kirkonkylän Niuhalanraitin pysäkkikatokset kunnostettiin.</p>	100% 100%	TALOUSIOHTAJA, TEKNIINEN JOHTAJA, ELINVOIMAJOHTAJA
ULKONA LIKKUMINEN	<p>Kannustamme ihmisiä liikkumaan luonnossa ja edistämme luonnon virkistyskäyttöä. Kunnan alueen liikuntareittien rakentaminen sekä nykyisten reittien kunnossapidon ja saavutettavuuden parantaminen ovat tärkeitä tekoja, joiden avulla tarjoamme parempia ulkona liikkumisen puitteita. Naemme Nuuksion arvon vihtiläisenä eräalueena entistäkkin paremmin. Nuuskio vahvistaa kunnan matkailun ja vapaa-ajan liikkumisen vetovoimaisuutta.</p>	- Ulkoilureittien kehittäminen ja niiden tuominen paremmin esiin kuntalaisille sekä matkailijoille (kävely-, ratsastus-, fillarireitit ja ym.).	- Ulkoilureittien kehittäminen ja tunnettavuuden parantaminen	<p>Retkipaikka on markkinoinut Nuuksion reitistöä visitvihti.fi-sivuston, Facebookin ja Instagramin kautta</p>	30 %	YHDYSKUNTATEKNIKAN PAALLIKKO, BRÄNDIKEHTÄJÄ

	TAVOITE	TEOT	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2019	TOTEUMA-%	VASTUUTAHO
SÄHKÖISET PALVELUT	Kunta panostaa sähköisiin palveluihin sekä digitalisaation hyödyntämiseen. Sähköiset asiointipalvelut ovat ensisijaisia, ja ne tulee olla käytettävissä viikonpäivästä tai kellonajasta riippumatta. Asiakkaille sähköiset palvelumme näkyvät yhden luokun periaatteena.	- Kuntalaispalveluiden sähköisen alustan kehittäminen (sähköisen palvelutarjonnan selkeyttäminen sekä niiden ennakkoiva kohdentaminen)	- Sähköinen alusta on otettu käyttöön - Sähköisten palvelujen määrä	Microsoft D365 -alusta hankittu, ja palautejärjestelmän ensimmäinen vaihe on toteutettu tälle alustalle.	50 %	TIETOHALLINTOJOHTAJA
TOIMINTAKULTTUURIN MUUTOS	Kunnan luottamushenkilöillä ja työntekijöillä on ratkaiseva rooli siinä, miten kuntaorganisaation palvelut asukkaillamme näyttäytyvät. Luomme uudenlaista toimintakulttuuria, jonka keskeisimpänä tavoitteena on palvelu viihtäisä rakentavalla ja ratkaisukeskeisellä asenteella. Puramme lainsäädännön tason ylittävää sääntelyä kuntakohtaisissa määräyksissä ja käytämme asiantuntemustamme asiakkaan hakeman lopputuloksen mahdollistamiseksi.	- Henkilöstön palveluasenteen suuntaaminen yhä lähemmäksi asiakasta/kuntalaisia	- Järjestetyt esimiesvalmennukset - Työyksiköiden toimenpidesuunnitelmien toteuttaminen - Palautteen keraaminen ja toiminnan kehittäminen	Strategian toteutumista ja palvelukulttuurin kehittämistä tukeva esimiesvalmennus järjestetty kunnan johtoryhmälle (1 pv), palvelukeskusten johtoryhmille (1 pv) sekä esimiehille (4 pv). - työyksiköiden työhyvinvoinnin edistämistä koskevien toimenpidesuunnitelmien toteutumista seurattiin esimieshaastattelujen kautta	50 %	HENKILÖSTÖJOHTAJA, ESIMIEHET
ETÄTYÖ	Mahdollistamme myös työn tekemisen kotikunnasta käsin. Strategiakaudella edistämme nopeiden verkkoyhteyksien laajentamismahdollisuuksia kunnan eri alueille. Nopeat ja kattavat yhteydet mahdollisimman laajasti koko kunnan alueella parantavat asukkaidemme etätömahdollisuuksia merkittävästi. Lisäksi kokeilemme kunnan toimipisteiden käyttöä etätöpaikoina.	- Kuntalaisten etätömahdollistaminen ja kannustaminen kunnan tiloissa (mm. kirjastot)	- Avoimien etätötilojen määrä	Pääkirjaston langatonta verkkoa on parannettu vuoden 2018 lopussa niin, että verkko mahdollistaa tehokkaan etätöskentelyn. Pääkirjastolla on omalla koneella työskentelyä varten 12 työpöytäpaikkaa, joiden vieressä on sähköpistorasia. Kirkonkylän kirjaston uusissa tiloissa on omalla koneella työskentelyyn yhteensä työpöytäpaikkaa, joiden vieressä on sähköpistoke. Näistä paikoista 2 sijaitsee lehtienlukusalissa, 4 hiljaisessa työskentelytilassa ja 3 yhdelle hengelle tarkoitetuissa työskentelytiloissa. Lisäksi molemmissa kirjastoissa on asiakkaiden käytettävissä tietokoneita ja sähköpistokkeettomia työskentelypaikkoja.	100 %	SIVISTYSJOHTAJA, KIRJASTOTOIMENJOHTAJA

VAHVEMPAA ELINVOIMAA

	TAVOITE	TEOT	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2019	TOTEUMA-%	VASTUUTAHO
YRITYSELÄMÄ	Kunnan elinvoimaisuus tarvitsee väestönkasvun lisäksi myös yritysten ja työpaikkojen kasvua. Vahvistamme tätä työtä ja olemme monipuolinen eri palveluiden tarjoaja sekä yrittäjyyden mahdollistava kunta. Kunnan tarjoamilla käytännön palveluilla helpotamme yritysten sijoittumista. Yritykset saavat kaikki tarvitsemansa palvelut saman katon alta – oli kyseessä sitten suur yritys tai vasta aloittava pienempi yritystoiminta.	- Yritystoiminnan sähköisten palveluiden kehittäminen	- Asiakasjärjestelmän käyttöönotto - Yritys Vihti -sivusto sähköiseksi palveluksi	Asiakasjärjestelmä on asennettu, tietosisältöä vielä muokataan/täydennetään. YritysVihti -sivusto on avattu ja palvelutarjoama laajasti esillä.	80 %	YRITYSKEHITTAJÄ
MAANKÄYTTÖ	Strategiakaudella nostamme maankäytön asiat kunnan kehittämisen tärkeimmäksi valineeksi. Näin parannamme niin yritysten toiminnan kuin monipuolisen asuntotarjonnan perusedellytyksiä. Tavoitteena on, että pystymme vastaamaan välittömästi mihin tahansa yritystoimintaa tai asumista koskevaan maankäyttöliiseen tarpeeseen.	- Tavoitteena on tuoda vuoden 2019 aikana hyväksyttäväksi strateginen koko kunnan yleiskaava, jossa linjataan kunnan maankäytön kehittämisen tavoitteita hyväksytyyn kuntastrategian pohjalta.	- Strateginen yleiskaava on valmisteltu ja strategian mukainen maankäyttö on linjattu.	Koko kunnan strateginen yleiskaava valmistellaan hyväksymiskäsittelyyn kevään 2020 aikana. Alun perin tavoitteena oli saattaa kaava hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2019 aikana, mutta tämä osoittautui liian optimistiseksi kaavaan liittyvien kuulemisvaiheiden laajuudesta ja niiden aikana saadun palautteen määrästä ja laadusta johtuen.	90 %	ELINVOIMAJOHTAJA
MARKKINOINTI	Vihdin tunnettuus yritysten hyvänä sijoittumispaikkana vaatii aiempaa vahvempaa esilläoloa, jatkuvaa näkyvistä ulospäin. Vihdin entistäkin elinvoimaisempi yritysalamä edellyttää mielikuvien aktiivista rakentamista ja viestintävireen ylläpitämistä. Toteutamme seuraavan neljän vuoden aikana brändistrategiassamme määritellyjä tekoja, jotka nostavat Vihdin mukaan keskusteluihin varteenotettavana vaihtoehtona. Kunnan markkinointia lisätään systemaattisesti, ja vuositasolla tehdään yksi isompi, vaikuttavampi näkyvyttä saava teko, jonka avulla Vihti nousee puheenaiheeksi.	- Markkinoinnin ottaminen osaksi päivittäistä toimintaa (markkinoinnin sisällyttäminen hankkeiden suunnitteluun, asiakaslähtöinen kehitys) sekä imagon kehitys oston esteiden poistamisella. - Brändilähettiläsohjelman vaiheittainen jalkautus ja sidosryhmien aktivointi eri keinoin (työntekijät, kuntalaiset, poliitikot, matkailijat) Tuomme esille positiivisia asioita kunnan toiminnasta esimerkiksi sosiaalisen median kanavissa.	- Vihdin mielikuvatutkimus. Vertailupohjana Norstatin 2017 tutkimus alueella Helsinki/Espoo/Vantaa. Kunnan sisäiset mittarit (kuntalaiskysely ja/tai muuttajatutkimus) Positiivisten omien nostojen määrä sosiaalisessa mediassa	- Mielikuvatutkimus tehty vertailulla 2017- helmikuu 2019. Tulokset positiivisia. Seuraava vertailu syksyllä 2020, johon vaikuttavat sekä vuoden 2019 että 2020 viestintä ja markkinointitoimenpiteet. - Nostoja valtakunnan mediassa useita. Laajimman levityksen saivat aiheina Eelinpölkä ja Menestyjien puisto. - positiivisten omien nostojen määrä sosiaalisessa mediassa on ollut huomattava orgaanisen ja maksetun levityksen kautta, kuten advertoriaalien (esim. HS) ja yksittäisten Sepänpiha-artikkeleiden.	100 %	BRANDIKEHITTAJÄ

	TAVOITE	TEOT	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2019	TOTEUMA-%	VASTUUTAHO
ILMASTOSTRATEGIA	Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sitoudumme Kuuma-kuntien päivitetyn ilmastostrategian toimenpiteisiin ja kannamme oman osuutemme siinä asetetuista vähennystavoitteista.	- Kestävän energian ja ilmastoinniston toimintasuunnitelma	- Toimintasuunnitelma on laadittu ja otettu käyttöön kokonaisuudessaan - Toimintasuunnitelman mukaisien tekojen lkm	Valmisteltu liittymistä KETS-sopimukseen. Selvitetty aurinkoenergian käyttöönottomalleja kunnan kiinteistöissä. Kestävän energian ja ilmastoinniston toimintasuunnitelma (SECAP) valmistui päätettäväksi kunnanhallituksessa. Toimintasuunnitelman mukaisia tekoja ei vielä laatimisvuonna raportoitu.	50 %	YMPÄRISTOPÄÄLLIKKO, TILAPÄÄLLIKKO
HENKILÖSTÖN PALVELUASENNE	Liikemme kohti uutta toimintakulttuuria satsaamalla henkilöstömme osaamiseen ja innovatiiviseen johtamiseen. Hyvinvoiva henkilöstö on arvomme.	- Henkilöstön palveluasenteen suuntaaminen yhä lähemmäksi asiakasta/kuntalaisia, henkilöstöraportoinnin kehittäminen esimiestyön tueksi	- Järjestetyt esimiesvalmennukset - Työyksiköiden toimenpidesuunnitelmien toteuttaminen - Palautteen kerääminen ja toiminnan kehittäminen	Esimiesvalmennus (4 vp) järjestetty. Työhyvinvoinnin kehittämisen liittyvien toimenpideohjelmien toteutumisen seuranta toteutettu esimieshaastattelujen kautta.	50 %	HENKILÖSTÖJOHTAJA, ESIMIEHET
TALOUDEN TASAPAINO	Vastuullinen taloudenpito on kunnassa tehtävän mahdollistamisen perusta.	- Kunnan tiedolla johtamisen kehittäminen ja talousseurannan sähköistämisen	- Uusi talousseuranta on otettu käyttöön ja talouden avainluvut seurattavissa reaaliaikaisesti.	Talousseuranta julkaistu keväällä 2019, tiedolla johtamisen palvelussa on katsottavissa myös joitain toimintaympäristötietoja. Muita tiedolla johtamisen tietoja kerätty tietovarastoon.	100 %	TALOUSJOHTAJA, TIETOHALLINTOJOHTAJA

1.2 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN

Kunnanvaltuusto hyväksyy toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tilikaudelle laadittavassa talousarviossa. Talousarvio on käyttötalouden osalta sitova valtuustoon nähden toimielimittäin, kunnanhallitukseen nähden tulosalueittain, viranhaltijoihin sekä tulosalueen johtoon nähden yksiköittäin. Sitovana määrärahana on toimintakate ja sitovina tavoitteina tuloskortin tavoitteet. Toimintakatetta laskettaessa ei oteta huomioon käyttömaisuuden myynnistä kertyviä myyntivoittoja tai myyntitappioita, myyntivoittoja ei siten voi käyttää tulosalueen tai lautakunnan menojen katteeksi ja myyntitappioita ei tarvitse kattaa muilla tuloilla tai menojen vähennyksillä. Nämä määrärahat ja toiminnalliset tavoitteet ovat talousarvion sekä toteuman osalta esitetty toimielinten toimintakertomuksissa kokonaisuudessaan ja tulosalueittain. Toimintakertomuksissa on myös esitetty perustelut suurimmille poikkeamille.

TP 2018	= edellisvuoden tilinpäätös
TA 2019	= vuoden 2019 alkuperäinen talousarvio
Talousarviomuutokset	= vuoden 2019 aikana tapahtuneet talousarviomuutokset
MTA 2019	= vuoden 2019 muutettu talousarvio
Toteuma	= toteuma 31.12.2019
Poikkeama	= muutetun talousarvion 2019 ja toteuman välinen poikkeuma
TP2018/ TP2019 (%)	= Vuoden 2018 ja 2019 tilinpäätöksien prosentuaalinen muutos

1.2.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	47 164	94 400	-18 074	76 326	95 214	18 888	
Toimintakulut	-40 586	-66 326	0	-66 326	-86 436	-20 110	113,0
Toimintakate siitä sisäiset	6 578	28 074	-18 074	10 000	8 778	-1 222	33,4
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2 442	0	0	0	-3 896	-3 896	59,5

Keskusvaalilautakunta toimittaa vaalilain mukaiset tehtävät. Vuonna 2019 järjestettiin kahdet vaalit, eduskuntavaalit 14.4.2020 ja Europarlamenttivaalit 26.5.2020. Keskusvaalilautakunnan n. 2 tuhannen euron talousarvion positiivisen toimintakatteen alitus johtui ennakoitua suuremmista henkilöstökustannuksista sekä vaalimainostelineiden lisähankinnasta.

1.2.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-26 699	-29 459	0	-29 459	-30 707	-1 248	15,0
Toimintakate siitä sisäiset	-26 699	-29 459	0	-29 459	-30 707	-1 248	15,0
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-634	-700	0	-700	-461	240	-27,3

Tarkastuslautakunnan keskeisenä tehtävänä on valmistella valtuustossa päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Vihdin tarkastuslautakunta suoritti vuonna 2019 nämä hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat tehtävänsä ja toimitti valtuustolle arviointikertomuksen vuodelta 2018. Yksittäistä yksiselitteistä syytä toimintakatteen ylitykselle ei ole.

1.2.3 KUNNANHALLITUS

Kunnanhallitus	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	1 781 864	1 955 577	0	1 955 577	1 823 405	-132 172	2,3
Toimintakulut	-92 333 049	-94 451 250	-3 236 000	-97 687 250	-98 359 271	-672 021	6,5
Toimintakate siitä sisäiset	-90 551 185 0	-92 495 673 0	-3 236 000 0	-95 731 673 0	-96 535 866 0	-804 193 0	6,6
Toimintatuotot	14 236	20 800	0	20 800	380	-14 444	-97,3
Toimintakulut	-406 328	-335 996	0	-335 996	-410 660	-74 664	1,1

Sitovuustaso kunnanvaltuustoon toimintakate -96 535 866 – pysyvien vastaavien myyntivoitot 55.564 = -96 591 431 euroa. Kunnanhallituksen alaisessa toiminnassa vuoden 2019 aikana eniten muutoksia aiheutti palveluiden ostoissa Perusturvakuntayhtymä Karviaisen talousarvion ylittäneet kustannukset.

Toimielimeen kunnanhallitus kuuluu konsernipalvelut, sote, elinkeino ja markkinointi sekä kunnanhallitus kp 1400.

1.2.3.1 Konsernipalveluiden tulosalue

Konsernipalvelut	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	1 772 512	1 950 577	0	1 950 577	1 808 134	-142 443	2,0
Toimintakulut	-8 608 679	-9 848 920	0	-9 848 920	-8 855 735	993 185	2,9
Toimintakate siitä sisäiset	-6 836 166 0	-7 898 343 0	0	-7 898 343 0	-7 047 600 0	850 743 0	3,1
Toimintatuotot	14 236	20 800	0	20 800	380	-20 420	-97,3
Toimintakulut	-390 632	-313 412	0	-313 412	-393 867	-80 455	0,8

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Vuosi 2019 oli ensimmäinen kokonainen vuosi organisaatiouudistuksen jälkeen, jossa konsernipalveluiden palvelukeskukseen konsernipalveluiden tulosalueelle koottiin koko kuntaa palvelevat hallinnon palvelut, yleishallinto, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, tietohallinto ja kehittäminen. Konsernin palveluissa korostuvat lisäksi perinteisempien hallintopalveluiden lisäksi entistä enemmän kuntalaisille suunnatut palvelut, kuten joukkoliikenne, työllistäminen sekä maahanmuuttopalvelut.

Konsernipalveluiden toimintaan vuonna 2019 vaikutti merkittävästi sekä vuoden aikana nopeasti heikentynyt talousennuste ja siitä aiheutunut talouden tasapainotuksen käynnistyminen. Tasapainotuksen myötä henkilöstöresurssi vähenee ja toimintoja tullaan järjestelemään uudelleen. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen kustannusten merkittävä kasvu sekä siitä johtuvan epäluottamuksen myötä tapahtunut kuntayhtymän johdon vaihtuvuus työllistivät myös kunnan johtoa koko vuoden ajan, samoin kuin vuoden aikana järjestetyt kahdet valtakunnalliset vaalit.

Työllisyyden osalta alkuvuoden hyvä kehitys pysähtyi loppuvuodesta, ja työttömyysaste kääntyi pitkän laskun jälkeen taas nousuun. Työmarkkinatuen kuntaosuus laski kuitenkin hieman edellisestä vuodesta ja jäi alle talousarvion. Kunnan työllisyyspoliittisissa toimenpiteissä tilanne jatkui vakaana, joskin asiakasohjautuvuudessa on ollut merkittäviä haasteita. Vihdin kunta haki loppuvuodesta yhdessä Karkkilan kaupungin kanssa mukaan työllisyyden kuntakokeiluun, mutta hakemusta ei valittu kokeiluun mukaan.

Kansainvälisen suojelun asiakasmäärät kasvoivat pääsääntöisesti itsenäisesti kuntaan muuttavien asiakkaiden myötä. Vihdin yhdessä kolmen naapurikunnan kanssa toteuttama Resurssipankki-hanke tuo merkittäviä lisäresursseja toiminnan kehittämiseen ja asiakastyöhön.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Vihdin kunnan uuden strategian myötä konsernipalvelun tavoitteena on kehittää sisäistä palvelutuotantoa siten, että kuntalaiset saavat yhä parempaa palvelua. Vuoden 2019 keskeisinä kehittämiskohteina olivat osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen palautejärjestelmän ja osallistuvan budjetoinnin laajentamisen myötä, kannustavan palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmän kehittäminen innovatiivisuuden lisäämiseksi, etätyöskentelymahdollisuuksien ja sähköisten palvelujen parantaminen sekä joukkoliikenteen kehittäminen. Tulleiden asiakaspalautteiden perusteella joukkoliikennepalveluille on kysyntää Vihdissä. Kokonaisuuteen vaikutti myös tarve entistä parempaan tiedolla johtamiseen niin toiminnasta käsin kuin kuntalaisten ja päätäjien toiveista. Lisäksi vuotta 2019 haastoi talouden nopea heikentyminen, mikä vaati toimenpiteitä.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseksi tehtiin edelleen työtä. Loppuvuodesta avattu palautekanava vahvistaa kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Samaa sähköistä alustaa voidaan hyödyntää myös sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseen. Palautejärjestelmän myötä on mahdollista antaa palautetta, esittää kysymyksiä, kommentteja tai tehdä vikailmoituksia. Palautejärjestelmää kehitetään edelleen ja monipuolistetaan vuoden 2020 aikana.

Sen sijaan osallistuvan budjetoinnin toteutuksessa ei onnistuttu tavoitteen mukaisesti. Hallinnon resursseissa tapahtuneen muutoksen johdosta osallistuvaan budjettiin varattua investointiosuutta ei ehditty toteuttamaan, ja äänestys toteuttavasta investoinnista siirtyi aikataulusyistä kuluvalle vuodelle. Käyttötalouteen varatulla määrärahalta hankittiin kuntalaisten ehdotusten pohjalta mm. puiston penkkejä, roskikseja sekä täydennettiin koulujen pihojen liikuntavälineitä. Lisäksi kunta hankki kaksi riksapyörää, joiden avulla mahdollistetaan Pyöräliiton ja Vihdin vanhainkotisäätiön kanssa aloitetun ikäihmisten ulkoilutuksen jatkuminen.

Kuntastrategian liikkumista koskevia tavoitteita edistettiin jatkamalla joukkoliikenteeseen panostamista. Palvelulupauksen mukaiset reitit on otettu käyttöön, ja joukkoliikenteen saavutettavuutta on pyritty parantamaan tekeillä olevan aikataulukoosteen ja pysäkkien nimien yhdenmukaistamisen avulla. Kesällä 2019 avattu uusi reitti Nummelan ja Leppävaaran välillä on osoittautunut suosituksi ja reittikokeiluja pää-kaupunkiseudun suuntaan kehitetään edelleen.

Kuntalaisten valokuituyhteyksien parantamiseen tähdännyt tavoite ei edennyt suunnitellusti, kun markkinaoikeus kumosi kunnan valokuituhankinnan lain vastaisena. Hankinnan tarkoituksena oli kunnan omien tietoliikenneyhteyksien parantamisen lisäksi saattaa ne myös kuntalaisten ulottuville kohtuullisin kustannuksin. Tavoitteen toteuttamiseen tähtäviä vaihtoehtoisia keinoja selvitetään parhaillaan.

Henkilöstöä kannustettiin strategian mukaisiin tekoihin, asiakaslähtöisyyteen ja innovatiivisuuteen luomalla innovaatiopalkkiojärjestelmä laajasti henkilöstöä osallistamalla. Hyvän vastaanoton saanut uudistus tuotti 72 hyvää innovaatioehdotusta. Johdon edustajista ja henkilöstöstä koostuva raati päätti palkita 17 kunnan toimintakulttuuria kehittävää innovaatiota.

Talousseuranta julkaistu keväällä 2019, tiedolla johtamisen palvelussa on katsottavissa myös joitain toimintaympäristötietoja. Muita tiedolla johtamisen tietoja kerätty tietovarastoon.

Joukkoliikenteeseen panostamista jatkettiin vuoden 2019 aikana. Joukkoliikenteen palvelulupaus hyväksyttiin valtuustossa ja sen tarkoituksena on ollut turvata joukkoliikennepalveluita markkinaehtoisen liikenteen rinnalla ja täydentäen. Vuoden 2019 aikana joukkoliikenteeseen saatiin valtionavustusta arviolta n. 300 000 euroa (vuonna 2018 valtionavustusta saatiin 233 000). Vihdin joukkoliikenne muodostui markkinaehtoisesta liikenteestä (mihin kunta ei voi erityisesti vaikuttaa), ostopalveluvuoroista yhdessä ELYn kanssa (ns. ELY-vuorot), palveluliikennevuoroista (avattua koulukuljetusliikennettä), kunnan omista osto-palveluvuoroista

sekä yksittäisiä reittiosioita koskeneesta kutsuliikenteestä. Joukkoliikenteen palvelulupaus vuoroista pystyttiin toteuttamaan syksyn 2019 aikana.

Helsingin seudun liikenne (HSL) -lippuyhteistyössä tapahtui muutoksena HSL:n lippuhinnoittelumuutos vyöhykemalliin 27.4.2019 alkaen. Vihdissä käytettiin HSL-lippua 2016 yhteensä 2 480 kappaletta, 2017 yhteensä 2 606 kappaletta, 2018 yhteensä 2 214 kappaletta sekä 2019 yhteensä 1969 kappaletta. Keskeisimpänä onnistumisena on nähtävissä Nummela-Leppävaara -yhteysvälin vuoden aikana merkittävästi lisääntynyt suosio. Keskeisimpänä asiakkaita hankaloittavana seikkana on nykyisen joukkoliikennejärjestelmän sekava lippukäytäntö, jossa kullakin toimijalla on omia lipputuotteita, eikä esimerkiksi Matkahuollon yleiset lipputuotteet ole kelvollisia kaikilla liikennöitsijöillä.

Palvelulupauksen myötä kunnan hankkimien sisäisten ostovuorojen määrä kasvoi 25 % ja kuntarajat ylittävän liikenteen määrä 66% vuoteen 2018 verrattuna. Syksyn 2019 matkustustilastojen perusteella käyttäjämäärät ovat pääosin hyvät vuoroissa jotka palvelevat sekä koululais- että työmatkaliikkuja, mutta heikot pelkästään työmatkaliikennettä palvelevissa vuoroissa. Koululaisvuoroilla keskimääräinen käyttöaste on 12,2 ja palvelulupauksen mukaisilla työmatkavuoroilla 4,8. Päivä- ja vuorokohtaiset vaihtelut matkustajamäärissä ovat suuria. Nummela - Leppävaara linjan käyttäjämäärät ovat kasvaneet merkittävästi vuoden 2019 aikana. Linjan kuukausittainen matkustusmäärä on kasvanut kesäkuun 902 matkasta 2715 matkaan tammikuussa 2020, jolloin vuoroilla tehtiin keskimäärin jo 143 matkaa päivässä.

1.2.3.2 Sosiaali- ja terveystalouden tulosalue

Sosiaali ja terveystaloudet	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	5 976	5 976	#JAKO/O!
Toimintakulut	-83 068 249	-83 978 817	-3 236 000	-87 214 817	-88 786 613	-1 571 796	6,9
Toimintakate	-83 068 249	-83 978 817	-3 236 000	-87 214 817	-88 780 637	-1 565 820	6,9

Sosiaali- ja terveystalouden tulosalue koostuu kahdesta suuresta kokonaisuudesta perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut sekä erikoissairaanhoido. Tulosalueen kustannukset koostuvat pääosin Perusturvakuntayhtymä Karviaisen ja Etevan palvelujen ostoista. Lisäksi tulosalueelle kohdistuu vanhan eläkejärjestelmän mukaisia eläkemenoperusteisia maksuja. Tulosalueen toimintakate oli noin 88,78 miljoonaa euroa, kun muutettu talousarvio oli 87,2 miljoonaa euroa.

Vuosi 2019 oli yhdestoista toimintavuosi Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle sosiaali- ja terveystalouden tuottajana ja järjestäjänä Vihdissä. Talousarvio vuodelle 2019 perustui toiminnallisesti ja taloudellisesti kuntayhtymän perussopimukseen ja palvelutasosuunnitelmaan. Vuoden 2019 aikana kustannukset kasvoivat merkittävästi erityisesti perusterveyden huollon ja sosiaalipalveluiden alueilla. Kasvua näiden osalta tapahtui alkuperäiseen talousarvioon nähden noin 4,8 miljoonaa euroa.

PERUSTERVEYDENHUOLTO JA SOSIAALIPALVELUT

Perusturvakuntayhtymä Karviainen	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	#JAKO/O!
Toimintakulut	-48 894 260	-48 804 036	-2 560 000	-51 364 036	-51 663 202	-299 166	5,7
Toimintakate	-48 894 260	-48 804 036	-2 560 000	-51 364 036	-51 663 202	-299 166	5,7

Perusterveydenhuoltoon varatut määrärahat olivat alkuperäisessä talousarviossa noin 48,8 miljoonaa vuodelle 2019, kun toteuma oli noin 51,6 miljoonaa euroa. Perusterveydenhuollon määrärahojen ylittyminen johtui pääosin perhepalveluiden palvelulinjalla sekä työikäisten palvelulinjalla tapahtuneista kasvuista. Myös ikääntyneiden palvelulinjalla oli omat haasteensa

ERIKOISSAIRAANHOITO

Erikoissairaanhoito	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	5 976	5 976	
Toimintakulut	-34 173 989	-35 174 781	-676 000	-35 850 781	-37 123 411	-1 272 630	8,6
Toimintakate	-34 173 989	-35 174 781	-676 000	-35 850 781	-37 117 435	-1 266 654	8,6

Perusturvakuntayhtymä Karviainen hankkii lähtökohtaisesti erikoissairaanhoidosta sen toiminnan, mitä ei pystytä tai ei ole tarkoituksenmukaista itse tuottaa. Perusturvakuntayhtymä Karviainen on vastannut erikoissairaanhoidosta vuodesta 2015 alkaen. Erikoissairaanhoitoon varatut määrärahat olivat alkuperäisessä talousarviossa noin 33,1 miljoonaa vuodelle 2019, kun toteuma oli 35,8 miljoonaa euroa.

1.2.3.3 Elinkeino- ja markkinointi

Elinkeino ja markkinointi	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	9 352	5 000	0	5 000	9 295	4 295	
Toimintakulut	-565 738	-587 518	0	-587 518	-640 295	-52 777	13,2
Toimintakate siitä sisäiset	-556 386	-582 518	0	-582 518	-631 000	-48 482	13,4
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-12 049	-22 584	0	-22 584	-12 254	10 330	1,7

TALouden JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

ELINKEINOPALVELUT

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Elinkeinopalvelut tuottaa elinkeinoelämän neuvonta- ja asiantuntijapalveluita, elinkeinomarkkinointia, yrittäjyyssympäristön toimintaedellytysten, yritystoiminnan kehittymisen ja yritysyhteistyön edistämistä. Elinkeinopalveluiden osalta palvelutuotantoa hoidetaan 1 henkilön voimin.

Vihdin kunnassa on noin 2300 yritystä. Vihdin kunnan strategian mukaisesti kunnan elinvoimaisuus tarvitsee yritysten ja työpaikkojen kasvua. Vihdin kunnan elinkeinopalvelut ovat viime vuosina alkaneet toimia entistä aktiivisemmin yrittäjyyden ja yritysten yhteistyön edistäjänä. Vihti on monipuolinen eri palveluiden tarjoaja sekä yrittäjyyden mahdollistava kunta. Kunnan tarjoamilla käytännön palveluilla helpotamme yritysten sijoittumista Vihtiin. Yritykset saavat kaikki tarvitsemansa palvelut saman katon alta – oli kyseessä sitten suuryritys tai vasta aloittava pienempi yritystoiminta.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Vuonna 2019 painopiste oli Vihdin elinkeinopalveluissa Vihdin elinkeinomarkkinointi sekä elinkeinopalveluiden saatavuuden kehittäminen. Alkuvuonna 2019 otettiin käyttöön YritysVihti –sivusto sekä asiakashallinta-järjestelmä sekä uusittu Yrityshakemisto -palvelut. Tavoitteena on koko kunnan organisaation kattava sujuva yhteistyö ja asioiden hoito yrityskenttään niin, että yrittäjien ja yrittäväksi ryhtyvien sujuva arki turvataan. Vuosina 2020-2021 painopiste siirtyy yhä enemmän Vihdin houkuttelevaisuuden parantamiseen uusien yritysten osalta.

MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Markkinointi ja viestintä tukevat kunnan muita työntekijöitä ja yksiköitä sekä viestinnällisen että visuaalisen sisällön laatimisessa ja sen hionnassa brändinmukaiseen suuntaan. Ohjeilla ja tarjotulla tuella autetaan organisaation viestinnän muodostumisessa eri kanaviin. Pyrkimyksenä tällä on tuottaa lisäarvoa kunnan profiilia nostamalla ja sitä kautta lisätä kunnan kiinnostavuutta kunnan rajojen ulkopuolella vierailu- ja asuinpaikkana, työmarkkinoilla ja yrittäjien keskuudessa. Organisaation viestintää täydennetään eri markkinoinnin keinoin ostetun median kautta kohdistetusti tai brändikampanjoilla sekä valtamedioihin suunnatulla tiedottamisella. Kuntalaisille suunnatulla viestinnällä vastataan kuntalaisten tiedontarpeeseen ja vaikutetaan samalla mieli-kuvaan kunnan toiminnasta.

Vuonna 2019 brändinkehitys on jatkunut sekä viestinnällisesti, materiaaleissa että markkinoinnissa. Markkinointi ja viestintä ovat tukeneet kunnan muita työntekijöitä ja yksiköitä sekä viestinnällisen että visuaalisen sisällön laatimisessa ja sen hionnassa brändinmukaiseen suuntaan mahdollisuuksien mukaan siten, että se on luonnollinen osa toteutusta ilman lisäkustannusta. Vihdin kunnan Auratalon Pop Up visuaalisuus ja kalustus, Menestyjien puiston ideointi ja toteutuksen tuki ja uuden Vili Liito-Orava hahmon ideointi ja kehitys on toteutettu brändin mukaisesti yksikössä.

Järjestöjen kanssa tehdyn yhteistyön – erityisesti tapahtumissa - omien tapahtumien kuten Pajuniityn perhebileiden ja Kevätmessuosaston avulla Vihdin kunnan brändiviestit ovat olleet esillä nykyisten ja potentiaalisesti tulevien kuntalaisten keskuudessa. Kuntalaistiedotus kunnan omissa kanavissa on ollut monipuolista, pääpainona positiiviset viestit. Tiedotukselle on ollut selkeää kysyntää, mm. Facebook-seuraajien määrä kasvoi vuodessa yli 10% ilman lisäkampanjoita seuraajien saamiseksi.

Vuonna 2019 toteutettiin organisaation avainhenkilöiden lehdistökoulutus, uudet kunnan Kriisiviestintä-ohjeet luotiin ja käyttöön otettiin STT-info tiedotteiden tehokkaampaa jakelua ja analyysiä varten. Nämä toimenpiteet ovat vahvistaneet organisaation viestintäosaamista ja auttavat jatkossa viestimiin pääsyä valtakunnallisella tasolla. Vuonna 2019 jopa valtakunnan rajojen yli medioissa levisi Eelinpolku-uutinen, joka tavoitti satojatuhansia ihmisiä. Tapahtumayhteistyön kautta saimme Vihdistä kertovan mainosvideon valtakunnalliseen levitykseen Ylelle.

Puolen vuoden ajan viestinnässä toimi velvoitetyöllistetty toimittaja, joka kirjoitti muun muassa henkilökuvia kunnan työntekijöistä paikallislehteen. Paikallisille mainostoimistoille järjestettiin kilpailutus, jonka perusteella kahden vuoden yhteistyösopimus allekirjoitettiin kahden toimiston kanssa.

Vuonna 2019 saatiin suunnittelun ja materiaalityötannon osalta päätökseen kustannustehokas Vihdin, Lohjan ja Siuntion tonttien yhteismarkkinointihanke.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Vuosina 2019 ja 2020 markkinoinnissa ja viestinnässä panostetaan merkittävästi kesälle 2020 suunniteltuun Sepänpihan Kotinäyttelyyn. Markkinoinnin ja viestinnän panos on hankkeessa merkittävä sen kaikissa vaiheissa. Tämän ja muiden brändinmukaisten markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden päämääränä on kunnan elinvoimaisuuden lisääminen ja taloudellisen tilanteen parantaminen tukemalla kunnan väestön-kasvutavoitteita.

Sepänpihan Kotinäyttelyn tonttimyynnin tuki, markkinoinnin suunnittelu, viestinnän asteittainen tehostaminen ja markkinointitoimenpiteiden aloitus vuonna 2019 loivat pohjaa vuoden 2020 Vihdin kunnan suurimman tapahtuman kävijätavoitteen saavuttamiselle ja pitkäaikaiselle pyrkimykselle turvata kunnan elinvoimaisuus väestökasvulla, joka pohjautuu valittuihin demografioihin.

Syksyllä 2020 toteutetaan jälleen kuluttajapaneelin muodossa mielikuvatutkimus, jonka on toteutettu myös helmikuussa 2019 ja vuonna 2017. Tällöin saadaan ajankohtaiset tulokset Vihdin tunnettuuden, yleismielikuvan ja muuttohalukkuuden osalta, joihin ovat vaikuttaneet vuoden 2019 aikana ja vuonna 2020 tehdyt markkinointi- ja viestintätoimet erityisesti Sepänpihan osalta.

Markkinoinnille ja viestinnälle allokoituista budjetista (1) palveluiden ostot, 2) aineet, tarvikkeet ja muut toimintakulut ja 3) muut toimintakulut) käytettiin vuoden 2019 toteuman mukaan 98,2%.

1.2.4 LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA

Lasten ja nuorten lautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	3 474 622	3 059 128	0	3 059 128	3 717 444	658 316	7,0
Toimintakulut	-58 915 403	-59 724 853	-552 250	-60 277 103	-60 759 681	-482 578	3,1
Toimintakate siitä sisäiset	-55 440 781	-56 665 725	-552 250	-57 217 975	-57 042 237	175 738	2,9
Toimintatuotot	271	0	0	0	302	302	11,4
Toimintakulut	-18 622 525	-18 164 696	0	-18 164 696	-18 206 036	-41 340	-2,2

Sivistyspalvelut jakautuvat neljään tulosalueeseen: opetus, varhaiskasvatus, lasten ja nuorten hyvinvointi sekä kulttuuri- ja vapaa-aika. Lasten ja nuorten lautakuntaan kuuluvat kolme ensimmäistä tulosaluetta. Kulttuuri- ja vapaa-aika kuuluu kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan alaisuuteen, johon kuuluu lisäksi elinvoimapaikatuista liikuntapalvelut.

Toimielimeen lasten ja nuorten lautakunta kuuluu opetus, varhaiskasvatus, lasten ja nuorten hyvinvointi sekä lasten ja nuorten lautakunta kp 3000.

TALouden JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Lasten ja nuorten lautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli 57 217 975 euroa ja toteuma 57 042 237 euroa, toteuma 99,7 %. Lasten ja nuorten lautakunnan toimintakate on 175 738 euroa vähemmän kuin mitä muutetussa talousarviossa 2019 on arvioitu. Merkittävimmät muutokset talousarvioon nähden olivat henkilöstömenojen ylitys sekä opetuksen että varhaiskasvatuksen osalta. Menojen osalta vähennystä talousarvioon nähden tuli sekä palvelusetelien että kotihoidon tuesta, jotka näkyvät tilinpäätöksessä avustuksissa. Tulojen kasvua näkyy varhaiskasvatuksen tulosalueella myyntituottojen kasvussa, jotka tulevat varhaiskasvatukseen sijoitetuista muiden kuntien lapsista. Lisäksi tulojen lisäystä on sekä opetuksen että varhaiskasvatuksen osalta rahoituksessa, jota on saatu eri hankkeiden kautta.

1.2.4.1 Opetuksen tulosalue

Opetuksen tulosalue	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	1 392 206	1 217 500	0	1 217 500	1 463 926	246 426	5,2
Toimintakulut	-35 693 970	-35 696 538	-279 250	-35 975 788	-36 828 562	-852 774	3,2
Toimintakate siitä sisäiset	-34 301 764	-34 479 038	-279 250	-34 758 288	-35 364 636	-606 348	3,1
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0
Toimintakulut	-13 114 106	-12 280 149	0	-12 280 149	-12 553 794	-273 645	-4,3

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Lasten ja nuorten lautakunta on päättänyt lukuvuoden 2019-2020 tuntikehyksen jakamisesta peruskouluille 19.3.2019 olleessa kokouksessaan. Tuntikehyks on kokonaisuudessaan 6650,2 tuntia, joka on päätetty valtuuston vuoden 2019 talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Tuntikehyksen yksi tunti = yhden ryhmän läpi vuoden pidettävä viikkotunti.

Lisäksi valtuusto myönsi 3.6.2019 kokouksessaan vuoden 2019 lisätalousarviossa 102 250 euroa käytettäväksi yhden klinikkaopettajan ja seitsemän koulunkäynnin ohjaajan palkkaamiseen syyslukukaudelle 2019-2020. Syynä oli Kuoppanummen, Nummelan ja Pappilanpellon koulujen akuutit ja ennalta-arvaamattomat

tarpeet, jotka nousivat esille tuntikehyksen jakamisen jälkeen. Klinikkaopettaja ja neljä koulunkäynnin ohjaajaa sijoittuivat Kuoppanummen kouluun, kaksi ohjaajaa Nummelan kouluun ja yksi ohjaaja Pappilanpellon kouluun.

Koulutuksellinen tasa-arvo esi- ja perusopetuksessa- hankkeista saatiin rahoitusta Ojakkalan, Otalammen ja osittain myös Vihtijärven 0 – 1- luokkien toiminnan käynnistämiseen syksyllä 2019. Lisäksi hankerahalla on palkattu yhteinen resurssiopettaja Haimoon, Jokikunnan ja Vanjärven kouluille, resurssiopettajat Nummelan, Otalammen ja Kuoppanummen kouluille sekä koulunkäynnin ohjaajia Nummelan, Ojakkalan, Otalammen ja Pappilanpellon kouluille. Marraskuussa 2019 aloitti hankerahalla myös erityisopetuksen asiantuntija 12h/vko tehtävänä erityisopetuksen kehittäminen.

Lukion opiskelijamääräksi on vakioitunut noin 550 opiskelijaa. Lukion ensimmäisellä vuosikurssilla aloitti 177 opiskelijaa, sisäänpääsykeskiarvon ollessa 7,4. Lukion kurssimäärä on lukuvuonna 2019-2020 670 kurssia. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019. Lain mukaan koulutuksen järjestäjän on lisättävä opinto-ohjausta ja oppimisen tukea sekä huolehdittava siitä, että opiskelijat voivat rajattomasti osallistua ylioppilaskokeiden uusintoihin.

Opetuksen tulosalueen budjetti ylittyi n. 600 000 euroa. Toimintatuotot ylittivät budjetoidut tuotot n. 250 000 eurolla johtuen mm. ennakoitua suuremmista hankeavustuksista ja kotikuntakorvauksista. Toimintakulut ylittivät n. 850 000 euroa johtuen mm. VIHKO:n uusien tilojen sisäisistä vuokrista ja puhdistuskuluista, Kuoppanummen koulun tilaelementin sisäisestä vuokrasta ja puhdistuskuluista, Vihdin yhteiskoulun ja Pappilanpellon koulun muuttoihin liittyneistä kuluista sekä uusien hankeavustusten omavastuuosuuksista. Suurimpana ylittävänä kuluna opetuksen puolella ovat kuitenkin palkkakulut sivukuluineen, yhteensä n. 350 000 euroa.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Perusopetuksen oppilasmäärät ovat kasvaneet viime vuosina, kun suuremmat ikäluokat ovat siirtyneet perusopetukseen. Varhaiskasvatuksessa on kuitenkin jo nähtävissä pienempien ikäluokkien vaikutus toimintaan ja mikäli perusopetusikäisiin ei kohdistu suurta muuton kasvua, tulevat perusopetuksen oppilasmäärät puutoamaan tulevina vuosina. Perusopetuksessa on ollut 20.9.2019 yhteensä 3 690 lasta, kun vuonna 2015 niitä oli 3 517. Ennuste kuitenkin vuoteen 2021 kertoo, että lapsimäärä vähenisi perusopetuksessa 3 636 oppilaaseen ja vuoteen 2023 mennessä 3 326 oppilaaseen.

A1-kielen opetusta varhennettiin lukuvuoden 2019-2020 alusta alkaen siten, että ensimmäisen vuosiluokan oppilailla A1-kieli alkaa viimeistään keväällä 2020. Kielen opetuksen varhentaminen merkitsi muutoksia kunnan opetussuunnitelman tuntijakoon kuitenkin niin, että se ei aiheuttanut lisäkustannuksia.

Lukion opiskelijamääräksi on vakioitunut noin 550 opiskelijaa. Lukion ensimmäiselle vuosikurssille otetaan 180 opiskelijaa, sisäänpääsykeskiarvo lukuvuodeksi 2019-2020 on 7,4. Lähivuosien aikana on tarkasteltava lukion kurssimäärän kehittymistä ja varauduttava muutamien uusien tehtävien perustamiseen. Uudet opetussuunnitelmat niin perus- kuin lukio-opetuksessa korostavat oppilaan ja opiskelijan omaa arviointia oppimisprosessin yhteydessä. Tavoitteena on myös, että opettaja antaa oppilaalle ja opiskelijalle palautetta koko oppimisprosessin ajan. Lisäksi toivotaan, että huoltajat seuraavat lasten ja nuorten opiskelujen sujumista koko oppimisprosessin ajan.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Lukuvuoden 2019 -2020 alussa Vihdin yhteiskoulu ja Pappilanpellon koulun vuosiluokat 4-6 saivat uudet ja ajanmukaiset tilat kirkonkylälle valmistuneesta kiinteistöstä, jossa koulujen lisäksi toimii myös nuorisotilat ja kirjasto. Rakennus sai 30.1.2020 nimekseen Vihdin kirkonkylän koulukeskus eli VIHKO. Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskuksen suunnittelu alkoi vuoden 2019 aikana.

Viime vuosina Vihdin kunnan alueelle on tullut monia lastensuojelulaitosyrityksiä, joiden asukkaille kunta järjestää opetuksen. Yksittäisten oppilaiden opetusjärjestelyjen suunnittelu saattaa vaatia lukuvuoden aikana erilaisia resursseja, joita ei voida ennustaa tai arvioida talousarvion laadintavaiheessa.

Lapsia ja nuoria on osallistettu toimintaan mm. kaikissa kouluissa toimivien oppilaskuntien kautta. Toiminta lisää heidän hyvinvointiaan, aktiivisuuttaan, vaikuttamismahdollisuuksiaan, vastuullisuuttaan sekä rohkeutta kokeilla. Myös yhteistyötä koulujen ja nuorisotoimen välillä on lisätty.

Erityisopetuksen kehittäminen on aloitettu hankerahalla palkatun, osa-aikaisen erityisopetuksen asiantuntijan johdolla. Samalla on lisätty osaamisen jakamista, erityisopettajien kollegiaalista tukemista ja konsultointia.

Tunnusluvut	TP 2018/ 20.9.2018	TP 2019/20.9.2019	Suomenkielisen opetuksen osuus	Ruotsinkielisen opetuksen osuus
Perusopetuksen oppilasmäärä yht.	3 694	3 690	3 645	45
Oppilasmäärä 1-6 lk	2 505	2 443	2 398	45
Oppilasmäärä 7-9 lk	1 182	1 238	1 238	0
Valmistavan opetuksen oppilasmäärä	7	9	9	0
Vieraskielisten oppilaiden määrä (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi, saame tai romaní ja viittomakieli)	173	198		
Tehostetun tuen oppilasmäärä	568	592	581	11
Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä, ei pidennetty oppivelvollisuus	492	545	542	3
Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä, pidennetty oppivelvollisuus muut kuin valkeimmän kehitysvammaiset	30	31	31	0
Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä, pidennetty oppivelvollisuus, valkeimmän kehitysvammaiset	7	8	8	0
Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden määrä	40	40	40	0
Joustavan perusopetuksen oppilaiden määrä	10	11	11	0
Kotiopetuksessa olevien oppilaiden määrä	19	14	14	0
Oppilaat, jolla lupa aloittaa ko. lukuvuonna koulunkäynti vuotta säädettyä myöhemmin	9	11	11	0
Oppivelvollisuuslän ylittäneet muut perusopetuksen oppilaat	4	1	1	0
Vahvistettu tuntikehys	6 531,1	6 650		
Käytetty tuntikehys	6 531,1	6 650		
Osa-aikalista erityisopetusta saaneet lv 2018-2019 (%)	26 %	27 %	966	15
Ruotsinkielisten osuus osa-aikalista erityisopetusta saaneista (%)	0,8 %	1,5 %		
Kuraattoripalvelut (oppilasta/kuraattori)	771,3	770,0		
Kouluohjaaja	92	89		
Oppilasta/kouluohjaaja	40,15	41,46		
Kuljetusoppilaiden määrä	1 052	1 046	1 026	20
Kuljetusoppilaiden määrä %	28 %	28 %		
Ruotsinkielisten osuus kuljetusoppilasta	2,0 %	1,9 %		
Lukion oppilasmäärä	537	556		

Tunnusluvut	LV 2016-2017	LV 2017-2018	LV 2018-2019	LV 2019-2020		
Opetustuntien määrä	6 108	6 273	6 541	6 650		
Lukion kurssimäärät	633	650	650	670		
Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	20.9.2019	Suomenkielisen opetuksen osuus 20.9.2019	Ruotsinkielisen opetuksen osuus 20.9.2019
Perusopetuksen oppilasmäärä yht.	3537	3 647	3 694	3 690	3 645	45
Oppilasmäärä 1-6 lk	2378	2 473	2 505	2 443	2 398	45
Oppilasmäärä 7-9 lk	1147	1 153	1 182	1 238	1 238	0
Valmistavan opetuksen oppilasmäärä	12	21	7	9	9	0
Lukion oppilasmäärä	544	552	537	556		
Varhaiskasvatuksen ja esiope tuksen lasten määrä yht. (vuoden ks.)	1360	1313	1258	1242		
Tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	MTA 2019	TP 2019	
<u>Nettomenot €/oppilas (ulkolset+sisäiset erät)</u>						
Varhaiskasvatus ja esiope tuks	15 296	15 456	15 784	16 809	16 308	
Perusopetus	8 534	8 297	8 361	8 421	8 613	
Lukokoulutus	6 384	6 702	6 347	6 625	6 446	
<u>Nettomenot €/oppilas (ulkolset erät)</u>						
Varhaiskasvatus ja esiope tuks	11 199	11 265	11 507	12 199	11 861	
Perusopetus	5 556	5 308	5 174	5 457	5 571	
Lukokoulutus	3 849	3 794	3 851	4 212	4 055	
<u>Nettomenot €/opetustunti (ulkolset+sisäiset erät)</u>						
Perusopetus	4 838	4 899	4 837	4 718	4 825	
<u>Nettomenot €/opetustunti (ulkolset erät)</u>						
Perusopetus	3 150	3 134	2 993	3 057	3 121	
<u>Henkilöstömenot €/opetustunti</u>						
Perusopetus	2 698	2 678	2 628	2 684	2 770	
<u>Henkilöstömenot €/oppilas</u>						
Varhaiskasvatus ja esiope tuks	9 918	9 962	9 909	10 244	10 553	
Perusopetus	4 758	4 535	4 543	4 791	4 945	
Lukokoulutus	3 720	3 664	3 777	4 037	3 850	
<u>Kotikunta korvaukset</u>						
Kotikunta korvaustulot	637 392	569 664	686 556	589 200	589 272	
oppilasmäärä	75	68	82	75	75	
Kotikunta korvausten	-934 314	-916 092	-743 844	-704 100	-703 980	
oppilasmäärä	121	121	92	88	88	
Netto	-296 922	-346 428	-57 288	-114 900	-114 708	
oppilasmäärä	-46	-53	-10	-13	-13	

1.2.4.2 Varhaiskasvatuksen tulosalue

Varhaiskasvatuksen tulosalue	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, %	TP2019, %
Toimintatuotot	1 980 427	1 751 028	0	1 751 028	2 129 214	378 186	7,5	
Toimintakulut	-21 836 616	-22 527 460	-100 000	-22 627 460	-22 383 660	243 800	2,5	
Toimintakate siitä sisäiset	-19 856 189	-20 776 432	-100 000	-20 876 432	-20 254 447	621 985	2,0	
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0		
Toimintakulut	-5 380 223	-5 725 551	0	-5 725 551	-5 522 838	202 713	2,7	

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Asetus lasten päivähoidosta tuli voimaan 22.10.2015. Päiväkodissa tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön ammatillinen kelpoisuus, enintään kahdeksaa kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Varhaiskasvatulaki (1.9.2018) piti täytyä yli kolmevuotiaiden osalta mitoituksessa yksi kasvattaja ja kahdeksan yli kolmevuotiaista ja alle kolmevuotiaiden osalta täytyy olla yksi kelpoisuuden omaava henkilö neljää lasta kohden. Vihdin kunnanvaltuusto on tehnyt 21.3.2016 päätöksen, että Vihdin varhaiskasvatuksessa täytyy olla yksi aikuinen seitsemää yli kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden, joten toiminta on järjestetty tämän päätöksen mukaisesti. Lisäksi varhaiskasvatuksessa työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja erityisavustajia, jotka eivät ole ryhmien mitoituksiin sidottuja.

Varhaiskasvatulain 12 §:ssä määritellään, että jokaisella lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa. Vastaavat muutokset koskevat myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain yksityisen hoidon tukea koskevaan sääntelyyn sekä palvelusetelillä toimiviin yksityisiin päiväkodeihin.

Henkilöstömenot ylittivät lähes 390 000 euroa. Tämä johtuu osin palveluverkon lisäyksistä ja näihin liittyvistä lisäresurssien tarpeista. Henkilöstömenot sisältävät Kuoppanummi kaksi ja Hiidenranta kolme lastenhoitajaa koko vuoden sekä Pajuniitty kolme lastenhoitajaa kevään ajan. Henkilöstömenot sisältävät kuusi avustaa, joista saadaan maksusitoumuksien kautta palkat takaisin muilta kunnilta. Lisäksi henkilöstömenot sisältävät hankerahoista palkattuja neljänsä kasvattajia (3 kpl) ja avustajia (4 kpl), jotka on palkattu kaikista haastavimpiin lapsiryhmiin. Näillä hankkeiden kautta palkatuilla henkilöillä on iso merkitys lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta sekä henkilöstön työssä jaksamisen ylläpitämiseen.

Eri palveluissa olevien lasten määrät 31.12.2019:

- Kunnallinen päiväkotihoido 1253 lasta
- Kunnallinen perhepäivähoito 29 lasta
- Yksityisen hoidon tuella 21 lasta
- Palvelusetelin piirissä 205 lasta

Vihdin varhaiskasvatuksen vuoroahoito on keskitetty Pajuniityn päiväkotiin. Vuorohoidon tarvitsijoiden määrä kasvoi vuoden 2016 aikana, mutta vuorohoidon määrä näyttää tasaantuneen reilun sadan tarvitsijan tasolle kuukausittain.

Kotihoidontuen ja osittaisen hoitorahan hakijoiden määrä on vähentynyt noin kymmenellä kuukausittain vuoteen 2018 verrattuna. Yksityisen hoidon tuen piirissä on keskimäärin 25 lasta kuukausittain, mikä on noin 15 lasta vähemmän kuin vuonna 2018. Palvelusetelin avulla hoidetaan kuukausittain noin 215 lasta. Avustusten osalta palvelusetelimenosta ja kotihoidon tuesta molemmista säästöä tuli talousarvioon nähden n. 130 000 euroa, mutta sekä yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisään varatut määrärahat ylittivät noin 20 000 euroa. Yhteensä avustusten osalta talousarvioon nähden säästöä tuli noin 240 000 euroa.

Kuntaan on sijoitettuna aikaisempaa enemmän toisista kunnista tukea tarvitsevia varhaiskasvatusikäisiä lapsia, joille on palkattu henkilökohtaiset avustajat. Tämä näkyi talousarviossa myyntituottojen nousuna.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Varhaiskasvatusikäisten lasten määrä on Vihdissä vähentynyt tilastojen mukaan vuodesta 2015 alkaen. Tämän seurauksena varhaiskasvatuksen toimintaa on sopeutettu elokuusta 2015 alkaen vähentämällä lapsiryhmien ja kasvattajien määrää. Lasten määrän vähenemiseen varauduttiin vuoden 2017 osalta suunnitelmalla pedagogista päiväkotiverkkoa yhdessä päiväkodin johtajien kanssa. Tämän tuloksena palveluverkkoa supistettiin elokuusta 2017 Vihdin kirkonkylällä yhdellä lapsiryhmällä ja Nummelan alueella neljällä lapsiryhmällä. Syksyllä 2018 palveluverkkoa supistettiin kahden esikouluryhmän verran, yksi Kuoppanummen ja toinen Ojakkalan päiväkodista. Molemmissa paikoissa tilat annettiin perusopetuksen käyttöön. Keväällä 2016 varhaiskasvatuksen piirissä oli noin 68 prosenttia alle kouluikäisistä vihtiläisistä lapsista, keväällä 2017 vastaava luku oli noin 71 prosenttia ja 2018 prosentti oli jo 77 eli varhaiskasvatuksen käyttöprosentti on noussut jatkuvasti. Tämä tulee ottaa huomioon jatkossa, kun suunnitellaan varhaiskasvatuksen palveluverkkoa. Lisäksi palveluverkkoa suunniteltaessa on huomioitava kunnan väkiluvun kasvutavoite, joka on strategian mukaisesti 1 % vuodessa. Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskuksen suunnittelu alkoi vuoden 2019 aikana.

Eri palvelut	Lasten määrä 31.5.2016	Lasten määrä 31.5.2017	Lasten määrä 31.5.2018	Lasten määrä 31.5.2019
Kunnallinen päiväkotihoido	1375	1361	1280	1296
Kunnallinen perhepäivähoito	93	81	66	45
Palvelusetelin piirissä	185	202	220	229
Yksityisen hoidon tuella	78	79	44	26

Varhaiskasvatuksen tunnuslukuja 2016-2019

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Vihdin varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen joustavasti vihtiläisten lapsiperheiden tarpeisiin vastaten. Tavoitteena on mahdollistaa lapselle hyvä ja huoleton arki huomioiden hänen ainutkertaisuutensa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen pedagogisina tavoitteina toimintakausille 2018-2020 ovat leikin pedagoginen merkitys lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle sekä kasvattajan toiminnalle ja toimintaympäristön muutokselle. Lisäksi pedagogisena tavoitteena on lapsen osallisuuden lisääminen pienryhmätoiminnan avulla sekä tunnetaitojen vahvistaminen.

Kuntatasolla henkilöstön työhyvinvointiin liittyvät toimenpiteet kohdennetaan niihin yksiköihin, joissa on eniten haasteita esim. sairauspoissaolojen suhteen. Vuonna 2018-2019 toimenpiteitä kohdennettiin varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen sairauspoissaolot ovat lisääntyneet vuosien 2017-2018 aikana ja tähän haettiin apuja mm. seitsemän varahenkilön määräämisenä toimintakaudelle 2018-2019. Näin saatiin paremmin varmistettua toimintakulttuurin tuntevien sijaisten saatavuus. Varahenkilöiden määrän säilyttäminen tällä tasolla on lasten turvallisuuden takaamiseksi välttämätöntä ja sen vuoksi varahenkilöiden toimia haettiin vakinaisiksi 1.8.2019 alkaen.

Osallisuusasteen nousun myötä varhaiskasvatuksessa jouduttiin keväällä 2019 turvautumaan tilapäisryhmien perustamiseen, että kaikki lapset saatiin sijoitettua. Tammikuussa 2019 otettiin käyttöön Myrskylänmäen

kahdeksas lapsiryhmä, joka on toiminut koko vuoden 2019. Kuoppanummen päiväkodissa otettiin käyttöön kokoustila, jossa on toiminut aikaisemmin perhepäivähoidon varakoti. Tänne on ollut koko vuoden sijoitettuna 8-10 lasta. Lisäksi Hiidenrannassa Daghemmet Aleksandran esikouluryhmä siirtyi saliin ja heiltä vapautuneissa tiloissa on toiminut koko vuoden 2019 yksi suomenkielinen lapsiryhmä. Pajuniityn saliin perustettiin kevääksi 2019 ryhmä, jossa oli 12 lasta.

1.2.4.3 Lasten ja nuorten hyvinvointi

Lasten ja nuorten hyvinvointi	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	101 989	90 600	0	90 600	124 305	33 705	21,9
Toimintakulut	-1 364 972	-1 475 310	-173 000	-1 648 310	-1 526 788	121 522	11,9
Toimintakate siitä sisäiset	-1 262 983	-1 384 710	-173 000	-1 557 710	-1 402 483	155 227	11,0
Toimintatuotot	271	0	0	0	302	302	11,4
Toimintakulut	-127 148	-158 096	0	-158 096	-128 164	29 932	0,8

NUORISOPALVELUT

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Vihdin kunnan nuorisopalvelujen tehtävänä on tarjota sosiaalisesti vahvistavaa, hyvinvointia lisäävää ja tukea tarjoavaa toimintaa vihtiläisille lapsille ja nuorille. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ohjata opintojen, työelämän tai muiden palvelujen ulkopuolella olevat nuoret (15 – 29v) tarvitsemiinsa palveluihin.

Työmuotoina käytössä on mm. nuorisotyötilatyö, etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö, oppilaitosnuorisotyö, jalkautuva nuorisotyö sekä pop up –nuorisotyö. Toimintaympäristöinä toimivat nuorisotilat, koulut, oppilaitokset, kauppakeskukset sekä muut nuorten suosimat toimintaympäristöt.

Vihdin nuorisopalveluissa työskenteli vuonna 2019 6 nuoriso-ohjaajaa, 3 erityisnuorisotyöntekijää (elokuusta 2019 alkaen), nuorisokoordinaattori ja nuorisopäällikkö. Avoimen nuorisotyön toiminnoissa saavutettiin lähes 10.000 nuorten käyntikertaa. Ohjattua toimintaa oli noin 500 kertaa ja kestoltaan noin 1500 tuntia. Etsivä nuorisotyö tavoitti 204 nuorta (lisäys edelliseen vuoteen verrattuna 78).

Talouden näkökulmasta budjetti alittui noin 12%. Alitus johtui avoimien vakanssien täytön hitaudesta (henkilöstökulut) sekä hankintasäästöistä (aineet ja tarvikkeet, palvelujenostot).

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Nuorisotyön näkökulmasta palveluntarvetta ei arvioida vain jonkun yksittäisen toimintamuodon tai toimintaympäristön näkökulmasta, vaan keskiössä ovat kohderyhmään kuuluvien nuorten hyvinvointi ja tarpeet kaikissa toimintaympäristöissä. Vuonna 2019 huomio kääntyi kouluihin ja oppilaitoksiin; toisen asteen keskeyttäjiä oli alkuvuonna 2019 saatavilla olleen tilaston mukaan selkeästi kansallista keskiarvoa enemmän. Samoin tehostetun ja erityisen tuen piirissä olleiden nuorten lukumäärä oli lähes kaksinkertainen maan keskiarvoon verrattuna. Kouluille ja oppilaitoksiin kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuutta on tutkittu Suomessa runsaasti ja tutkimukset ovat osoittaneet, että kouluilla ja oppilaitoksissa on selkeä nuorisotyön tarve. Vihdissä maantiede haastaa julkisia palveluja; Vihdin laaja koko ja palvelujen keskittyminen Nummelaan ja Vihdin kirkonkylälle heikentävät pienemmissä taajamissa ja haja-asutusalueilla asuvien nuorten mahdollisuuksia osallistua heille suunnattuun toimintaan. Mielekkään nuorille suunnatun matalan kynnyksen toiminnan järjestäminen on nähty erittäin tärkeäksi keinoksi tukea nuorten hyvinvointia (Islannin malli).

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Vihdin kunnan nuorisopalvelujen perustehtävänä on tarjota vihtiläisille nuorille tukea ja toimintaa, joiden avulla kohderyhmän on mahdollista kokea osallisuutta, vahvistua sosiaalisesti sekä saada arkeensa mielekäästä tekemistä. Toimintaa taustoittaa kolme tekijää; Nuorisolaki luo toiminnalle raamit (miksi tehdään), Vihdin kunnan strategia määrittää toiminnan arvomaailmaa (miten tehdään) ja toiminnan sisältö nousee Vihdin nuorten tarpeista (mitä tehdään). Nuorisolaki ja kunnan strategia pysyvät pidemmän ajanjakson vakioina, mutta nuorten tarpeet voivat vaihdella nopeastikin. Tästä syystä nuorisopalvelut kerää jatkuvasti palautetta nuorilta sekä yhteistyökumppaneilta pystyäkseen vastaamaan ajankohtaisiin haasteisiin oikea-aikaisesti.

Avoimen nuorisotyön osalta yksi vuoden 2019 keskeisimmistä asioista lienee ollut Vihdin kirkonkylän koulu-keskus Vihkon yhteyteen syyskuun lopulla avattu uusi nuorisotila Mesta. Mestan myötä nuorisotyö sai toisen nuorisotilan Vihtiin muutaman vuoden tauon jälkeen. Koulukeskuksen yhteyteen rakennettu nuorisotila on luonut erinomaiset puitteet toimijoiden väliseen yhteistyöhön jo sijaintinsakin puolesta ja näin mahdollistaa entistä laadukkaamman ja monipuolisemman nuorisotyön toteuttamisen.

Nuorisotyön ulottaminen kouluille ja oppilaitoksiin aloitettiin vahvasti syksyllä 2019. Aluevalvontavirasto (AVI) myönsi avustuksen kolmannen erityisnuorisotyöntekijän / etsivän nuorisotyöntekijän palkkaamiseen. Lisäksi yhden nuoriso-ohjaajan työpanos kohdennettiin lähes kokonaan yläkouluille. Peruskoulun ja toisen asteen väliseen nivelvaiheeseen tukea tarjoavaa kohdennettua pienryhmätyötä pilotoitiin Kuoppanummella. Nuorisotyön saavutettavuutta parannettiin Pop Up –nuorisotyön avulla. Keväällä ja Syksyllä järjestettiin useita Pop Up –nuorisokahviloita Ojakkalassa, Otalammella, Vanjärvellä, Jokikunnassa sekä Prismalla. Kesällä nuorten oli mahdollista tilata Pop Up-toimintaa sosiaalisen median avulla eri puolille Vihtiä. Pop Up –nuorisotyötä suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Vihdin Vanhemmat ry:n, Vihdin seurakunnan nuorisotyön sekä Yöjalka ry:n kanssa.

Pop up –nuorisotyön, jalkautumisten, rikkaan yhteistyön sekä uuden nuorisotila Mestan avulla nuorisotyö monipuolistui sisällöllisesti, kehittyi laadullisesti sekä tuli entistä saavutettavammaksi vuoden 2019 aikana.

OPISKELUHUOLTO

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Koulu on keskeinen lapsen kehitysyhteisö ja hyvinvoinnin areena. Koulun toimintakulttuurilla voidaan vaikuttaa lasten terveyteen ja hyvinvointiin. Suomessa väestöryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot ovat viime vuosina kasvaneet ja haasteet kasautuneet.

Opiskeluhoolto pystyy universaalina palveluna tukemaan ja edistämään yhdenvertaisuutta ja tasoittaa perhetaustasta juontuvia hyvinvointieroja. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoolto voi tarjota tukea riittävän varhain sitä tarvitseville.

Vuonna 2019 kuraattoreita oli Vihdissä kuusi, joista yksi kuraattori toimi myös kuraattorien lähiesimiehenä. Talouden näkökulmasta budjetti alittui n. 12 %, joka johtui vielä hankerahalla osittain toteutetusta Ope-Pop-panen- hankkeesta, kuraattorien palkattomista lomista ja osittain täyttämättömistä kuraattorivakanssista.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Opiskeluhoillon tehtävä on hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoiltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Opiskelijalla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Kuraattoripalvelut kuuluvat esiopetusikäisille, perusopetuksessa oleville lapsille ja nuorille sekä lukiolaisille nuorille.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Opiskeluhuollon tuottamiin palveluihin kohdistuvat odotukset kasvavat mm. lasten ja nuoren mielenterveysoireiluiden kasvaessa. Sote-palveluiden tulevaisuuden järjestämisen johtoajatuksena on, että lapset ja nuoret saavat varhaisen psykososiaalisen tuen jo peruspalveluissa, ennen pulmien huomattavaa kärjistymistä. Erikoissairaanhoidon kasvavaa asiakasmäärää pyritään hillitsemään mm. opiskeluhuollon menetelmäosaamisen vahvistamisena ja erikoissairaanhoidon työnohjauksellisella tuella.

Vaativat koulunkäynnin pulmat pyritään yhtä lailla ratkomaan lähikouluissa. Tämä haastaa monialaisen yhteistyön.

Vihdin kuraattorit koulutettiin elokuussa 2019 IPC-menetelmän käyttöön (Interpersoonallinen ohjaus ja neuvonta) yhdessä Karviaisen ja Lohjan opiskeluhuollon toimijoiden kanssa. Menetelmällä pyritään vastaamaan nuorten varhaisiin masennusoireisiin ja lievittämään niitä, jottei oireet vakavoidu ja kroonistu. IPC-menetelmän jalkauttaminen on Hus:in organisoima ja ohjaama prosessi. Menetelmän juurruttamiseen kuuluu Hus:in järjestämä työnohjaus. IPC-menetelmän käyttö vaatii kuraattoreilta aikaresurssia, niin tiiviiden asiakastapaamisten kuin työnohjuksen vuoksi.

Vuonna 2018 alkanut hanke, jossa opettaja ja kuraattori toimivat työparina jatkui vakiintuneena toimintamallina Nummelan koululla. Hankkeen tavoitteena oli opetusjärjestelyjen muodostaminen niin, että koulupudokkaat päätyisivät takaisin kouluopetukseen. Hankkeen tavoite oli myös vahvistaa perheiden kykyä tukea lapsen ja nuoren koulun käyntiä. Hankkeessa työskentelevä opettaja toimii myös ohjaavassa tehtävässä opetusryhmissä, joissa tarvitaan useamman kasvatushenkilön yhteistyötä.

Opiskeluhoitoa pyritään kehittämään huomioiden eri oppilasryhmien erilaiset tarpeet. Vihtiin sijoitettujen lasten ja nuorten on tunnistettu olevan kouluilla erityisen huomion ja tuen tarvisijoita. Sujuvaa ja selkeää yhteistyötä sijaishuoltopaikkojen, sijoittavan sosiaalityöntekijän ja hoitotahojen kanssa tarvitaan. Tähän tarpeeseen rakennettiin monialaisesti Sijoitetun lapsen koulupolku -toimintamallia, jolla pyritään sujuvoittamaan kyseisen oppilasryhmän kouluarkea ja opiskeluiden etenemistä sekä monialaista yhteistyötä.

Kouluilla pyritään tunnistamaan ne nuoret, jotka tarvitsisivat vahvempaa tukea nivelvaiheessa peruskoulun ja toisen asteen välillä. Tähän tarpeeseen pyritään vastaamaan mm. erityisnuorisotyön jalkautumisella kouluihin ja yhteistyössä tehtävällä yksilöllisellä asiakastyöllä sekä mm. nuorisotoimen järjestämällä kohdennetulla ryhmätoiminnalla. Näiden yhteistyömallien rakentaminen alkoi vuoden 2019 aikana ja jatkuu yhä.

Vuonna 2019 Vihdin kunnassa puhututti Perusturvakuntayhtymän Karviaisen esiin nostama nuorten voimistunut päihteiden käyttö. Opiskeluhuollon kuraattorit pyrkivät huomioimaan omassa yksilötyössään kuin yhteisötason työssä alueelliset ilmiöt, myös tämän esille nousseen päihdeilmiön. Ilmiö huomioitiin yksilötyökentelyissä sekä ryhmätasoisesti. Osassa kouluissa kuraattori piti viime vuoden aikana mm. ns. päihdekeskustelutunteja oppilaiden kanssa. Kuraattorin yhtenä tehtävänä on myös tukea muita oppilaitosyhteisön ammattilaisia sosiaalsiin ilmiöihin, huoliin ja pulmiin liittyen. Päihdeilmiöön liittyen tämä tarkoitti mm. keskusteluita ilmiöstä ja konsultatiivista tukea opettajille.

#Uuttakoulua- hankkeet alkoivat muutamissa kouluissa ja etenevät oppilaitoskohtaisesti vuoden 2020 keväälle. Ohjelman tavoitteena on edistää peruskoulun oppijälähtöisyyttä, lisätä osaamista sekä vahvistaa avointa ja yhteisöllistä toimintakulttuuria. Kuraattorit ovat sovitusti mukana hankkeissa.

Opiskeluhuollon vuonna 2019 polkaistuun kehittämissuunnitelmaan kuraattorit nostivat kaksi pääteemaa. Ensimmäisenä oppilaitosten yhteisöllisen opiskeluhoitotyön vahvistaminen ja sen kautta lasten ja nuoren hyvinvointitaitojen tukemisen. Toisena kehittämisen kohtana on vaativan yksilöllisen työn kehittäminen. Vaikuttavuuden ja intensiivisyyden lisääminen mm. työparityömallin kehittämisen kautta.

1.2.5 KULTTUURI- JA VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	341 810	282 823	0	282 823	327 030	44 207	-4,3
Toimintakulut	-3 659 138	-3 925 586	0	-3 925 586	-3 968 132	-42 546	8,4
Toimintakate siitä sisäiset	-3 317 328	-3 642 763	0	-3 642 763	-3 641 102	1 661	9,8
Toimintatuotot	43 708	27 000	0	27 000	44 913	17 913	2,8
Toimintakulut	-1 582 464	-1 636 813	0	-1 636 813	-1 675 436	-38 623	5,9

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnassa on kaksi tulosaluetta: kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue, johon kuuluvat kirjasto-, museo- ja kulttuuripalvelut sekä liikuntapalveluiden tulosalue. Kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue kuuluu sivistyspalveluihin ja liikuntapalvelut kuuluvat elinvoimapolkujen alaisuuteen.

Kulttuuri ja vapaa-ajan lautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli 3 642 763 euroa ja toteutuma 3 641 102 euroa, toteuma 100 %.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan vuoden 2019 tilinpäätös alittuu toimintakatteen osalta 1 661 euroa muutetusta talousarvioista. Ylitys on kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalueen osalta 55 227 euroa ja se johtuu pääasiassa henkilöstökulujen ylityksestä. Liikuntapalveluiden tulosalueen osalta kate alittuu toimintakatteen osalta 51 901 euroa, joka perustuu ensisijaisesti organisaatiomuutokseen liittyvien tila- ja aluevuokrien kirjautumisesta tilapalvelun- ja kunnallistekniikan tuloksi entisen liikuntapalvelun sijaan.

Toimielimeen kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta kuuluu liikunta, kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta kp 3600

1.2.5.1 Kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue

Kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	81 444	82 823	0	82 823	81 038	-1 785	-0,5
Toimintakulut	-2 663 897	-2 834 387	0	-2 834 387	-2 887 829	-53 442	8,4
Toimintakate siitä sisäiset	-2 582 453	-2 751 564	0	-2 751 564	-2 806 791	-55 227	8,7
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-1 141 755	-1 216 289	0	-1 216 289	-1 229 192	-12 903	7,7

KIRJASTO

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Toimintakate ylittyi 2,8% eli 41 968 euroa. Ylitys johtuu palveluiden ostoista ja palkkakustannuksista. Vuoden 2019 talousarviota tehtäessä Kirjaston kirjaston muuttoon liittyvät kustannukset oli huomioitu ainoastaan investointeihin varatun ensikertaisen kalustamisen kustannuksen osalta. Muita muuttoon liittyviä kustannuksia kertyi yli 25 000 euroa, joista suurin osa palveluiden ostoja. Palkkakustannuksissa erityisesti jaksotetut palkat ja palkkiot olivat selvästi edellisvuotta isompia. Toimintatuotot jäivät ennakoitua pienemmiksi erityisesti avustusten osalta. Avustusten pienuutta selittää se, että osaa kehittämishankkeista, joihin Etelä-Suomen aluehallinto on jo myöntänyt avustusta, jatketaan vuonna 2020 ja avustukset on siirretty toimintatuotoiksi vuodelta 2019 vuodelle 2020.

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) määrittää kunnallisen kirjaston tehtäviksi pääsyn tarjoamisen aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; monipuolisen ja uudistuvan kokoelman ylläpitämisen; lukemisen ja kirjallisuuden edistämisen; tietopalvelun, ohjauksen ja tuen tarjoamisen tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tilojen tarjoamisen oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämisen. Näitä tehtäviä Vihdin kunnankirjasto toteuttaa kustannustehokkaasti ja verkostomaista yhteistyötä hyödyntäen.

Kirjaston laina- ja kävijämäärät kasvoivat vuonna 2019 merkittävästi huolimatta Kirkonkylän kirjaston 7 viikkoa kestäneestä kiinnioloista. Suurinta laina- ja kävijämäärien kasvu oli kirjastoautossa. Edellisten vuosien tapaan kirjasto oli myös merkittävä tapahtumien keskus. Kirjasto oli päävastuullinen järjestäjänä 299 tapahtumassa, joissa kävi yhteensä 9287 osallistujaa. Kunnan muut toimijat sekä erilaiset yhdistykset järjestivät kirjaston tiloissa yhteensä 267 avointa tapahtumaa, joissa kävi 12 308 osallistujaa. Lisäksi kirjasto osallistui jollain tavalla 19 muiden tahojen järjestämään tapahtumaan, joissa osallistujia oli yhteensä 1750.

Palvelutarve vuonna 2019

Lasten- ja nuortenkirjastotyö on Vihdissä erittäin aktiivista: Koululaisille ja päiväkotikäisille järjestetään ohjattuja kirjastokäyntejä, käyttäjäkoulutuksia, satutunteja, mediapajoja, tempauspäiviä, luku- ja läksypua, kirjavinkkausta, sarjakuvakerhoja ja koodauspajoja. Perinteisen kirjastoaineiston lainausmäärät nousevat ja edellyttävät vuosi vuodelta enemmän lisäresursseja ja hankintaa. Kirkonkylälle valmistunut VIHKO lisäsi jo ennestään olemassa olevan yhteistyön tarvetta koulujen ja päiväkotien kanssa lukuinnostuksen ylläpitämiseksi ja medialukutaitojen tukemiseksi. Palvelutarpeeseen vastaamiseksi on kaivattu yhtä henkilöresurssia lisää. Sen puuttuessa kirjaston sisällä on vuonna 2019 käyty keskustelua siitä, miten palveluita nykyisillä resursseilla kohdennetaan, koska kaikkiin palvelutarpeisiin ei ole nykyisellä henkilökuntamäärällä mahdollista vastata. Tämä asia vaatii huomiota myös tulevina vuosina. Lasten ja nuorten lisäksi tulevaisuudessa on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota myös ikääntyvän väestön palveluihin.

Kuntalaiset arvostavat palveluiden saavutettavuutta. Ei ole väliä, onko aamu vai ilta, onko haluttu kirja naapurikunnassa tai onko asiakas fyysisesti kirjastossa vai verkossa. Toimiva omatoimikirjasto Kirkonkylällä mahdollistaa kirjastoasioinnin iltavuoron jälkeenkin, kirjojen itsenäinen varaaminen on mahdollista omalta kotisohvalta, jokapäiväinen nopea seutukuljetus toimii kuntien välillä, ja ammattitaitoisen henkilökunnan palveluasenne takaavat kuntalaisen asumisen siellä missä hän elää. Kirkonkylän kirjaston omatoimikirjasto toimii uusiin tiloihin muuttoon saakka hyvin. Uusissa tiloissa omatoimikirjastoa ei vuoden 2019 lopulla saatu vielä käyttöön kirjaston oviin liittyvistä teknisistä ongelmista johtuen.

Tulevaisuudessa kuntalaisille halutaan strategian mukaisesti taata mahdollisuus etätyöskentelyyn ja kokoon-tumiseen kotikunnassa. Kirjasto mahdollistaa sen tarjoamalla etätyöpisteitä, tiloja ja hyvät, langattomat verkko-yhteydet. Kirkonkylän kirjaston uudet tilat tarjoavat lähialueen asukkaille aiempia tiloja paremmat puitteet etätyöskentelyyn.

Kirjaston pitää pystyä vastaamaan opastus-, laite- ja tietoliikennetarpeeseen ja -saavutettavuuteen kaikille niitä tarvitseville sosio-ekonomiseen taustaan katsomatta. Vaikka tänä päivänä melkein jokaisella kuntalaisella on jokin Internetiin kytketty laite, käyttö- ja sisällönlukutaidoissa sekä tietoturva-asioissa olisi tarvetta opastukselle. Vuonna 2019 pääkirjastolla toteutettavaksi suunniteltua AVI-hanketta "EMOtila eli elinikäisen mediaoppimisen tila Vihdin pääkirjastoon", jonka avulla pyritään vastaamaan näihin tarpeisiin, vietiin vuonna 2019 eteenpäin. Hankkeen loppuun saattaminen siirtyi aikataulusyistä kuitenkin vuodelle 2020.

Nykyinen kirjastoauto täytti vuonna 2019 16 vuotta ja uuden auton hankinta on ajankohtainen muutaman vuoden sisällä. Kirjastoauto on tarpeellinen Vihdin kokoisessa kunnassa, jossa on kyläkeskuksia ympäri kuntaa. Palveluverkon säilyttäminen on tärkeää: vuonna 2019 kirjastoauton laina- ja kävijämäärät ylittivät useimpina kuukausina Kirkonkylän kirjaston laina- ja kävijämäärät. Kirjastoauton reitti-aikatauluja muutettiin vuo-

den 2020 alussa niin, että alkuviikon iltapäiviin ja iltoihin sijoittuvat, haja-asutusalueella ajettavat reitit ajetaan joka viikko samanlaisina. Aiemmin reitit olivat erilaiset parillisilla ja parittomilla viikoilla. Saadun asiakaspalautteen perusteella muutos on koettu hyväksi ja selkeäksi: kun kirjastoauton käyttäjien ei tarvitse enää miettiä, millä viikolla auto tulee heidän pysäkillen ja millä ei, he käyttävät sitä aiempaa enemmän. Kouluilla ja päiväkodeilla kirjastoauto käy edelleen kahden viikon välein. Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta hyväksyi uuden kirjastoauton hankintaa koskevan tarveselvityksen syyskuussa 2019 ja asia etenee hankesuunnitelma-vaiheeseen vuonna 2020.

Palveluiden järjestämissuunnitelma vuonna 2019

VIHKOn valmistumisen myötä Kirkonkylän kirjaston asiakasmäärän, varsinkin koululaisten määrän arvioitiin kasvavan merkittävästi, kun Pappilampellon koulun luokat 4.-6., Viuhdin yhteiskoulun oppilaat ja alueen päiväkodit pääsevät esteettä kirjastoon. Koulujen ja kirjaston yhteistyö on tärkeää lukuinnostuksen kasvattamisessa ja medialukutaitojen opetuksessa. Tällaista monipuolista yhteistyötä edellytetään myös Laissa yleisistä kirjastoista (1492/2016). Koululaisten osuus kirjaston asiakaskunnasta onkin kasvanut merkittävästi sen jälkeen, kun kirjasto avattiin uusissa tiloissa. Sitä, mille tasolle kävijämäärät tulevaisuudessa asettuvat, on mahdollista arvioida tarkemmin vasta myöhemmin.

Uusi sijainti ja siitä seuraavat muutokset vaikuttavat myös aukioloaikojen laajentamisen tarpeeseen. Omatoimikirjaston aukioloaikojen laajentamisesta tehtiin päätös syksyllä 2019 ja tämä päätös tulee voimaan heti, kun omatoimikirjasto saadaan käyttöön. Asiakaspalveluaikoja muutettiin uusiin tiloihin muuton yhteydessä niin, että henkilökunta on aiempaa enemmän paikalla päiväaikaan. Nykyisellä koko kunnankirjaston henkilöstömäärällä palveluaikoja ei ole mahdollista enää laajentaa eikä omatoimikirjaston kapasiteetti pysty kompensoimaan henkilökunnan tarvetta. Henkilöstöresurssin kasvattaminen on taloudellisen tilanteen salliessa tulevaisuudessa myös sen vuoksi, että lasten ja nuorten kirjastonhoitajien työ on liikkuvaa ja kouluille hakeutuvaa. Hakeutuva työ vie aikaa, mikä heijastuu suoraan muiden Kirkonkylän kirjastossa ja pääkirjastossa työskentelevien työkuormitukseen ja muiden palveluiden kehittämiseen.

Lukki-kirjastojen (Viuhdin kunnankirjasto, Lohjan ja Karkkilan kaupunginkirjastot) seutuvarausten kuljetussopimus kilpailutettiin syksyllä 2018 ja uusi sopimus astui voimaan vuoden 2019 alussa. Aiemman kahden sijaan aineisto kulkee kirjastojen välillä viitenä päivänä viikossa. Seutuvarausten määrä on kasvanut jatkuvasti, ja aiempaa tiheämmät kuljetukset mahdollistavat kirjastoaineistojen tehokkaamman käytön ja halutun aineiston nopeamman toimittamisen asiakkaille.

TUNNUSLUVUT

Kirjaston tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Lainat	497 574	494 494	503 136	535 626	516 000	587 653
Lainat / asukas	17,20	17,07	17,32	18,34	17,48	20,15
Kävijämäärä	274 545	271 792	300 685	419 548	406 000	426 537
Nettomenot €/ asukas (ulk.+sis.)	52,95	52,46	50,28	50,16	50,62	52,66
Nettomenot €/ asukas (ulk.)	32,17	32,31	29,70	30,56	31,29	32,99
Nettomenot €/laina (ulk.+sis.)	3,08	3,07	2,90	2,74	2,90	2,61
Nettomenot €/laina (ulk.)	1,87	1,89	1,71	1,67	1,79	1,64

TAULUKKO 9. Kirjaston tunnuslukuja 2015-2019

*Vuodesta 2018 alkaen lainoissa fyysiset- ja e-aineistolainat. Kävijämäärässä fyysiset- ja verkkokävijät

MUSEO

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Vihdin museon toimintatuotot vuonna 2019 olivat 18 230 euroa ja toimintamenot 314 174 euroa. Kokonaisuudessaan toimintakate alittui 17 449 eurolla toteuman ollessa 94,4%.

Vuosi 2019 käynnistyi Vihdin museossa vauhdikkaasti. Edellisen vuoden lopulla aloitettua tilahanke-suunnitelmaa vietiin tarmolla eteenpäin. Tavoitteenamme oli ratkaista museotoimintaa jo vuosia rajoittaneet tilaongelmat ja sijoittaa Vihdin museo keskelle kirkonkylää vanhaan kunnantaloon. Paikan sijainti ja mahdollisuudet olivat vertaansa vailla nykyaikaisia museotoimintoja ajatellen. Kesän vaihtuessa syksyyn hanke alkoi kuitenkin hidastua ja vaikeutua, kunnes kulminoitui hanketta luotsanneen sivistysjohtajan yllättävään eroon.

Vuosi 2019 toi mukanaan myönteisiä ilmiöitä vaikeuksista huolimatta. Vihdin museon PopUp Nummelan ytimessä ja ajan hermolla oleva näyttely Junalla Nummelaan osoittivat sijainnin ja laajan aukiolon vaikutuksen museopalveluiden käyttäjämäärään, joka oli kahdessa kuukaudessa 5335 asiakasta sekä kolminkertainen museokaupan tuotto. Vuonna 2019 Vihdin museon kokonaiskävijämäärä oli 12 334 ja Vihdin museon tuottamia näyttelyitä oli yhteensä 8.

Viivästysten ja vastoinkäymisten vuosi osoitti kuitenkin taas kerran museon toimintaa ja pyrkimyksiä leimaavan vahvan uskon museon paranevaan tulevaisuuteen.

Museon tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Näyttelyjen määrä	2	4	6	4	5	8
Kävijämäärä	5 335	6 973	6 846	7 348	7 000	12 334
Nettomenot €/ asukas (ulk.+ sis.)	7,31	8,20	8,02	7,87	10,62	10,15
Nettomenot €/ asukas (ulk.)	3,48	3,49	4,12	3,47	3,70	3,45
Nettomenot €/kävijämäärä (ulk.+sis.)	39,61	34,07	34,06	31,29	44,77	23,99
Nettomenot €/ kävijämäärä (ulk.)	18,88	14,52	17,47	13,79	15,58	8,16

Museon tunnuslukuja 2015-2019

Palvelutarve vuonna 2019

Kulttuurialojen uudistuneet lait sekä Vihdin kuntastrategia asettivat museolle tekemisen pääasialliset painopisteet. Kunnan omat palvelukeskukset, kuntalaiset sekä täällä vierailevat käyttivät aktiivisesti ja monipuolisesti museopalveluiden tarjoamaa asiantuntevaa tietoa Vihdistä ja vihtiläisyydestä. Vihdin museo täydensi kokoelmiaan edelleen Vihtiin liittyvillä dokumenteilla sekä tiedoilla. Kokoelmien käyttöaste kannusti toiminnan jatkamiseen sekä edelleenkehittämiseen.

PopUp – museo Nummelan keskustassa oli vastaus pedagogiseen tavoitteeseen laajentaa oppimisen tiloja koulun ulkopuolelle. Museon pedagogisen palvelukonseptin tavoite oli ja on taata juuret kotiseutuun sekä aktivoiva kulttuurikosketus jokaiselle vihtiläiselle lapselle, sillä historia- ja kulttuuriuteliaan elämäntavan omaksuminen juurrutetaan lapsuudessa. Vihdin museopalvelut tuotti kaikenikäisten matalan kynnyksen osallistamisprojekteja mm. syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Yhteisöllisessä yhteistyössä, lukuisien kumppanuuksiensa kanssa, Vihdin museo tuotti informatiivisia näyttelyitä, ennakkoluulottomia tapahtumia ja iloisia juhlia – ihan kaikille!

Palveluiden järjestämissuunnitelma vuonna 2019

Vihdin väestö kasvoi noin prosentilla vuonna 2019. Kunnan kasvu ja sen myötä museopalveluiden kysynnän kasvu edellyttävät toimivia ja ajanmukaisia työtiloja, kokoelma- ja näyttelytiloja sekä investointeja museon riittämättömään henkilöstöresurssiin. Museopalveluiden järkipäiseksi tuottamiseksi ammatillinen osaaminen tulee keskittää itse toimintaan ja sen kehittämiseen. Oheistoiminnoille tarvitaan omat tekijänsä. Nämä haasteet odottavat edelleen ratkaisuaan.

Riittäväillä ja toimivilla tila- ja henkilöstöresursseilla lunastetaan Vihdin strategian mukainen yhden luukun palvelulupaus ainakin museopalveluiden osalta. Saimme huomata museolla olevan paljon kannattajia ja ystäviä. Tällä tahtotilalla on hyvä jatkaa eteenpäin.

KULTTUURI

Talouden ja toiminnan toteutuminen tiivistetysti

Yleisten kulttuuripalveluiden osalta vuosi 2019 sujui talouden, toiminnan ja toiminnan kehittämisen osilta suunnitellusti. Toimintakate ylittyi 3,3%, ollen 30 709 euroa. Talousarvion ylitystä selittävät pääasiassa ennakoitua suuremmat, henkilöstökuluihin sisältyvät eläkemaksut sekä tilavuokratkustannukset.

Vihdin kunnan organisaatiouudistukseen vuonna 2018 sisältyi kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan viran jakautuminen kirjastotoimenjohtajan virkaan ja kulttuurituottajan tehtävään. Kulttuurituottaja aloitti tehtävässään tammikuussa 2019 ja on ottanut vastuun kunnan kulttuuripalvelujen kehittämisestä.

Marraskuussa 2019 kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnalle esiteltyä kulttuuripalvelujen kehittämissuunnitelmaa varten kulttuurituottaja teki Vihdin alueen järjestöille ja kulttuurialan toimijoille kyselyn, järjesti tapaamisia, kehitysillan kunnan PopUpissa, sekä yhdessä kirjasto- ja museotoimen kanssa "learning cafe" -työpajan lautakunnan jäsenille.

Kulttuuripalvelut on ollut vuoden aikana aktiivisesti mukana järjestämässä erilaisia tapahtumia ja palveluita kuntalaisille. Vuoden aikana järjestetyissä tapahtumissa vieraili n. 8830 henkilöä ja kunnan taidegalleria, Galleria Pictor, kasvatti asiakasmääräänsä 12,6 % keräten 2396 taiteesta kiinnostunutta vierailijaa. Yhdessä Vihdin Museon ja muiden kunnan yksiköiden kanssa toteutettu PopUp –tila Nummelan keskustassa osoittautui onnistuneeksi kokeiluksi ja keräsi n. 6.000 kävijää. PopUp-tilassa järjestettiin maaliskuun aikana Vihdin museon Junalla Nummelaan- näyttely, Hanna Nikulan Keskenäinen –valokuvanäyttely, sekä 54 osatapahtumaa ja kokoontumista kunnan yksiköiden ja järjestöjen toimesta. Kulttuurituottaja koordinoi tilan tapahtumia ja oli vastuussa tapahtumien viestinnästä ja markkinoinnista.

Kulttuuritoimijoille teetetyt kyselyn ilmi tuomiin kunnan toimijoiden tilaongelmiin reagoitiin aloittamalla tarveselvitys Kirkkoniemen koulukiinteistön kulttuurikäyttöön ottamiseksi, jonka kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 20.1.2020. Muita kulttuuripalveluiden projekteja vuoden 2019 aikana ovat olleet mm. Galleria Pictorin viestinnän kehittäminen, isänmaallisten juhlapäivien tapahtumat yhteistyössä seurakunnan kanssa, Hiiden Hurmos, Nuorten Mediasirkus ja hiljainen disco pääkirjastolla, Talotarinoita, Päivölän kirjallisuuspäivä, Simo Hirvelän muistojuhla Simon Päivän Ilta, Liikkuva viikko sekä Sepänpihan Kotinäyttely. Lisäksi kulttuuripalvelut on osallistunut aktiivisesti Vihdin kunnan kulttuurihistorian tuotteistamiseen liittyvään kehitystyöhön yhteistyössä matkailuyrittäjien kanssa.

VIHDIN KUNTA / YLEISET KULTTUURIPALVELUT TUNNUSLUVUT

	2019
Tapahtumien lukumäärä	10
Kävijämäärä (tapahtumat)	8830
Kävijämäärä (Galleria Pictor)	2396
Oppilasmäärä taiteen perusopetus (ka./lukukausi)	499
Oppilasmäärä Hiiden Opisto	4033
Kunnan omien palveluiden nettomenot €/asukas (sis+ulk)	3,70 €

Kunnan omien palveluiden nettomenot €/asukas (ulk)	2,72 €
Nettomenot €/asukas (sis+ulk)	33,42 €
Nettomenot €/asukas (ulk)	17,64 €
Taiteen perusopetus nettomenot €/asukas (sis+ulk)	6,82 €
Kansalaisopisto nettomenot €/asukas (sis+ulk)	10,90 €
Tilakustannukset (ulk)	18 815,00 €
Tilakustannukset (sis)	436 600,00 €
Tilakustannusten osuus vuosikatteesta	46,57 %
Toimintatuotot	10 977,00 €
Myydyt liput kpl	72
Lipputulot	2 290,55 €

Palvelutarve vuonna 2019

Vihdin kunnan kulttuuripalveluiden tehtävä on vahvistaa vihtiläisten taiteen tuottajien toimintaedellytyksiä, lisätä kuntalaisten osallisuutta taiteeseen ja kulttuuriin sekä edistää kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Kulttuurisen yhdenvertaisuuden toteutuminen mahdollistaa kulttuurisen pääoman karttumisen osaksi jokaisen yksilön kyvykkyyttä tehdä valintoja ja toimia aktiivisesti omassa elämässään tavoilla, jotka synnyttävät hyvinvointia ja mielekästä elämää.

Kulttuuri on merkittävä kilpailutekijä metropolialueen kehyskuntien palvelutarjottimia vertailtaessa. Vihdin kunnan veto- ja pitovoiman ylläpitäminen, sekä kehittäminen edellyttää laadukkaita ja helposti saavutettavia kulttuuripalveluja.

Kulttuuripalvelut osallistuu vuosittain kunnan ja sidosryhmien yhteisten juhlien ja tapahtumien järjestämiseen ja organisointiin. Vuoden 2019 talousarviossa asetettiin tavoitteeksi kunnan myöntämien avustusten sähköisen asioinnin kehittäminen sekä kunnan myöntämien avustusten ja stipendikäytäntöjen päivittäminen ajanjaksolla 2019–2021. Sähköistä asiointia ei saatu käyttöön vielä vuonna 2019, mutta se ollaan ottamassa käyttöön vuonna 2020. Kunnan myöntämiin avustuksiin ja stipendeihin liittyviä käytäntöjä tarkastellaan 2020 laadittavan kunnan järjestöstrategian teon yhteydessä. Kulttuurituottajan kunnan toimijoille tammikuussa 2019 teettämän kyselyn perusteella tärkeimmät Vihdin kunnan kulttuuripalvelujen kehittämisen kohteet liittyvät kulttuurin ja taiteen harrastus- ja tapahtumatilojen puutteeseen, taloudellisiin resursseihin, sekä kunnan tukemien/järjestämien tapahtumien vähyyteen.

Palveluiden järjestämissuunnitelma vuonna 2019

Kulttuurituottaja laati kulttuuripalveluiden kehittämissuunnitelman vuosille 2020-2025, joka esiteltiin kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnalle marraskuussa 2019. Kulttuurituottaja ja Galleria Pictorin gallerianhoitaja sitoutuvat työssään toteuttamaan ja edistämään kehittämissuunnitelman tavoitteita seuraavien vuosien aikana.

1.2.5.2 Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tulosalue	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	260 366	200 000	0	200 000	245 992	45 992	-5,5
Toimintakulut	-983 485	-1 075 461	0	-1 075 461	-1 069 553	5 908	8,8
Toimintakate siitä sisäiset	-723 119	-875 461	0	-875 461	-823 560	51 901	13,9
Toimintatuotot	43 708	27 000	0	27 000	44 913	17 913	2,8
Toimintakulut	-440 395	-420 324	0	-420 324	-445 770	-25 446	1,2

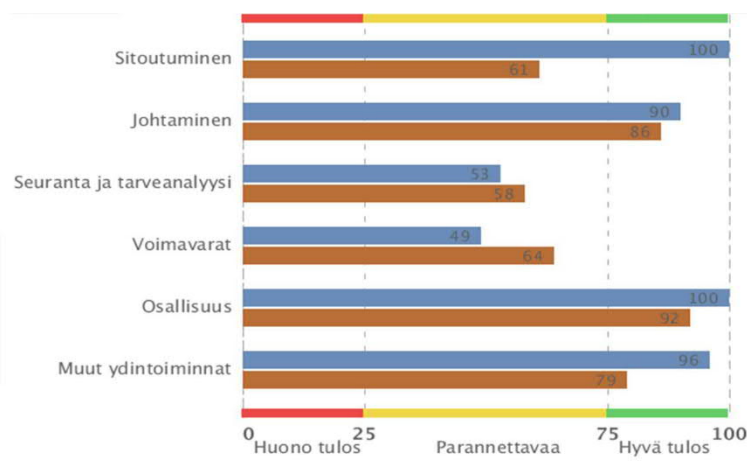
TALOUDEN JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Liikuntapalvelun suunnittelussa näkyy vahvasti kuntalaisten ja järjestöväen osallisuus, paikallinen omaehtoista liikuntaa tukeva painopiste sekä tasa-arvoinen kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Liikuntapalvelut on yksi kunnan ja kuntalaisten menestystekijöistä.

Liikuntapalvelun kausiohjelma 2019-2020 on julkaistu keväällä brändin mukaisella ulkoasulla ja on nimeltään Lähde liikkumaan – Vihdin liikuntapalvelun liikuntatarjontaa. Kausiluonteista ohjaustoimintaa, uinninopetusta, leiritoimintaa ja kuntosalitoimintaa toteutetaan seitsemän liikunnan ammattilaisen voimin. Liikuntakoordinaattori ja liikuntatoimenjohtaja vastaavat erillistä tapahtuma- ja hanketoiminnasta poikkiallinnollisessa yhteistyössä ja eri paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten liikunta- ja terveys-organisaatioiden kanssa. Liikuntasihteerin nimeke muutettiin liikuntakoordinaattoriksi ja uima-opettaja/uinninvalvoja-nimeke vesiliikunnanohjaajaksi. Uudet nimikkeet kuvaavat paremmin voimassa olevaa tehtäväkuvaa.

Liikunnan asema kunnan ja kuntalaisten menestystekijänä on näkynyt vahvana kuluneen toimintavuoden aikana. Liikuntapalvelut yhdessä kuntalaisten liikuntamahdollisuuksia toteuttavien tahojen kanssa sai merkittävän laatu- ja tyydytystason yhteisöllisestä toiminnasta Suomen Kuntaliiton Suomen liikkuvin kunta – kisassa. Vihti sijoittui kolmen kärkeen yhdessä Oulun ja Kouvolan kanssa. Kunta sai tässä yhteydessä merkittävää, koko Suomeen levittäytynyttä julkisuutta, mm. monin lehti-, tv- ja radiojutuilla sekä kunnan liikuntapalveluita esittelevällä Yellow Filmsin toteuttamalla mainosvideolla ja suorassa Urheilugaala-lähetyksessä. Onnistuminen liikunnan laadullisessa toteuttamisessa poiki runsaasti erilaisia esiintymisiä ja luentokutsuja.

Liikuntapalvelun toteutusta mitataan kahden vuoden välein valtakunnallisella, kuntakohtaiset tiedot antavalla THL:n TEA-Viisari-mittaristolla sekä paikallisilla käyttäjäkyselyillä. Vihdin tavoitteena on säilyä maan keskiarvoa laadukkaampana palvelutuottajana, joka toteuttaa liikuntalakia ja kansallisia liikuntasuosituksia.

28.5.2019 päivitetty tulos. Sininen jana Vihti, ruskea jana koko maa. (teaviisari.fi)

Soveltavan liikunnan suunniteltu olosuhdeselvitys ei ole käynnistynyt suunnitellussa laajuudessa, sillä kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnan esitys ei edennyt kunnanhallituksen käsittelyyn talousarviovaiheessa. Selvitystyötä on omin resurssein kuitenkin käynnistetty kevätkaudella paikallisten eläkeläis- ja soveltavan liikunnan järjestöjen yhteistyöllä. Selvitystä jatketaan vielä vuoden 2020 aikana yhdessä Vaun ja SoveLin kanssa.

Varhaisnuorten lomatoiminnassa 100 varhaisnuoren suurleiri oli yhtä suosittu kuin aikaisempina vuosina. Se toteutettiin yhteistyössä liikunta- ja nuorisopalveluiden henkilöstön sekä kolmannen sektorin kanssa.

Varhaisnuorten lomatoimintaa tulisi voida resursoida enemmän, sillä näiden loma- aika on usein vanhempien lomaa pidempi ja perheet tarvitsevat luotettavaa päivätoimintaa ja lapset monimuotoista tekemistä kasvunsa tueksi ja harrastuksen löytymiseksi. Kasvutarve huomioidaan AVI:n avustushakemuksen yhteydessä.

5. ja 8. luokkien oppilaille tarjottiin ensi kerran kaudella syksy 2018 – kevät 2019 Vesihiisi-kortti, joka oikeutti maksuttomaan uintiin Vihdin uimahallissa koko lukuvuoden ajan. Kortin käyttöä ennakoivaan kyselyyn vastasi ikäluokasta 583. Näistä 95 % piti uimisesta ja 50 % ilmoitti käyvänsä uimassa Vesihiisi-kortilla enemmän kuin aikaisemmin ja näistä 12 % koko perheen kanssa. Vastaajista 37 % osallistuu viikoittain järjestettävään ohjattuun kunnan, seurakunnan tai järjestöjen toimintaan. 18 % ilmoitti, etteivät yhdessä perheensä kanssa harrasta lainkaan liikuntaa. Vesihiisikortti selkeästi mahdollisti osalle 5. ja 8. luokkalaiselle uuden perhetaustasta riippumattoman omaehtoisen, maksuttoman, säännöllisen kaveriharrastuksen. Kokeilu tuki Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitykseen toimenpide-ehdotusta ”jokaiselle lapselle ja nuorelle yksi mieleinen harrastus” Kokeiltua Vesihiisikortti-toimintaa tullaan jatkamaan Sporttikortin rinnalla, joka puolestaan tähtää lasten ja nuorten maksuttoman harrastekokeilun mahdollistamiseen yhdessä järjestöjen kanssa.

AVI:n rahoituksella toteutetut uinnin harraste- ja kerhoryhmät ovat täyttyneet vaivatta, kuten myös iltauimakoulut. Nykyisellään pieni ja käyttökapasiteetin rajoja hipova uimahalli ei mahdollista näiden toimintojen laajentamista toiveista huolimatta. Uimaopetuksen laatu on Vihdissä korkea. 87 % uimakoululaisista (koululaisuinnit ja iltauimakoulut) oppii vaadittavan uimataidon uimakoulun aikana.

Luontoliikunnan toiveet ja tapahtumien osallistujat ovat moninkertaistuneet. Vihdin luonto tutuksi -teeman alle on järjestetty iltaretkiä lyhyistä, helpoista, ei ennakkokokemusta omaavista retkistä aina vaativiin ja pitempikestoisiin luonnossa liikkumisen edellytyksiä omaaviin eteläisen Suomen kohteisiin.

Liikuntapalveluiden vuoden 2019 tilinpäätös alittuu talousarvioon nähden. Toimintakatteen osalta alitus on 51 901 € toteuman ollessa 94,1 %.

Toimintatuotot ovat ylittyneet suunnitellusta kahdesta syystä. Kaikki tilat ovat siirtyneet organisaatiomuutoksen myötä tilapalvelun hallintaan ja liikuntapaikat kunnallistekniikan hallintaan. Tämä muutos on huomioitu liikuntapalvelun talousarviota laadittaessa mm tuloja vähentämällä. Vastaavaa muutos ei ole toteutunut koko muutosrakenteessa ja edelleen liikuntapalveluun kirjautuu sinne kuulumattomia meno ja tuloeriä. Vastaavasti liikuntapalvelun ryhmiä on lisätty ja näistä saatu tulo on lisääntynyt.

Talousarviossa on varauduttu ulkopuolisen rahoituksen hakemiseen omarahoitusosuudella, joka hankkeista riippuen on 10-50%. Omarahoitusosuus jätetään käyttämättä, mikäli soveltuvia avustuksia ei ole haettavissa. Talousarviovuonna haettiin vain AVI:n harrastustoiminnan kehittämisavustus yhdessä nuorisopalvelun kanssa. Avustuksella toteutettiin liikuntapalveluissa mm. koko lukuvuoden toimiva vesikkotoiminta sekä kestäväikäinen leiritoiminta. Omarahoitusosuus tässä hankkeessa oli vain 10%.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Liikuntapalveluiden toiminta-ajatuksena on liikuntapalvelusuunnitelman mukaisesti mahdollistaa monipuoliset ja toimivat liikuntapalvelut lähellä kuntalaista ja kannustaa kuntalaisia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Toimintaa ohjaa liikuntalaki ja liikunta-asetus sekä kansallinen liikuntaohjelma ja suositukset liikunnan edistämiseksi kunnassa. Liikuntapalveluja toteutetaan omana toimintana, yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa sekä tukemalla paikallista järjestöjen liikuntatoimintaa.

Keväällä valmistunut 100-kuntaa liikuntakyselyn pohjalta 60 % vastaajista toivoo kunnan tarjoavan nykyistä enemmän liikuntaneuvontaa ja ohjattua toimintaa, 30 % toivoo lasten lomatoiminnan laajentamista ja 90 %

toivoo tarjonnasta tiedotettavan entistä tehokkaammin. 35 % vastaajista ei tuntenut kunnan ja 55 % järjestöjen tarjoamaa liikuntatoimintaa Vihdissä. Puolet vastaajista toivoivat kevyenliikenteen väylien, uimahallin ja luontoreittien kehittämistä kysyttäessä kolmen tärkeimmän liikuntapaikan kehittämistarvetta. Tyytyväisimpiä vastaajat ovat hiihtolatuksen tasoon.

Kuntalaistoiveita liikunnan eri osa-alueilla kerätään monin tavoin: osallisuusraatien ja erilaisin teematapaamisten avulla, osallistamalla säännöllisesti vammais- ja vanhusneuvoston kokouksiin, järjestämällä ajankohtaisista asioista järjestökentälle tapaamisia ja kooten soveltavan liikunnan ammattilaisia ja potilasjärjestöjen edustajia tasa-arvoisen liikuntasuunnittelun varmistamiseksi ja ideoinnin avuksi. Lisäksi kuntalaispalautetta kerätään koko vuoden ajan.

Kyselytuloksia ja kuntalaispalautetta hyödynnetään seuraava Lähde liikkumaan-kautta suunniteltaessa sekä muussa ylisektorisessa yhteistyössä.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Kunnan organisaation uudistuttua ja liikuntatilojen ja -alueiden sekä niiden käyttöön liittyvien toimintojen siirryttyä Infra- ja tukipalvelukeskuksen kunnallistekniikan ja tilapalvelun tehtäväksi on ollut tarpeen avata keskeiset liikunnan prosessit sisäisen ja ulkoisen asiakaspalvelun laadun varmistamiseksi. Tätä työtä on vielä jatkettava. Keskeisiä avattavia prosesseja ovat mm. liikuntapaikkasuunnitelman laatiminen pitemmälle aikavälille valtioavustusten ennakkopäätösten saamiseksi ennen varsinaista avustushakua rakentamisvuodelle, liikuntapaikkojen päivittäminen valtakunnalliseen Lipas liikuntapaikat.fi järjestelmään, josta mm. kuntakohittaiset tiedot poimitaan AVI:n ja OKM:n tilastoihin. Rekisteristä kaikki kuntalaiset voivat saada myös ajantasaista tietoa niin oman kunnan, kuin koko Suomen liikuntapaikoista ja niiden laadusta. Uusien omien ja kunnan vuokraamien tilojen tiedotusta niiden käyttömahdollisuuksista tulee edelleen kehittää.

Sähköisten palveluiden kehittämistä on jatkettu, jotta henkilöresursseja voidaan entistä enemmän suunnata laadukkaaseen ja monimuotoisen liikuntatoiminnan toteuttamiseen ja soveltavan liikunnan kasva- vaan tarpeeseen tukipalveluiden sijaan. Uimahallilla sijaitsevassa liikuntapalvelun kassapalveluissa on edelleen tarvittu tavoitellun yhden kokonaisen henkilötyövuoden lisäksi 6h työntekijä kausiohjauksen ajan. Sähköiset palvelut eivät ole edenneet toivotulla varmuustasolla ja henkilöstövaihdosten myötä on tarvittu enemmän perehtymisaikaa uusiin järjestelmämahdollisuuksiin. Kehitystyötä kuitenkin jatketaan.

Vuoden aikana on valmisteltu valtakunnallisesti merkittävän soveltavan liikuntapaikan, multisport-radan toteutusta yhdessä kunnallistekniikan ja valtakunnallisen frisbeeliiton ja paikallisen frisbee-seuran sekä Vammaisurheiluliiton kanssa Pajuniittyyn nykyisen frisbeegolfkentän sijaan. Varsinainen kenttä rakennetaan keväällä 2020 aikana. Liikuntapaikka toteutuessaan nostaa kunnan asemaa yhdenvertaisen liikunnan tarjoajana ja on laatuaan ensimmäisiä koko Suomessa.

Liikuntapalvelun kausiohjelman on saatu soveltavan liikunnan liikuntavastaavat yhteystietoineen ja Riksapyröä kokeilu ikäihmisille toteutui kesällä yhteistyössä Pyöräliiton ja Vihdin vanhainkotisäätiön kanssa. Riksapyrötoiminnan vakinaistaminen toteutui osin osallistavan budjetoinnin rahoituksella.

Vihti Race ja Vihdin Vitonen-tapahtumien asemaa kunnan tapahtumina on nostettu omin logoin ja ennakkomainoksien kunnan markkinointiresurssien avulla. Vihti Race – Vihti tutuksi pyöräillen, toteutettiin elokuun alussa 24 h tapahtumana. Valmistelussa mukana on 26 eri yhteistyötahoa, yhteensä n. 70 vapaaehtoistyöhön sitoutunutta henkilöä. Vihdin Vitonen-perhetapahtumaan haettiin toteuttamispaikkaehdotuksia ja yhteistyökumppaneita ja se toteutetaan uusimuotoisena ensimmäisen kerran keväällä 2020.

Liikuntapalvelujen tunnuslukuja 2014-2019

Liikuntapalvelut		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP2019
Uimahallin kävijät	kpl	57 833	46 336	44 598	51 917	52 000	52 000	64 825
Liikuntaryhmien toteutunut lukumäärä	kpl					67	68	82
Liikuntaneuvonta	kpl		113	235	162	170	170	107
Avustuksella liikutettavien määrä	kpl	323 875	376 521	348 599	298 008	392 823	350 000	382 224
Uimakoulujen osallistujien uimataito prosentteina	kpl					85 %	87 %	87 %

* sisältää 2019 osalta kaikki uimahallin käyttäjät, uimarit ja ryhmäliikunnan osallistujat

1.2.6 KAAVOITUS JA TEKNINEN LAUTAKUNTA

Kaavoitus- ja tekninen lautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	32 655 796	32 842 938	0	32 842 938	32 137 139	-705 799	-1,6
Toimintakulut	-23 655 279	-23 932 473	0	-23 932 473	-24 307 296	-374 823	2,8
Valmistus omaan käyttöön	316 642	250 700	0	250 700	275 299	24 599	-13,1
Toimintakate siitä sisäiset	9 317 159	9 161 165	0	9 161 165	8 105 141	-1 056 024	-13,0
Toimintatuotot	22 627 011	21 678 175	0	21 678 175	22 316 367	638 192	-1,4
Toimintakulut	-1 997 141	-1 512 883	0	-1 512 883	-1 992 382	-479 499	-0,2

Talousarvion mukainen Sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden on Toimintakate, josta vähennetään pysyvien vastaavien myyntivoitot = 9 161 165 - 1 500 000 = 7 661 166 euroa.

Toteuma: Sitovuustaso kunnanvaltuustoon Toimintakate, josta vähennetään pysyvien vastaavien myyntivoitot = 8 105 141 – (myyntivoitot) 445 775 + (myyntitappiot) 54 719 = 7 714 085 euroa.

TALOUDEN JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Kaavoitus- ja teknisen lautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli 9 161 165 euroa ja toteuma 8 105 141 euroa. Talousarvion mukaiset myyntivoitot ovat 1 500 000 euroa ja toteutuneet myyntivoitot olivat 391 056 euroa. Myyntivoitot ja -tappiot eivät kuulu sitoviin määrärahoihin.

Tilapalvelun investoinnit olivat noin 10,2 miljoonaa euroa, kunnallistekniikan noin 3,7 miljoonaa euroa ja elinvoimapalveluiden noin 0,7 miljoonaa euroa ja Vihdin Veden investoinnit olivat noin 1,6 miljoonaa euroa sekä ateria ja puhdistuksen 0,3 miljoonaa euroa.

Tulosalueiden talousarvion toteutuminen on tarkemmin selostettu toimintakertomuksessa olevissa käyttötalouden ja investointien toteumataulukoissa.

Kaavoitus- ja teknisen lautakunnan alaisten teknisen ja elinvoimapalveluiden keskusten toiminnan perustana on Vihdin kunnan strategia ja sen pohjalta laaditut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Keskusten toiminta on ollut suunnitelmallista ja erityistä huomiota on kiinnitetty toimintatapoihin ja niiden kehittämiseen. Asetettuja tavoitteita seurataan säännöllisesti ja mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan nopeasti.

Elinvoimapalveluissa kaavoitus- ja teknisen lautakunnan alaisilla vastuualueilla merkittäviä asioita ovat vuonna 2019 olleet muun muassa valtakunnalliseen N2000 korkeusjärjestelmään siirtyminen, koko kunnan

strategisen yleiskaavan edistämistyö sekä maapoliittisen ohjelman hyväksyminen. Maankäyttöpalveluita lukuun ottamatta kaikilla vastuualueilla työtä on vuonna 2019 tehty osin vajaalla henkilöstöressurssilla.

Infra ja tukipalveluissa aloitti uusi yhdyskuntatekniikanpäällikkö maaliskuussa. Kunnallistekniikan maasto-työntekijöistä vaihtui yli puolet. Tilapalveluissa toisen palvelukseen siirtyivät niin ylläpitopäällikkö kuin kiinteistöisännöitsijäkin. Tehtäviä ei saatu täytettyä vuoden 2019 aikana.

Kirkonkylän uudet koulun laajennus ja liikuntahalli saatiin käyttöön suunnitellusti. Sisäilmatutkimukset ja korjauksia tehtiin tarpeen mukaan. Liikuntasalien päällysteet uusittiin Huhmarin ja Pappilanpellon kouluilla. Aterria- ja puhdistuspalveluiden haasteena on sijaistyövoiman saanti. Vesilaitoksen toiminta toteutui suunnitelmien mukaisesti.

Strategisena tavoitteena olleet Etelä-Nummelan liikuntamahdollisuuksien parantaminen. Etelä-Nummelan palloiluhalliin liittyen kunta toteutti esirakentamiskohteena tulevan hiekkapinteisen palloilukentän, joka toimii Sepänpihan kotinäyttelyyn asti palloiluhallin ja näyttelytapahtuman pysäköintialueena. Strategisena tavoitteena ollut Nummelan lentokentän kehittäminen eteni niin, että pääkiitotien ja sivukiitotien päällystäminen valmistui vuoden lopulla. Sivukiitotietä kehitettiin niin, että se soveltuu talviakaan retkiluisteluradaksi ja päällystystöiden yhteydessä syntyneet ylijäämämassat ohjataan kuntopolun rakenteisiin. Haapakyläntie saneeraus valmistus syksyllä. Nummelassa uusittiin Vihdintien linja-autopysäkkikatokset ja kirkonkylällä katoksia kunnostettiin. Nummelassa täydennettiin liityntäpysäköinnin viitoitusta. Vesilaitoksen suurin saneerauskohte oli Kuoppanummella, jossa vanhaa vesijohtoa uusittiin sujutusmenetelmällä.

1.2.6.1 Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelut tulosalue	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	1 488 093	2 411 500	0	2 411 500	1 431 446	-980 054	-3,8
Toimintakulut	-1 988 236	-2 198 069	0	-2 198 069	-2 104 847	93 222	5,9
Toimintakate siitä sisäiset	-500 143	213 431	0	213 431	-673 401	-886 832	34,6
Toimintatuotot	1 510	0	0	0	370	370	-75,5
Toimintakulut	-94 350	-107 738	0	-107 738	-98 880	8 858	4,8

Sitovuustaso elinvoimapalveluiden toimintakate – pysyvien vastaavien myyntivoitot = - 1 107 201 euroa. Toteuma sisältää pysyvien vastaavien myyntivoittoa 433 800 euroa. Kunnanhallituksen alaisuudessa esitetty elinkeino ja markkinointi sisältyy yllä oleviin elinvoimapalvelun tulosalueen sitoviin lukuihin.

Elinvoimapalvelut (kaavoitus ja maankäyttö, mittaus- ja paikkatietopalvelut)	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	1 478 742	2 406 500	0	2 406 500	1 422 151	-984 349	-3,8
Toimintakulut	-1 422 498	-1 610 551	0	-1 610 551	-1 464 552	145 999	3,0
Toimintakate siitä sisäiset	56 243	795 949	0	795 949	-42 401	-838 350	-175,4
Toimintatuotot	1 510	0	0	0	370	370	-75,5
Toimintakulut	-82 302	-85 154	0	-85 154	-86 627	-1 473	5,3

Talouden ja toiminnan toteutuminen tiivistetysti koko tulosalueen näkökulmasta

Elinvoimapalveluiden tulosalueella toimii kaavoitus- ja teknisen lautakunnan alaisuuteen kuuluvien kaavoitus ja maankäyttö sekä mittaus- ja paikkatietopalveluiden lisäksi kunnanhallituksen alaisuuteen kuuluvat elinkei-

nojen ja markkinoinnin vastualueet. Kaavoitus- ja teknisen lautakunnan alaisuuteen kuuluvien vastualueiden osalta toimintakulut alittuivat jokaisella vastualueella suhteessa muutettuun talousarvioon. Toimintatuotot ylittivät talousarvion kaavoituspalveluissa ja alittuivat maankäyttö- ja mittaus- ja paikkatietopalveluissa. Talouden toteutumista arvioitaessa tulee huomioida, että maankäyttöpalveluiden osalta myyntivoitot ja -tappiot eivät kuulu sitoviin määrärahoihin.

MITTAUS- JA PAIKKATIETOPALVELUT

TALOUDEN JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Talouden osalta vuodelle 2019 arvioidut tulot eivät toteutuneet vähäisen uudisrakentamisen johdosta. Kokonaisuutena mittaus- ja paikkatietopalvelujen talous ei ylittynyt, johtuen mm. hankintojen karsimisesta sekä pitkien poissaolojen vaikutuksesta henkilöstömenoihin.

Vuoden 2019 toimintaan vaikutti erittäin haasteellinen resurssitilanne kahden henkilön pitkien poissaolojen vuoksi. Tämä vaikutti siihen, ettei kaikkia suunniteltuja tavoitteita saatu toteutettua.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Kunnan eri hallintokunnat sekä yksityiset toimijat tarvitsivat runsaasti erilaisia mittaus- ja paikkatietopalveluja. Suurimpina palvelujen käyttäjinä olivat suunnittelijat, rakentajat, lupien käsittelijät sekä erilaisten raporttitietojen käyttäjät.

Paikkatietojen tarve eri sektoreilla lisääntyi selkeästi. Samalla aineistojen helppo saatavuus ja mahdollisuus yhdistellä erilaisia aineistoja koettiin entistä tärkeämmäksi edellytykseksi tehtävien hoitamisessa. Myös palvelujen monipuolistaminen nousi esiin.

Rakennus ja huoneistorekisterin tietojen laadun parantaminen koettiin tärkeäksi tehtäväksi mm. tietojen luotettavuuden sekä rakennusten omistajien tasapuolisemman kohtelun edistämiseksi kiinteistöverotuksessa.

Kunnalla on runsaasti maa-alueita, joihin kohdistuu kiinteistötoimituksia. Kustannuksia on mahdollista vähentää ja samalla sujuvoittaa toimintaa ottamalla kiinteistömuodostus osittain kunnan hoidettavaksi.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Paikkatietojen tarkemman tarpeen selvittämiseksi ja jatkokehityksen pohjaksi suoritettiin kysely käytössä olevista paikkatietoaineistoista sekä miten aineistojen saatavuutta pitäisi kehittää.

Paikkatiedon saatavuutta edistettiin kuvaamalla kunnan paikkatietoaineistoja ja rajapintapalveluita Paikkatietohakemistoon. Sisäiseen karttapalveluun toteutettiin useamman eri operaattorin johtotietoja, osayleiskaavahakemisto kaavamääräyksineen, ajantasayleiskaava sekä laajat yhtenäiset peltoalueet ja metsäalueet. Avoimiksi aineistoiksi julkaistiin rasterirajapinnalle (WMS) ajantasa-asemakaava ja vektorirajapinnalle (WFS) osoitteet sekä kaavahakemistot. WFS rajapinnalle julkaistiin myös kaavayksiköt. Ulkoiseen karttapalveluun ei uusia aineistoja saatu toteutettua.

Sähköisiä palveluja ei resurssitilanteen johdosta kehitetty, mutta paikkatieto- ja mittauspalvelut osallistui tiiviisti kaavoituksen Lupapiste.fi palvelun käyttöön ottamiseen.

Rakennus- ja huoneistorekisterin tietojen laadun parantamiseksi sekä rakennusten omistajien tasapuolisemman kohtelun edistämiseksi korjattiin n. 750 rakennuksen tietoja. Puuttuvaa kokonaisalaa löytyi n. 36 000

m² ja puuttuvia kuutioita n. 54 000 m³. Näiden merkitys kiinteistöveroon on vuositasolla n. 100 000 euroa. Vaikutus ei kuitenkaan tule vielä vuodelle 2020, koska tietoja ei ollut mahdollista toimittaa Verohallinnolle vuoden 2019 aikana. Selvitystyö on kohdistunut n. 15 % koko Vihdin alueesta.

Palvelujen monipuolistamiseksi ja eri vastuualueiden tarpeisiin hankittiin myös Drone mm. ilmakuviin, viis- tokuvien ja videoiden tuottamiseen sekä sovellus kuvausaineiston käsittelyyn. Kuvia toteutettiin mm. ympäristövalvonnalle, kaavoitukselle, tonttimarkkinointiin sekä kunnan viestintään.

Tavoitteena ollut selvitys asemakaava-alueiden kiinteistötoimitusten ottamisesta kunnan tehtäväksi ei toteutunut resurssitilanteesta johtuen.

Vuonna 2017 aloitettu ja teknisten ongelmien johdosta vuodelle 2019 siirtynyt erittäin runsaasti valmistelu- työtä vaatinut valtakunnalliseen N2000 korkeusjärjestelmään siirtyminen saatiin toteutettua kesällä.

KAAVOITUSPALVELUT

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Kaavoituspalvelujen tehtävänä on huolehtia yhdyskuntarakenteen hallitusta ja tasapainoisesta kehittämi- sestä sekä arvioidun väestönkasvun edellyttämän asuin- ja palvelurakentamisen tonttitarpeen tyydyttämi- sestä yleis- ja asemakaavoituksen keinoin.

Kunnan on kaavoitettava MAL 2016-2019 ja tulevan MAL 2020-2023 –sopimusten mukainen määrä uutta asumisen kerrosalaa sopimusten määrittämälle ensisijaiselle kehittämisvyöhykkeelle. Kaavoitustavoite 2016-2019 on ollut 112 000 k-m², eli n. 28 000 k-m² vuodessa. Uuden sopimuksen kuntakohtaisista tavoit- teista päätettäneen vuonna 2020. Vihdin kunnassa on kaavan N 106 (Pajuniityn eteläosan asemakaava ja asemakaavan muutos) myötä syntynyt merkittävä määrä asumisen kerrosalaa kaavoitusvarannoksi. Tästä huolimatta uutta kaavavarantoa tullaan muodostamaan taajamien ytimeen taajamaa tiivistävillä asemakaa- van muutoksilla (mm. Kirjastorinne N185, Palman alue N123, Asemantien keskustakaavamuuotos N 170 ja Vihdin kirkonkylän liikekeskuksen asemakaava ja asemakaavan muutos V47).

Elinkeinoelämän tarpeisiin on kaavoitettava uusia yhtenäisiä ja riittävän suuria alueita logistiikan ja joukko- liikenteen kannalta hyvillä paikoilla. Vuonna 2019 on käynnistetty kaksi merkittävää työpaikka-alueiden asemakaavaprosessia, Hiidenlaakso N154 ja Etelä-Nummelan yritysalue I N198.

Tehtäväalueeseen sisältyvät myös suunnittelutarve-, poikkeamis- ja maisematyöluvahakemukset. Vuonna 2019 käsiteltiin 37 suunnittelutarveratkaisua, 43 poikkeamislupaa ja 23 maisematyöluvaa.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Koko kunnan strateginen yleiskaava valmistellaan hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2020 kevään aikana. Alun perin tavoitteena oli saada kaava hyväksymiskäsittelyyn jo vuoden 2019 aikana, mikä lopulta osoittautui liian aikaiseksi ajankohdaksi johtuen mm. kaavan ehdotusvaiheen osallistamisprosessin laajuudesta. Tavoit- teena on käsitellä strategisen yleiskaavan hyväksymistä kunnanvaltuustossa 1.6.2020, mutta lopulliseen ajankohtaan vaikuttavat kaavaehdotuksesta annetut muistutukset sekä lausunnot ja käytävät viranomais- neuvottelut, joiden perusteella kaavaan tulee tehdä muutoksia ja tarkistuksia. Vuoteen 2050 tähtäävää strategista yleiskaavaa päivitetään jatkossa jatkuvana prosessina valtuustokausittain.

Nummelan eteläosien osayleiskaava on otettu uudelleen valmisteluun nimellä Etelä-Nummelan osayleis- kaava. Aikaisempaa Nummelan eteläosien osayleiskaavaratkaisua päätettiin tarkistaa uusien tavoitteiden

valossa, jolloin kaava nähtiin parhaimmaksi ottaa valmisteluun uudella nimellä ja kaavanumerolla. Kaavaluonnos on tarkoitus saada kaavoitus- ja teknisen lautakunnan käsittelyyn loppukevästä tai loppukesästä. Tämän ajankohtaan vaikuttaa myös strategisen yleiskaavan hyväksymiskäsittelyyn tuonnin vaatima työ määrä keväällä. Loppuvuodesta 2020 on tavoitteena ottaa jälleen valmisteluun Tervalammen osayleiskaava ja tuoda tämä ehdotuksena nähtäville vuoden 2021 puolella.

Uusien asemakaavoitettavien kohteiden tarve arvioidaan vuosittain, elinkeinokaavat ja taajaman täydennysrakentamiseen ja saneeraukseen liittyvät hankkeet ovat etusijalla. Vuonna 2019 on käynnistetty kaksi merkittävää työpaikka-alueiden asemakaavaprosessia, Hiidenlaakso N154 ja Etelä-Nummelan yritysalue I N198. Tavoitteena on saada em. kaavoja eteenpäin vuoden 2020 aikana siten, että Hiidenlaakson kokonaisuus saadaan hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2020 aikana ja Etelä-Nummelan yritysalue I vuoden 2021 alussa. Vuonna 2019 on viety hyväksymiskäsittelyyn taajamaa täydentäviä asemakaavoja, Kirjastorinteen asemakaavamuutos N 185 ja Linnanniitun asemakaavamuutos N197. Vihdin kirkonkylän liikekeskuksen asemakaava ja asemakaavan muutos V47 on edistynyt kaavaehdotusvaiheeseen vuoden 2019 aikana. Myös Otalammen taajamaa täydentävä asemakaava, Helminharju Ot18 on valmisteltu vuoden 2019 aikana hyväksymiskäsittelyä varten.

Lupavalmistelussa on otettu käyttöön Lupapiste ja siirrytty yhtenäiseen käytäntöön rakennusvalvonnan kanssa. Kaavoituksessa käsitellään suunnittelutarveratkaisut, poikkeusluvut, sekä maisematyöluvat.

Asemakaavoitus		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP2019
Asemakaavat, hyväksytyt	kpl	8	6	5	2	4		1
Poikkeusluvut/Suunnittelu- ratkaisut käsitelty	kpl	70	50	56	62	75	60	80
Maisematyöluvat käsitelty	kpl	75	46	39	59	50	20	23
Asuntoalueet	p-a ha	25,14	4,4	6,4	0	3,83		0
Asuntoalueet	k-m ²	89 884	18 743	30 475	0	2 331		350
Työpaikka-alueet	p-a ha	0,69	9,97	2,2	0,48	1,45		0
Työpaikka-alueet	k-m ²	1 950	21 734	1 918	1 700	5 798		0
Henkilöstömäärä	kpl	8,15	7,18	7,94	8,17	8,2	9,5	8

TAULUKKO XX. Kaavoituksen tunnuslukuja 2014-2019.

MAANKÄYTTÖPALVELUT

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Maankäyttöpalvelut vastaa kunnan maapoliittisten linjausten valmistelusta ja toteuttamisesta, sekä hallinnoi kunnan maaomaisuutta asemakaavatonttien sekä asemakaava-alueen ulkopuolisten alueiden osalta.

Yhtenä maankäyttöpalveluiden keskeisimmistä tavoitteista on hankkia kunnan omistukseen vuosittain uusia asemakaavoittamattomia maa-alueita, eli ns. raakamaata, tulevaisuuden maankäyttöllisiä tarpeita varten. Kunta hankki vuonna 2019 raakamaata noin 28,5 hehtaaria.

Tehtävänä on myös asemakaavoitettujen tonttien myynti asumisen ja elinkeinotoiminnan tarpeisiin. Kunta luovutti vuonna 2019 asuinrakentamiseen yhteensä 21 tonttia, joista 10 tonttia luovutettiin myymällä ja 11 vuokraamalla. Lisäksi kunta luovutti elinkeinotoiminnan tarpeisiin 4 tontti, joista 2 luovutettiin myymällä ja 2 vuokraamalla. Lisäksi tehtäviin kuuluu maankäyttösopimusten laatiminen yksityisten omistamien alueiden asemakaavoja laadittaessa sekä kunnan omistamien, palvelurakenteen kannalta tarpeettomien kiinteistöjen myynti.

Yhdessä kaavoituspalvelujen kanssa käynnistettiin tulevaisuuden työpaikka-alueiden kartoitus ja suunnittelu. Samalla aloitettiin alueen maanomistajien kanssa maanhankintaneuvotteluita. Lisäksi yhdessä kaavoituspalveluiden kanssa on pyritty edistämään Nummelan keskustan alueella olevien taajamaa tiivistävien asemakaavamuutosten etenemistä.

Kesällä 2020 järjestettävän Sepänpihan Kotinäyttelyn järjestelyt ovat vaatineet merkittävän työpanoksen maankäyttöpalveluiden osalta.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Maankäytön ja kaavoituksen yhteistyötä on tiivistetty laajojen työpaikka-alueiden toteutumisen mahdollistamiseksi sekä muuttuvien asumispreferenssien mukaista asuinalueiden mahdollistamiseksi. Yhteistyö maankäytön ja kaavoituksen välillä pidetään jatkossakin tiiviinä.

Maankäyttöpalveluiden panostus vuonna 2020 järjestävän Sepänpihan Kotinäyttelyn osalta on ollut merkittävä. Panostus tulee jatkumaan merkittävänä vielä näyttelyjen järjestämiseen asti.

Maankäyttöpalvelut yhdessä mittaus- ja paikkatietopalveluiden kanssa ovat selvittäneet mahdollisuutta kunnan oman kiinteistönmuodostustoiminnan aloittamiseen. Selvityksiä jatketaan vuoden 2020 aikana. Mikäli kunnan oma kiinteistönmuodostustoiminta saadaan käyntiin kaudella 2019-2021, tulee se edellyttämään mittaus- ja paikkatietopalveluiden ohella työpanosta myös maankäyttöpalveluista.

Vuoden 2019 aikana ei myyty rakennusten myyntiohjelmassa olevia rakennuksia johtuen osittain liian alhaisista tarjouksista. Kunnanhallituksen hyväksymää rakennusten myyntiohjelmaa pyritään toteuttamaan siinä esitetyn aikataulun puitteissa myös vuonna 2020.

Maanhankinta		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP2019
Hankittu	ha	47,7	7,95	67,06	43,26	8,46	29,38
Hankittu	milj. €	3,969	1,283	0,551	0,996	0,568	0,691
Maankäyttösopimus		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	
Voimassa olevat maankäyttösopimukset	ha						
Uudet tehdyt sopimukset	milj. €						
Sopimuksista tulouttamatta							
Maanluovutus		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	
Omakotitonttien luovutus	kpl	3	7	9	6	2	8 (+2 AP)
Yritystonttien luovutus	kpl	2	3	5	1	3	2
Vuokratontit		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	
Vuokrattujen tonttien	kpl	5 (+3)	1(+5)	2(+4)	0(+1)	1	11 (+3)
Vuokrattujen tonttien	€						

TAULUKKO 13. Maankäyttöpalveluiden tunnuslukuja 2014-2019.

1.2.6.2 Tukipalvelut

Tukipalvelut	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	28	0	0	0	26	26	-6,6
Toimintakulut	-2 171 002	-2 254 609	0	-2 254 609	-2 242 730	11 879	3,3
Toimintakate siitä sisäiset	-2 170 974	-2 254 609	0	-2 254 609	-2 242 704	11 905	3,3
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-21 920	-7 763	0	-7 763	-21 317	-13 554	-2,8

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Tulosalueen keskeinen tehtävä on pelastustoimen järjestäminen, josta on sovittu kuntatasolla niin, että Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos järjestää kunnan vakituisen pelastustoimen. Lisäksi kunnassa toimii aktiivinen vapaapalokunta. Vuonna 2019 maksettiin Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselle maksuosuuksia 1 950 691 euroa. Toiminta ja talous noudattivat talousarviota.

1.2.6.3 Kunnallistekniset palvelut

Kunnallistekniset palvelut	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	592 077	365 050	0	365 050	451 994	86 944	-23,7
Toimintakulut	-3 005 236	-2 956 165	0	-2 956 165	-3 025 574	-69 409	0,7
Valmistus omaan käyttöön	190 792	110 700	0	110 700	166 759	56 059	-12,6
Toimintakate siitä sisäiset	-2 222 368	-2 480 415	0	-2 480 415	-2 406 822	73 593	8,3
Toimintatuotot	282 668	0	0	0	265 030	265 030	-6,2
Toimintakulut	-584 249	-452 713	0	-452 713	-575 065	-122 352	-1,6

Kunnallistekniset palvelut –tulosalueen toimintakate ylittää talousarvion.

Kunnallistekniset palvelut –tulosalueella merkittävimpiä hankkeita olivat Sepänpiha, Etelä-Nummelan urheilu- ja liikuntapuisto alueen rakentaminen, Ukintien rakentaminen, jotka hankkeina jatkuvat vuonna 2020. Valmistuneita hankkeita vuonna 2019 oli Lentokentän saneeraus, Haapakyläntien saneeraus, Etelä-Nummelan urheilu- ja liikuntapaikka-alueen hiekkakentän esirakentaminen sekä Kalkkimäenkuja. Nummelan kuntoradan lisärakentaminen aloitettiin vuonna 2019, jossa hyödynnettiin lentokentän saneerauksessa syntyneitä maamassoja noin 15 000 m³ edestä. Lentokentän saneerauksen yhteydessä alueelle mahdollistettiin uuden noin 1 km pituinen luistinrata, joka kesäaikana on lentotoiminnan lentotoimintaan käytössä.

Pyölintietä parannettiin Ojakkalassa. Pajuniityn keskuspuiston rakentaminen jatkui suunnitellusti ja Aatteenpuisto valmistui vuoden 2019 aikana. Lisäksi hankeohjelmassa olivat Menestyjienpuisto sekä vielä 2020 vuoden puolella jatkuva Linnaniitun kuntoportaat hanke, jossa puistokäytävät viimeistellään alku vuoden 2020 aikana.

Rakentamishankkeissa ja hankinnoissa ollaan edelleen jäljessä henkilöresurssien vuoksi. Erityisesti maanrakennuspuolen työntekijöiden vaihtuvuus oli suuri. Resurssivajaus vuoden 2019 aikana vaikutti merkittävästi siihen, ettei hankintoja ja urakoita pystytty tuottamaan suunnitellussa laajuudessa.

Valmius- ja varautumissuunnitelman laatiminen siirtyi edelleen ja suunnitelma laaditaan vuonna 2020.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Kunnallistekniikan keskeisimmistä tavoitteista on huolehtia kunnan omistuksessa olevien yleisten alueiden toimivuudesta, turvallisuudesta, hoidosta ja kunnossapidosta.

Kunnallistekniikan ajoratoihin sisältyvät tiet ja kadut, pientareet, kevyenliikenteen väylät, pysäköintialueet ja torit. Yhteensä ylläpidettävää katuverkostoa on yli 650 000 m². Kunnallistekniikan palvelujen katuverkosto kasvaa vuosittain keskimäärin 10 000 m² vuodessa ja kevyenliikenteenväyliä 500 m².

Tämä lisää vuosittain kunnallistekniikan palveluverkon ylläpitokustannuksia. Katuverkon laajuuden ja etäällä toisistaan olevien taajamien vuoksi on perusteltua hoitaa alueita talvisin alueurakoina. Kunnan oma henkilöstö keskittyy pääasiassa Vihdin päätaajaman eli Nummolan katujen talvikunnossapitoon. Kunnallistekniikan katuverkoston korjausvelan hillitsemiseksi keskittyy katujen saneerauksiin ja uudelleen päällystyksiin varata vuosittain määrärahaa.

Viheralueisiin sisältyvät kaikki Vihdin kunnan alueella sijaitsevat puistot, uimarannat virkistysalueet, teiden viheralueet, kiinteistöjen istutukset, kosteikot, leikkipuistot, matonpesupaikat ja muut viheralueet joita on yli 700 000 m². Vuosittain viheralueet kasvavat keskimäärin 5 000 m². Viheralueiden ylläpito tehdään oman vakituisen henkilökunnan lisäksi suureksi osaksi kausityönä.

Kunnallistekniikan liikuntapaikkatuotanto ylläpitää sekä kesä- että talvilajien ulkoliikunta- ja harrastepaikkoja kuten kahta urheilukenttää, luistinratoja ja kuntoratoja. Liikuntapaikkojen ylläpitoon kuuluu myös uimahallin ja kuntosalilaitteiden sekä liikuntapaikkojen kuntoiluvälineiden ja huoltorakennusten yleishuolto. Urheilukenttien ylläpitoon vaikuttaa millä tasolla ja mitä urheilua sillä harrastetaan, käyttävätkö sitä koululaiset, käytetäänkö sitä talvisin sekä mikä on sen hoitotaso. Vihdin urheilukentistä suurin osa on hiekkapintaisia. Hiekkakentät ovat yleensä harjoitus- ja koululaiskenttiä. Kesäisin niillä harrastetaan esimerkiksi jalkapalloa tai pesäpalloa ja talvisin luistelua. Lisäksi kunnallistekniikka hoitaa kahta nurmikenttää sekä kahta kilpatasoista tekonurmea ja kahta harjoituskenttää tekonurmea. Näiden lisäksi ylläpitoon kuuluvat tennis- ja beachvolley-kenttiä.

Kunnallistekniikan ylläpidon toiminnan tulokset ovat yleensä välittömästi tekijänsä ja kuntalaisten havaittavissa. Toimintaa ohjaa myös kohteista tai suoraan kuntalaisilta saatava palaute. Ylläpidon tuleekin suunnitella ja ottaa huomioon toimintaansa annettujen tavoitteiden sekä saatujen palautteiden perusteella päästääkseen laadukkaampaan ja taloudellisempaan tulokseen. Alkuvuonna suuret aurasukustannukset sekä hiekoitus ja loppukevään hiekanpoisto ylittivät huomattavasti keskivertovuoden kustannukset. Lumettomuus loppuvuonna ei kompensoinut kokonaisuudessaan alkuvuoden toteuman katujen kunnossapidon osalta.

Kunnallistekniikan suunnitelmallinen ylläpito takaa kohteiden kunnan ja käytettävyyden säilymisen sekä optimaaliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Kunnallistekniikan palvelualueella on vuonna 2019 ollut henkilöstövaihdoksia niin esimiestasolla kuin työntekijäpuolella. Uusi yhdyskuntatekniikan päällikkö aloitti tehtävässään maaliskuussa. Kunnossapidon puolella ei tapahtunut suuria muutoksia palvelun järjestämissuunnitelmassa tai tuottamisessa. Muu kunnossa- ja ylläpito noudatti aikaisempien vuosien linjaa ja vuonna 2018 tehtyä mitoitusta.

Vihdin kuntastrategian mukaa kunta on aktiivisten ihmisten Vihti. Strategian tukemiseksi kunnallistekniikan tavoitteena on kunnostaa Nuuksion kansallispuiston vanhojen reittejä ja rakentaa alueelle uusia. Tähän ta-

voitteeseen ei päästy vuonna 2019 muun muassa maanomistuksellisista syistä sekä suunnittelupuolen vähäisistä resursseista johtuen. Strategian eteenpäin vientiä edistetään vuonna 2020 sekä tulevana vuosina ja kuntalaisia pyritään osalistamaan tähän tärkeään strategiseen arvoon. Vihdin liikunta- ja ulkoilualueet saivat lisäystä vuonna 2019 ja työ jatkuu tulevana vuosina etenkin Nummelanharjun alueella.

Keskeisenä ajatuksena oli luoda uusia pysyviä toimintamalleja vihtiläisten kuntalaisten palvelujen parantamiseksi mm. käymällä vuorovaikutusta kuntalaisia asuinalueensa leikkikenttien ym. suunnitteluun. Tästä tavoitteesta jäätin muun muassa sähköisen palvelun puutteen vuoksi. Tilanne on korjaantumassa vuoden 2020 aikana, jolloin kuntalaiskyselyjen sähköisesti järjestämisen tulisi olla mahdollista. Kunnallistekniikka sai runsaasti kuntalaispalautetta vuonna 2019 ja näihin pyrittiin reagoimaan resurssien puitteissa sekä palautteen huomioinnilla toiminnassa.

Kunnallistekniikka		TP 2018	TP 2019
Suunnittelukohteita	kpl		15
Kadut			
Aurauskerrat	kpl		20
Katuja, kvl, p-alueet	m ²	600 000	650 000
Hiekoitus	kpl	25	30
Puistopolut	km		30
Yksityistieavustukset	€		145 000
Yleistenalueiden valaistus			
Valaisimet	kpl		6 600
Energiakulutus	€	270 000	290 000
Viherpalvelut			
Rakennetut puistot	ha		70
Hoidettavia puistometsiä	ha		200
Luonnonsuojelualueet	ha		30
Liikuntapaikat			
Urheilu- ja pallokentät	kpl		27
Kuntoradat, ulkoilureitit	km		30
Ladut	km		15

1.2.6.4 Aterian ja puhdistuksen tulosalue

Ateria ja puhdistus	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 TOTEUTUMA muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	7 999 216	8 317 048	0	8 317 048	8 299 404	-17 644	3,8
Toimintakulut	-7 420 381	-7 432 205	0	-7 432 205	-7 543 659	-111 454	1,7
Toimintakate siitä sisäiset	578 835	884 843	0	884 843	755 745	-129 098	30,6
Toimintatuotot	6 655 080	6 935 628	0	6 935 628	6 853 929	-81 699	3,0
Toimintakulut	-897 487	-886 802	0	-886 802	-885 092	1 710	-1,4

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Toiminnan tuotot alittuvat 17 644 eurolla ja kulut ylittävät talousarvion 111 454 eurolla. Kouluissa ja päiväkodeissa ateriatilaukset eivät ole toteutuneet arvioidun mukaan, mikä osin vaikuttaa sisäisen toimintatuoton alitukseen. Elintarvikeostot ylittyivät 4,4% 73 000€.

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Kouluruokailun tavoitteena on edistää ja tukea lasten ja nuorten hyvinvointia sekä tervettä kasvua ja kehitystä. Se on tärkeä osa koulun opetus- ja kasvatustehtävää. Kouluissa ja päiväkodeissa aterioiden määrä oli vuonna 2019 yhteensä 1.57 miljoonaa ateriaa. Toteutuneiden erityisruokavalioiden määrä on noin 33 000 kpl. Hakemusten määrä oli 322 kpl (31.12.2019).

Oppilasmäärän ja varhaiskasvatuksen päiväkotien asiakasmäärä ei lisääntynyt vuoden aikana. Havaittavissa on hieman tilausmäärän alentumista verrattuna vuoteen 2018.

Puhdistuspalvelun siivousneliöitä on ollut kokonaisuudessa 88 052m².

Perusturvakuntayhtymä Karviainen osti Nummelan terveyskeskuksen ateria- ja puhdistuspalvelut, kotihoiton ateriapalveluita ja osan toimistotilan siivouksesta.

Posti ja -tavarakuljetus (39h /arkipäivä) tarvittiin postin, pientavaran, osin ateria- ja elintarvikejakeluun ja kirjaston kirjojen jakeluun. Kuljetuspalveluista 19 tuntia osti Perusturvakuntayhtymä Karviainen kotihoiton ateriapakettien, postin ja apteekkituotteiden jakeluun. Kunnanhallitus päätti sopimuksen ensimmäisen optiovuoden käytöstä 1.1.-31.12.2020 (Trans Svahn).

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Ateria ja puhdistus uusi ateriatuotanto-ohjelman (Jamix), jolla huolehdittiin elokuun alusta 2019 ateria -ja puhdistuspalveluiden laskutus sähköisesti Sarastia oy:lle. Kokonaisvaltainen käyttöönotto tapahtuu vuoden 2020 aikana.

Vuoden 2019 haasteena on ollut useat samanaikaiset äkilliset poissaolot. Tulosalueella on 120 henkilötyövuotta ateria- ja puhdistuksen palveluiden tuottamiseen. Palveluiden järjestäminen tapahtuu laajalla alueella kahdessakymmenessä kahdessa (22) keittiössä ja neljässä kymmenessä kahdessa (42) kohteessa. Riittävän henkilöresurssin takaamiseksi on kesällä 2019 käynnistetty Kuntarekryn sovelluksen avulla jatkuva haku (nk. sijaisrekry). Tällä pyritään saamaan äkillisissä tilanteissa työvoimaa.

Kouluruokadiplomia on kolmella (3) koululla ja Makuakkosia on yhdeksällä (9) päiväkodilla. Ateria osallistui lasten vanhemmille tarkoitettuihin vanhempainiltaan kaksitoista (12) kertaa, joissa tarjottiin koulu/päiväkotiruokia vanhemmille. Lisäksi järjestettiin kolme (3) toiveruokapäivää oppilaille.

Erityisruokavalioiden valmistuksessa noudatetaan kansallista allergiaohjelmaa. Erityisruokavalioiden tarjoamisen perusteeksi vaaditaan lääkärintodistus. Erityisruokavalioiden hakemusten määrä on oppilaista ja päiväkotilapsista 5-6 %.

Vihdin Ateria ja Puhdistus teki asiakastytyväisyys kyselyn asiakkailleen (koulu ja päiväkotit) asteikolla 1-4. Ateriapalvelun tulos oli samaa tasoa oppilasruokailussa 2,90, mutta päiväkotien asiakastytyväisyys laski tasoon 2,47. Päiväkotien tunnusluku on ollut kahtena edeltävänä vuonna 3,17-3,19. Puhdistuspalveluiden asiakastytyväisyys on tasolla 3,10 (3,34 vuonna 2018).

Vuosina 2019-2020 aikana Vihdin Aterian tuotantotilojen peruskorjaussuunnitelman laatiminen on ajankohdainen. Nykyiset ateriatuotantotilat riittävät kattamaan 1-1,5 % väestökasvu noin 6-8 vuodeksi. Nykyisten alueellisten suurkeittiöiden (Kuoppanummi, Otalampi, VYK) tilat ovat peruskorjauksen tarpeessa ja ne aika-

taulutetaan investointiohjelmaan. Samalla selvitetään, onko taloudellisesti kannattavaa keskittää peruskorjauksen yhteydessä palvelukeittiöiden ateriatuotanto (Ateriyksikkö) ja Vihkon (VYK) yhteen valmistuskeittiöön. Mahdollisen Vihdin Ateriyksikön toteuttaminen ja suurkeittiöiden peruskorjaukset edellyttävät tarkkaa aikataulutusta niin, että ruokahuolto saadaan turvattua myös peruskorjauksen aikana. Selvitys on työn alla ja valmistuu keväällä 2020.

Ilmastointistrategiaa on toteutettu ateriapalvelussa poistamalla osin tarjottimia ruokailussa ja samalla muutettu oppilas/päiväkotiravintoloiden ilmettä tuomalla ruokailuvälineet ja servietit ruokapöytiin. Puhdistus- ja ateriapalveluissa kiinnitettiin huomioita kemikaalien ja veden käyttöön. Vihdin yhteiskoulussa (Vihko) aloitettiin syksyllä kokeilumielessä H₂O Ultra veden käyttö mahdollisimman laajasti, jolloin puhdistusaineiden käyttö on minimaalista kiinteistössä.

Henkilöstölle on järjestetty useita koulutus- ja opastustilaisuuksia ylläpitämään ammattitaitoa ja työturvallisuutta. Tulosalueen henkilöstö suoritti työturvallisuuskortin (vihreä) vuoden 2019 aikana.

Aterioiden määrän kehitys 2014 - 2022

Ateriapalvelu		TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Päiväkotiaateriat (ap,lo,vp,pä,ip)	kpl	793 450	767 446	755 718	675 302
Peruskoulu, lukio ja esiop., ip ateriat	kpl	717 653	901 460	874 200	803 742
Luontaisetuaateriat	kpl	84 937	75 672	91 898	88 042
Myyntisop. Sairaalan osastoateriat	kpl	54 968	40 200	40 200	40 848
Myyntisop. Kotihoidon ateriat	kpl	21 048	22 000	16 000	21 736
Kassamyyni (oppilas, hlöstö, sop. As.)	€	243 249	256 000	247 000	295 669
Ostopalvelusopimus; palvelutyö	h	372	372	372	372
Puhdistuspalvelu		TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Siivottavat kokonaism ² :t, joista:	m ²	91 034	85 645	87 429	88 052
päiväkodit	m ²	14 799	14 831	14 831	13 751
koulut	m ²	54 633	50 058	51 058	51 345
muut (toimisto, kirjasto mm.)	m ²	11 045	12 093	12 631	12 628
myyntisopimus (Karviainen, HUS, yms.)	m ²	8 578	6 632	6 632	7 631
ostopalvelusopimus	m ²	1 979	1 979	2 277	3 797
Henkilöstö (resurssi)		TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Työntekijämäärä *) vak. 31.8.	hlö	125	126	130	125
Henkilöstön kokonaismäärä htv:	htv	122,47	122,13	121,57	120,65
Puhdistuspalvelu: ohj., lh, yhd.	htv	63,73	59,87	60,02	55,95
Ateriapalvelu: kokit, rpte, yhd.	htv	51,17	54,74	54,05	57,2
Yhdistelmätyöntekijät sis. Ed.	htv	29,58	26,06	33,08	31,63
Hallinto, esimiehet, asiantuntijat	htv	7,57	7,52	7,5	7,5

1.2.7 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Ympäristölautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	278 674	395 000	0	395 000	367 881	-27 119	32,0
Toimintakulut	-1 209 252	-1 461 778	0	-1 461 778	-1 355 531	106 247	12,1
Toimintakate siitä sisäiset	-930 577	-1 066 778	0	-1 066 778	-987 651	79 127	6,1
Toimintatuotot	1 140	0	0	0	5 435	5 435	
Toimintakulut	-100 372	-70 887	0	-70 887	-75 311	-4 424	-25,0

TALouden JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Ympäristölautakunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa rakentamista, käsitellä ympäristöä ja rakentamista koskevat lupa-asiat sekä huolehtia ympäristön tilan seurannasta.

Ympäristöpalvelut –tulosalue koostuu kahdesta ns. tulosityksiköstä: Rakennusvalvontapalvelut sekä ympäristönsuojelu- ja valvontapalvelut. Lisäksi lautakunnan alaisuuteen kuuluu ympäristön tukipalvelut, joka sisältää ympäristölautakunnan kokousmenot ja lautakunnan alaisen toiminnan yhteiset jakamattomat henkilöstö- ja toimistokulut.

Ympäristölautakunnan talousarvio alittui koko vuoden osalta hieman. Ympäristölautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli 1 066 778 euroa ja toteuma 987 651 euroa, toteumaprosentti 92,6 %. Kokonaisuudessaan ympäristöpalvelujen tulosalueen tuotot jäivät arvioitua pienemmäksi, mikä johtui osin vajaasta henkilöstöressurssista sekä ympäristönsuojelu – ja valvontapalveluissa että rakennusvalvontapalveluissa. Rakennusvalvonnassa myös käynnistyneiden hankkeiden vähäisyys verotti tuloja. Vajaaksi jääneet henkilöstökulut kompensoivat arvioitua pienempää tuottoa.

Henkilöstömielessä vuosi 2019 oli koko tulosalueen osalta haastava. Sekä ympäristönsuojelu – ja valvontapalveluita että rakennusvalvontapalveluita tuotettiin lähes koko vuosi vajaalla henkilöstöressurssilla. Uusi johtava rakennustarkastaja aloitti virassaan vuoden 2019 alussa, mutta rakennustarkastajien virat saatiin täysimääräisesti täytettyä vasta loppuvuodesta.

1.2.7.1 Ympäristöpalveluiden tulosalue

Ympäristönsuojelu- ja valvontapalvelut

Ympäristöpalvelut	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	35 322	40 000	0	40 000	35 673	-4 327	1,0
Toimintakulut	-831 573	-1 002 881	0	-1 002 881	-927 305	75 576	11,5
Toimintakate siitä sisäiset	-796 251	-962 881	0	-962 881	-891 632	71 249	12,0
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-29 734	-28 073	0	-28 073	-32 379	-4 306	8,9

Talouden ja toiminnan toteutuminen

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Yksikön tehtävänä on hoitaa kunnan ympäristönsuojelun valvonta- ja edistämistehtävää, luonnonsuojelua ja eräitä hallintosäännöllä määrättyjä tehtäviä. Ympäristöterveydenhuoltoa ja eläinlääkintähuoltoa hoitaa Länsi-Uudenmaan ympäristöterveys. Ympäristöpalvelut valvoo palvelun järjestämissopimusta.

Yksikön toimintaa tehostettiin ja palvelutasoa parannettiin vuonna 2019. Lupa- ja valvonta-asioiden ruuhkan purkamisen on edellytys sille, että yksikön lakisääteiset viranomaistehtävät pystytään hoitamaan vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Lupa-asioiden valmistelussa työskenteli erikoistunut ympäristötarkastaja. Yksikön vajaasta henkilöressussista johtuen kaikki ympäristöviranhaltijat joutuivat kuitenkin hoitamaan laajasti palvelutehtäviä eikä tehostamisessa päästy tavoitteeseen. Henkilöstön työhyvinvointia kehitettiin tarpeita vastaavan koulutuksen ja työnohjauksen avulla.

Vihdin kunta on hyväksynyt Länsi-Uudenmaan kuntien vesienhoidon yhteistyön vision ja strategian 2019-2026. Uutena vesiensuojelun edistämistoimena aloitettiin hanke Elinvoimainen ja esteetön Siuntionjoki – vesistövisio 2030. Hanke toteutetaan vuosille 2019-2024. Vihdin kunnan osuus on 40 000 €/vuosi, josta ympäristöpalvelut varaa talousarviossa vuosittain 30 000 € ja Vihdin Vesi 10 000 €.

Pohjavesiensuojelussa lisättiin toiminnanharjoittajien tietoisuutta pohjavesivarantojen merkityksestä. Veikkoinkorven teollisuusalueella toiminnanharjoittajia neuvottiin noudattamaan kiinteistöille kohdistuvia pohjavesien suojeluun tähtääviä määräyksiä. Neuvontaprojekti toteutettiin yhteisesti rakennus- ja ympäristövalvonnan viranomaisvaatimukseen liittyen.

Vihdin kunta solmi keväällä 2018 Kaupunginjohtajien ilmastopimuksen (Covenant of Mayors, CoM). Kahden vuoden kuluessa allekirjoituksesta laaditaan kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelma (SECAP). Suunnitelma valmistui loppuvuonna ja saatiin kommentointikierrokselle toimialoille.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Kunta hoitaa itse kunnan ympäristövalvonnan tehtävät. Vihdin ympäristönsuojeluhankkeet ja käynnissä olevat monivuotiset projektit toteutetaan alueellisena yhteistyönä kuntien, Uudenmaan ELY-keskuksen ja Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n kanssa. Näitä ovat mm. Hiidenvesihanke, Lohikalaprojekti-vesistövisio –hanke, Elinvoimainen ja esteetön Siuntionjoki –vesistövisio 2030-hanke, kasvihuonekaasupäästöjen seuranta, ilmanlaadun seuranta, Länsi-Uudenmaan hajajätevesihanke ja jätevesineuvonta, Vihdin järvien seurantaohjelman toteuttaminen, osallistuminen Hiidenveden sekä Vihtijoen ja Siuntionjoen yhteistarkkailuseurantoihin (yhteistyössä kunnat ja tarkkailuvolliset laitokset). SECAP:n laatiminen käynnistettiin. Lisäksi myönnettiin avustuksia vesiensuojelutyöhön ympäristölautakunnan päättämien periaatteiden mukaisesti.

Ympäristönsuojelu ja -valvonta		TP2019
Ympäristölupapäätökset	kpl	1
Maa-ainelupapäätökset	kpl	1
Vesilain mukaiset päätökset	kpl	0
Ympäristölautakunnan antamat määräykset	kpl	4
Rekisteröinnit	kpl	1
Hallintopakoppäätökset	kpl	5
Viranhaltijapäätökset	kpl	6
Ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeaminen	kpl	1
Lykkäys jätevesien käsittelyvaatimuksista	kpl	0
Vapautus vesijohtoon ja viemäriin liittymisvelvollisuudesta	kpl	0
Kirjalliset vireillepanot, ratkaistu	kpl	3
Haittailmoitukset, saapuneet	kpl	124

Rakennusvalvontapalvelut

Rakennusvalvontapalvelu t	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	240 964	355 000	0	355 000	331 686	-23 314	37,6
Toimintakulut	-365 112	-448 162	0	-448 162	-417 385	30 777	14,3
Toimintakate siitä sisäiset	-124 148	-93 162	0	-93 162	-85 699	7 463	-31,0
Toimintatuotot	1 140	0	0	0	5 435	5 435	
Toimintakulut	-40 904	-42 014	0	-42 014	-42 023	-9	2,7

PALVELUTARVE VUONNA 2019

Rakennusvalvontapalvelut palvelee kuntalaisia ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamisesta sekä tasa-puolisesta kohtelusta. Rakennusvalvonta opastaa ja edistää laadukkaan rakennuskannan sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön syntymistä ja säilymistä ohjaamalla ja neuvomalla suunnittelijoita, rakentajia, rakennuttajia ja kiinteistöjen omistajia.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen ja rakentamisen säädösten noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä niihin ja niiden mukaiseen rakentamiseen liittyvästä ennakko-ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA VUONNA 2019

Menneellä talousarviokaudella selvitettiin Vihdin kunnan rakennusvalvonnan paperiarkiston digitoinnin mahdollisuudet. Ennen sähköisen arkistoinnin lupakäsittelyä kunnalle on kertynyt paperisia lupa-asiakirjoja noin 400 hyllymetrin verran. Asiakirjojen digitoinnilla ja sähköisellä arkistoinnilla saavutettaisiin hyötyjä niin työntekijöille kuin asiakkaille. Asiakirjojen skannaukseen haettiin Valtionvarainministeriön avustusta, mutta kunnille ei tähän tarkoitukseen avustusta myönnetty. Rakennusvalvonta investoi omaan skanneriin, jolla skannaustyö pystytään aloittamaan omana työnä. Ulkopuolisilta toimijoilta on tiedusteltu hinta-arvioita työn suorittamisesta ja keskiarvohinta skannaustyölle on noin 2 900 €/hyllymetri.

Omistajien tasapuolisen kohtelun edistämiseksi korjattiin n. 750 rakennuksen tietoja. Puuttuvaa kokonaisalaa löytyi n. 36 000 m² ja puuttuvia kuutioita n. 54 000 m³. Näiden merkitys kiinteistöveroon on vuositasolla n. 100 000 euroa. Vaikutus ei kuitenkaan näy vielä vuonna 2020, koska tietoja ei ollut mahdollista toimittaa Verohallinnolle vuoden 2019 aikana.

Rakennusvalvonnan toimintatuottojen tavoitteet jäivät odotetusti suunnitellusta tasosta. Tulokseen vaikutti kuitenkin positiivisesti Ympäristölautakunnan hyväksymä rakennusvalvonnan palvelutaksa, jollaista ei aiemmin ollut käytössä. Ehdotettu lupiin kohdistunut maksutaksan kokonaisuudistus olisi edesauttanut tavoitteen saavuttamista. Toimintakulujen säästöjä aiheuttivat täyttämättömät virat. Vuonna 2019 rakennusvalvonta toimi, aina joulukuulle asti, yhden rakennustarkastajan vajeella.

RAKENNUSVALVONTA		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Päätökset:								
Rakennusluvut	kpl	180	155	165	141	135	130	109
Toimenpide- luvat	kpl	124	136	113	94	105	100	117
Ilmoitukset	kpl	44	27	18	9	2	1	0
jatkoai- ka hakemukset	kpl	263	131	121	77	80	90	56
Rakennusaikainen muutos	kpl	20	23	17	14	15	15	12
Yhteensä:	kpl	631	472	434	335	337	336	294
Katselmukset:								
Aloituskokoukset	kpl	70	81	76	66	63	70	67
Pohjakatselmus	kpl	135	130	124	112	95	90	76
Osittainen- tai loppukatselmus	kpl	578	531	437	400	350	340	331
Vastuu päätetty katselmus	kpl	7	29	40	48	35	40	44
Yhteensä:	kpl	790	771	677	626	543	540	518
Uudet rakennukset:								
Rakennukset	kpl	192	138	169	139	130		118
Tilavuus	m ³	135532	121361	165533	166597	102803		223956
Kerrosala	m ²	34848	28986	35866	32820	30110		30780
As.lkm	kpl	187	198	243	153	150		100
Laajennus- ja muutos								
Rakennukset	kpl	38	39	23	36	25		16
Tilavuus	m ³	26407	1184	3037	97821	12489		28579
Kerrosala	m ²	5829	2266	967	14985	3157		6323
As.lkm	kpl	6	7	3	0	1		0

1.3 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

TULOSLASKELMA	Alkuperäinen talousarvio	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toimintatuotot	16 903 891	-18 074	16 885 817	16 100 716	-785 102
Myyntituotot	7 634 041	0	7 634 041	7 696 758	62 717
Maksutuotot	2 801 478	0	2 801 478	2 913 522	112 044
Tuet ja avustukset	1 463 255	0	1 463 255	1 872 181	408 926
Muut toimintatuotot	5 005 117	-18 074	4 987 043	3 618 255	-1 368 788
Valmistus omaan käyttöön	250 700	0	250 700	275 299	24 599
Toimintakulut	-161 928 653	-3 788 250	-165 716 903	-166 572 039	-855 136
Henkilöstökulut	-48 513 904	-552 250	-49 066 154	-48 893 057	173 097
Palkat ja palkkiot	-38 596 924	-364 620	-38 961 544	-38 644 542	317 002
Henkilösivukulut	-9 916 980	-187 630	-10 104 610	-10 248 515	-143 905
Palvelujen ostot	-98 756 821	-3 236 000	-101 992 821	-103 114 235	-1 121 413
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 721 656	0	-7 721 656	-7 783 193	-61 537
Avustukset	-5 205 050	0	-5 205 050	-4 887 720	317 330
Muut toimintakulut	-1 731 221	0	-1 731 221	-1 893 835	-162 613
Toimintakate	-144 774 062	-3 806 324	-148 580 386	-150 196 025	-1 615 639
Verotulot	131 892 717	-7 150 000	124 742 717	125 944 919	1 202 202
Kunnan tulovero	120 789 000	-6 850 000	113 939 000	114 966 732	1 027 732
Kiinteistövero	7 160 717	0	7 160 717	7 318 914	158 197
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 943 000	-300 000	3 643 000	3 659 273	16 273
Valtionosuudet	22 949 777	1 400 000	24 349 777	24 413 442	63 665
Rahoitustuotot ja -kulut	-437 632	0	-437 632	-355 551	82 081
Korkotuotot	27 000	0	27 000	33 352	6 352
Muut rahoitustuotot	731 000	0	731 000	309 056	-421 944
Korkokulut	-800 232	0	-800 232	-668 792	131 440
Muut rahoituskulut	-395 400	0	-395 400	-29 167	366 233
Vuosikate	9 630 800	-9 556 324	74 476	-193 214	-267 691
Poistot ja arvonalentumiset	-11 359 260	0	-11 359 260	-10 508 130	851 130
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 359 260	0	-11 359 260	-10 505 734	853 526
Arvonalentumiset	0	0	0	-2 396	-2 396
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	221 381	221 381
Satunnaiset tuotot	0	0	0	378 799	378 799
Satunnaiset kulut	0	0	0	-157 419	-157 419
Tilikauden tulos	-1 728 460	-9 556 324	-11 284 784	-10 479 963	804 820
Poistoeron lisäys(-) tai väh (+)	189 500	0	189 500	189 199	-301
Tilikauden yli-/ alijäämä	-1 538 960	-9 556 324	-11 095 284	-10 290 764	804 520

Käyttötaloulosaahan budjetoidut tulot ja menot summataan tuloslaskelmaosaan. Tuloslaskelmaosaan budjetoitavia ja siinä seurattavia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät. Taulukossa on huomioitu vain ulkoiset erät.

VALTIONOSUUDET	TA 2019	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 MUUTETTU	TOTEUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TOTEUMA 31.12.2018
Peruspalvelujen valtionosuus	28 880 000	1 400 000	30 280 000	28 841 150	-1 438 850	27 657 931
Verotuloihin perustuva tasaus	-1 619 606	0	-1 619 606	-1 592 628	26 978	-1 653 135
Järjestelmämuutoksen tasaus	0	0	0	0	0	0
Opetus- ja kulttuurit. muut vos	-4 310 617	0	-4 310 617	-2 835 080	1 475 537	-3 139 420
Valtionosuudet yhteensä	22 949 777	0	22 949 777	24 413 442	1 463 665	22 865 376

1.4 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

Investointien määrärahojen sitovuustaso on talousarviossa määritelty toiminnoittain. Seuraavassa taulukossa investointien toteutuminen on esitetty valtuuston hyväksymien määrärahojen sitovuustasolla. Alkuperäisen talousarvion mukaan investointimäärärahat olivat nettona - 19,6 miljoonaa euroa (investointimenot 22,5 milj e ja investointitulot 2,9 milj. e). Vuoden 2019 aikana muutettiin investointimäärärahamenoja yhteensä 1 108 000 euroa, joten investointimäärärahojen loppusumma oli -18 501 000 euroa. Investointien loppusumma oli nettona - 16 115 403 euroa (investointimenot 18,3 milj e ja investointitulot 2,2 milj. e), joten noin 2,4 milj. euron osalta investointimäärärahat alittuivat kokonaisuudessaan. Toiminnoittain tarkasteltuna poikkeamat olivat suurempia ja merkittävät talousarvioylitykset on käsitelty kunnanvaltuustossa.

Vuonna 2019 merkittävimpiä yksittäisiä investointihankkeita oli Vihdin Kirkonkylän Campuksen rakentaminen ja ensikertainen kalustaminen.

Kunnanhallitus

KONSERNIPALVELUIDEN TULOSALUE

INVESTOINTISEURANTA

MENOT	-22 534 000	1 108 000	-21 426 000	-18 316 841	85,49 %	3 109 159
TULOT	2 925 000	0	2 925 000	2 201 438	75,26 %	-723 562
NETTO	-19 609 000	1 108 000	-18 501 000	-16 115 403	87,11 %	2 385 597

HANKE	TA- TA 2019	muutokset	MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
KUNNANHALLITUS						

KONSERNIPALVELUIDEN TULOSALUE

Aineeton käyttöomaisuus

Muiden osakkeiden osto	MENOT	0	-1 500 000	-1 500 000	-291 116	19,41 %	1 208 884
Asunto-osakkeiden myynti,	TULOT	100 000	0	100 000	79 427	79,43 %	-20 573
	NETTO	100 000	-1 500 000	-1 400 000	-211 689		1 188 311

Irtain omaisuus

ATK-hankinnat

Keskitetty ATK-hankinta/Konsernipalvelut

	MENOT	-450 000	150 000	-300 000	-247 786	82,60 %	52 214
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-450 000	0	-300 000	-247 786	82,60 %	52 214

Muu irtain omaisuus

Konsernipalveluiden irtaimen

omaisuuden hankinta

	MENOT	-75 000	0	-75 000	-75 105	100,14 %	-105
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-75 000	0	-75 000	-75 105	100,14 %	-105

Osallistuva budjetointi

	MENOT	-50 000	50 000	0	0		0
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-50 000	0	0	0		0

KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ

	MENOT	-575 000	-1 300 000	-1 875 000	-614 007	32,75 %	1 260 993
	TULOT	100 000	0	100 000	79 427		-20 573
	NETTO	-475 000	-1 300 000	-1 775 000	-534 580	30,12 %	1 240 420

Aineeton käyttöomaisuus

Muiden osakkeiden osto

Kunnanvaltuusto päätti 25.3.2019 §12 muuttaa vuoden 2019 talousarviota lisäten investointiosaan muiden osakkeiden ostoon 1 500 000 euron määrärahan. Muiden osakkeiden osto 291 116 euroa muodostuu Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:n osakkeiden (32 kpl) ja Uudenmaan työterveys Oy:n osakkeiden (98 kpl) merkinnästä (KH 25.11.2019 §191).

Asunto-osakkeiden myynti

Asunto-osakkeiden myyntituloja saatiin 63 617,11 euroa eli jäätin alle talousarviossa arvioidun.

Irtain omaisuus

Atk-hankinnat

Atk-hankintojen toteuma oli 247 786 euroa. Tällä investointimäärärahalla hankittiin henkilöstöhallinnon HR-ratkaisu (Populus -henkilöstöhallinnon järjestelmä otettiin käyttöön 1.1.2020), sähköisen asioinnin kehittämiseen liittyvä palautejärjestelmä. Lisäksi määrärahaa kului tiedolla johtamisen kehittämiseen internetpalveluun. Suunnitellusta jäi toteutumatta konesalin laitteiston uusinta, kokoustilojen AV-laitteiden uusiminen sekä tiedonhallinnan kehittäminen.

Muu irtain omaisuus

Kierrätyskeskuksen ja remonttipartion toimintaan hankittiin 2 pakettiauto ko. muulla irtaimen omaisuuden määrärahalla, toteuma siten 75 105 euroa. 1 pakettiauto hankittiin kierrätyskeskukseen ja toinen remonttipartiolle.

Hallinnon resursseissa tapahtuneen muutoksen takia osallistuvaan budjetointiin varattua investointiosuutta ei ehditty toteuttaa, määräraha poistettiin kunnanvaltuuston 9.12.2019 §61 tekemällä päätöksellä.

Lasten ja nuorten lautakunta

LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA

OPETUKSEN TULOSALUE		TA-		MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
		TA 2019	muutokset				
Irtain omaisuus							
	MENOT	-35 000	0	-35 000	-10 492	29,98 %	24 508
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-330 000	0	-35 000	-10 492	29,98 %	24 508
Ensikertainen kalustaminen							
	MENOT	-810 000	0	-810 000	-802 887	99,12 %	7 113
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-810 000	0	-810 000	-802 887	99,12 %	7 113
LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
	MENOT	-845 000	0	-845 000	-813 378	96,26 %	31 622
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-845 000	0	-845 000	-813 378	96,26 %	31 622

Irtain omaisuus

Muu irtain omaisuus

Painimatot Kuoppanummen koulukeskuksen painisaliin 10 000 €

Kuoppanummen koulukeskus on aloittanut toimintansa vuonna 2004, jolloin koulukeskukseen on hankittu ensikertaisen kalustuksen yhteydessä tarvittavat välineet koulun käytössä oleviin erilaisiin tiloihin. Eräiden seuratoimintojen siirtyessä toisiin tiloihin, koulukeskuksen painisalissa ei ole enää riittäväsi painimattoja. Investointi sisältyy tässä vaiheessa opetustoimen investointiesityksiin.

Laavu- ja kotarakennelmat suunnitelmallisesti eri koulujen ja päiväkotien piha-alueille 25 000 €

Useissa kouluissa ja päiväkodeissa on toteutettu luonto-opetusta, jolloin opetusryhmät saattavat toteuttaa koko opetuksen ulkotiloissa. Tulevien vuosien aikana tulee suunnitella kestävä ja turvalliset laavu- ja kotarakennelmat koulujen ja päiväkotien piha-alueille yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Ensikertainen kalustaminen

Kirkonkylän Campusin ensikertainen kalustaminen, 810 000 €

Kirkonkylän Campus, jossa toimii Vihdin Yhteiskoulu, Pappilanpellon koulun vuosiluokat 4-6, nuorisotilat sekä kirjasto, otetaan suunnitelman mukaan käyttöön syksyllä 2019. Koulujen ja nuorisotilan ensikertaiseen kalustamiseen on varaus 810 000 € hankinnoille. Ensikertainen kalustus sisältää:

-	koulu- ja nuorisotilakalusteita + nuorisotoimen irtaimisto	505 000 euroa
-	liikuntavälineitä	45 000 euroa
-	TVT	150 000 euroa
-	fysiikan, kemian, biologian, maantieteen, musiikin ja kuvataiteen opetusvälineitä	100 000 euroa
-	välituntivälineet	10 000 euroa

Investointirahasta jäi käyttämättä laavu- ja kotarakennelmien osuus.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta

KULTTUURI- JA VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA

KULTTUURI- JA VAPAA-AJAN TULOSALUE		TA-		MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
		TA 2019	muutokset				
Muu irtain omaisuus	MENOT	0	0	0	0		0
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	0	0	0	0		0
Ensikertainen kalustaminen	MENOT	-200 000	0	-200 000	-194 426	97,21 %	5 574
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-200 000	0	-200 000	-194 426	97,21 %	5 574
KULTTUURI- JA VAPAA-AJANLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	MENOT	-200 000	0	-200 000	-194 426	97,21 %	5 574
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-200 000	0	-200 000	-194 426	97,21 %	5 574

Irtain omaisuus

Ensikertainen kalustaminen

Vihdin kirkonkylän kirjaston ensikertaiseen kalustamiseen oli varattu investointeihin 200 000 euroa. Tarvitavat kalustehankinnat saatiin toteutettua ennakoitua edullisemmin ja myönnetystä investointiosuudesta jäi käyttämättä 5 574 euroa.

Kaavoitus- ja tekninen lautakunta

KUNNALLISTEKNIikka

KAOVOITUS- JA TEKNINEN LAUTAKUNTA

KUNNALLISTEKNIISTEN PALVELUIDEN TULOSALUE		TA-		MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
		TA 2019	muutokset				
Valtion toiminnot							
Kunnan osuudet tielaitoksen hankkeisiin	MENOT	-170 000	0	-170 000	-54 475	32,04 %	115 525
	TULOT	0	0	0	7 885		7 885
	NETTO	-170 000	0	-170 000	-46 590	27,41 %	123 410
Kunnallistekniikan rakentaminen							
	MENOT	-4 175 000	1 220 000	-2 955 000	-3 275 229	110,84 %	-320 229
	TULOT	450 000	0	450 000	804 700		354 700
	NETTO	-3 725 000	1 220 000	-2 505 000	-2 470 529	98,62 %	34 471
Liikunta-alueiden rakentaminen							
	MENOT	-60 000	-220 000	-280 000	-296 878	106,03 %	-16 878
	TULOT	0	0	0	75 000		75 000
	NETTO	-60 000	-220 000	-280 000	-221 878	79,24 %	58 122
Muu irtain omaisuus							
Kunnallistekniikan irtaimen omaisuuden hankinta	MENOT	-200 000	0	-200 000	-164 149	82,07 %	35 851
	TULOT	0	0	0	5 915	0,00 %	5 915
	NETTO	-200 000	0	-200 000	-158 234	79,12 %	41 766
Kiinteä omaisuus							
Kiinteistöjen liittymismaksut	MENOT	0	0	0	0		0
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	0	0	0	0		0
KUNNALLISTEKNIISTEN PALVELUIDEN TULOSALUE YHTEENSÄ							
	MENOT	-4 605 000	1 000 000	-3 605 000	-3 790 731	105,15 %	-185 731
	TULOT	450 000	0	450 000	893 500	198,56 %	443 500
	NETTO	-4 155 000	1 000 000	-3 155 000	-2 897 231	91,83 %	257 769

Kunnallistekniikan tulosalue

Valtion toiminnot (kunnan osuudet valtion hankkeisiin)

Kunnan osuus valtion tiehankkeisiin ja ratahallinnon hankkeisiin vuoden 2019 talousarviossa yhteensä 170 000 €, jotka kohdistuvat VT 25 Veikkoinkorven liittymän rakentamisen jälkitöihin ja valtion teihin liittyviin kevyenliikenteenväylien turvallisuuden parantamistoimenpiteisiin. Vuoden 2019 toteuma valtion hankkeista on 54 475 €, joka koostuu VT 25 Veikkoinkorven liittymän rakentamisen jälkitöistä sekä Ojakkalassa Pyölintien hankkeen loppuun saattamistöistä ja muiden hankkeiden suunnittelun aloituksesta. Valtion hankkeet tulevat talousarvion suunnitelmavuosina korostumaan erityisesti ratahankkeiden myötä.

Kunnallistekniikan rakentaminen

Kunnallistekniikan rakentamiseen on varattu kokonaisuudessaan vuoden 2019 talousarviossa 4 175 000 €. Talousarviota pienennettiin vuoden kuluessa kunnallistekniikan rakentamisen osalta 1 220 000 €. Merkittävimmät syyt tähän muutokseen olivat kahden hankkeen osalta Maaniitunlahden kevyen liikenteen väylän sillan sekä Haimoon maauimalan ruoppauksen puuttuvat vesilain mukaiset luvat. Haimoon osalta lupa saatiin vuoden 2019 lopulla, mutta lupaehtojen vuoksi hanke siirtyi vuodelle 2020. Yhteensä näiden hankkeiden osalta toteutumatta jäi noin 335 000 €. Lillikuja jäi toteuttamatta vuonna 2019, jonka osuus oli 80 000 €.

Hanke siirretään myöhempään vaiheeseen. Liikuntapaikkarakentamiseen siirrettiin määrärahasiirtona 220 000 € osuus.

Hankkeiden läpi viennissä oli vaikeuksia vuonna 2019 lähinnä suunnittelun sekä kilpailutukseen liittyvän resurssiongelmien vuoksi. Myös toteutusorganisaation henkilöstöpuutokset vaikuttivat vuoden toteutumaan paljon. Tästä aiheutuvien vuonna 2019 olleiden hankkeiden yhteisarvo on noin 315 000 €. Merkittävä osuus tästä on Koivissillantien rakentamiseen varatut määrärahat, josta käyttämättä jää vuonna 2019 noin 100 000 €, sekä katuvalaistuksen saneerauksiin varatuista määrärahoista jää käyttämättä noin 140 000 €.

Vuoden 2019 talousarviossa on varattu 350 000 € Ritalanrinteen asemakaavan N 179 rakentamiseen. Tämä hanke ei edistynyt vuonna 2019. Tähän vaikutti maanomistukseen liittyvät asiat sekä alueen kaavoituksen viivästyminen. Muiden alueiden Asemakaavojen viivästyminen vuoksi kunnallistekniikassa jäi talousarvioon nähden käyttämättä tämän lisäksi 270 000 €. Summa koostuu niin suunnittelusta kuin rakentamiseen varatuista määrärahoista.

Merkittävimmät toteutuneet hankkeet vuonna 2019 ovat vuodelta 2018 siirtynyt Ukintien liittymäjärjestelyjen ja tien levennyksen suunnittelu ja toteutus, Haapakyläntien kuivatuksen parantaminen, Nummelan lentokentän saneeraus, Linnaniitun puisto, Pajuniityn puisto ja Sepänpiha, joka on myös jatkoa vuodelta 2018. Pajuniityn puistokokonaisuus saatiin päätökseen vuoden 2019 aikana. Hanke kesti useamman vuoden ja sille on saatu myös merkittävä valtion avustus, jonka suuruus on ollut yhteensä 1 000 000 €, josta tilitettiin vuonna 2019 viimeinen erä 295 000 €.

Ukintien hankkeelle oli varattu 300 000 € määräraha sekä valaistuksen rakentamiseen oli varattu 60 000 € määräraha vuodelle 2019. Ukintien kadun rakentamisen ja valaistuksen osuudesta valmistui merkittävä osuus ja vuodelle 2020 jää katuvalaisimien asennus sekä kadun kulutuskerroksen tekeminen. Hanke pysyi vuoden 2019 osalta kustannusarviossaan siten, että valaistuksen rakentamiseen kului noin 51 000 € ja kadunrakentamiseen noin 285 000 €. Ukintien liittymäalueen suunnittelu saatiin päätökseen vuoden 2019 aikana ja toteutus tapahtunee vuoden 2020 aikana. Ylimääräisenä hankkeena toteutettiin vuonna 2019 Haapakyläntien saneeraus. Kadun kunto heikkeni vuoden 2019 kevään aikana voimakkaasti ja se oli vaarallinen kadun käyttäjille. Samalla saneerattiin vesilaitoksen toimesta vanha vesilinja. Kunnallistekniikan osuus Haapakyläntien saneerauksesta oli noin 192 000 €. Hankkeelle siirrettiin kunnallistekniikan rakentamisen sisällä toteutumattomilta hankkeilta 160 000 € määräraha. Linnaniitun puisto ja kuntoportaat valmistuivat pääosin vuoden 2019 lopussa ja vuodelle 2020 jäi pieniä lopputöitä.

Kunnallistekniikan määrärahoihin oli varattu lentokentän asfaltointiin 750 000 €, johon sisältyy valtion 450 000 € rahoitusosuus. Hankkeen toteuttamisen selvityksen aikana tuli ilmi erilaisia reunaehtoja, joita ei oltu huomioitu hankkeen edeltävissä vaiheissa. Hankkeen toteutuksen siirtymisen loppuvuoteen johtui luontoselvityksen puuttumisesta, joka oli tehtävä ennen hankkeeseen ryhmistä. Luontoselvityksen välivaihe saavutettiin elokuun lopussa. Luontoselvityksiä toteutettiin koko kesän ajan. Selvitysten perusteella hankkeessa piti huomioida alueelta löydetyt hyönteislajit sekä niiden ravintona käyttämät kasvit. Lentokentän pääkiitotien osuudelle tuli merkittävä linjausmuutos Traficom:n vaatimuksista johtuen. Tämä aiheutti sen, että luontoselvityksen sekä linjausmuutoksen yhteensovittaminen vaati kasvillisuussiirtoja. Tämä siirsi edelleen toteuttamisen ajankohtaa ja siten heikompaan ajankohtaan päällystämisen näkökulmasta. Kiihotien siirtoa päästiin toteuttamaan lokakuussa ja päällystäminen suoritettiin marraskuussa. Alhaisten lämpötilojen vuoksi hankkeessa turvauduttiin alustan lämmitykseen, jonka turvin päällystystyöt saatiin suoritettua. Tästä aiheutui noin 70 000 € lisäkustannus päällystystöihin.

Lentokentän toteutuneet kustannukset vuodelle 2019 ovat noin 910 000 €. Hankkeelle tehtiin vuoden 2019 lopussa kaavoitus- ja teknisessä lautakunnassa lisämäärärahasiirto 200 000 €. Tarvetta selitti myös lisääntynyt maarakentamisen tarve, jotta suunnitellut osuudet saatiin toteutetuiksi. Tämä sisälsi myös uuden luistelukorin osuuden, joka tuli siirtää turvallisuussyistä sivukiitotielle. Alue toimii lentokäytössä kesäaikana. Hankkeen ja ennakoimattoman maarakentamisen vuoksi syntyneet ylijäämämaa-ainekset hyödynnettiin uuden

kuntoiluradan rakentamisessa. Massat saatiin hoidettua lähisiirtoina, jolloin kallista maamassojen sijoittamista maankaatopaikalle ei tarvinnut tehdä. Tällä saavutettiin noin 300 000 € hyöty ja säästö, kun tulevaisuudessa uuden kuntoiluradan pohjarakenteisiin ei tarvitse tuoda ulkopuolelta vastaavaa massamäärää. Alueen sijainti tärkeällä yhdyskunnan vedenottoon tarkoitettulla pohjavesialueella rajaa alueen ulkopuolisten ylijäämämaiden käyttöä kohteessa, jolloin alueelle voidaan tuottaa ainoastaan puhtaita kivennäismaita kuten soraa ja hiekkaa tai murskattuja kiviaineksia. Tällä turvattiin ulkoilijoiden liikkuminen alueella, kun uusi kuntorata pohja siirtyi lentokenttäalueen turvavyöhykkeen ulkopuolelle. Kiviainestoimitusten osalta on vielä kirjautumattomia kustannuksia hankkeelle koskien vuotta 2019. Lopullinen hinta hankkeelle saadaan näiden kustannusten varmistumisen jälkeen. Tehdyillä liikuntapaikka siirroilla mahdollistetaan pääkiitotien turvallinen käyttö ympäri vuoden, mikäli lentotoiminta jossain vaiheessa laajenee.

Vihdissä järjestetään vuonna 2020 Sepänpihan alueella Kotinäyttely, jonka teemana on Pieni koti – iso elämä. Tämän vuoksi Sepänpiha aukion toteutukseen oli varattu 250 000 € määräraha vuodelle 2019. Hankkeelle ei varattu määrärahaa Alasinkaaren kadun rakentamiseen eikä Kotipellonreunan saneeraukseen. Katujen valaistukseen ei myöskään oltu tehty määräraharavauksia talousarviossa 2019. Hankkeelle tehtiin vuoden 2019 aikana määrärahasiirtoja yhteensä 340 000 € sekä valaistukseen noin 77 000 €. Hanke jatkui vuodelta 2018. Vuoden 2019 toteuma kadunrakentamisen osalta oli noin 365 000 €, Sepänpihan aukion toteuma oli noin 191 000 € ja valaistuksen osuus noin 77 000 €. Hanke jatkuu kaikilta osiltaan vuonna 2020. Kokonaisuutena hankkeeseen kului noin 383 000 € enemmän kuin talousarvioissa oli varattu.

Etelä-Nummelan liikunta- ja urheilupuiston alueelle rakennettiin kolmannen sektorin toimesta uusi palloiluhalli. Kunnan ja halliyrittäjän välisissä sopimuksissa sovittiin alueen toteuttamisesta siten, että kunta vastaa pysäköintialueen, kevyen liikenteen väylän sekä hulevesijärjestelmän rakentamisesta, jolle oli varattu talousarviossa 2019 100 000 € ja että hanke saatetaan loppuun suunnitelma vuosien aikana, kun suunnitelmat täsmentyvät. Hankkeen suunnittelua toteutettiin vuoden 2019 aikana ja rakentaminen aloitettiin vuoden 2019 lopulla. Kunnallistekniikka oli varautunut rakentamaan noin 100 autopaikkaa alueella alkuvaiheessa, mutta rakennusluvan lupaehdoissa määrättiin palloiluhallille toteutettavaksi 288 autopaikkaa. Vuoden 2019 aikana hankkeen toteutuma oli noin 185 000 €. Haastavien olosuhteiden vuoksi alueelle rakennettiin väliaikainen 300 paikkainen pysäköintialue. Tälle hankkeelle varattiin 220 000 € lisämääräraha liikuntapaikka rakentamiseen, koska väliaikainen pysäköintialue toimii tulevan liikuntapaikka alueen esirakentamisena. Hankkeen toteutuneet kustannukset vuonna 2019 olivat noin 184 000 €. Alue toimii väliaikaisena pysäköinti alueena Sepänpihan kotinäyttelyn ajan, jonka jälkeen alue tasataan palloilu / jääurheilukentäksi. Lopullisten suunnitelmien myötä alueen käyttötarkoitus saattaa muuttua esimerkiksi parkour, skeitti tms. alueeksi.

Talousarviossa ollut Meritien lisäkaistarakentaminen ei jatkunut vuoden 2019 aikana. Syynä tähän muutokseen ovat muun muassa kaavoituksessa olevat muutospaineet Nummelan keskustan alueella sekä Meritien rautatiesiltaan liittyvät korjaustarpeet sekä Hanko-Hyvinkää radan sähköistämisestä tulevat asiat. Asian tarkempaa selvittämistä jatketaan vuonna 2020.

Valaistuksen uudisrakentamiseen on varattu 215 000 € vuodelle 2019, tästä toteutumatta jäivät osittain Maaniityn asuinalueen valaistuksen rakentaminen, johon oli varattu 50 000 € ja toteuma oli noin 25 000 €. Työt jatkuvat vuonna 2020 riippuen siltahankkeen edistymisestä. Ukintien osuus oli noin 51 000 €, Sepänpiha noin 77 000 €. Sähköturvallisuusparannuksia pystyttiin suorittamaan noin 32 000 eurolla, jolla uudistettiin vanhoja huonokuntoisia katuvalokeskuksia. Tälle oli varattu 100 000 €, mutta keskusten uusimisia tehtiin siten, että saneerattiin valaisinpylväitä sekä valaisimia yhteensä noin 66 000 € edestä.

Liikunta-alueiden rakentaminen

Liikunta-alueiden rakentamiseen on varattu yhteensä 60 000 € vuodelle 2019. Nummelan kuntorataan on varattu vuonna 2019 50 000 € ja tämän toteutunut määrä on noin 70 000 €. Ylitys johtuu Lentokentän saneerauksesta tulleista ylijäämämaa-aineksista, joilla muotoiltiin uutta kuntoilu- ja hiihtoreittiä noin 1,3 km. Asia

kuvattu Lentokentän saneeraus kohdassa tarkemmin. Lankilan ja Otalammen urheilukentille asennettiin vanhat tekonurmet. Tälle työlle oli varattu 10 000 € määräraha, mutta kenttien kunto vaati suuremman pohjatyön ennen vanhojen tekonurmimattojen asentamista, jolloin kokonaistoteutuma oli noin 42 000 €. Tämän lisäksi kunnallistekniikan rakentamisesta tehtiin yhteensä 220 000 € siirto liikunta-alueiden rakentamiseen. Siirron tarkoitus oli Etelä-Nummelan liikunta- ja urheilupuiston alueen esirakentaminen, joka on kuvattu edellä. Yhteensä liikunta-alueiden rakentamiseen käytettiin vuonna 2019 296 000 €.

Muu irtain omaisuus

Kunnallistekniikan irtaimen omaisuuden uusintaan varattiin 200 000 € vuonna 2019. Tällä määrärahalla uusittiin liikunta- ja maanrakennusyksiköiden vanhat pakettiautot, joiden hankinta siirtyi vuodelta 2018. Lisäksi hankittiin traktoriin monitoimiperäkärä. Lisäksi muuhun kalustoon varattiin 50 000 €. Pakettiautojen hankinta kustannus oli yhteensä noin 95 000 € ja muuhun irtaimistoon peräkärä mukaan lukien kului noin 69 000 €.

Elinvoimapalveluiden tulosalue

ELINVOIMAPALVELUIDEN TULOSALUE		TA- TA 2019 muutokset		MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
Maa-alueet							
Kiinteän omaisuuden osto	MENOT	-1 500 000	0	-1 500 000	-689 427	45,96 %	810 573
Kiinteän omaisuuden myynti	TULOT	1 850 000	0	1 850 000	668 960	36,16 %	-1 181 040
	NETTO	350 000	0	350 000	-20 467	0,00 %	-370 467
Irtaimen omaisuuden hankinta							
	MENOT	-40 000	0	-40 000	-42 688	106,72 %	-2 688
	TULOT	0	0	0	10 323		10 323
	NETTO	-40 000	0	-40 000	-32 366	80,91 %	7 634
ELINVOIMAPALVELUIDEN TULOSALUE YHTEENSÄ							
	MENOT	-1 540 000	0	-1 540 000	-732 115	47,54 %	807 885
	TULOT	1 850 000	0	1 850 000	679 283	36,72 %	-1 170 717
	NETTO	310 000	0	310 000	-52 833	-17,04 %	-362 833

Kiinteä omaisuus

Kunnan maapoliittisen ohjelman päivittäminen saatettiin valmiiksi vuonna 2019. Vihdin kunnan uusi maapoliittinen ohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 3.6.2019 § 25, ja se tuli voimaan ilman valituksia.

Vuonna 2019 maanhankintaan varattiin 1,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 aikana kunnalle hankittiin maaomaisuutta yhteensä noin 29,38 hehtaaria 691 363 eurolla. Maa-alueiden hankinta on pääosin kohdistunut Nummelan nykyisen taajamarakenteen laajentumisalueelle sekä potentiaalisille Nummelan yhdyskuntarakenteen laajentumisalueille Etelä-Nummelan alueella.

Tontteja myytiin vuonna 2019 yhteensä 12 kpl, joista 8 kpl omakotitontteja, 2 kpl asuinpientalotontteja ja 2 kpl elinkeinotontteja. Lisäksi tilusvaihtokirjalla vaihdettiin maa-alueita yksityisen maanomistajan kanssa.

Muu irtain omaisuus

Paikkatieto- ja mittauspalvelut uusi toisen pakettiautoista, jotta voitiin varmistaa mittaustoiminnan sujuminen. Hankinta ylitti hieman talousarviossa varatun määrärahan. Vanhasta autosta saatavaa hyvitystä ei kuitenkaan oltu huomioitu talousarviossa. Tämä huomioiden hankinta alitti talousarviomäärärahan.

Aterian ja Puhdistuksen tulosalue

		TA-		MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
ATERIA JA PUHDISTUS TULOSALUE		TA 2019	muutokset				
Ensikertainen kalustaminen							
Ateria ja puhdistuksen	MENOT	-280 000	0	-280 000	-113 324	40,47 %	166 676
ensikertainen kalustaminen	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-280 000	0	-280 000	-113 324	40,47 %	166 676
Ateria ja puhdistuksen irtaimen omaisuuden hankinta							
	MENOT	-170 000	-60 000	-230 000	-169 231	73,58 %	60 769
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-170 000	-60 000	-230 000	-169 231	73,58 %	60 769
ATERIAN JA PUHDISTUKSEN TULOSALUE YHTEENSÄ							
	MENOT	-450 000	-60 000	-510 000	-282 555	55,40 %	227 445
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-450 000	-60 000	-510 000	-282 555	55,40 %	227 445
KAAVOITUS- JA TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
	MENOT	-20 914 000	2 408 000	-18 506 000	-16 695 030	90,21 %	1 810 970
	TULOT	2 825 000	0	2 825 000	2 099 714	74,33 %	-725 286
	NETTO	-18 089 000	2 408 000	-15 681 000	-14 595 316	93,08 %	1 085 684

Ensikertainen kalustaminen

Nummelan koulun keittiön peruskorjaus

Nummelan koulun keittiötä ei peruskorjattu suunnitelman mukaisella laajalla peruskorjauksella taloudellisista syistä. Keittiö- ja sosiaalitalassa uusittiin muutamia kalusteita ja astiahuollon astianpesukone sekä kaksi uunia hankittiin. Peruskorjauksen jäädessä toteuttamatta niin vuonna 2020 uusitaan loput keittiön kalusteista ja uuni tarvittaessa lattian peruskorjauksen yhteydessä.

Vihdin yhteiskoulu, Pappilanpellon koulu, Kirkonkylän kirjasto sekä nuorisotilat ja kirkonkylän liikuntahalli (Campus)

Vihdin Puhdistus hankki Vihkoa (Campus) ja liikuntahallia varten 3 yhdistelmäkonetta, laitospesukoneet ja kokolattiamaton hoitoon liittyen oman laitteen (30 000€).

Aterian irtaimiston hankinta

Aterian laitteiden ja kalusteiden oli varattu 170 000 €. Keskeisimmät hankinnat olivat Kuoppanummen astianpesuosaston tunnelikone linjastoineen 77 000€, Lankilan astianpesukone linjastoineen 34 000€, Myrskylänmäen päiväkodin kylmiö 10 000€ ja Vihdin yhteiskoulun linjasto osa-uusimen laitteineen 36 000€.

TILAPALVELUN TASEYKSIKÖ		TA-		MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
		TA 2019	muutokset				
Talorakennus							
Uudisrakentaminen							
Vihdin kirkonkylän Campus	MENOT	-9 619 000	708 000	-8 911 000	-8 793 059	98,68 %	117 941
	TULOT	525 000	0	525 000	525 000		0
	NETTO	-9 094 000	708 000	-8 386 000	-8 268 059	98,59 %	117 941
Etelä-Nummelan koulukeskus	MENOT	-400 000	250 000	-150 000	-15 330	10,22 %	134 670
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-400 000	250 000	-150 000	-15 330	10,22 %	134 670
Talorakennus							
Perusparannus ja muutos							
Karviainen (Nummelan ja kk:n terveystas.)	MENOT	-200 000	0	-200 000	-71 922	35,96 %	128 078
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-200 000	0	-200 000	-71 922	35,96 %	128 078
Kiinteistöjen suunnitelmalliset pienkorj.	MENOT	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 077 549	107,75 %	-77 549
	TULOT	0	0	0	18 169		18 169
	NETTO	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 059 380	105,94 %	-59 380
Kuntalan remontointi	MENOT	-50 000	0	-50 000	-5 153	10,31 %	44 847
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-50 000	0	-50 000	-5 153	10,31 %	44 847
Liikuntasalien kunnostus	MENOT	-300 000	0	-300 000	-109 428	36,48 %	190 572
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-300 000	0	-300 000	-109 428	36,48 %	190 572
Nummelan koulun keittiö muutostyöt	MENOT	-535 000	510 000	-25 000	-29 182	116,73 %	-4 182
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-535 000	510 000	-25 000	-29 182	116,73 %	-4 182
Muu irtain omaisuus	MENOT	-200 000	0	-200 000	-135 887	67,94 %	64 113
	TULOT	0	0	0	6 060		6 060
	NETTO	-200 000	0	-200 000	-129 827	64,91 %	70 173
TILAPALVELUN TASEYKSIKÖ YHTEENSÄ							
	MENOT	-12 304 000	1 468 000	-10 836 000	-10 237 510	94,48 %	598 490
	TULOT	525 000	0	525 000	549 229		24 229
	NETTO	-11 779 000	1 468 000	-10 311 000	-9 688 282	93,96 %	622 718

Vihdin Kirkonkylän Campus

Vihdin kunnanvaltuusto 11.9.2017 päätti muuttaa 21.3.2016 § 15 tekemäänsä päätöstä siten, että Vihdin kirkonkylän Campuksen uusi kokonaismääräraha on 24 619 000 €. Investointi toteutetaan kokonaan kunnan omaan taseeseen. Vuodelle 2019 varataan 9 619 000 € sekä vuodelle 2020 kaksi miljoonaa €. Liikuntahalli on saanut valtionavustusta 750 000 €, josta on kohdistettu 525 000 € vuodelle 2019.

Vihdin Kirkonkylän Campus-hankkeen koulurakennus otettiin vastaan heinäkuussa 2019. Koulun henkilökunta ja oppilaat aloittivat koulutyön uusissa tiloissa elokuussa 2019. Vanhan koulurakennuksen purkutyöt aloitettiin kesällä ja koulun piha valmistui joulukuussa 2019. Kirjasto muutti uusiin tiloihin marraskuussa 2019. Uusi koulurakennus nimettiin avajaisissa Vihkoksi. Myös liikuntahalli valmistui syksyllä 2019 ja se on otettu heti koululaisten sekä yksittäisten tapahtumien käyttöön.

Vihdin Kirkonkylän Campus- hankkeesta on vielä toteutumatta lähiliikuntapaikat. Lähiliikuntapaikat on määrä toteuttaa kesällä 2020 jäljellä olevien määrärahojen puitteissa.

Etelä-Nummelan koulukeskus

Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotihankkeen valmistelu tähtää siihen, että keskus saadaan käyttöön 2023. Vuoden 2019 aika päätettiin kilpailullisen neuvottelumenettelyn käytöstä sekä toteutuksesta elinkaarimalilla. Hankintavaiheen valmistelu aloitettiin ja tavoitteena on tarjousten saaminen vuoden 2020 aikana.

Perusturvakuntayhtymä Karviaisen käyttämien tilojen kunnostus

Vuonna 2019 toteutettiin kolme toiminnan kannalta merkittävää muutosta. Nummelan terveysaseman sisäinen apteekki siirrettiin uusiin tiloihin. Tämän mahdollisti jätepuristimen ja jätekuilun rakentamisen, jonka myötä vapautui lisää tilaa kaasukontille/sairaalakaasuille. Nummelan terveysasemalla aloitettiin ilmanvaihdon laaja kartoitus ja parantaminen.

Pappilanpellonkoulun hammashoitola jäähdytys toteutettiin kesällä 2019.

Kuntalan remontointi

Kirjasto siirtyi Kuntalasta Vihkon uuteen kirjastoon syksyllä. Tavoitteena on museon toimintojen siirtyminen Kuntalaan. Tilamuutoksista laadittiin kustannustarkasteluja määrärahojen puitteissa toteutettavia muutoksia varten.

Liikuntasalien kunnostus

Huhmarnummen koulun liikuntasalin lattia uusittiin. Tarjouskilpailun ajoitus oli onnistunut ja työssä päästiin hyötymään markkinatilanteesta. Myös Pappilanpellon koulun liikuntasalin lattian uusiminen aloitettiin joulukuussa ja se valmistui tammikuussa 2020. Uusimme myös Pappilanpellon koulun liikuntasalin väliverhot.

Suunnitellut ja odottamattomat korjaukset

Kuoppanummenkoulun tilaelementit toteutettiin nopealla aikataululla. Tiloihin on sijoitettu neljä luokkaa. Tiloja on myös mahdollista laajentaa toiseen kerrokseen.

Koulujen- ja päiväkotien leikkivälineiden lakisääteiset tarkastukset käynnistettiin, tarvittavia korjauksia tehtiin ja korjauskelvottomat leikkivälineet poistettiin käytöstä. Uusia leikkivälineitä hankittiin yhdessä liikkuva koulu hankkeen kanssa mm. Pappilanpellonkoulun pihalle, Ojakkalan koulun pihalle, Nummelanharjun koulun pihalle, Otalampi-talon, Vihtijärven sekä Huhmarnummen koulun pihalle, Kuoppanummenkoulun pihalla. Myös turvahiekkää puhdistettiin useissa kohteissa. Koulujen liikuntavälineiden tilanne kartoitettiin kyselyiden avulla. Liikuntasalien välineiden tarkastukset aloitettiin ja niissä esille tulleet puutteet korjattiin.

Sisäilmatutkimuksia toteutettiin laajalti mm Nummelan koulussa sekä Kivikoulussa, Myrskylänmäen päiväkodissa sekä Pappilanpellon koululla. Korjaustoimenpiteitä tehtiin niin ikään Nummelan koulussa, Kivikoulussa, Myrskylänmäen päiväkodissa sekä Pappilanpellon koululla.

Talotekniikkakorjauksina tehtiin mm kameravalvonnan päivittämistä, yhden paloilmoittimien uusiminen ja paloilmoitinkeskuksen vaihtamisia, jäähdytyksen lisäämisiä keittiöissä ja päiväkodeissa. Myös IV-nuohouksia tehtiin useissa kunnan kiinteistöissä. Valaisimien päivittäminen led-valaisimiin kunnan kiinteistöissä on aloitettu.

Virastotalolle 4.krs toteutettiin poistumistieportaati, varikkoalueen valaistusta ja valvontaa parannettiin.

Suurimpana kunnossapitotyönä toteutettiin Huhmarnummen koulun julkisivun puuosien maalaus.

Nummelan koulun keittiön muutostyöt

Nummelan koulun keittiö uusiminen kilpailutettiin keväällä 2019. Tarjoukset ylittivät työhön varatut määrärahat. Päätettiin, ettei muutostöiden laajuutta supisteta. Keittiössä toteutettiin välttämättömimmät toimenpiteet, joilla parannettiin keittiön toiminnallisuutta ja käyttöturvallisuutta.

Muu irtain omaisuus

Tilapalveluun ostettiin kaksi pakettiautoa sekä kaksi ruohonleikkuria. Lisäksi hankittiin Willeen lisäosia mm, lehti-imuri , maakauha, harjalaite.

VIHDIN VEDEN KIRJANPIDOLLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKÖ

VIHDIN VESI		TA 2019	TA- muutokset	MTA 2019	TP 2019	TOT %	Poikkeama
Vihdin puhdistamoprojekti	MENOT	-100 000	0	-100 000	-30 374	30,37 %	69 626
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-100 000	0	-100 000	-30 374	30,37 %	69 626
Puhdasvesilaitoksen hankinnat	MENOT	-190 000	0	-190 000	-168 070	88,46 %	21 930
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-190 000	0	-190 000	-168 070	88,46 %	21 930
Verkoston uudisrakentaminen ja sa	MENOT	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 220 597	81,37 %	279 403
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 220 597	81,37 %	279 403
Puhdistamoiden investoinnit	MENOT	-100 000	0	-100 000	-120 287	120,29 %	-20 287
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-100 000	0	-100 000	-120 287	120,29 %	-20 287
Irtaimistoinvestoinnit	MENOT	-50 000	0	-50 000	-3 862	7,72 %	46 138
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-50 000	0	-50 000	-3 862	7,72 %	46 138
Pumppaamot	MENOT	-75 000	0	-75 000	-108 929	145,24 %	-33 929
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-75 000	0	-75 000	-108 929	145,24 %	-33 929
Sähkölaitteet	MENOT	0	0	0	0		0
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	0	0	0	0		0
VIHDIN VEDEN TULOSALUE YHTEENSÄ							
	MENOT	-2 015 000	0	-2 015 000	-1 652 119	81,99 %	362 881
	TULOT	0	0	0	0		0
	NETTO	-2 015 000	0	-2 015 000	-1 652 119	81,99 %	362 881

Vihdin keskuspuhdistamon yleissuunnittelu

Vihdin uuden keskuspuhdistamon esisuunnitelma valmistui alkuvuodesta 2019. Esisuunnitelman tarkoituksena oli tarkastella Vihdin jätevesien käsittelyn keskittämistä yhteen keskuspuhdistamoon nykyisten kahden puhdistamon sijaan. Viranomaisneuvotteluiden pohjalta eri vaihtoehtojen vertailua jatkettiin omien puhdistamovaihtoehtojen lisäksi jätevesien johtamiseksi Espooseen HSY:n Blominmäen puhdistamolle. Tämä selvitystyö ei valmistunut kokonaisuudessaan vuoden 2019 aikana.

Vedenottolähteet ja laitoksien saneeraukset

Uusia vedentuotantolähteitä tutkittiin Nummelanharjun pohjavesialueella Maaniitunlahdella jo vuonna 2018. Vuoden 2019 aikana tehtiin lisätutkimuksia vedenhankintakohteen löytymiseksi lähempänä Nummelanharjua. Alueelle asennettiin 6 kpl uusia pohjavesiputkia, joihin tehtiin vedenjohtavuusmittauksia sekä analysoitiin veden laatua. Alueelta löytyi potentiaalinen vedenottokaivon paikka, jonka tarkempia tutkimuksia

jatketaan vielä vuonna 2020. Hankkeen tarkoituksena on palvelukyvyyn parantaminen ja vedentuotannon toimintavarmuuden lisääminen.

Tilinpäätösvuoden aikana valmistui vedenottamoiden vedenjakelun automaation kehittämissuunnittelu painejotavan lisäämiseksi. Kyseessä on vedenottamoiden automaation muutostyö siten, että veden pumpausta laitokselta verkostoon on mahdollista ohjata laitoksen painemittausten perusteella ilman vesitorneja. Nykyinen järjestelmä ei mahdollista Nummelan vesitornin käytöstä poistamista. Muutostöitä käynnistettiin osalla vedenottamoita ja hanketta jatketaan vuonna 2020.

Kirkonkylän vesitornille tehtiin kuntotutkimus. Kuntotutkimuksen tulosten perusteella käynnistettiin säiliön korjaussuunnittelu, joka valmistuu vuoden 2020 puolella.

Verkoston uudisrakentaminen ja saneeraus

Vihdin alueella on noin 30 kilometriä Himaniittiputkea (asbestisementti), jota on tarkoitus vuosittain saneerata materiaalin heikon tärinän keston ja vedenjakelun toimintavarmuuden vuoksi. Vuoden 2019 aikana asbestivesijohtoa saneerattiin Kuoppanummentielle ja Kalkkimäentielle sekä Haapakyläntielle asennettiin uusi vesijohto kadun parannustöiden yhteydessä, mutta uutta vesijohtoa ei vielä otettu käyttöön. Vanhaa asbestivesijohtoa korvattiin uudella muoviputkella yhteensä 2,4 km.

Viemäriverkoston vuotovesien määrä on kasvanut viime vuosina ja näiden pienentämiseksi jatkettiin Kirkonkylällä vuotovesiselvityksiä, mm. savukokeilla. Vuotovesitutkimusten perusteella käynnistetään kirkonkylällä keväällä 2020 viemärikorjauksia.

Painuneen jätevesiviemäriin uusiminen Ali-Haakkointielle jäi toteutumatta odotettua suuremman kustannusarvion vuoksi. Maasto-olosuhteet alueella on haastavat ja viemäriin saneerausta suunnitellaan uudelleen erilaisella toteutusmenetelmällä vuonna 2020.

Kalkkimäentielle Rengasmarketin uuden hallin rakentamisen yhteydessä uusittiin vesijohdon lisäksi myös vanhaa betonista jätevesiviemäriä 250 m matkalla.

Uutta vesihuoltoverkostoa rakennettiin kunnallistekniikan uudisinvestointikohteissa. Kohteita olivat vuoden 2019 aikana Sepänpihan alue ja Kalkkimäenkuja. Molemmat kohteet valmistuivat.

Puhdistamoiden investoinnit

Nummelan puhdistamolle asennettiin uusi ketjulaahain ja hankittiin uusi lietteenkuivain toisen kuivaimen rinnalle. Kuivaimen asennus toteutetaan vuoden 2020 alkupuolella.

Kirkonkylän puhdistamolla tehtiin pienimuotoisia saneerausinvestointeja sekä asennettiin ilmalämpöpumppu toimistotiloihin.

Pumppaamoiden saneeraus

Pumppaamoita saneerattiin 3 kpl vuoden 2018 aikana. Pumppaamot olivat Seunakujan, Veikkoinkorven ja Rotkolan jätevedenpumppaamot. Pumppaamoiden saneeraushanke ylitti arvioidut kustannukset mm. korkeina ohipumppauskuluina sekä työn aikana ilmenneiden huonokuntoisten läpivientien korjauksena lisätyönä.

Muu irtain omaisuus

Jatkettiin puhtasvesikohteiden ja jätevedenpuhdistamoiden lukitusten uusimista iLoq-järjestelmään.

1.5 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus	8 131	-9 556	-1 426	-1 173	253
Vuosikate	9 631	-9 556	74	-193	-268
Satunnaiset erät	0	0	0	206	206
Tulorahoituksen korjauserät	-1 500	0	-1 500	-1 185	315
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-19 609	0	-19 609	-16 729	2 880
Rahoitusosuudet investointeihin	-22 534	0	-22 534	-18 931	3 603
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	975	0	975	1 431	456
1 950	0	1 950	771	-1 179	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-11 478	-9 556	-21 035	-17 902	3 133
Rahoituksen rahavirta					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-3 500	-3 500
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitoksille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksilta	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	11 164	0	11 164	24 131	12 967
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	20 000	0	20 000	0	-20 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-11 336	0	-11 336	-13 869	-2 533
2 500	0	2 500	38 000	35 500	
Oman pääoman muutokset	0	0	0	537	537
Muut maksuvalmiuden muutokset	300	0	300	1 203	903
Rahavarojen muutos	-14	-9 556	-9 571	4 469	14 040

1.6 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

Keskusvaalilautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	47 164	94 400	-18 074	76 326	95 214	18 888	
Toimintakulut	-40 586	-66 326	0	-66 326	-86 436	-20 110	113,0
Toimintakate siitä sisäiset	6 578	28 074	-18 074	10 000	8 778	-1 222	33,4
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2 442	0	0	0	-3 896	-3 896	59,5

Tarkastuslautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-26 699	-29 459	0	-29 459	-30 707	-1 248	15,0
Toimintakate siitä sisäiset	-26 699	-29 459	0	-29 459	-30 707	-1 248	15,0
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-634	-700	0	-700	-461	240	-27,3

Kunnanhallitus	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	1 781 864	1 955 577	0	1 955 577	1 823 405	-132 172	2,3
Toimintakulut	-92 333 049	-94 451 250	-3 236 000	-97 687 250	-98 359 271	-672 021	6,5
Toimintakate siitä sisäiset	-90 551 185	-92 495 673	-3 236 000	-95 731 673	-96 535 866	-804 193	6,6
Toimintatuotot	14 236	20 800	0	20 800	380	-14 444	-97,3
Toimintakulut	-406 328	-335 996	0	-335 996	-410 660	-74 664	1,1

Lasten ja nuorten lautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	3 474 622	3 059 128	0	3 059 128	3 717 444	658 316	7,0
Toimintakulut	-58 915 403	-59 724 853	-552 250	-60 277 103	-60 759 681	-482 578	3,1
Toimintakate siitä sisäiset	-55 440 781	-56 665 725	-552 250	-57 217 975	-57 042 237	175 738	2,9
Toimintatuotot	271	0	0	0	302	302	11,4
Toimintakulut	-18 622 525	-18 164 696	0	-18 164 696	-18 206 036	-41 340	-2,2

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	341 810	282 823	0	282 823	327 030	44 207	-4,3
Toimintakulut	-3 659 138	-3 925 586	0	-3 925 586	-3 968 132	-42 546	8,4
Toimintakate siitä sisäiset	-3 317 328	-3 642 763	0	-3 642 763	-3 641 102	1 661	9,8
Toimintatuotot	43 708	27 000	0	27 000	44 913	17 913	2,8
Toimintakulut	-1 582 464	-1 636 813	0	-1 636 813	-1 675 436	-38 623	5,9

Kaavoitus- ja tekninen lautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	32 655 796	32 842 938	0	32 842 938	32 137 139	-705 799	-1,6
Toimintakulut	-23 655 279	-23 932 473	0	-23 932 473	-24 307 296	-374 823	2,8
Valmistus omaan käyttöön	316 642	250 700	0	250 700	275 299	24 599	-13,1
Toimintakate siitä sisäiset	9 317 159	9 161 165	0	9 161 165	8 105 141	-1 056 024	-13,0
Toimintatuotot	22 627 011	21 678 175	0	21 678 175	22 316 367	638 192	-1,4
Toimintakulut	-1 997 141	-1 512 883	0	-1 512 883	-1 992 382	-479 499	-0,2

Ympäristölautakunta	TP 2018	TA2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA 31.12.2019	POIKKEAMA	TP2018, % TP2019, %
Toimintatuotot	278 674	395 000	0	395 000	367 881	-27 119	32,0
Toimintakulut	-1 209 252	-1 461 778	0	-1 461 778	-1 355 531	106 247	12,1
Toimintakate siitä sisäiset	-930 577	-1 066 778	0	-1 066 778	-987 651	79 127	6,1
Toimintatuotot	1 140	0	0	0	5 435	5 435	
Toimintakulut	-100 372	-70 887	0	-70 887	-75 311	-4 424	-25,0

TULOSLASKELMAOSAN MUUT ERÄT	Alkuperäinen talousarvio	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Verotulot	131 892 717	-7 150 000	124 742 717	125 944 919	1 202 202
Kunnan tulovero	120 789 000	-6 850 000	113 939 000	114 966 732	1 027 732
Kiinteistövero	7 160 717	0	7 160 717	7 318 914	158 197
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 943 000	-300 000	3 643 000	3 659 273	16 273
Valtionosuudet	22 949 777	1 400 000	24 349 777	24 413 442	63 665
Rahoitustuotot ja -kulut	-437 632	0	-437 632	-355 551	82 081
Korkotuotot	27 000	0	27 000	33 352	6 352
Muut rahoitustuotot	731 000	0	731 000	309 056	-421 944
Korkokulut	-800 232	0	-800 232	-668 792	131 440
Muut rahoituskulut	-395 400	0	-395 400	-29 167	366 233
Poistot ja arvonalentumiset	-11 359 260	0	-11 359 260	-10 508 130	851 130
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 359 260	0	-11 359 260	-10 505 734	853 526
Arvonalentumiset	0	0	0	-2 396	-2 396
Poistoeron lisäys(-) tai väh (+)	189 500	0	189 500	189 199	-301

INVESTOINNIT	TA-		MTA 2019	TP 2019	TOT %	POIKKEAMA
	TA 2019	MUUTOKSET				
MENOT	-22 534 000	1 108 000	-21 426 000	-18 316 841	85,49	-3 109 159
TULOT	2 925 000	0	2 925 000	2 201 437	75,26	723 563
Rahoitusosuudet investointimenoihin	975 000	0	975 000	1 430 753	146,74	-455 753
Käyttömaisuuden myyntituotot	1 950 000	0	1 950 000	770 684	39,52	1 179 316
NETTO	-19 609 000	1 108 000	-18 501 000	-16 115 404	87,11	-2 385 596

OTTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	Alkuperäinen talousarvio	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Lainakannan muutokset	11 163 868	0	11 163 868	24 130 536	12 966 668
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000	0	20 000 000	0	-20 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 336 132	0	-11 336 132	-13 869 464	-2 533 332
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 500 000	0	2 500 000	38 000 000	35 500 000

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1 TULOSLASKELMA

Vihdin kunta ja vesihuoltolaitos	2019 Euro	2018 Euro	2017 Euro
Toimintatuotot			
Myyntituotot	7 696 758,00	7 765 907,00	7 564 811,00
Maksutuotot	2 913 521,64	2 940 812,44	4 456 668,07
Tuet ja avustukset	1 872 181,00	1 514 213,98	1 818 177,85
Muut tuotot	3 618 255,21	3 672 310,18	4 372 899,87
	<u>16 100 715,85</u>	<u>15 893 243,60</u>	<u>18 212 556,79</u>
Valmistus omaan käyttöön	275 298,87	316 641,83	186 769,37
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-38 644 542,17	-36 252 287,02	-35 663 234,74
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-8 908 655,30	-8 296 446,58	-8 144 149,03
Muut henkilösivukulut	-1 339 859,41	-1 358 173,49	-1 672 202,79
Palvelujen ostot	-103 114 234,84	-96 639 547,81	-93 071 924,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 783 192,82	-7 790 652,23	-7 360 800,22
Avustukset	-4 887 719,91	-5 032 564,45	-5 313 859,76
Muut toimintakulut	-1 893 834,78	-1 867 890,24	-1 689 334,80
	<u>-166 572 039,23</u>	<u>-157 237 561,82</u>	<u>-152 915 505,74</u>
Toimintakate	-150 196 024,51	-141 027 676,39	-134 516 179,58
Verotulot	125 944 919,23	123 107 012,33	125 798 960,06
Valtionosuudet	24 413 442,00	22 865 376,00	24 043 273,00
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	33 351,94	9 855,59	63 423,30
Muut rahoitustuotot	309 056,42	325 190,30	456 438,28
Korkokulut	-668 792,33	-576 357,86	-607 423,35
Muut rahoituskulut	-29 167,01	-51 655,56	-15 774,37
	<u>150 002 810,25</u>	<u>145 679 420,80</u>	<u>149 738 896,92</u>
Vuosikate	-193 214,26	4 651 744,41	15 222 717,34
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 505 733,54	-9 930 940,53	-9 802 978,19
Arvonalentumiset	-2 396,32	-7 747,42	-10 062,79
	<u>-10 508 129,86</u>	<u>-9 938 687,95</u>	<u>-9 813 040,98</u>
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset tuotot	378 799,30	23 633,00	504 952,93
Satunnaiset kulut	-157 418,61	-18 912,02	-997 677,41
	<u>221 380,69</u>	<u>4 720,98</u>	<u>-492 724,48</u>
Tilikauden tulos	-10 479 963,43	-5 282 222,56	4 916 951,88
Poistoeron lisäys(-) tai väh (+)	189 199,44	189 393,08	189 587,16
	<u>189 199,44</u>	<u>189 393,08</u>	<u>189 587,16</u>
Tilikauden ylijäämä+/alijäämä-	-10 290 763,99	-5 092 829,48	5 106 539,04

2 RAHOITUSLASKELMA

Vihdin kunta ja vesihuoltolaitos	2019 Euro	2018 Euro	
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	-193 214,26	4 651 744,42	
Satunnaiset erät	205 571,02	4 720,98	
Tulorahoituksen korjaukset	<u>-1 261 385,71</u>	<u>-610 301,38</u>	4 046 164,02
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-18 316 841,39	-20 620 573,87	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 430 753,20	434 002,50	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>770 684,36</u>	<u>554 116,63</u>	-19 632 454,74
Toiminnan ja investointien rahavirta		<u>-17 364 432,78</u>	<u>-15 586 290,72</u>
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-3 500 000,00	0	
Antolainasaamisten vähennykset	<u>0,00</u>	<u>-3 500 000,00</u>	<u>840,94</u>
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,39	20 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 869 464,01	-11 941 385,97	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>38 000 000,00</u>	<u>2 000 000,00</u>	10 058 614,03
Oman pääoman muutokset		0,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	2 793,48	29 529,07	
Vaihto-omaisuuden muutos	-14 931,91	36 400,38	
Saamisten muutos (lis-, väh+)	-654 271,29	169 930,78	
Palautuskelpoisten liittymismaksujen lisäys	281 039,23	342 550,59	
Korottomien velkojen muutos (lis+, väh-)	<u>1 588 214,73</u>	<u>1 202 844,24</u>	<u>3 749 632,68</u>
Rahoituksen rahavirta		<u>21 833 380,62</u>	<u>13 809 087,65</u>
Rahavarojen muutos		4 468 947,84	-1 777 203,07
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	8 025 895,90	3 556 948,06	
Rahavarat 1.1.	<u>3 556 948,06</u>	<u>4 468 947,84</u>	<u>5 334 151,13</u>

3 TASE

Vihdin kunta ja vesihuoltolaitos	2019	2018	2017
	Euro	Euro	Euro
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	278 340,17	182 573,72	137 176,36
Muut pitkävaikutteiset menot	723 941,45	366 474,02	324 233,83
	<u>1 002 281,62</u>	<u>549 047,74</u>	<u>461 410,19</u>
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	34 903 135,65	33 901 856,06	33 062 344,12
Rakennukset	82 445 777,56	65 706 149,11	71 150 726,54
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 992 374,45	29 708 774,84	28 556 329,46
Koneet ja kalusto	2 659 417,05	1 708 120,36	1 753 647,22
Ennakkomaks. ja keskener. hankinnat	13 385 106,18	25 399 639,80	11 826 638,95
	<u>162 385 810,89</u>	<u>156 424 540,17</u>	<u>146 349 686,29</u>
Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	21 366 360,59	21 099 107,10	21 140 441,80
Lainasaamiset	3 500 000,00	0	840,94
Muut saamiset	190 163,72	190 163,72	190 163,72
	<u>25 056 524,31</u>	<u>21 289 270,82</u>	<u>21 331 446,46</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Valtion toimeksiannot	50 134,98	52 928,46	82 457,53
Muut toimeksiantojen varat	93 459,68	29 475,97	29 266,60
	<u>143 594,66</u>	<u>82 404,43</u>	<u>111 724,13</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	173 982,31	159 050,40	195 450,78
	<u>173 982,31</u>	<u>159 050,40</u>	<u>195 450,78</u>
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	135 000,00	135 000,00	135 000,00
Lainasaamiset			
Muut saamiset	51 731,00	51 731,00	50 806,00
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	2 699 657,98	1 885 826,81	1 308 883,66
Lainasaamiset	4 399,94	0,00	-1 558,40
Muut saamiset	1 049 492,89	702 052,36	1 040 101,55
Siirtosaamiset	442 361,71	953 762,06	1 365 070,18
	<u>4 382 643,52</u>	<u>3 728 372,23</u>	<u>3 898 302,99</u>
Rahoitusomaisuusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	1 239,30	9 649,20	9 649,20
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	0
	<u>1 239,30</u>	<u>9 649,20</u>	<u>9 649,20</u>
Rahat ja pankkisaamiset			
	8 024 656,60	3 547 298,86	5 324 501,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ	201 170 733,21	185 789 633,85	177 682 171,97

VASTATTAVAA	2019 Euro	2018 Euro	2017 Euro
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Liittymismaksurahasto			
Arvonkorotusrahasto	29 723,77	29 723,77	29 723,77
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	16 953 198,92	21 508 759,02	16 402 219,98
Tilikauden yli- / alijäämä	-10 290 763,99	-5 092 829,48	5 106 539,04
	<u>57 684 785,04</u>	<u>67 438 279,65</u>	<u>72 531 109,13</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET			
Poistoero	2 480 949,07	2 670 148,51	2 859 541,59
Investointivaraukset			
	<u>2 480 949,07</u>	<u>2 670 148,51</u>	<u>2 859 541,59</u>
PAKOLLISET VARAUKSET			
Muut pakolliset varaukset	74 785,34	814 765,97	997 677,41
	<u>74 785,34</u>	<u>814 765,97</u>	<u>997 677,41</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
Valtion toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00	0,00
Muut toimeksiantojen pääomat	93 459,68	29 475,97	29 266,60
	<u>93 459,68</u>	<u>29 475,97</u>	<u>29 266,60</u>
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Joukkovelkakirjalainat			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 659 893,98	77 329 357,60	67 998 821,61
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00	377 173,16
Ostovelat	0,00	0,00	0,00
Muut velat	10 051 611,39	9 770 572,16	9 416 063,90
Siirtovelat			
	<u>75 711 505,37</u>	<u>87 099 929,76</u>	<u>77 792 058,67</u>
Lyhytaikainen			
Joukkovelkakirjalainat	40 000 000,00	2 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 469 464,01	10 669 464,01	11 936 132,01
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	5 253,96
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00
Lainat kunnalta	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	241 934,98	301 311,45	228 902,04
Ostovelat	3 922 609,74	5 790 220,77	4 134 327,26
Muut velat	789 694,14	703 308,81	1 568 382,32
Siirtovelat	11 701 545,84	8 272 728,95	5 599 520,98
	<u>65 125 248,71</u>	<u>27 737 033,99</u>	<u>23 472 518,57</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	201 170 733,21	185 789 633,85	177 682 171,97

4 KONSERNITULOSLASKELMA

KONSERNITULOSLASKELMA	Vuosi 2019	Vuosi 2018	Vuosi 2017
	Euro	Euro	Euro
Toimintatuotot	100 329 784,57	95 207 702,72	95 068 673,22
Toimintakulut	-253 022 331,28	-237 207 940,39	-231 673 018,06
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	16 149,61	-12 695,21	2 882,27
Toimintakate	-152 676 397,10	-142 012 932,88	-136 601 462,57
Verotulot	125 944 919,23	123 107 012,33	125 798 960,06
Valtionosuudet	30 425 490,10	28 506 017,45	29 609 936,95
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	44 374,45	23 065,33	76 927,49
Muut rahoitustuotot	327 138,09	339 489,72	354 766,88
Korkokulut	-702 809,22	-609 870,72	-635 718,73
Muut rahoituskulut	-287 776,06	-296 766,98	-259 953,33
Vuosikate	3 074 939,49	9 056 014,25	18 343 456,75
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 711 772,17	-13 165 605,21	-13 030 607,46
Omistuksen eliminointierot	-7 927,09	-37 443,55	-19 982,89
Arvonalentumiset	-6 764,13	-13 167,29	-10 460,25
Satunnaiset tuotot	0,00	23 633,00	638 687,94
Satunnaiset kulut	-157 418,61	-18 912,02	-997 677,41
Tilikauden tulos	-10 808 942,51	-4 155 480,82	4 923 416,68
Tilinpäätössiirrot	0,00	-10 816,46	7 784,77
Tilikauden verot	-74 898,78	-123 347,34	-114 835,53
Laskennalliset verot	6 056,18	2 720,00	1 763,17
Vähemmistöosuudet	-98 883,38	-126 345,05	-112 615,60
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-10 976 668,49	-4 413 269,67	4 705 513,49

5 KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	2019	2018	2017
	Euro	Euro	Euro
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	3 074 939,48	9 056 014,25	18 343 456,76
Satunnaiset erät	-157 418,61	4 720,98	-358 989,47
Tilikauden verot	-74 898,78	-123 347,34	-114 835,53
Tulorahoituksen korjauserät	-1 273 293,12	-2 015 514,58	1 414 466,08
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-23 702 597,99	-25 165 390,38	-16 324 458,27
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 430 753,20	481 762,04	709 459,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	788 928,35	2 390 456,79	2 175 093,08
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 913 587,47	-15 371 298,24	5 844 191,65
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-3 500 000,00	0,00	-840,94
Antolainasaamisten vähennykset	365,04	47 036,05	16 060,15
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 345 530,05	20 600 741,48	15 623 812,86
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 353 385,16	-12 403 379,66	-12 669 630,26
Lyhytaikaisten lainojen muutos	39 466 735,25	1 994 746,04	-5 500 002,04
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	-415 975,21
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	49 654,34	-2 058,36	13 246,23
Vaihto-omaisuuden muutos	121 886,50	-166 158,65	64 119,30
Saamisten muutos (lis-, väh+)	-4 375 222,89	999 446,27	-994 333,13
Korottomien velkojen muutos	1 699 222,05	3 940 479,58	923 695,61
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-2 504 460,00	4 771 708,84	6 728,01
Rahoituksen rahavirta	22 454 785,18	15 010 852,75	-2 939 847,43
Rahavarojen muutos	2 541 197,71	-360 445,49	2 904 344,22
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	22 191 493,55	19 650 295,84	20 010 741,33
Rahavarat 1.1.	19 650 295,84	20 010 741,33	17 106 353,49
	2 541 197,71	-360 445,49	2 904 387,84

6 KONSERNITASE

KONSERNITASE	2019	2018	2017
VASTAAVAA	Euro	Euro	Euro
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	338 528,74	320 748,39	338 751,59
Muut pitkävaikutteiset menot	2 249 894,70	1 676 000,14	853 670,34
Ennakkomaksut	0,00	941,09	0,00
	<u>2 588 423,44</u>	<u>1 997 689,62</u>	<u>1 192 421,93</u>
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	35 647 233,78	35 270 276,73	33 817 660,09
Rakennukset	103 286 102,30	86 515 024,41	92 930 625,45
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 718 487,52	30 463 745,80	29 359 373,28
Koneet ja kalusto	6 000 396,16	5 140 342,55	5 075 250,67
Muut aineelliset hyödykkeet	73 883,03	67 754,08	65 985,93
Enn.maksut ja keskeneräiset	18 109 093,37	28 108 683,53	14 200 386,68
	<u>192 835 196,16</u>	<u>185 565 827,10</u>	<u>175 449 282,10</u>
Sijoitukset			
Osakkuusyhteisöosuudet	545 442,32	465 825,86	418 807,82
Muut osakkeet ja osuudet	5 865 630,52	5 578 468,49	5 661 750,54
Muut lainasaamiset	3 500 789,40	1 052,53	2 156,60
Muut saamiset	22 365,73	22 467,63	68 399,61
	<u>9 934 227,97</u>	<u>6 067 814,51</u>	<u>6 151 114,57</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	205 357 847,57	193 631 331,23	182 792 818,60
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Valtion toimeksiannot	69 740,80	161 644,87	169 725,37
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	257 238,76	137 521,71	139 518,98
Muut toimeksiantojen varat	63 839,31	71 870,23	78 314,84
	<u>390 818,87</u>	<u>371 036,81</u>	<u>387 559,19</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	1 066 227,79	1 187 951,02	678 000,37
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00	343 965,60
Muu vaihto-omaisuus	1 123,86	1 287,13	1 113,54
	<u>1 067 351,65</u>	<u>1 189 238,15</u>	<u>1 023 079,51</u>

Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	135 000,00	135 000,00	135 000,00
Lainasaamiset	1 034,12	1 015,90	997,28
Muut saamiset	85 619,58	82 518,08	98 810,18
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00
	<u>221 653,70</u>	<u>218 533,98</u>	<u>234 807,46</u>
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	8 427 823,31	4 313 749,28	4 203 301,62
Lainasaamiset	4 399,92	0,00	-1 558,40
Muut saamiset	2 211 358,65	1 863 928,01	2 027 046,78
Siirtosaamiset	1 488 466,83	1 582 268,24	2 514 328,32
	<u>12 132 048,71</u>	<u>7 759 945,53</u>	<u>8 743 118,32</u>
Rahoitusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	3 933,16	9 819,37	12 343,06
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 471 788,38	2 463 864,94	2 448 650,91
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	0,00
	<u>2 475 721,54</u>	<u>2 473 684,31</u>	<u>2 460 993,97</u>
Rahat ja pankkisaamiset	19 715 772,02	17 176 611,53	17 549 747,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	35 612 547,62	28 818 013,50	30 011 746,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ	241 361 214,06	222 820 381,54	213 192 124,41
VASTATTAVAA			
	2019	2018	2017
	Euro	Euro	Euro
OMA PÄÄOMA	67 358 710,20	78 335 378,69	82 737 831,88
Peruspääoma	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Arvonkorotusrahasto	179 723,77	179 723,77	179 723,77
Muut omat rahastot	446 597,22	446 597,22	435 780,76
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä	26 716 431,36	31 129 701,03	26 424 187,51
Tilikauden yli- / alijäämä	<u>-10 976 668,49</u>	<u>-4 413 269,67</u>	<u>4 705 513,50</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 074 476,03	975 592,65	849 247,60
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	0,00	0,00	0,00
Poistoero	0,00	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
PAKOLLISET VARAUKSET	1 038 383,14	1 841 247,94	2 048 169,35
Eläkevaraukset	17 010,22	19 638,61	19 638,61
Muut pakolliset varaukset	<u>1 021 372,92</u>	<u>1 821 609,33</u>	<u>2 028 530,74</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	500 913,64	431 477,24	450 057,99
Valtion toimeksiannot	161 119,45	108 716,41	87 487,10
Lahjoitusrahastojen pääomat	275 954,88	156 388,99	158 616,93
Muut toimeksiantojen pääomat	<u>63 839,31</u>	<u>166 371,84</u>	<u>203 953,96</u>

VIERAS PÄÄOMA	171 388 731,05	141 236 685,02	127 106 817,59
Pitkäaikainen	88 210 529,29	96 791 836,63	87 311 363,57
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	76 339 055,10	85 135 035,75	75 807 768,78
Lainat julkisyhteisöiltä	131 538,69	143 691,52	8 779,61
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	27,09	27,09	370 433,58
Muut velat	11 709 246,76	11 484 753,52	11 096 736,10
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00
Laskennalliset verovelat	30 661,65	28 328,75	27 645,50
Lyhytaikainen	83 178 201,76	44 444 848,39	39 795 454,02
Joukkovelkakirjalainat	40 000 000,00	2 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 402 379,40	11 136 448,92	12 409 225,09
Lainat julkisyhteisöiltä	11 149,36	10 066,21	7 361,07
Saadut ennakot	986 431,50	1 002 260,17	983 902,75
Ostovelat	11 065 825,03	10 210 901,13	9 506 779,28
Muut velat	2 315 691,10	1 711 920,40	2 603 955,19
Siirtovelat	18 396 725,37	18 364 862,47	14 272 438,31
Laskennalliset verovelat	0,00	8 389,09	11 792,33
 VASTATTAVAA YHTEENSÄ	 241 361 214,06	 222 820 381,54	 213 192 124,41

IV LIITETIEDOT

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus:

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettyinä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistomenetelmä on tasapoisto. Pysyvien vastaavien arvostamisessa noudatetaan voimassa olevaa kunnanvaltuuston 10.12.2018 vahvistamaa poistosuunnitelmaa (ennen vuotta 2018 hankittujen pysyvien vastaavien osalta noudatetaan kunnanvaltuuston 10.12.2012 ja 9.6.2003 hyväksymiä poistosuunnitelmia) ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista 19.4.2016.

Sijoitusten arvostus: Pysyvien vastaavien sijoitusten erät on arvostettu hankintamenoon tai alempaan käypään arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus: Kunnan vaihto-omaisuus muodostuu polttoaine- ja toimistotarvikevarastosta ja vesilaitoksella lisäksi kemikaalivarastosta. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus: Rahoitusomaisuudessa olevat sijoitukset on arvostettu hankintahintaisina tai alempaan käypään arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely: Kunnalla ei ole johdannaisia.

Avustusten käsittely: Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusosuudet on vähennetty a.o. hyödykkeen hankintamenoista.

Maankäyttösopimukseen liittyvä tuloutusmenettely: Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maanomistajalla on velvollisuus osallistua asemakaavoituksen ja asemakaavan toteuttamiskustannuksiin. Maankäyttösopimuksella sovitaan maanomistajan osallistumisesta em. kustannuksiin luovuttamalla kunnalle kustannusten korvauksena määräala. Määräalan hallinta- ja omistusoikeus siirtyy kunnalle, kun kaupan hyväksymistä koskeva kunnan päätös ja sopimusalueen asemakaavan hyväksymispäätös ovat saaneet lainvoiman.

Maanomistajan käyttöomaisuuden luovutuksena suorittama maksu merkitään kunnan taseen eriin Maa- ja vesialueet ja Saadut ennakot sinä tilikautena, jolloin määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy kunnalle. Ennakkomaksu tuloutetaan tuloslaskelman maksutuottoihin tilikausittain toteutuneiden kaavoitus- ja rakentamiskustannusten kertymän suhteessa kokonaismäärästä, mihin kunta on maankäyttösopimuksessa sitoutunut. (Kilan kuntajaosto, lausunto 67 /22.2.2005)

Konsernitilinpäätöksen laajuus: Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kunnan tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Konsernitilinpäätös on laadittu vuodesta 2015 alkaen uusien laadintaohjeiden mukaan.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet: Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi: Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet: Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämistä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu: Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero: Uudessa yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta on muutoksia vapaaehtoisten varausten ja poistoeron käsittelyyn:

”Kunnan ja kuntayhtymän taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos konsernituloslaskelmassa tilikauden yli-/alijäämään. Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoeron ja vapaaehtoiset varaukset kunta merkitsee konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutoksen konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään. Laskennallisten verovelkojen laskemisessa sovelletaan kirjanpitolautakunnan yleisohjetta laskennallisten verovelkojen ja -saamisten käsittelystä (12.9.2006). [2015] ”

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset:

Myyntisaamisten poistot:	2019 1000 e	2018 1000 e
Kunnanhallitus	-1	-22
Lasten ja nuorten lautakunta	11	60
Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta	0	0
Kaavoitus- ja tekninen lautakunta	16	34
Ympäristölautakunta	0	1
Yhteensä	26	73

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus päättyneen tilikauden tietoihin:

Vesilaitos on muutettu liikelaitoksesta kirjanpidolliseksi taseyksiköksi v. 2018. Lisäksi kunta on tehnyt organisaatiouudistuksen 1.8.2018 alkaen, millä on vaikutusta, kun tietoja esitetään tulosalueittain.

Tytäryhtiö Veikkoincorpi Oy on lakkautettu ja varat siirretty kunnalle. Vaikutus tulokseen + 378.799,30 e.

Vertailutietoja on jouduttu täsmentämään. Vaikutus on konsernin tuloslaskelmassa +867.859,96 e johtuen lähinnä vuonna 2019 tehdyn, mutta vuodelle 2018 kuuluvan maa-aluevaihdon johdosta. Taseen loppusummaan korjaukset ovat vaikuttaneet 992.997 e. Rahoituslaskelma on korjattu tuloksen ja taseen pohjalta. Luvut ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tietoihin.

---

2 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Toimintatuotot tulosalueittain (ulkoiset)

Kunnan osalta:	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Konsernipalvelut		
Keskusvaalilautakunta	95	47
Konsernipalvelut	1 808	1 758
Ateria ja puhdistuksen tulosalue	1 445	1 344
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	6	0
Elinvoimapaalvelut		
Elinkeino ja markkinointi	9	9
Sivistystyöpalvelut		
Opetuksen tulosalue	1 464	1 392
Kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue	81	82
Varhaiskasvatuksen tulosalue	2 129	1 980
Liikuntapalveluiden tulosalue	201	217
Lasten ja nuorten hyvinvointi	124	102
Infra- ja tukipalvelut		
Kunnallistekniset palv. tulosalue	188	310
Tilapalvelujen tulosalue	2 716	2 733
Ympäristöpalvelujen tulosalue	362	275
Ympäristölautakunta	1	2
Elinvoimapaalvelut	1 422	1 477
Vesihuoltolaitos	4 050	4 165
Yhteensä:	16 101	15 893

Kunnan organisaatorakenne on muuttunut vuoden 2018 aikana.

Koko konsernin toimintatuottojen erittely:

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Myyntituotot	85 473	79 291	7 697	7 766
Maksutuotot	8 174	8 022	2 914	2 941
Tuet ja avustukset	3 163	3 118	1 872	1 514
Muut toimintatuotot	1 410	2 522	571	628
Vuokratuotot	2 110	2 255	3 048	3 044
Yhteensä toimintatuotot	100 330	95 208	16 102	15 893

Verotulojen erittely

	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Kunnan tulovero	114 967	112 309
Kunnan osuus yhteisöveroista	3 659	3 619
Kiinteistövero	7 319	7 185
Oikaisukorot	0	-7
Verotulot yhteensä	125 945	123 107

Valtionosuuksien erittely

	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	28 841	27 808
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-1 593	-1 803
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 835	-3 139
Valtionosuudet yhteensä	24 413	22 866

Palvelujen ostot

	Vihti 2019	Vihti 2018
Asiakaspalvelujen ostot tulosalueittain:		
Konsernipalvelut	22 070,77	56 439,84
Ateria ja puhdistuksen tua	1 093,32	0,00
Opetuksen tua	816 665,78	926 345,93
Kulttuuri- ja vapaa-ajan tua	224 470,00	218 429,00
Varhaiskasvatuksen tua	34 043,31	39 187,75
Sosiaali- ja terveyspalvelut	87 726 892,99	82 112 384,49
Liikuntapalveluiden tua	1 290,00	0,00
Lasten ja nuorten hyvinvointi	4 520,48	195,53

Kunnallisteknisen palvelun tua	0,00	42,00
Tilapalvelun tua	138,14	256,23
	88 831 184,79	83 353 280,77
Muiden palvelujen ostot		
Keskusvaalilautakunta	13 728,30	5 405,16
Tarkastuslautakunta	22 854,46	18 845,47
Kunnanvaltuusto	13 326,16	25 328,30
Kunnanhallitus	14 832,01	41 848,78
Konsernipalvelut	4 052 780,17	3 675 342,81
Elinkeino ja markkinointi	352 595,48	320 042,37
Ateria ja puhdistuksen tua	769 519,97	756 270,57
Lasten ja nuorten lautakunta	1 218,27	1 552,91
Opetuksen tulosalue	2 133 850,84	1 974 788,70
Liikuntapalveluiden tua	39 189,56	34 523,90
Lasten ja nuorten hyvinvointi	85 073,98	86 773,69
Kulttuuri- ja vapaa-ajan tua	152 555,82	124 192,24
Kulttuuri- ja vapaa-ajan ltk	690,02	930,52
Varhaiskasvatuksen tua	413 040,55	436 255,68
Kaavoitus- ja tekninen ltk	958,71	2 829,08
Tukipalvelut	1 948 583,62	1 924 737,95
Kunnallistekniset palvelujen tua	725 235,92	667 593,81
Tilapalvelun tua	1 900 691,16	1 515 098,82
Elinvoimapaalvelut	249 870,94	219 090,08
Ympäristöltk	1 020,89	729,24
Ympäristöpalveluiden tua	519 016,92	507 843,39
Sosiaali- ja terveyspalvelut	32 227,33	13 253,73
Vesihuoltolaitos	840 188,97	932 989,84
	14 283 050,05	13 286 267,04
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	103 114 234,84	96 639 547,81

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Kehittämismenot	2 vuotta	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Liikearvo	2 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
ATK-ohjelmisto	2 vuotta	Tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön		
tiehankkeisiin	15 vuotta	Tasapoisto
ratahankkeisiin	30 vuotta	Tasapoisto
Muut	2 vuotta	Tasapoisto
Maa- ja vesialueet		Ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat	10-30 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	15-20 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-15 vuotta	Tasapoisto

Vedenjakelu- ja viemäriverkostot	30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat		Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet		Ei poistoa
Osakkeet ja osuudet		Ei poistoa

Uusittu poistosuunnitelma otettu käyttöön 1.1.2018 alkaen. Uutta suunnitelmaa noudatetaan vuonna 2018 ja sen jälkeen hankitun tai valmistuneen omaisuuden osalta. Aiemmin hankittu omaisuus poistetaan aiemmin vahvistettujen poistosuunnitelmien mukaisesti.

Vanhoilla poistoajoilla (päätös 9.6.2003) olevia hyödykkeitä on mukana myös seuraavissa kohdissa:

Aineettomat oikeudet	3-5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3-5 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat	15-30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	5-12 vuotta	Tasapoisto

Aktivointiraja on poistosuunnitelman mukaan 10.000 euroa.

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Konsernin pakolliset varaukset				
Eläkevastuuvaraus 1.1.	19	19		
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Vähennykset tilikaudella	2	0		
Eläkevastuuvaraus 31.12.	17	19		
Takuuvaraus 1.1.	815	796	815	796
Lisäykset tilikaudella	0	19	0	19
Vähennykset tilikaudella	815	0	815	0
Takuuvaraus 31.12.	0	815	0	815
Oikeudenkäyntivaraus 1.1.	0	202	0	202
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	-202	0	-202
Oikeudenkäyntivaraus 31.12.	0	0	0	0
Potilasvahinkovakuutus 1.1.	939	937		
Lisäykset tilikaudella	0	2		
Vähennykset tilikaudella	190	0		
Potilasvahinkovakuutus 31.12.	749	939		
Ympäristövastuuvaraus 1.1.	0	31		
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Vähennykset tilikaudella	0	-31		
Ympäristövastuuvaraus 31.12.	0	0		
Muu pakollinen varaus 1.1.	68	63		
Lisäykset tilikaudella	973	5		
Vähennykset tilikaudella	844	0		
Muu pakollinen varaus 31.12.	197	68		
Osuus kuntayhtymän alij 1.1.	0		0	
Lisäykset tilikaudella	75		75	
Vähennykset tilikaudella	0		0	
Osuus kuntayhtymän alij 31.12.	75		75	
Pakolliset varaukset yhteensä	1 038	1 841	890	815

Vuonna 2019 pakollinen varaus koostuu varautumisesta Perusturvakuntayhtymä Karviaisen alijäämän kattamiseen.

Vuonna 2018 varaus koostui Hill Side Golfin konkurssin tuomasta vastuusta kunnan takaamien lainojen osalta 814.765,97 e, jonka kunta maksoi pankille.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden myyntivoitto	56	0	56	0
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	406	1 064	423	445
Rakennusten myyntivoitot	0	765	0	0
Muut myyntivoitot	47	14	22	5
Myyntivoitot yhteensä	509	1 843	501	450
Muut toimintakulut				
Osakkeiden myyntitappio	0	23	0	23
Maa-alueiden myyntitappio	55	0	55	0
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	55	23	55	23

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000
Satunnaiset tuotot	0	24	363	24
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	24	363	24
Satunnaiset kulut	157	19	157	19
Satunnaiset kulut yhteensä	157	19	157	19

Vuoden 2019 Satunnaisissa kuluissa on Hill Side Golfin pantinhoitokulut 13.184,05 e sekä Handelsbankenin lainan lopetuskulut 144.234,56 e. Ja kunnan satunnaisissa tuloissa Veikkokorven lopetuksesta saadut varat.

Vuoden 2018 Satunnaisissa tuotoissa yht. 23.633,00 e on ostetun maa-alueen puustokorvaus. Satunnaisissa kuluissa yht. 18.912,02 e Hill Side Golfin konkurssin lisäosuus.

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Osinkotulot saman konsernin yhteisöistä	0	0
Peruspääoman korko kuntayhtymiltä	230	230
Rahoitustuotot muista yhteisöistä	9	9
Yhteensä	239	239

3 TASEEN LIITETIEDOT

Arvonkorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonmääritykset

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	148,6	148,6	29,1	29,1
Arvonkorotukset	30,5	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purku	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	179,1	148,6	29,1	29,1
Rakennukset				
Arvo 1.1.	0,6	0,6	0,6	0,6
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purku	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	0,6	0,6	0,6	0,6
Arvonkorotukset yhteensä				
Arvo 1.1.	149,2	149,2	29,7	29,7
Arvonkorotukset	30,5	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purku	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	179,7	149,2	29,7	29,7

Arvonkorotuksen kohteena olevien maa-alueiden ja rakennusten arvo on määritelty varovaisuuden periaatetta noudattaen. Vihdin kunnan taseessa arvonkorotuksia on vastikkeetta saadun omaisuuden osalta. Korotus on tehty viimeisimpään verotusarvoon. Ennen vuotta 1997 saadut rakennukset ja maa-alueet on arvostettu viimeisimmän kiinteistöverotuksen mukaisesti. Lahjoituksena saatu rakennus on poistettu kokonaan vuonna 2016.

Pysyvien vastaavien hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset tase-erittäin eriteltynä:

	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet				Sijoitukset		Kaikki yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.											
Hankintameno lisäykset	182 573,72	366 474,02	549 047,74	33 901 856,06	65 706 149,11	29 708 774,84	1708 120,36	25 399 640,16	156 424 540,53	21 099 107,10	178 072 860,78
Rahoitusosuudet tilikaudella	2 477 862,24	47 120,41	2 949 066,65	1 301 481,70	9 371 251,08	987 692,75	1 779 448,20	4 900 437,63	18 340 311,36	291 116,00	18 926 334,01
Hankintameno vähennyk.	0,00	0,00	0,00	0,00	-543 163,50	-134 699,60	0,00	-752 885,10	-14 300 753,20	0,00	-14 300 753,20
Sirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	300 202,11	0,00	0,00	0,00	0,00	300 202,11	23 862,51	324 064,62
Tilikauden poisto	-581,06	340 065,72	339 484,66	0,00	14 220 013,40	1404 803,35	197 950,51	-16 162 086,51	-339 319,25	0,00	0,00
Arvonlennukset	151 438,73	29 718,70	181 157,43	0,00	6 308 467,53	2 974 196,89	1026 102,02	0,00	10 308 766,44	0,00	10 489 923,87
Aktivoidut korkomenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 3.1.12.											
Kirjanpitoarvo	278 340,17	723 941,45	1 002 281,62	34 903 135,65	82 445 777,56	28 992 374,45	2 659 417,05	13 385 106,18	162 385 810,89	21 366 360,59	184 754 453,10
Kertynyt poistoero 1.1.	278 340,17	723 941,45	1 002 281,62	34 903 135,65	82 445 777,56	28 992 374,45	2 659 417,05	13 385 106,18	162 385 810,89	21 366 360,59	184 754 453,10
Poistoero	0,00	0,00	0,00	0,00	2 670 148,51	193,64	0,00	0,00	2 670 342,15	0,00	2 670 342,15
Tuloutus	0,00	0,00	0,00	0,00	-189 199,44	-193,64	0,00	0,00	-189 393,08	0,00	-189 393,08
P.eron poiskirj.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Epäsuora tulout	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertynyt poistoero 3.1.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	2 480 949,07	0,00	0,00	0,00	2 480 949,07	0,00	2 480 949,07
Tilikauden aikaiset pienhankinnat											
Kertapoisot käyttöomaisuudesta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-4 038,30	0,00	0,00	15 809,67	11 771,37

Kunnan yhdistellyssä taseessa eliminoitu vesilaitoksen osuus sijoituksista: 3.686.690 e.
Hankintameno 1.1. ei sisällä avustuksia.

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	504	504	504	504
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset	33	33	33	33
Maa- ja vesialueiden arvonvähennykset	-12	-10	0	0
Muut maa- ja vesialueet	35 122	34 743	34 366	33 365
Maa- ja vesialueet yhteensä	35 647	35 270	34 903	33 902

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot Vihdin kunnan sijoitukset

Sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Joukkovelkakirjalainat, muut laina- ja muut saamiset					Yhteensä
	Osakkeet tytäryhtiöt	Kuntayhtymäosuudet	Liiketoimien peruspääom osuudet (vesilaitos)	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Joukkovelkakirjalainat	Saamiset konserniyhteyksissä	Saamiset kuntayhtymästä	Saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	1 869 488,78	14 019 278,57	3 686 690,00	5 210 339,75	24 785 797,10	0,00	190 163,72	0,00	0,00	190 163,72
Lisäykset	0,00			283 063,16	283 063,16				3 500 000,00	3 500 000,00
Vähennykset	-15 809,67			0,00	-15 809,67		0,00		0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00			0,00	0,00				0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 853 679,11	14 019 278,57	3 686 690,00	5 493 402,91	25 053 050,59	0,00	190 163,72	0,00	3 500 000,00	3 690 163,72
Avonaloennukset					0,00					0,00
Avonkorotukset					0,00					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 853 679,11	14 019 278,57	3 686 690,00	5 493 402,91	25 053 050,59	0,00	190 163,72	0,00	3 500 000,00	3 690 163,72

KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖT, KUNTAYHTYMÄOSUUDET SEKÄ OSAKKUUSYHTEISÖT	Koti- paikka	Kunnan omistus osuus %	Konsernin omistus- osuus-%	Kuntakonsernin osuus 1000 euro		
				osuus omasta osasta 1000 €	vieraasta pääomas- ta 1000 €	tilikauden voitosta/ tappiosta

Yhdistelty:

Kiinteistö Oy Härköläntie 1	Vihti	100,00	100,00	-1,6	6,1	-26,8
Kiinteistö Oy Härköläntie 2	Vihti	100,00	100,00	2,0	2,4	-32,4
Kiinteistö Oy Härköläntie 3	Vihti	100,00	100,00	2,0	2,7	-30,1
Nummelan Aluelämpö Oy	Vihti	60,00	60,00	1 494,5	1 602,1	132,8
Nummelan Teollisuus-talo Oy	Vihti	100,00	100,00	696,6	16,7	36,7
Palman tieto-taito-keskus Oy	Vihti	100,00	100,00	1 088,7	14,8	-27,9
			Yhteensä	3 282,2	1 644,8	52,3

Yhdistelty suhteellisesti peruspääomaosuuksien mukaan:

HUS	Helsinki	1,955647	1,955647	144,7	378,9	-5,3
Luksia	Lohja	23,630000	23,630000	2 003,2	323,6	14,5
Perusturvakuntayhtymä Karvainen	Vihti	78,000000	78,000000	2 486,9	6 596,3	19,2
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	3,510000	3,511848	21,6	61,7	0,9
Uudenmaan liitto	Helsinki	2,130000	2,130000	0,8	1,3	0,0
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	4,310350	4,310350	3,7	0,7	0,0
			Yhteensä	4 640,9	7 362,5	29,3

Saamisten erittely

	Pitkäaikaiset 2019 e	Pitkäaikaiset 2018 e	Lyhytaikaiset 2019 e	Lyhytaikaiset 2018 e
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	280 350,85	425 966,10
Muut saamiset		0,00	318,68	0,00
Siirtosaamiset		0,00	4 282,52	415 548,25
Yhteensä	0,00	0,00	284 952,05	841 514,35
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	823,68	3 632,72
Muut saamiset		0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset			4 399,94	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	5 223,62	3 632,72
Saamiset valtiolta ja muilta				
Myyntisaamiset	135 000,00	135 000,00	2 418 483,45	1 456 227,99
Muut saamiset	51 731,00	51 731,00	1 049 174,21	702 052,36
Siirtosaamiset	0,00	0,00	438 079,19	538 213,81
Yhteensä	186 731,00	186 731,00	3 905 736,85	2 696 494,16
Saamiset yhteensä	186 731,00	186 731,00	4 195 912,52	3 541 641,23

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Vihti 2019	Vihti 2018
	e	e
Lyhytaikaiset siirtosaamiset:		
Vihdin kunta:		
Avustus pakolaisten kuluihin	163 691,28	189 853,48
Keva	0,00	46 255,88
Karviaisen palautus	0,00	315 244,45
Vuodelle 2019 kuuluvat ostolaskut	0,00	149 232,55
Puukauppa 2019	16 955,78	0,00
OKM avustus	150 000,00	0,00
Källhagenin tulojäämä	15 000,00	0,00
Vihdin jäähallin korkojaksotus	30 231,15	0,00
Muut siirtosaamiset	66 483,50	253 175,70
Yhteensä	442 361,71	953 762,06

	Konserni 2019	Konserni 2018
	e	e
Pitkäaikaiset siirtosaamiset:	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset:		
Siirtyvät korot	30 231,15	0,00
Kelan korvaus työterveyshuollon järj.	203 966,71	190 248,42
EU-tuet ja avustukset	115,17	5 056,91
Keva-maksut	0,00	46 255,88
Projektisaamiset	55 694,53	101 688,95
Korvaukset vastaanottokeskustoim	163 691,28	189 853,48
Ennakkomenot	102 266,41	0,00
Muut tulojäämät	932 501,58	1 044 124,28
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 488 466,83	1 577 227,92
SIIRTOSAAMISET YHTEENSÄ	1 488 466,83	1 577 227,92

Vihdin osalta Kelan korvaus työterveyshuollon järjestämisestä ei ole siirtosaamisissa vaan muissa saamisissa. Vuonna 2019 summa oli 213.859,70 e ja vuonna 2018 se on 261.918,75 e.

Oman pääoman erittely

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	Konserni 2019 €	Konserni 2018 €	Vihti 2019 €	Vihti 2018 €
Oman pääoman muutokset				
Peruspääoma 1.1.	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Arvonkorotusrahasto				
Arvonkorotusrahasto 1.1.	179 723,77	179 723,77	29 723,77	29 723,77
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	179 723,77	179 723,77	29 723,77	29 723,77
Muut omat rahastot				
Muut konsernin rahastot 1.1.	446 597,22	435 780,77	-	-
Lisäykset	0,00	10 816,46	-	-
Vähennykset	0,00	0,00	-	-
Muut muutokset	0,00	0,00	-	-
Muut konsernin rahastot 31.12.	446 597,22	446 597,23	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	26 716 431,36	31 129 701,03	16 415 929,54	21 508 759,02
Edellisten tilikausien virheiden oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	537 269,37	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	26 716 431,36	31 129 701,03	16 953 198,91	21 508 759,02
Tilikauden alijäämä- /yliäämä+	-10 976 668,49	-4 413 269,67	-10 290 763,99	-5 092 829,48
Yhteensä	15 739 762,87	26 716 431,36	6 662 434,92	16 415 929,54
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ 31.12.	67 358 710,20	78 335 378,70	57 684 785,03	67 438 279,65

Edellisten tilikausien virheiden korjauksessa mukana maa-alueiden myyntivoitto 612.054,71 e vuodelta 2018, joka kirjattu vuonna 2019 sekä varautuminen Karviaisen alijäämään -74.785,34 e.

Rahoitusarvopaperien jälleen hankinta hintojen ja aktivoitujen hankintamenojen erotus

	Konserni 2019 e	Konserni 2018 e	Vihti 2019 e	Vihti 2018 e
Osakkeet ja osuudet				
Jälleenhankintahinta	6 628,22	34 049,27	4 855,95	31 568,25
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 933,16	12 130,22	1 239,30	9 649,20
Erotus	2 695,06	21 919,05	3 616,65	21 919,05
Sijoitukset joukkovelkakirjalainainstrumentteihin				
Jälleenhankintahinta	2 471 788,38	2 462 382,87	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 471 788,38	2 462 382,87	0,00	0,00
Erotus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä rahoitusarvopaperit erotus 31.12.	2 695,06	21 919,05	3 616,65	21 919,05

Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat

Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

(Vuonna 2019 lyhennykset 1.1.2025 jälkeen.)

	Konserni 2019 e	Konserni 2018 e	Vihti 2019 e	Vihti 2018 e
Lainat rahoitus- ja vakuuslaitoksilta	76 470 593,79	49 941 498,96	65 659 893,98	48 793 601,96
Pitkäaikaiset velat yhteensä	76 470 593,79	49 941 498,96	65 659 893,98	48 793 601,96

Lyhennykset erääntymisvuosittain (Vihdin kunta)

Vuonna 2024		6 498 783,34
Vuonna 2025	8 637 497,34	6 442 097,34
Vuonna 2026	8 637 497,34	6 442 097,34
Vuonna 2027	8 637 497,34	6 373 097,34
Vuonna 2028	8 637 497,34	5 637 497,34
Vuonna 2029	8 599 997,34	5 599 997,34
Vuonna 2030	6 099 997,34	4 599 997,34
Vuonna 2031	3 600 017,34	3 600 017,34
Vuonna 2032	2 266 665,24	2 266 665,24
Vuonna 2033	1 333 352,00	1 333 352,00

Pakolliset varaukset

	Konserni 2019 1000 e	Konserni 2018 1000 e	Vihti 2019 1000 e	Vihti 2018 1000 e
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevastuuvaraus	17	20	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksuvaraus	749	939	0	0
Takuuvaraus	0	815	0	815
Muu pakollinen varaus	272	68	75	0
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 038	1 842	75	815

Vuoden 2019 pakollinen varaus koostuu varautumisesta Ptky Karviaisen alijäämään. Vuonna 2018 kunnan pakollinen varaus koostuu Hill Side Golfin konkurssin tuomasta vastuusta kunnan takaamien lainojen osalta: 814 765,97 e, jotka kunta maksoi pankille vuonna 2019.

Vieras pääoma

Erittely pitkä- ja lyhytaikaisista veloista saman konsernin tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille.

	Pitkäaikaiset 2019 e	Pitkäaikaiset 2018 e	Lyhytaikaiset 2019 e	Lyhytaikaiset 2018 e
Vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	83 602,40	75 671,15
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	83 602,40	75 671,15
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	90 556,16	1 708 757,98
Muut velat	50 432,80	50 432,80	0,00	0,00
Muut siirtovelat	0,00	0,00	3 559 634,27	0,00
Yhteensä	50 432,80	50 432,80	3 650 190,43	1 708 757,98
Velat valtiolle ja muille				
Saadut ennakot	0,00	0,00	241 934,98	301 311,45
Ostovelat	0,00	0,00	3 748 451,18	4 005 791,64
Muut velat	10 001 178,59	9 720 139,36	789 694,14	703 308,81
Siirtovelat	0,00	0,00	8 141 911,57	8 272 728,94
Yhteensä	10 001 178,59	9 720 139,36	12 921 991,87	13 283 140,84
Vieras pääoma yhteensä	10 051 611,39	9 770 572,16	16 655 784,70	15 067 569,97

Shekkilimiitti

Vihdin kunnalla luottokorttilimiitti 15.000 e, josta käyttämättä 12.595,66 e.

Uudenmaan Erityispalvelujen kuntayhtymällä 193.151,53 e käyttämätön shekkilimiitti.

Muut velat erittely

	Konserni 2019 e	Konserni 2018 e	Vihti 2019 e	Vihti 2018
Muut velat – pitkäaikainen				
Vihdin vesihuoltolaitos				
Vesi- ja viemäri liittymismaksut	10 051 611,39	9 770 572,16	10 051 611,39	9 770 572,16
Muut liittymismaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	1 657 635,37	1 714 181,36	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	11 709 246,76	11 484 753,52	10 051 611,39	9 770 572,16

Vihdin vesihuoltolaitoksen liittymismaksut on muutettu 1.4.2004 palautuskelpoisiksi. Kunnanvaltuusto 10.5.2004 § 27.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni 2019 e	Konserni 2018 e	Vihti 2019 e	Vihti 2018 e
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut siirtovelat	0,00	0,00		
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Siirtyvät korot	61 063,63	81 414,65	55 695,40	76 838,10
Lomapalkkajaksotukset	12 385 750,70	11 274 485,32	4 087 751,74	4 611 308,93
Henkilösivukuluvelat	1 189 541,17	2 237 935,13	830 463,93	808 055,65
Valtionosuusennakot	657 680,63	593 558,60	657 680,63	593 558,60
Vuokratakuut	9 772,69	10 040,54	9 772,69	10 040,54
Muut siirtovelat	4 092 916,55	4 167 428,25	6 060 181,45	2 172 927,12
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	18 396 725,37	18 364 862,49	11 701 545,84	8 272 728,94
Siirtovelat yhteensä	18 396 725,37	18 364 862,49	11 701 545,84	8 272 728,94

4 VAKUUTUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni 2019 e	Konserni 2018 e	Vihti 2019 e	Vihti 2018 e
--	-----------------------	-----------------------	--------------------	--------------------

Kunta ei ole antanut velkojen vakuudeksi kiinnityksiä kiinteistöihin tai pantannut osakekirjoja.

Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin:

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 598 096,08	1 427 837,19		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 575 343,55	2 161 430,80		

Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä tontin vuokraoikeuteen:

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	212 751,35	238 464,85		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	466 733,82	466 733,82		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	3 042 077,37	2 628 164,62		

Vakuudet

	Konserni 2019	Konserni 2018	Vihti 2019	Vihti 2018
Kiinteistökiinnitykset	1 886 899,38	1 886 899,38		
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	29 277,84	1 460,11	0	0
Yhteensä	29 277,84	1 460,11	0	0
Pantatut arvopaperit	1 085 213,58			
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet	158 611,48	175 758,69		
Yhteensä	158 611,48	175 758,69		
Muiden puolesta annetut vakuudet	0,00	0,00		
Yhteensä	0,00	0,00		
Vakuudet yhteensä	3 160 002,28	2 064 118,18	0	0

Vuokravastuut

	Konserni 2019	Konserni 2018	Vihti 2019	Vihti 2018
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	12 995 132,05	18 311 275,82	1 598 324,05	1 172 866,53
Seuraavalla tilikaudella maksettava	4 341 846,02	4 872 551,62	855 332,84	669 027,77
Leasingvastuut yhteensä	1 680 864,08	1 475 266,97	365 528,40	93 141,32
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	703 184,59	578 555,54	165 416,70	49 673,12
Yhteensä vuokravastuut	14 675 996,13	19 786 542,79	1 963 852,45	1 266 007,85

Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset	2019	2018
Alkuperäinen pääoma	1 090 000,00	1 090 000,00
Jäljellä oleva pääoma	76 000,00	275 000,00

Muut kunnan antamat vastuusitoumukset

2019	2018
e	e

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	175 858 825,00	165 867 153,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12	115 703,00	106 561,99
Muut kunnan taloudelliset vastuut yhteensä	175 974 528,00	165 973 714,99

Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni 2019	Konserni 2018	Vihti 2019	Vihti 2018
Tulevan tuetun asumisen vastuut	0,00	649 190,00	0,00	0,00
Varmuuslisä: tulevan tuetun asumisen va- rausten osuus	0,00	12 983,00		
Sopimusvastuut:				
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	4 285 458,00	16 258 790,00	4 161 690,00	16 135 022,00
Jäljellä oleva pääoma	2 531 946,62	4 195 117,00	2 450 493,66	4 117 332,42
Sitoumus sopimuksesta	87 952,07	81 451,69	0,00	0,00
Maankäyttösopimukset	2 671 622,00	5 274 653,00	2 671 622,00	5 274 653,00
Maankäyttösopimusten kunnan vastuut vuosittain				
	2017			1 164 249,00
	2018		825 216,00	1 244 083,00
	2019		1 011 456,00	2 866 321,00
	2020		834 950,00	
			<u>2 671 622,00</u>	<u>5 274 653,00</u>
Taseen ulkopuoliset varat	202 604,03	189 672,00	41 908,00	44 082,00
Sopimusvastuut yhteensä:	5 494 124,72	10 403 066,69	5 164 023,66	9 436 067,42

Johdannaisopimukset

Koronvaihtosopimukset

Nimellisarvo	696 353,26	717 820,37		
Käypä arvo	-28 751,95	-35 856,37	0,00	0,00

Lisähyöty-swap

Nimellisarvo	125 223,86	146 690,00	0,00	0,00
Käypä arvo	-11 652,77	-15 626,00	0,00	0,00

Sähköjohdannaiset

Nimellisarvo	4 804,23	0,00	0,00	0,00
Sähköjohdannaisopimusten arvo	13 748,75	60 948,05	0,00	0,00

Sähköjohdannaisia on HUS:lla, koronvaihtosopimuksia HUS:lla, Etevallalla ja Nummelan Aluelämmöllä. Lisähyöty-swap Etevallalla.

Kiinteistöjen palautuksen alainen arvonlisävero vuosittain

Vuosittain huomioitava määrä on 1/10 alkuperäiseen vähennykseen oikeuttavasta veromäärästä. Palautusvastuuta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.

Arvonlisäveron palautusvastuu	405 229,10	522 192,38	28 330,57	76 073,00
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	58 235,16	79 199,84	0,00	0,00
ARA-avustusten palautusvastuu		663 997,00		
Velvoite tehdä pääomasijoituksia		3 226,00		
Huollettavien varat ja pääomat	160 696,03	145 589,71	0,00	0,00
Liitteen vastuut yhteensä	6 091 629,04	11 380 617,92	5 192 354,23	9 501 800,00

5 HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

	2019 lkm	2018 lkm
Kunnanjohtaja		
Kunnanjohtaja	1	2
Yhteensä	1	2
Konsernipalvelut		
Hallintopalvelut	17	18
Työllistäminen/kierrätyskeskus	26	28
Remonttipartio	2	2
Henkilöstöpalvelut	8	6
Talouspalvelut/joukkoliikenne	7	8
Yhteensä	60	62
Sivistyspalvelut		
Opetus	469	449
Varhaiskasvatus	373	373
Lasten ja nuorten hyvinvointi	12	18
Kulttuuripalvelut, kirjasto	23	22
Yhteensä	877	862
Infra- ja tukipalvelut		
Tilapalvelu	21	24
Vesilaitos	13	13
Tukipalvelut	2	1
Kunnallistekniset palvelut	25	27
Ateria- ja puhdistus	128	130
Yhteensä	189	193
Elinvoimapaalvelut		
Elinvoimapaalvelut	27	25
Ympäristöpalvelut, rakennusvalvonta	14	10
Liikuntapalvelut	11	12
Yhteensä	52	47
Kaikki yhteensä	1 179	1 166

Kunnan tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Henkilöstökulut	2019 e	2018 e
Palkat ja palkkiot	39 253 318,43	37 108 205,03
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	8 908 655,30	8 296 446,58
Muut henkilösivukulut	1 339 859,41	1 358 173,49
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-608 776,26	-855 918,01
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	48 893 056,88	45 906 907,09
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	286 719,50	203 790,96
Yhteensä henkilöstökulut	49 179 776,38	46 110 698,05

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2019 e	2018 e
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.	653,00	600,00
Vihdin Perussuomalaiset ry	1 841,27	1 884,02
Vihdin Vihreät ry	2 073,00	1 881,50
Vihdin Vasemmistoliitto ry	1 158,75	911,25
Vihdin Sosialidemokraatit ry	6 520,50	5 841,00
Svenska Folkpartiet rf	221,75	188,50
Kansallinen Kokoomus	0,00	2 375,68
Nummelan Kokoomus ry	3 738,04	1 808,26
Vihdin Kokoomus ry	748,90	937,13
Suomen Keskusta r.p.	4 407,75	4 327,90
Yhteensä luottamushenkilömaksuja	21 362,96	20 755,24

Tilintarkastajan palkkiot

	2019 e	2018 e
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	21 020,80	16 220,00
Muut palkkiot/Matkakulut	0,00	748,52
Lape-hanke	900,00	0,00
Veikkoinkorven tarkastus	900,00	0,00
Tarkastuslautakunta	1 180,00	0,00
Palkkiot yhteensä	24 000,80	16 968,52

Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Intressitahojen väliset olennaiset ja ei-tavanomaiset liiketoimet

Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Kunnanjohtajan kanssa on 2019 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden kuukauden palkan suuruudesta erokorvauksesta.

Tiedossa ei ole muiden intressitahojen kanssa (kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet, kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat) olleita olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia ja sitoumuksia.

Kunnan sekä sen tytär- ja osakkuusyhtiöiden väliset liiketoimet

Kunta on myöntänyt osaomistamalleen (60%) Nummelan Aluelämpö Oy:n rahalaitoslainoille oma-velkaisen takauksen vuosina 2006 ja 2013. Alkuperäinen takaussumma on ollut 1 090 000 euroa. Jäljellä oleva takausvastuun määrä on vuoden 2019 tilinpäätöksessä yhteensä 196 000 euroa. Takauspäätös on tehty ennen kuntalain 2015 voimaantuloa.

Tiedossa ei ole muita olleita olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia ja sitoumuksia.

V LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

1 TILAPALVELU

Kunnanhallituksen päätöksellä 24.10.2011 § 218 Tilapalveluiden tulosalue on muutettu laskennalliseksi taseyksiköksi. Järjestelyn tavoitteena on ollut tilavuokrien läpinäkyvyys ja tilapalvelun kehittäminen kunnan tilaomaisuuden hallintayksiköksi. Pitkällä aikavälillä tilapalvelun taseyksikön tavoitteena on vastata palvelutuotannon tilojen hankinnasta ja ylläpidosta siten, että korjausvelkaa ei synny.

Tilapalvelun taseyksikön tehtävänä on kunnan rakennettujen kiinteistöjen omistajaohjaus, tilojen suunnittelu- ja rakennuttamisasiat, kiinteistöjen isännöinti, suunnitelmallinen kunnossapito ja huolto sekä vuokraus-toiminta. Tilapalveluiden jäännöspääomaan sovelletaan 3 prosentin korkoa. Tilapalvelulle on kohdistettu kunnan lainasalkun lyhyt- ja pitkäaikaisista lainoista vuoden 2019 lopussa yhteensä 38,7 miljoonaa euroa.

Vuonna 2016 suoritettu korjausvelkaselvitys osoitti, että rakennusten korjausvelka on 10,8 miljoonaa euroa. Korjausvelan määrittämisessä rakennusten perusparannustarve osoitti 120 % tavoitetilan saavuttamiseksi 17,9 miljoonan euron määrärahatarpeen.

Kiinteistönpidon merkittävimmät riskit liittyvät mm. korjausvelan hallitsemattomaan kasvuun, suhdanteisiin (kustannusten nousu), kiinteistöihin kohdistuvan ilkeilyn kasvuun (valvonta- ja korjauskustannukset), käytöstä poistuviin kohteisiin (myyntiajankohta, ylläpitokustannus), parakkien poistokustannuksiin (ajoitus) sekä tilavarusteiden ja -järjestelmien ylläpitoon (kustannuskasvu). Kasvava rakennuspinta-ala aiheuttaa käyttökustannusten kasvua.

Tilapalvelun suurin yksittäinen käyttötalouden menoerä 2019 oli Vihdin yhteiskoulun vanhan osan purku sekä koulun tietoliikenneyhteyksien järjestäminen uudelle reititykselle. Ennakoitua suurempia kuluja kertyi mm. hissien ja nosto-ovien korjauksista. Käyttötaloutta rasittaa myös vuoden 2018 Karviaisen vuokrahyvitys, joka kirjautui vuodelle 2019. Vuoden ensimmäisen puolikkaan aikaisen auras- ja lumityöt sekä hiekoitus ja hiekanpoisto ylittävän useassa kohteessa koko vuodelle varatut määrärahat. Samoin lämmityskustannukset ovat ylittäneet useassa kohteessa niihin varatut määrärahat.

Murtohälytysjärjestelmät jouduttiin uusimaan kahdessa kohteessa. Uimahallin pysäköintialue päällystettiin. Vihdin yhteiskoulun uudisrakennus valmistui ja otettiin käyttöön syyslukukauden alussa. Kirkonkylän liikuntahallin ensimmäinen tilaisuus järjestettiin 29.9.2019. Huhmarnummen ja Pappilanpellon koulujen liikuntasalien lattiapinnoitteet uusittiin. Pappilanpellonkoulun osalta työ jatkuu vuoden 2020 puolelle.

Talouden tasapainottamistoimena on selvitetty toimintojen keskittämistä. Suunnitelma tavoittelee sitä, että ylläpidettävien tilojen lukumäärä pienenee. Pitäjänkeskuksella toimivat harrastajaryhmät voitaisiin keskittää Kirkkoniemen entiselle koululle. Sitä ennen Kirkkoniemessä on tehtävä kuluvalvontaan ja harrastustiloihin liittyviä muutoksia. Samalla on selvitetty edellytyksiä Kirkkoniemen auditorion käytölle mm. teatteriesityksiin.

Tilapalvelun liikevaihto ylitti talousarvion 0,1 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion noin 0,5 miljoonaa euroa ja henkilöstökulut alittivat talousarvion noin 0,1 miljoonaa euroa. Tilapalvelun toimintakate oli 10,0 miljoonaa euroa ja tilikauden ylijäämä 2,3 miljoonaa euroa. Ylijäämä alittaa talousarvion 0,95 miljoonaa eurolla. Tilapalvelun tulosta rasittaa salkutetut kiinteistöt, joita ei ole saatu myytyä tavoiteaikataulussa. Em kiinteistöjen ylläpito aiheuttaa käyttökustannuksia sekä sitoo työvoimaa, mutta ne eivät tuo vuokratuloja.

Käyttötalouden ylitystä ovat aiheuttaneet myös talotekniikan, rakennusautomaation ja sähkötoiden odotettua suuremmat työmäärät, joita ei ole voinut välttää. Sisäilmatutkimuksia on tehty talousarviossa ennakoitua enemmän. Juristipalveluja on käytetty kunnan etujen turvaamiseksi.

Tilapalvelun investoinnit (netto) olivat kokonaisuudessaan noin 10,2 miljoonaa euroa ja alittavat alkuperäisen talousarvion noin 0,1 miljoonaa euroa. Merkittävimmän poikkeaman aiheutti Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotihankkeen hankintatapaan liittyvien selvitysten ja päätös tekemisen viivästyminen suunnitellusta aikataulusta.

Kunnanhallitus teki keväällä 2018 periaatteellisen linjauksen Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotihankkeen osalta ohjeistaen samalla alueen liikuntapaikkarakentamisen käynnistämisen niin, että ensimmäisessä vaiheessa toteutuu palloiluhalli. Tavoiteajaksi sille asetettiin valmistuminen 2019. Ratapuiston kuplahallin katto sortui lumikuorman alla keväällä 2019. Palloiluhalli saatiin valmiiksi vuoden lopulla kunnan ulkopuoliselle toimijalle antaman lainan turvin ja hallin käyttö alkoi vuoden 2020 alussa.

Investointisuunnitelmassa isot, usealle vuodelle ajoittuvat hankkeet ovat sitovuustason kannalta ongelmallisia, koska hankkeiden tarkkaa etenemistä ei ole voitu talousarvion laadintavaiheessa arvioida. Vihdin yhteiskoulun uudisrakennuksen ja uuden liikuntahallin investoinnit toteutuivat vuoden 2019 osalta talousarvion mukaisesti.

Tilapalvelun henkilökunnasta toisen työnantajan palvelukseen siirtyivät ylläpitopäällikkö ja kiinteistöisännöitsijä, joka lopetti tehtävässään koeajan puitteissa. Rekrytoinnit tehtiin vuoden 2019 loppupuolella ja uudet henkilöt aloittavat vuoden 2020 puolella.

PALVELUTARVE 2019

Tilapalvelu vastaa tilojen järjestämisestä kunnan toiminnoille. Merkittävimmän kiinteistömäärän muodostavat varhaiskasvatuksen ja koulujen tilat. Tilapalvelu hoitaa myös uimahallin kiinteistöä. Kaikkiaan hoidettavana on 94 kiinteistöä.

Keskeisiä tehtäviä ovat suunnittelu, rakennuttaminen, kunnossapito, kiinteistönhoito, isännöinti sekä tilojen hallinnointi. Tilojen vuokraaminen kuntalaisille on tehostumassa sähköisen varaustalouden avulla. Tilojen kuntokartoitukset kuuluvat tehtäviin. Mahdollisiin sisäilmaongelmiin reagoidaan nopeasti ja korjaustoimiin ryhdytään sisäilmatutkimustulosten edellyttämin keinoin.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA 2019

Kunnan väkiluvun kasvutavoite on 1 % vuodessa. Tämä edellyttää kunnan palvelurakenteen kehittämistä vastaamaan väkiluvun edellyttämään määrää julkisia tiloja. Keskeisiä tilatarpeita ovat lasten ja nuorten palveluihin tarvittava päivähoito ja koulun tilat. Merkittävin palvelun järjestämiseen liittyvä uusi hanke on Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskus.

Nykyisten toimitilojen ylläpidon kannalta suunnitellut korjaukset ovat päätehtävä, jota täydentävät ennakoimattomat korjaustyöt. Toiminnallisen korjausvelan vähentäminen on keskeinen tehtävä palveluiden järjestämiseksi kustannustehokkaasti.

Liikuntatilojen sähköinen kulunhallinta on käytössä kirkonkylän liikuntahallissa.

Tilapalvelun ydintehtävän hoitamien edellyttää tiivistä yhteistyötä kunnan muiden hallintokuntien kanssa tarkoituksenmukaisten ja tarpeita vastaavien muuntojoustavien tilojen toteuttamiseksi.

Tilapalvelu		TP 2019
Omat tilat	lkm	94
Vuokratut tilat	lkm	12
Pinta-ala		
Koulut	m ²	61 906
Päiväkodit	m ²	14 410
Ulos vuokrattavat tilat	m ²	19 580
Ulkoa vuokratut tilat	m ²	4 955

TILAPALVELUN TASEYKSIKKÖ TULOSLASKELMA (ulk. ja sis. erät)	TP 2018	TA 2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Liikevaihto	18 212 853,15	17 589 414	0	17 589 414	17 713 808,29	124 394
Myyntituotot	15 721,22	31 650	0	31 650	36 424,48	4 774
Tuet ja avustukset	654,67	0	0	0	579,08	579
Vuokrat	18 196 477,26	17 557 764	0	17 557 764	17 670 744,73	112 981
Muut tuotot	0,00	0	0	0	6 060,00	6 060
Valmistus omaan käyttöön	91 787,74	100 000	0	100 000	90 945,39	-9 055
Materiaalit ja palvelut	4 875 228,59	4 710 753	0	4 710 753	5 627 100,90	916 348
Aineet ja tarvikkeet	3 209 827,40	3 135 101	0	3 135 101	3 275 259,00	140 158
Palvelut	1 665 401,19	1 575 652	0	1 575 652	2 351 841,90	776 190
Henkilöstökulut	913 527,95	1 097 563	0	1 097 563	998 648,50	-98 915
Palkat ja palkkiot	701 387,50	910 085		910 085	812 193,93	-97 891
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	161 229,00	158 809		158 809	132 749,71	-26 059
Muut henkilösivukulut	50 911,45	28 669		28 669	53 704,86	25 036
Poistot ja arvonalentumiset	5 660 663,58	6 581 443	0	6 581 443	6 186 639,89	-394 803
Liiketoiminnan muut kulut	1 408 992,39	1 303 489	0	1 303 489	1 471 308,39	167 819
Vuokrat	1 387 056,31	1 303 489	0	1 303 489	1 455 934,04	152 445
Muut kulut	21 936,08	0	0	0	15 374,35	15 374
Liikelyläjäämä	5 446 228,38	3 996 166	0	3 996 166	3 521 056,00	-475 110
Rahoitustuotot ja -kulut	657 184,79	932 639	0	932 639	1 262 602,98	329 964
Korkotuotot	0,00	0	0	0	0,00	0
Muille maksetutu korkokulut	387 639,36	481 639	0	481 639	352 921,55	-128 717
Korvaus jäännöspääomasta	265 298,12	450 000	0	450 000	904 874,83	454 875
Muut rahoituskulut	4 247,31	1 000	0	1 000	4 806,60	3 807
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä	4 789 043,59	3 063 527	0	3 063 527	2 258 453,02	-805 074
Satunnaiset tuotot ja kulut	0,00	0	0	0	-144 234,56	-144 235
Satunnaiset tuotot	0,00	0	0	0	0,00	
Satunnaiset kulut	0,00	0	0	0	144 234,56	
Yli/alijäämä ennen varauksia	4 789 043,59	3 063 527	0	3 063 527	2 114 218,46	-949 309
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	189 199,44	189 500	0	189 500	189 199,44	-301
Tilikauden yli-/alijäämä)	4 978 243,03	3 253 027	0	3 253 027	2 303 417,90	-949 609

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
A PYSYVÄT VASTAAVAT	84 434 927,82	83 019 509,76
I Aineettomat oikeudet	2 380,94	7 870,78
2. Muut pitkävaikutteiset menot	2 380,94	7 870,78
II Aineelliset hyödykkeet	82 546 984,23	81 129 981,16
1. Maa- ja vesialueet	0,00	2 084 230,82
2. Rakennukset	80 095 078,48	63 177 065,73
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	31 954,69	39 055,70
4. Koneet ja kalusto	465 244,12	213 766,60
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 954 706,94	15 615 862,31
III Sijoitukset	1 885 562,65	1 881 657,82
1. Osakkeet ja osuudet	958 485,78	966 538,62
4. Muut saamiset muilta	927 076,87	915 119,20
B VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 244 261,65	1 049 979,41
I Vaihto-omaisuus	154 488,89	139 298,54
II Saamiset	1 089 772,76	910 680,87
Pitkäaikaiset	1 731,00	1 731,00
4. Muut saamiset	1 731,00	1 731,00
Lyhytaikaiset	1 088 041,76	908 949,87
1. Myyntisaamiset	188 386,35	78 802,19
4. Muut saamiset	899 655,41	830 147,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	85 679 189,47	84 069 489,17
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	42 428 472,88	30 162 494,25
I Jäännöspääoma	42 428 472,88	30 162 494,25
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 480 949,07	2 670 148,51
1. Poistoero	2 480 949,07	2 670 148,51
D VIERAS PÄÄOMA	40 769 767,52	51 236 846,41
Pitkäaikainen	33 359 883,98	41 851 499,60
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	33 359 883,98	41 851 499,60
Lyhytaikainen	7 409 883,54	9 385 346,81
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 291 616,01	7 491 616,01
7. Ostovelat	1 563 986,80	1 635 704,40
9. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	28 103,48	29 869,06
10. Siirtovelat	526 177,25	228 157,34
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	85 679 189,47	84 069 489,17

VI VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS – KIRJANPIDOLLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ

Vihdin vesihuoltolaitos on 1.1.2018 alkaen toiminut kirjanpidollisesti eritettynä taseyksikkönä.

Vesihuoltolain muutosten mukaan (22.8.2014/681) mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpidolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä niiden liitteenä olevat tiedot. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään vesihuoltolaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista vesihuoltolaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Lakimuutoksen (1.9.2014) mukaan huleveden viemäröinti on eriytettävä muista toiminnoista. Kirjanpidolautakunnan kuntajaosto on antanut lausunnon 112 9.3.2015 koskien ko. lain muutosta. Lausunnon mukaan huleveden viemäröinti voidaan eriyttää muista vesihuoltolaitoksen toiminnoista laskennallisesti ja huleveden viemäröinnistä ei tehdä erillistä toimintakertomusta, vaan vesihuoltolain 20 § tiedot esitetään vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä erillisinä. Vihdin Vesi käyttää hulevesien eriyttämiseksi laskennallista 5 %:n osuutta vesihuoltolaitoksen kokonaismenoista ja -tuloista. Hulevedet eriytetään toteumatietojen mukaan toimintakertomukseen.

Toiminnan tuotot toteutuivat hieman budjetoitua paremmin. Myyntitulot jäivät kuitenkin kokonaisuudessaan alhaisemmalle tasolle verrattuna vuoteen 2018. Pienemmät myyntitulot näkyvät myös alhaisempana veden myyntinä.

Uusia liittyjiä tuli toimintakertomusvuoden aikana 36 kpl ja liittymismaksuja 304 247,48 €. Liittymäärä kasvoi edellisestä vuodesta, mutta liittymismaksutulot olivat alhaisemmat. Tämä selittyy Sepänpihan alueen liittymillä, johon rakentuu pääasiassa maksuluokkaan 1 kuuluvia taloja. Myös kerros- ja rivitalorakentaminen oli vähäistä vuonna 2019.

Toimintakulut alittivat budjetoidun 339 542 €. Henkilöstökulut olivat talousarviossa budjetoitu aiemman vuoden suurempien palkkakustannuksen perusteella. Vesilaitoksen johtajan ja vesihuoltomestarin työsuhteen päättyessä keväällä 2018 maksettiin myös kertyneet lomat, joka korotti henkilöstökulujen toteumaa tilanteessa 06/2018, jonka avulla vuoden 2019 talousarviota on laadittu. Myös palvelujen ostoissa ja tarvikkeidenkinnoissa säästettiin lähes 120 000 €. Karhujärven suojeluyhdistykselle maksettiin 4000 €:n avustus Karhujärven pohjapadon kunnostushankkeen toteuttamista varten.

Toimintatuottojen ylittyessä ja kulujen alittuessa, toimintakate toteutui 401 965 € parempana. Rahoituskulujen jälkeen vesihuoltolaitoksen ylijäämä vuonna 2019 on 435 090 €, joka liitetään vesihuoltolaitoksen omaan pääomaan ylijäämä/alijäämätilille. Syntyntä ylijäämää voidaan käyttää vesihuoltolaitoksen tulevien vuosien mahdollisten alijäämien kattamiseen.

Vihdin Vedelle asetetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä peruspääoman korko. Peruspääoman korko vuodelle 2019 oli yhteensä 393 000 euroa. Vihdin kunta maksaa Vihdin Vedelle kuukausittain yhdystilin saldon mukaisesti korkoa. Korko määräytyy 1 kk:n euriborin mukaan. Korkotasoa on ollut pitkään miinusmerkkinen, jonka vuoksi korkoa ei ole maksettu vuonna 2019.

Vesihuoltolaitoksen investoinneista toteutui noin 82 %. Osa verkostoinvestoinneista ja puhdistamoinvestoinneista sekä uuden keskuspuhdistamon jatkosuunnittelu jäivät toteutumatta. Pumppaamoiden saneerausinvestoinnit puolestaan ylittyivät ennakoituista kustannuksista.

Vihdin Veden tavoitteena oli laatia vuonna 2019 kymmenen vuoden kehityssuunnitelma, jossa tullaan hyödyntämään hankittua taloudenmallinnusohjelmaa. Nähtävissä on, että vesimäärät tulevat pysymään tulevaisuudessa suhteellisen vakaina, vaikka vesikalusteiden kehittymisen myötä vedenkulutuksessa on ollut havaittavissa laskua. Vedenkulutuksen mahdollinen lasku tulevina vuosina edellyttää vesilaitoksen taksarakenteen uudelleen tarkastelua perusmaksujen ja käyttömaksujen osalta. Vesilaitosyhdistys ry:n vesihuoltolaitosten maksuja koskevat suositukset tähtäävät vesilaitosten tulorakenteessa 50-50 malliin, jossa 50 prosenttia tuloista kertyisi perusmaksuista. Vihdissä perusmaksujen osuus on tällä hetkellä 14 prosenttia vesilaitoksen myyntituloista. Talouden kehityssuunnitelma ei valmistunut toimintakertomusvuoden aikana. Työtä jatketaan vuonna 2020, jolloin suunnitelmassa voidaan huomioida kevään 2020 aikana ratkaistavaksi tuleva jäteveden käsittelyn vaihtoehto.

Vihdin Vesi	TP 2018	TA 2019	MTA 2019	TOT 2019	Tot %
Toimintatuotot	4 372 880	4 164 926	4 164 926	4 249 755	102 %
Myyntituotot	4 372 498	4 164 126	4 164 126	4 198 119	101 %
Tuet ja avustukset	382	800	800	342	
Muut toimintatuotot	0	0	0	51 294	
Valmistus omaan käyttöön	34 062	40 000	40 000	17 595	44 %
Toimintakulut	-2 420 593	-2 549 811	-2 549 811	-2 210 269	87 %
Henkilöstökulut	-671 117	-802 945	-802 945	-607 757	76 %
Palkat ja palkkiot	-512 455	-589 657	-589 657	-454 810	77 %
Henkilösivukulut	-158 662	-213 288	-213 288	-152 947	72 %
Palvelujen ostot	-965 301	-944 990	-944 990	-866 574	92 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-764 992	-743 542	-743 542	-703 157	95 %
Avustukset	-375	-700	-700	-4 000	571 %
Muut toimintakulut	-18 808	-57 634	-57 634	-28 782	50 %
Toimintakate	1 986 350	1 655 115	1 655 115	2 057 080	124 %
Tilikauden yli-/alijäämä	421 225	66 485	66 486	435 090	847 %

PALVELUTARVE 2019

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on tarjota asiakkailleen toimiva vesi- ja jätevesijärjestelmä kunnanhallituksen vahvistamalla toiminta-alueellaan.

Vesilaitoksen näköpiirissä on tarve uudistaa jätevesien käsittelyratkaisuja nykyisten puhdistamojen ikääntyessä sekä maankäyttöliisten haasteiden vuoksi. Vuonna 2019 jatketaan uuden keskuspuhdistamon suunnittelua. Selvittävänä olevia vaihtoehtoja ovat vanhojen puhdistamoiden saneeraus, uuden keskuspuhdistamon rakentaminen Nummelan eteläpuolelle ja jätevesien johtaminen Espooseen rakenteilla olevaan HSY:n Blominmäen puhdistamolle. Neuvottelut asiasta on käynnistetty Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI), Uudenmaan ELY-keskuksen sekä Helsingin Seudun Ympäristöpalveluiden (HSY) kanssa.

Vesilaitos pumpppaa neljältä vedenottamoltaan yhteensä yli miljoona m³ vettä vuodessa. Luontolan vedenottamo kattaa noin 90 % koko laitoksen vedentuotannosta. Lisäveden hankintatutkimuksia Maaniitunlahden alueella on aloitettu vuonna 2018 ja tutkimuksia jatketaan vedentuotannon varmistamiseksi tulevaisuudessa.

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA 2019

Vihdin Vesi on pyrkinyt kehittämään asiakaspalvelua ja toimintaansa vesihuollon digitalisaatiota hyödyntäen. Vesihuollon johtokartta-aineistoa paranneltiin merkittävästi vuoden 2019 aikana, joka mahdollisti vesijohtoverkoston mallinnuksen käyttöönoton. Mallinnuksen avulla vesijohtoverkoston kapasiteettia ja toimivuutta voidaan tarkastella erilaisissa muuttuvissa olosuhteissa ja verkoston laajentuessa.

Digitaalisilla menetelmillä on mahdollista paitsi lisätä vesihuollon toimintavarmuutta ja kasvattaa kustannustehokkuutta, myös turvata asiakkaiden tyytyväisyys. Kesäkuussa 2019 vesilaitoksella otettiin käyttöön tekstiviestitiedotus ja häiriötilanekartta, joiden avulla saadaan tieto häiriötilanteesta asiakkaille entistä nopeammin ja kattavammin. Etäluettavia vesimittareita otettiin kokeilukäyttöön Sepänpihan alueen uusille liittyjille.

Nykyisten jätevedenpuhdistamoiden ikääntymisen vuoksi oli vesilaitoksella päätetty käynnistää uuden keskuspuhdistamon suunnittelu. Alkuvuoden 2019 aikana käytyjen viranomaisneuvotteluiden pohjalta päätettiin selvittämään uuden keskuspuhdistamon lisäksi vielä vanhojen puhdistamoiden saneerausta sekä siirtolinjan rakentamista Espooseen HSY:n Blominmäen puhdistamolle. Vaihtoehtojen vertailua sekä neuvotteluja HSY:n kanssa käytiin vuoden 2019 loppuun asti. Selvitystyön valmistuttua sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI), Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa käytävien viranomaisneuvotteluiden jälkeen vuoden 2020 aikana ratkaistaan minkä vaihtoehdon suunnittelua jatketaan.

Maaniitunlahden alueen vedenhankintatutkimuksia jatkettiin toimintakertomusvuonna asentamalla alueelle uusia pohjavesiputkia, joista analysoitiin veden laatua ja tehtiin vedenjohtavuusmittauksia. Alueelta löytyi potentiaalinen vedenottokaivon paikka, jonka antoisuudeksi arvioitiin tutkimusten perusteella 500 m³/vrk. Tulevan kaivon paikkaa tarkennetaan vielä 2020 alkuvuodesta tehtävillä tarkemmilla tutkimuksilla sekä laaditaan kaivon alustava mitoitus ja kaivonrakennusohjelma.

Vesihuoltoverkostojen ja siihen liittyvien laitteiden (mm. pumpppaamot, vesitornit, paineenkorottamot) suunnitelmallisella saneerauksella pyrittiin takaamaan toimintavarmempi verkosto vedenjakeluun ja jätevesien poisjohtamiseen. Vesijohtoverkostoa saneerattiin 2,4 km, jätevesiviemäriä 0,25 km ja jätevedenpumpppaamoita 3 kpl.

Vihdin Veden organisaatiomuutosta ja tehtävämuutoksia käsiteltiin vuoden 2019 lopulla ja uusi organisaatio astui voimaan 1.1.2020 alkaen.

1 TOIMINTAKERTOMUSVUODEN OLENNAISIMMAT TAPAHTUMAT

Vesilaitos		TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	Tot %
Toiminnan laajuus							
Kulutusposteitä / liittyneet kiinteistöt	kpl	3361	3405	3444	3474	3510	101 %
Pumpattu vesimäärä	m ³	1 089 995	1 075 946	1 076 447	1 089 764	1 099 075	101 %
Myyty vesi	m ³	975 813	990 365	984 700	1 028 683	1 009 821	98 %
Laskuttamattoman veden osuus	%	10,5 %	8,0 %	8,5 %	5,6 %	8,1 %	145 %
Puhdistettu jätevesi	m ³	1 201 973	1 075 806 *	1 265 602	1 181 743	1 258 959	107 %
Laskutettu jätevesi	m ³	933 947	938 783	948 973	960 546	954 554	99 %
Vastaanotettu lokajäte	m ³	43 835	44 164	38 015	26 176	25 686	98 %
Jätevesiverkoston vuotovedet	%	18,7 %	-	22,0 %	16,5 %	22,1 %	134 %
Vesijohtoverkosto	km	240	243	270	272	273	100 %
Viemäriverkosto	km	195	198	200	202	203	100 %
Hulevesiviemäriverkosto	km	119	123	134	136	137	101 %
Jätevedenpumppaamot	kpl	94	95	96	97	97	100 %
Henkilöstö	htv	13	13	13	13	13	100 %
Toiminnan tehokkuus/taloudellisuus							
Vesimaksu m ³ (alv 0%)	€	1,11	1,11	1,11	1,11	1,11	100 %
Jätevesimaksu m ³ (alv 0%)	€	2,44	2,44	2,44	2,44	2,44	100 %
Muut toiminnan suoritteet							
Saneeratut vesijohdot	km/v	-	-	0	0	2,4	
Saneeratut jätevesiviemärit	km/v	-	-	1	1,4	0,25	
Saneeratut jätevedenpumppaamot	kpl/v	0	1	1	2	3	

*) Mittalaittevirhe, ei vertailukelpoinen

Talousvesi

Talousvettä pumpattiin kaikilta neljältä pohjavedenottamolta yhteensä 1 099 075 m³. Lohjan yhdysjohdon kautta ei tarvinnut vettä johtaa vuoden 2019 aikana. Vedenottamot olivat toiminnassa koko vuoden ajan Isolähdettä lukuun ottamatta, jossa saneerattiin kaikki kolme vedenottokaivoa. Isolähteen vedenottamo oli pois käytöstä puoli vuotta, joka näkyy merkittävästi pienempänä pumpattuna vesimääränä alla olevassa taulukossa.

	Luontola	Lankila	Isolähte	Lautoja	yhdysjohto	yhteensä
Vuosi	(m ³)	(m ³)	(m ³)	(m ³)	(m ³)	(m ³)
2010	940 758	46 783	83 924	29 924	6 857	1 108 246
2011	953 986	64 317	71 014	57 491	-	1 146 808
2012	955 446	69 540	54 774	44 888	-	1 124 648
2013	951 782	110 794	60 538	51 630	8 020	1 182 764
2014	955 915	114 724	84 163	54 504	-	1 209 306
2015	924 322	71 891	56 578	37 204	4 059	1 089 995
2016	958 105	138 235	13 555	33 949	-	1 075 946
2017	940 261	60 140	47 840	28 206	-	1 076 447
2018	903 545	58 990	84 590	42 639	640	1 090 404
2019	959 257	84 270	20 018	35 530	-	1 099 075

Luontolan vedenottamolle asennettiin mökit sähkö- ja automaatiokeskusten suojaksi.

Toimintakertomusvuoden aikana käynnistettiin vedenottamoiden automaation muutostyö, jonka tarkoituksena on, että veden pumpausta laitokselta verkostoon on mahdollista ohjata laitoksen painemittausten perusteella ilman vesitornin pinnankorkeustietoa. Muutostöitä aloitettiin osalla vedenottoamaita laiteasennuksilla ja työtä jatketaan vuonna 2020.

Jätevedenpuhdistamot

Jätevedenpuhdistamoilla käsiteltiin jätevettä toimintakertomusvuonna yhteensä 1 258 959 m³, Nummelan puhdistamolla 996 230 m³ ja kirkonkylällä 262 729 m³. Umpisäiliö- ja sakokaivolietteitä tuotiin Nummelan jätevedenpuhdistamolle vuoden aikana yhteensä 25 686 m³, joka vähemmän kuin aiempina vuosina. Molempien puhdistamoiden käsitelty jätevesimäärä oli normaalilla tasolla, hieman kevään sulamisvedet ja syksyn sateet kasvattivat vuotovesien määrä puhdistamoilla edelliseen vuoteen verrattuna.

	Nummela	Kirkonkylä
Vuosi	m ³	m ³
2012	951 000	272 000
2013	980 000	269 000
2014	976 759	245 225
2015	920 178	281 795
2016	824 577	251 229
2017	991 214	274 388
2018	958 149	223 594
2019	996 230	262 729

	Vastaanotettu lokajäte
Vuosi	m ³
2012	38 709
2013	38 910
2014	38 035
2015	43 835
2016	43 922
2017	38 015
2018	26 176
2019	25 686

Jätevedenpuhdistamot toimivat tasaisesti koko vuoden eikä merkittäviä huolto- ja saneeraustoimenpiteitä tehty vuoden 2018 aikana. Nummelan puhdistamolle asennettiin uusi ketjulaahain ja hankittiin uusi lietteenkuivain, joka asennetaan vuoden 2020 alkupuolella. Kirkonkylän puhdistamolla tehtiin tavanomaisia kunnossapitotöitä sekä asennettiin ilmalämpöpumppu.

Nummelan puhdistamon käsittelytulokset olivat hyvät ja saavuttivat lupapäätöksessä asetetun puhdistusvaatimuksen reilusti, yhtä ammoniumtypen tulosta lukuun ottamatta. Lupaehto koskee neljännesvuosikeskiarvoa ja vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ei päästy ammoniumtypen puhdistusvaatimukseen suurien sulamisvesien vuoksi. Nummelan puhdistamolla käytettiin lähes koko vuoden ajan puhdistetun jäteveden kemiallista desinfiointia.

Nummelan jätevedenpuhdistamon käsittelytulos 2019					
	1/19	2/19	3/19	4/19	Lupaehto
COD	34	49	34	27	enintään 50
(mg/l)					
BOD 7	3,3	4	3,6	1,7	enintään 10
(mg/l)					
Fosfori (P tot)	0,068	0,13	0,044	0,056	enintään 0,3
(mg/l)					
NH4-N	6,4	3,5	0,032	1,1	enintään 4
(mg/l)					
Typpi (N tot)	vuosikeskiarvo 81%				vähintään 70
(poistoteho %)					

Kirkonkylän puhdistamon tulokset olivat hyviä, lukuun ottamatta ammoniumtypen pitoisuuden raja-arvoa, jota ei saavutettu. Loppukesästä puhdistamolla kokeiltiin BioAmp-laitetta, jonka odotettiin tehostavan ammoniumtypen poistoa, mutta kokeilu ei osoittanut odotettuja tuloksia ja sen käyttö lopetettiin marraskuussa.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon käsittelytulos 2019					
	1/19	2/19	3/19	4/19	Lupaehto
COD	28	40	24	22	enintään 100
(mg/l)					
BOD 7	5,8	6,0	5,3	2,9	enintään 15
(mg/l)					
Fosfori (P tot)	0,084	0,11	0,026	0,022	enintään 0,3
(mg/l)					
NH4-N	38	50	5,1	23	enintään 4 (väh. 12 °C)
(mg/l)					
Typpi (N tot)	20	23	44	49	ei lupaehtoa
(poistoteho %)					

Vihdin kirkonkylän ja Nummelan jätevedenpuhdistamoiden ympäristölupien tarkistamishakemukset olivat Etelä-Suomen Aluehallintovirastossa käsittelyssä. Nummelan puhdistamon osalta lupapäätös tuli

17.12.2019, jossa lupaehdot kiristyvät puhdistusvaatimusten osalta. Lisäksi vaatimuksena on, että käsiteltyjen jätevesien johtaminen Siuntionjoen vesistöön on lopetettava vuoden 2026 loppuun mennessä, ellei laitos pysty osoittamaan, ettei se kohtuullisin kustannuksin voi johtaa jätevesiä muualle kuin Siuntionjoen vesistöön. Kirkonkylän puhdistamon osalta muutoslupapäätöstä odotetaan maaliskuussa 2020.

Verkostot

Talousvettä laskutettiin toimintakertomusvuoden aikana 1 009 821 m³. Myyty vesimäärä on lähes 20 000 m³ vähemmän kuin edellisenä vuonna. Laskutettua kuutiomäärää kun verrataan pumpattuun vesimäärään, on laskuttamattoman veden eli ns. vuotoveden osuus 8,1 %. Tästä osuudesta valtaosa koostuu verkoston rakentamisen yhteydessä käytettävästä huuhteluvedestä sekä pelastuslaitoksen vedenotto paloposteista, joten todellisuudessa verkostosta vuotavan veden osuus on todella alhainen. Laskuttamattoman veden osuuden kasvaminen selittyy Kuoppanummentien vesijohdon saneerauksen yhteydessä tehdyistä isoista huuhteluista sekä väliaikaisen vedenjakeluverkoston jatkuvasta ohijuoksutuksesta, jotta vesi vaihtui ja pysyi kylmänä maanpäällisessä verkostossa.

Vesijohtoverkostossa korjattiin vuotoja yhteensä 6 kpl. Näistä 2 kpl oli kiinteistön tonttijohdossa, 1 kpl osuuskunnan verkostossa ja 3 kpl runkojohdon putkirikkoja, joista yksi urakoitsijan työmaalla rikkoontunut runkovesijohto.

Jätevettä laskutettiin 954 554 m³ vuoden 2019 aikana. Tätä kun verrataan puhdistamoille tulevaan jätevesimäärään, on viemäriverkoston vuotovesien osuus 22,1 %. Vuotovesien kasvamiseen vaikuttaa toimintakertomusvuoden runsaat sulamisvedet ja sademäärä.

Viemäriverkostossa tapahtui yksi ylivuoto vuoden 2019 aikana. Otalammen Puistotiellä tapahtunut ylivuoto oli suuruudeltaan noin 30 m³.

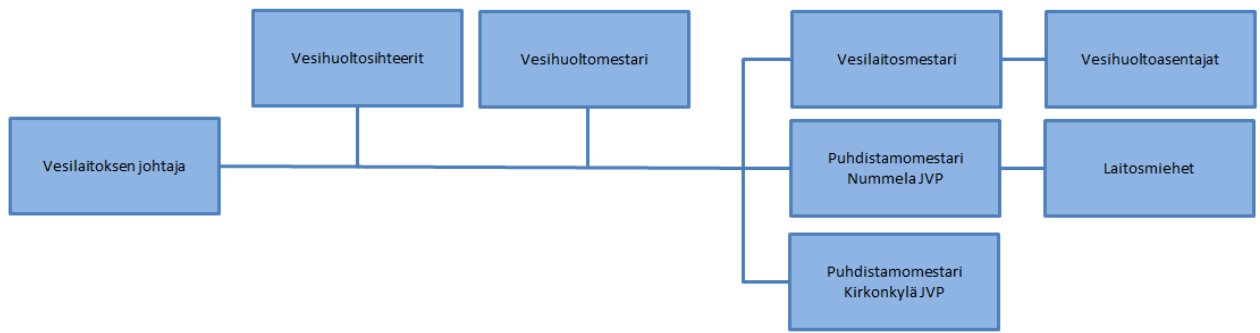
Nummelan vesitornin ympärille rakennettiin uusi aita. Kirkonkylän vesitornille tehtiin kuntotutkimus, jonka vuoksi säiliö tyhjennettiin. Kuntoraportin perusteella päätettiin käynnistää tornin korjaussuunnittelu ja säiliötä ei otettu enää uudelleen käyttöön vuoden aikana.

Vanhoista jätevedenpumppaamoista saneerattiin Seunakujan, Veikkoinkorven ja Rotkolan pumppaamot.

Hallinto ja henkilöstö

Vihdin Veden henkilöstössä ei tapahtunut tilinpäätösvuoden aikana merkittäviä muutoksia. Vihdin Veden henkilöstömäärä oli edelleen 13. Henkilöstöstä 4 työskentelee jätevedenpuhdistamoilla, 5 henkilöä vedenottamoilla sekä verkostotöissä ja 4 henkilöä hallinnossa.

Vuoden 2019 aikana käynnistettiin organisaatiomuutoksen valmistelu, johon liittyi 4 henkilön tehtävänkuvan muuttaminen. Organisaatiomuutoksen tarkoituksena oli jakaa vesilaitoksen toiminnot omiksi vastuualueiksi, joissa jokaisella vastuualueella on oma työnjohto. Nämä tehtävät siirtyivät pois vesihuoltomestariilta, jonka tehtäviin sisältyy muutoksen jälkeen vesilaitoksen investointihankkeet, verkkotietojärjestelmän ylläpito ja asiakastyöt. Muutos päätettiin toteuttaa 1.1.2020 alkaen ja alla uusi organisaatiokaavio.

2 VESILAITOKSEN LASKELMAT

TULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
	1.1.-31.12.2019	Toteutunut €	1.1.-31.12.2018	Toteutunut €	
Liikevaihto		4 198 118,78		4 372 498,27	
Valmistus omaan käyttöön		17 594,81		34 062,30	
Liiketoiminnan muut tuotot		51 293,85			
Muut tuet ja avustukset		342,19		382,15	
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-699 310,81		-739 938,96		
Varastojen lisäys tai vähennys	-3 845,71		-25 053,01		
Palvelujen ostot	-866 574,48	-1 569 731,00	-965 300,85	-1 730 292,82	
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-454 809,90		-512 455,15		
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-117 828,86		-125 424,72		
Muut henkilösivukulut	-35 118,05	-607 756,81	-33 237,47	-671 117,34	
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 231 926,46		-1 169 471,44		
Arvonalentumiset	0,00	-1 231 926,46	0,00	-1 169 471,44	
Liiketoiminnan muut kulut		-32 781,50		-19 182,65	
Liikeylijäämä		825 153,86		816 878,47	
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot	3 134,34		262,20		
Korvaus peruspääomasta	-393 000,00		-393 000,00		
Muut rahoituskulut	-197,96	-390 063,62	-2 916,02	-395 653,82	
Ylijäämä ennen satunn. eriä		435 090,24		421 224,65	
Ylijäämä ennen varauksia		435 090,24		421 224,65	
Tilikauden ylijäämä		435 090,24		421 224,65	

RAHOITUSLASKELMA	1.1. - 31.12.2019	Kirjanpidollinen taseyksikkö	Liikelaitos		
		1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018		
	Eur	Eur	Eur	Eur	Eur
Toiminnan rahavirta					
Liikelyljäämä	825 153,86		816 878,47		
Poistot ja arvonalentumiset	1 231 926,46		1 169 471,44		
Rahoitustuotot ja -kulut	-390 063,62		-395 653,82		
Satunnaiset erät	0,00		0,00		
Muut tulorahoituksen korjaukset	0,00	1 667 016,70	0,00		1 590 696,09
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 652 118,89		-1 101 774,17		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-1 652 118,89	0,00		-1 101 774,17
Toiminnan ja investointien rahavirta		14 897,81			488 921,92
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00		-5 253,96		
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00		0,00		
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00		-5 253,96
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-900,17		34 955,91		
Saamisten muilta muutos	-373 131,67		-854 697,70		
Saamisten kunnalta muutos	577 731,91		-183 336,34		
Palautuskelpoisten liittymismaksujen muutos	281 039,23		354 508,26		
Palautuskelpoisten liitt.maksujen kunnalta muutos	3 415,10		11 957,66		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-402 675,13		234 636,36		
Korottomien velkojen muutos	-100 072,92	-14 593,65	-81 560,18		-483 536,03
Rahoituksen rahavirta		-14 593,65			-488 789,99
Rahavarojen muutos		304,16			131,93
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	436,09		131,93		
Rahavarat 1.1.	131,93	304,16	0,00		131,93

TASE	31.12.2019	Kirjanpidollinen taseyksikkö	Liikelaitos
VASTAAVAA		Vuosi 2019 €	Vuosi 2018 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		19 423 487,60	19 003 295,17
Aineelliset hyödykkeet		19 423 487,60	19 003 295,17
Maa- ja vesialueet		120 283,83	120 283,83
Rakennukset		2 350 697,90	2 527 865,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet		15 917 735,03	15 954 186,07
Koneet ja kalusto		14 714,81	30 781,74
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		1 020 056,03	370 177,96
Sijoitukset		0,00	0,00
Muut saamiset		0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		7 844 301,13	8 047 697,04
Vaihto-omaisuus		16 853,61	15 953,44
Aineet ja tarvikkeet		16 853,61	15 953,44
Saamiset		7 827 011,43	8 031 611,67
Lyhytaikaiset saamiset		7 827 011,43	8 031 611,67
Myyntisaamiset		1 146 211,30	547 150,51
Saamiset kunnalta		6 330 026,71	6 907 758,62
Muut saamiset		349 032,71	541 142,98
Siirtosaamiset		1 740,71	35 559,56
Rahat ja pankkisaamiset		436,09	131,93
VASTAAVAA		<u>27 267 788,73</u>	<u>27 050 992,21</u>

TASE	31.12.2019	Kirjanpidollinen taseyksikkö	Liikelaitos
VASTATTAVAA		Vuosi 2019 €	Vuosi 2018 €
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma		4 612 533,94	4 612 533,94
Edellisten tilikausien ylijäämä		10 977 350,09	10 556 125,44
Tilikauden ylijäämä		435 090,24	421 224,65
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		16 024 974,27	15 589 884,03
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen		10 791 939,63	10 507 485,30
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä		0,00	0,00
Muut velat/liittymismaksut		10 791 939,63	10 507 485,30
Lyhytaikainen		450 874,83	953 622,88
Ostovelat		301 017,87	403 666,76
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä		0,00	402 675,13
Muut velat/liittymismaksut		8 524,48	10 408,18
Siirtovelat		141 332,48	136 872,81
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		11 242 814,46	11 461 108,18
VASTATTAVAA		<u>27 267 788,73</u>	<u>27 050 992,21</u>

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET

TULOSLASKELMA

1.1.-31.12.2019

1.1.-31.12.2018

	1.1.-31.12.2019	Toteutunut €	1.1.-31.12.2018	Toteutunut €
Liikevaihto		209 905,94		218 624,91
Liiketoiminnan muut tuotot		3 461,54		1 722,23
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-35 157,83		-38 249,60	
Palvelujen ostot	-43 328,72	-78 486,55	-48 265,06	-86 514,66
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-22 740,50		-25 622,76	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-5 891,44		-6 271,24	
Muut henkilösivukulut	-1 755,90	-30 387,84	-1 661,87	-33 555,87
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-61 596,32		-58 473,57	
Arvonalentumiset	0,00	-61 596,32	0,00	-58 473,57
Liiketoiminnan muut kulut		-1 639,08		-959,13
Liikelylijäämä		41 257,69		40 843,92
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	156,72		13,11	
Muille maksetut korkokulut	0,00		0,00	
Muut rahoituskulut	-19 659,90	-19 503,18	-19 795,80	-19 782,69
Ylijäämä ennen satunn. eriä		21 754,51		21 061,23
Ylijäämä ennen varauksia		21 754,51		21 061,23
Tilikauden ylijäämä		21 754,51		21 061,23

Hulevesien eriyttämisessä vesihuoltolaitoksen muusta toiminnasta on käytetty laskennallista 5 %:n osuutta vesihuoltolaitoksen kokonaismenoista/tuloista.

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET

RAHOITUSLASKELMA

1.1. - 31.12.2019

	1.1. - 31.12.2019		1.1. - 31.12.2018		Eur
	Eur		Eur		
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä	41 257,69		40 843,92		
Poistot ja arvonalentumiset	61 596,32		58 473,57		
Rahoitusuotot ja -kulut	-19 503,18		-19 782,69		
Saunnaiset erät	0,00		0,00		
Muut tulorahoituksen korjauserät	0,00	83 350,83	0,00		79 534,80
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-82 605,94		-55 088,71		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus tulot	0,00	-82 605,94	0,00		-55 088,71
Toiminnan ja investointien rahavirta		744,89			24 446,09
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00		-262,70		
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00		0,00		
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00		-262,70
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-45,01		1 747,80		
Saamisten muilta muutos	-18 656,58		-42 734,89		
Saamisten kunnalta muutos	28 886,60		-9 166,82		
Palautuskelpoisten liittymismaksujen muutos	14 051,97		17 725,41		
Palautuskelpoisten liitt.maksujen kunnalta muutos	170,76		597,88		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-20 133,76		11 731,82		
Korottomien velkojen muutos	-5 003,65	-729,67	-4 078,01		-24 176,81
Rahoituksen rahavirta		-729,67			-24 439,51
Rahavarojen muutos		15,22			6,58
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	21,80		6,58		
Rahavarat 1.1.	6,58	15,22	0,00		6,58

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET

TASE 31.12.2019

VASTAAVAA	Vuosi 2019 €	Vuosi 2018 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	971 174,38	950 164,76
Aineelliset hyödykkeet	971 174,38	950 164,76
Maa- ja vesialueet	6 014,19	6 014,19
Rakennukset	117 534,90	126 393,28
Kiinteät rakenteet ja laitteet	795 886,75	797 709,30
Koneet ja kalusto	735,74	1 539,09
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	51 002,80	18 508,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT	392 215,06	402 384,85
Vaihto-omaisuus	842,68	797,67
Aineet ja tarvikkeet	842,68	797,67
Saamiset	391 372,38	401 587,18
Lyhytaikaiset saamiset	391 372,38	401 587,18
Myyntisaamiset	57 310,56	27 357,53
Saamiset kunnalta	316 501,34	345 387,93
Muut saamiset	17 451,64	27 057,16
Siirtosaamiset	87,04	1 777,98
Rahat ja pankkisaamiset	21,80	6,58
VASTAAVAA	<u>1 363 389,44</u>	<u>1 352 549,61</u>

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET

TASE 31.12.2019

VASTATTAVAA	Vuosi 2019 €	Vuosi 2018 €
OMA PÄÄOMA	801 248,71	779 494,20
Peruspääoma	230 626,70	230 626,70
Edellisten tilikausien ylijäämä	548 867,50	527 806,27
Tilikauden ylijäämä	21 754,51	21 061,23
 VIERAS PÄÄOMA	 562 140,73	 573 055,40
Pitkäaikainen	539 596,99	525 374,26
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymält	37 016,42	597,88
Muut velat	502 580,57	524 776,38
 Lyhytaikainen	 22 543,74	 47 681,14
Ostovelat	15 050,89	20 183,34
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymält	0,00	20 133,76
Muut velat	426,22	520,40
Siirtovelat	7 066,63	6 843,64
VASTATTAVAA	<u>1 363 389,44</u>	<u>1 352 549,60</u>

3 VESILAITOKSEN LIITETIEDOT

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

	Vuosi 2019 €	Vuosi 2018 €
LIKEVAIHTO		
Perusmaksut, vesi	296 572,04	294 014,72
Perusmaksut, jätevesi	282 550,56	279 027,10
Vesitulot	1 120 331,61	1 278 494,63
Jätevesitulot	2 329 123,95	2 343 732,24
Muut myyntitulot	169 540,62	177 229,58
Liikevaihto yhteensä	4 198 118,78	4 372 498,27
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT		
Siippontien vesivahinko	50 890,63	0,00
Muut tuotot	403,22	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	51 293,85	0,00
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Asiakaspalvelujen ostot	0,00	0,00
Muiden palvelujen ostot	866 574,48	965 300,85
Palvelujen ostot yhteensä	866 574,48	965 300,85
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT		
Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot/huoltoauto	0,00	6 612,90
Luovutusvoitot yhteensä	0,00	6 612,90
PALKAT JA MUUT HENKILÖSIVUKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	454 809,90	512 455,15
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	117 828,86	125 424,72
Muut henkilösivukulut	35 118,05	33 237,47
Tuloslaskelman mukaan yhteensä	607 756,81	671 117,34
RAHOITUSKULUT KONSERNIYHTEISÖILLE		
Peruspääoman korko Vihdin kunnalle	393 000,00	393 000,00
	393 000,00	393 000,00

TASEEN LIITETIEDOT

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla

poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Pysyvien vastaavien arvostamisessa noudatetaan voimassa olevaa kunnanvaltuuston 10.12.2012 § 73 vahvistamaa poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelmaa on päivitetty 1.1.2017 alkaen koskien osallistumista toisen yhteisön tie- tai ratahankkeisiin (Kv 11.9.2017 § 62).

Kunnanvaltuusto päätti 10.12.2018 § 53, että voimassa olevaa poistosuunnitelmaa tarkistetaan

siten, että hallinto- ja laitosrakennusten sekä tehdas- ja tuotantorakennuksen

poistojaksi tulee 30 vuotta betoni- ja massiivipuurunkoisten rakennusten osalta

muiden rakennusten poistoaikojen säilyessä nykyisen mukaisena. Tarkistettu

poisto suunnitelma tulee voimaan 1.1.2018 alkaen. Poistosuunnitelman muutos

koskee vain muutostilikauden ja sitä seuraavien tilikausien suunnitelmapoistoja.

Poisto suunnitelman muutoksen johdosta ei aiempien tilikausien poistoja oikaista

Vihdin Vesihuoltolaitoksella ei ole edellä mainittuja tie- tai ratahankkeita, joten poistosuunnitelman päivityksellä ei ole vaikutusta liikelaitoksen

poistoihin.

Ennen vuotta 2013 hankittujen pysyvien vastaavien osalta noudatetaan kunnanvaltuuston 9.6.2003 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

	Vuosi 2019 €	Vuosi 2018 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma 1.1.	4 612 533,94	4 612 533,94
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	4 612 533,94	4 612 533,94
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	10 977 350,09	10 556 125,44
Liittymismaksurahaston siirto	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	10 977 350,09	10 556 125,44
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	435 090,24	421 224,65
Oma pääoma yhteensä	16 024 974,27	15 589 884,03

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa tai keskihinnan määräisenä.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ

	2019	2018
Virka- ja työsuhteita yhteensä	13	13
Yleishallinto	4	4
Nummolan puhdistamo	3	3
KK puhdistamo	1	1

Verkosto, vedenottamot, pump- paamot	5	5
---	---	---

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT

	2019	2018
Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	0,00	0,00

VIHDIN KUNTA
Vihdin Vesihuoltolaitos

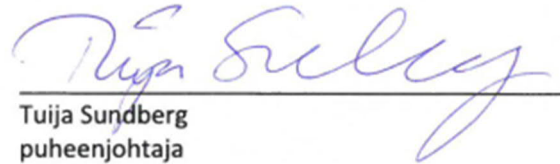
LIITETIETOERITTELY SIIRTOVELKoihin SISÄLTÄVÄT OLENNAISET ERÄT

	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Lomapalkkajaksotukset	126 863,68	113 804,65
Eläkevakuutusvelat	6 796,60	22 809,86
Muut menojäämät	7 672,20	258,30
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	141 332,48	136 872,81
Siirtovelat yhteensä	141 332,48	136 872,81

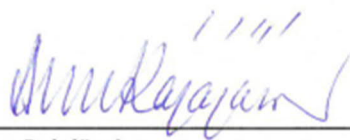
VII KUNNANHALLITUKSEN JA KUNNANJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET

Erkki Eerola
kunnanjohtaja

Tuija Sundberg
puheenjohtaja

Anu Rajajärvi
I varapuheenjohtaja

Sari Metsäkivi
II varapuheenjohtaja

Olli-Pekka Hatanpää
Jäsen

Olli Ikonen
Jäsen

Tapio Karjalainen
Jäsen

Veli-Matti Laitinen
Jäsen

Varpu-Leena Malmgren
Jäsen

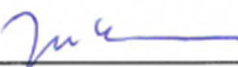
Kari Viherkanto
Jäsen

VIII TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olen antanut suorittamastani tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vihdissä 29. / 4. 2020

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

_____
Juha Huuskonen
Director, KHT, JHT

IX TILIKIRJALUETTELO

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Kirjanpitokirja	Muoto	Säilytys
Päiväkirja	Atk-tuloste	10 vuotta
Pääkirja	Atk-tuloste	10 vuotta
Ostoreskontra	Atk-tuloste	10 vuotta
Myyntireskontrat	Atk-tuloste	10 vuotta
Käyttöomaisuuskirjanpito	Atk-tuloste	10 vuotta
Palkkakirjanpito	Atk-tuloste	10 vuotta
Palkkakortit	Atk-tuloste	Pysyvästi
Talousarvion toteutumisvertailu	Atk-tuloste	10 vuotta
Tase-erittelyt	Erikseen sidottuna	Pysyvästi
Liitetietojen erittelyt	Erikseen sidottuna	Pysyvästi
Tilinpäätös	Erikseen sidottuna	Pysyvästi

Kunnan ostolaskut ovat sähköisessä muodossa Rondo-ostolaskujen kierrätysjärjestelmässä. Muistioista osa on sähköisessä muodossa Rondo-arkistossa. Rondo-arkistoon arkistoituvat myynti- ja ostolaskut, tiliotteet ja viitesuorituslistat.

KIRJANPIDON OSAJÄRJESTELMÄT

Taloussuunnittelu	Raindance
Kirjanpito	Raindance/Sarastia Oy
Ostoreskontra	Rondo R8/Sarastia Oy
Maksatusohjelma	Basware Analyste Banking/Sarastia Oy
Konsernitilinpäätös	Clausion/Sarastia Oy
Käyttöomaisuuskirjanpito	Raindance /Sarastia Oy
Myyntireskontra	Raindance/Sarastia Oy
Yleislaskutus	Rondo R8 yleislaskutus
Vesilaskutus	VesikantaPlus
Päivähoitolaskutus	Pro Consona Päivähoito
Tilavaraukset	Enkora
Tilavuokrat	Haahtela
Maavuokrat	Trimble
Ateria ja Puhdistus laskutus	Jamix
Palkkahallinto	Pegasos HEHA/Sarastia Oy, Webtallennus
Henkilöstöhallinnon raportointi	AGS
Kassajärjestelmä	Casio
Matkalaskut	M2
Työajanmittausohjelma	Timecon

V/HT\